

EKOIQ

KASIM - ARALIK 2018 SAYI: 79

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

 CLIMATE VOLUNTEERS
İKLİM GÖNÜLLÜLERİ
Karbon Nötr Yayın

www.ekoiq.com

20 TL (KDV DAHİL)

ya
rın
ne
yi
ye
ce
giz

**1,5 Derece İçin:
Hızlı, Geniş Kapsamlı
ve Benzeri Görülmemiş
Değişiklikler!**

**Araştıran, Eleştiren,
Bağ Kuran Öğrencileriyle
Sürdürülebilir Kampüsler**

**Kapsayıcı, Sürdürülebilir
Çözümlerle Engeller Kalkıyor!**

**İklim Koruma ve Sosyal Katılım
Odaklı Sürdürülebilirlik**

**Gıda Güvenliğine ve Erişimine
Yerel ve Küresel Bir Bakış**

AKÇANSA DÜNYASI'NDA GÖKYÜZÜ OLUN

Dijital dünyayı takip eden sektör ilkleri ile yeniden karşınızdayız!
Akçansa Çanakkale Tesisleri'ni 360 derece kamera ile çekilen ve sanal gerçeklik
formatında hazırlanan video görüntüleriyle turlamaya hazır mısınız?

/ YouTube: Akçansa

Barış Doğru
baris@ekoIQ.com

Armut Hikayeleri ya da Climathon'dan Gelen Esin

Yazıya oturdum ama fark ettim ki geçen sayıda yazdıklarımın ne-redeyse bir başka versiyonunu yazıyorum. Tüm hikayeleri armut üzerine olan bir “canlı” gibi hissetim kendimi... Veya durmadan koşan ama hiçbir yere ulaşmayan bir tekerleğin içindeki bir başka “canlı” gibi. O halde yeniden başlamalıyım... Başlıyorum. Yeni bir şey anlatacağım...

25 Ekim’de İzmir’de idim. Ege Sanayicileri ve İşadamları Derneği’nin (ESİAD, ismini ne zaman iş insanları olarak değiştirecek acaba? Açıkçası ben sadece iş kadınları gördüm organizasyonda) organize ettiği **Climathon**’da “esin verici” bir konuşma yapmam istenmişti. Ben ne kadar esin verdim bilemiyorum ama epey bir esin aldığım kesin.

Herkes tam olarak bilmeyebilir, Hackathon bilgisayar programcılarını, grafik tasarımcıları, arayüz tasarımcıları ve proje yöneticilerinin bir araya geldikleri ve bir meydan okumaya karşı yoğun bir şekilde yazılım projeleri geliştirdikleri, hem

rekabet ettikleri hem de karşılıklı öğrendikleri yeni nesil bir etkinlik biçimi. Climathon ise, bu yeni nesil etkinliği iklim değişikliği sorunu ile bir araya getiren daha da yeni bir şey. Benim gibi aynı şeyleri tekrarlamaktan sıkılanlar, aynı adımları atıp yeni sonuçlar yaratılamayacağını fark edenler tarafından geliştirilen Climathon, farklı ve yetenekli zihinleri 24 saat bir araya koyup iklim değişikliği meydan okumasına meydan okuyor. Bu yıl 45 ülkede, 113 kentte aynı anda düzenlenen ve dolayısıyla gerçek bir küresel harekete dönüşen Climathon’a Türkiye’den katılan ilk il de İzmir olmuş...

Ağırlıklı olarak genç olmakla birlikte her yaşta ve değişik yeteneklerle donanmış 50’ye yakın katılımcı, İzmir’in ilk ve tek yeni nesil ortak çalışma alanı Originn’de (bu harika çalışma alanını da bir başka yazıda aktarmak farz oldu) bir araya geldi ve kendi kentleri özelinde üç temel sorun alanına yenilikçi çözümler üretmeye çalıştı. “Atık yönetimini iyileş-

tirme, döngüsel ekonomi modelini şehir ve özel sektör sistemlerinde uygulama, sürdürülebilir tedarik zincirini kurma ve idari yönetimde karbon ayakzini azaltma” olarak özetlenebilecek sorun alanlarına dair ürettikleri çözümleri daha sonra mutlaka daha geniş yazacağım. Ama beni asıl heyecandıran, sürdürülebilirlik alanında çok da fazla sesi çıkmayan İzmir’de, böyle yenilikçi bir formu sahiplenecek bir kurumun ve 24 saatlik bu meydan okumaya dahil olmak için heyecanla bir araya gelmiş çok sayıda parlak zihnin buluşması.

İşte bu haberdir diye düşündüm içimden. Bir İzmirli olarak büyüdüğüm kenti her zaman, “büyük olanaklarla, çok az şey yapabilen bir yerleşim” olarak gördüm. Konuşmam sırasında da aktardığım gibi, Türkiye sosyolojisinin önemli isimlerinden Mübeccel Kıray da, İzmir’i “Örgütlemeyen Kent” olarak tanımlar ünlü makalesinde. Yani kendi rolünü tanımlayamayan, kendi potansiyelini açığa çıkarmak için organize olamayan kent. İklim değişikliği konusunda ülkemizin en riskli kentlerinden biri olan İzmir, bu büyük riske karşı kendini yeniden örgütleyebilir; kendi beşeri, tarihi, coğrafi avantajlarını kullanarak bir başka safhaya atlayabilir mi? 2013 yılında Avrupa Yeşil Başkenti seçilen Nantes’la benzerlikleri çok. Yeni atılımlar, yeni ve parlak fikirlerle yaratılır. Sürekli armut hikayeleri anlatarak ya da hiçbir yere ulaşmayan tekerleğin içinde deli gibi koşarak değil.

O zaman yeniden başlayalım. Yeni sözlerle, yeni yollarla ve yeni işbirlikleriyle...

EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.

adına sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni (Sorumlu)

Barış Doğru baris@ekoIQ.com

Yayın Koordinatörü

Nevra Yaraç nevra@ekoIQ.com

Art Direktör

Özlem Sarar D. ozlem@ekoIQ.com

Editör

Bulut Bağatır bulut@ekoIQ.com

Dış Haberler Editörü

Zeynep Heyzen Ateş zeynep@ekoIQ.com

Yerel Yönetimler Editörü Sibel Bülay sibel@ekoIQ.com

Sürdürülebilirlik Projeleri Koordinatörü

Elif Gökçe Şahin gsahin@g.harvard.edu

Fotoğraf Editörü Özgür Güvenç

Redaksiyon Şöhret Baltas

Katkıda Bulunanlar

Özgür Öztürk, Serra Titiz, Caner Demir, Gülce Demirer, Lalehan Uysal, Hulusi Barlas,

Abonelik dergi@ekoIQ.com

Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Yayın ve Yönetim Adresi:

EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.

Caferağa Mahallesi, Sakız Sokak, Berkel Apt. No: 6/9

Kadıköy, İstanbul

Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Basım Yeri: Uniprint Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Ömerli köyü, Hadımköy - İstanbul Caddesi, No: 159 34555

İstanbul - Turkey

Telefon: 0212 798 28 40 pbx Faks: 0212 798 20 63

İki ayda bir yayınlanır. Yaygın Süreli Yayın ISSN 1309-441-6

Danışma Kurulu

Aynur Acar, Gönüllü Çevre Danışmanı

Prof. Dr. Melsa Ararat, CDP Türkiye Direktörü

Prof. Dr. Nuri Azbar, Ege Üni., Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Dr. Erhan Baş, Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü

Dr. Barış Gencer Baykan, Yeditepe Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü

Konca Çalkıvık, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği Genel Sekreteri

Prof. Dr. Nüzhet Dalfes, İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Ebru Şenel Erim, Unilever Türkiye Kurumsal İletişim Müdürü

Aykan Gülten, Coca-Cola Kurumsal İlişkiler Müdürü

Prof. Dr. Selahattin İncecik, İTÜ Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi,

Meteoroloji Mühendisliği Bölümü

Prof. Dr. M. Pınar Mengüç, Özyeğin Üni., Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü

Selçuk Özdil, ÇEDBİK Yönetim Kurulu Başkanı

Dr. Uygur Özemesi, Good4Trust Kurucusu

Özgür Öztürk, Akçansa Hammaddeler ve Çevre Müdürü

Aysun Sayın, Boyner Holding Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Müdürü

Rifat Ünal Sayman, REC, Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye Direktörü

Neylan Süer, Bosch Ev Aletleri Pazarlama Müdürü

Ergem Şenyuva, Climate Project Türkiye Temsilcisi, Yeşilist.com kurucusu

Ateş Uğurel, Solarbaba Platformu kurucusu

Kapak Fotoğrafı Lalehan Uysal

İÇİNDEKİLER

16 1,5 Derece İçin: Hızlı, Geniş Kapsamlı ve Benzeri Görülmemiş Değişiklikler!

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) “1,5°C Küresel Isınma Özel Raporu Politikacılar Özeti” hükümetler tarafından onaylandı.

24 “Bir Sanatçının Çevresine Duyarlı Olmaması Kabul Edilemez”

Sanatçı Zeliha Sunal, kurduğu “Atıksız Yaşam” atölyesinde geri dönüşüm malzemelerinden neler yapılabileceğini anlatarak çalışmalar yapıyor.

34 İklim Koruma ve Sosyal Katılım Odaklı Sürdürülebilirlik

Allianz Grubu, Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi 2018’de, 2017’de olduğu gibi, tüm sigorta şirketleri arasında birinci oldu.

36 Kapsayıcı, Sürdürülebilir Çözümlerle Engeller Kalkıyor!

Alternatif Yaşam Derneği (AYDER), Düşler Akademisi Kaş’ta, 12 hafta boyunca 12 ayrı sosyal sorunu ele aldı. Sosyal değişimi ve sosyal etkiyi en yüksek noktaya çıkarmayı hedefleyen bu temaları, derneğin kurucusu Ercan Tural ile konuştuk.

43 Yoksulluğu Sona Erdirmek için Eşit, Adil, İnsana Yakışır İşler

BM’nin 8. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi olan “İnsana Yakışır İş ve Sürdürülebilir Büyüme” 2030’a kadar kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin desteklenmesini amaçlıyor.

44 “Gelecek için İyimseriz Çünkü İnovasyonlarımız Var”

BASF, bu yıl “İyimserlik” başlığı altında bir kampanyaya start verdi. Bu iyimserliğin kaynaklarını, BASF Türkiye Kurumsal İletişim ve Kamu İlişkileri Direktörü Arzu Deniz Aksoy’dan dinledik.

47 DOSYA: Yarın Ne Yiyeceğiz?

Dünyada her dokuz kişiden biri açlık çekiyor. Bu yeterince çarpıcı bir oranken, yeterli gıdaya ulaşabilsek bile içerisinde sağlığımızı ciddi anlamda tehdit eden kimyasalların bulunduğu ürünler, yine çarpıcı soruları akıllara getiriyor: Ne yiyoruz? Yarın ne yiyeceğiz? Yıllardır kendisini tarım ülkesi olarak niteleyen Türkiye’de her geçen gün yeni bir gıda ürününü daha ithal edeceğimizi öğreniyoruz. Kısa bir süre önce yaşadığımız şarbon vakasında gördüğümüz üzere, denetim konusunda da gereken noktada değiliz. Bütün bu tablo, iklim değişikliğinin etkisiyle daha da karamsar hale geliyor haliyle. Ve neticede, bu karamsar tabloyu ortadan kaldırmak için birlikte hareket etmekten başka bir çaremiz yok gibi...

82

82 Palm Yağı İçin Geleceği Yok Etmeyin!

Greenpeace'in son raporu "Yağmur Ormanları için Geri Sayım", markaların gıda üretiminde kullandıkları palm yağı için üç yıldan kısa bir sürede neredeyse İstanbul büyüklüğünde bir yağmur ormanı alanının yok edildiğini ortaya çıkardı.

88 Farkında mısınız? "Herkes Fark Yaratabilir"

38 yıldır, acil toplumsal sorunlara etkin ve kalıcı çözümler getiren sosyal girişimcileri küresel bir ağda bir araya getiren Ashoka'nın, 2019 Türkiye fellow adayları için başvuru süreci başladı. Adaylık kriterlerini Sosyal Girişimcilik Programları Koordinatörü Merve Nur Okutan anlattı.

90 Araştıran, Eleştiren, Bağ Kuran Öğrencileriyle Sürdürülebilir Kampüsler!

ENKA Grup, 2017'de ENKA Okulları'nda Sürdürülebilir Kampüs Programı'nı başlattı. İstanbul ENKA Ortaokul Müdürü Dr. Özlem Mecit ve İstanbul ENKA Lise Müdürü Dr. Selcen Özkaya Seçil ile programın hedeflerini konuştu.

100 Geridönüşümde Örnek Bir Kuruluş: Retuna

İsveç'in Eskilstuna kentinde 2015 yılında açılan Retuna, halkı geridönüşüm, kaynak kullanımı, sorumlu ve sürdürülebilir bir yaşam konusunda bilinçlendirmeyi amaçlıyor.

110 Değişim Yaratmak İsteyen Herkesin Festivali!

Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali 22-25 Kasım tarihlerinde İstanbul'da Fransız Kültür Merkezi ve Salt Beyoğlu'nda izleyicileriyle buluşacak.

112 Çevreci Ekonomiye Yatırım

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası'nın projesi olan Türkiye Sürdürülebilir Enerji Finansman Programı (TurSEFF), sekiz yıldır Türkiye'de faaliyette. Proje Müdürü Koray Goytan, 2017'de başlatılan üçüncü fazdaki yenilikleri anlattı.

114 İzmir'e Kırsal Yenilenme Projesi

AB'nin Horizon 2020 Programı çerçevesinde yayınladığı "Sürdürülebilir Gelişiminin Taşıyıcısı olarak Kültürel Miras-Kırsal Yenilenme" çağrısı kapsamında, "RURITAGE: Kültürel Miras Esaslı Sistematik Stratejiler Yoluyla Kırsal Yenilenme" projesi İzmir kenti için destek almaya hak kazandı.

116 "Küresel Tekstil Sektörü Kısıtlı Kaynaklar Üzerinde Dayanılmaz Bir Yük Oluşturuyor"

The Sustainable Angle'ın küratörü ve eğitim danışmanı Amanda Johnston, hızlı modanın getirdiği hızlı büyüme konusunda ısrarlı olan moda endüstrisinin, artık işleyişini yitirmiş bir ekonomik modele dayandığını belirtiyor.

HER SAYIDA

4 Haberler Marmara Denizi'nin Geleceği, Yenilenebilir Enerji İçin Sistem Odaklı Strateji, İstanbul'un Ağaç ve Çalları Kaşiflerini Bekliyor!

28 ÇEDBİK'ten Selçuk Özdiç:
İklim Değişikliğinin Etkileri Kapımızdan Geçti

32 Kıyıda Köşeden Özgür Öztürk:
Günümüzün Gerçeği: "Sosyal Onay"

86 Son Buzul Erimeden Prof. M. Levent Kurnaz:
İklim Değişikliği ve Gıda Güvenliği

96 İş Dünyasından Konca Çalkıvık:
Sürdürülebilir Tarıma Geçiş Mümkün

98 Sürdürülebilir Kalkınma Gülin Yücel:
"Büyümenin Sınırları"nın Sigorta Sektörü Üzerindeki Etkileri

104 Yaşanabilir Kentler Sibel Bülay:
Çağdaş Dünyadan Uzaklaşan Türkiye Kent Politikası

106 Sürdürülebilirlik Akademisi'nden
2018 Sürdürülebilir İş Ödülleri Sahiplerini Buldu, 4. Sürdürülebilirlik Gıda Konferansı Sektörü Bir Araya Getirdi

108 Sürdürülebilir Tüketim Ahu Ergen:
Tüketime Giden Yolda Değerlerimiz Ne Kadar Etkili?

118 Gözümüzden Kaçmayanlar Gözde İvgin: Kuruyan Kuyucuk Gölü Kuş Cenneti; "mobil zombiler" için özel yol; Los Angeles'ta kürk yasağı; denetlenemeyen palm yağı üretimi...

120 Kitap Bitkilerin Bildikleri, Türkiye Kapsayıcı Kalkınmanın Neresinde?, Sustainability and the Humanities (Sürdürülebilirlik ve Beşeri Bilimler)

“Bisiklet”e Yer Açın!

WRI Türkiye Sürdürülebilir Şehirler (WRI) tarafından bu yıl 6. kez düzenlenen **Yaşanabilir Şehirler Sempozyumu** İstanbul Teknik Üniversitesi Ayazağa Kampüsü’nde gerçekleştirildi. Bütün dünyada büyük bir ivme kazanan şehirleşme konusunun tüm yönleriyle ele alındığı sempozyumda Türkiye’de çevre dostu ve yaşanabilir şehirlerin bisiklete daha fazla yer açması gerektiğinin altını çizdi. Sempozyum kapsamında düzenlenen ve bisikletin de yaygın bir ulaşım türü olarak benimsenmesine yönelik yaklaşımların belediye temsilcileriyle tartışıldığı “Belediyeler için Bisikletli Ulaşımın Geliştirilmesine Yönelik Yol Haritası” adlı çalıştayda söz alan Hollanda Başkonsolosu Bart von Bolhuis, ortalama bir Hollandalının yılda 1000 km pedal çevirdiğini vurguladı.

Tekstil Sektörü İçin Temiz Üretim Rehberi

WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) ve H&M Grup, Büyük Menderes havzasında faaliyet gösteren tekstil sektöründe temiz üretim uygulamalarının gerçekleştirilmesini desteklemek için “Tekstil Sektöründe Temiz Üretim Rehberi”ni hazırladı. Tekstil şirketlerinin planlamadan uygulamaya, her aşamada faydalanabileceği pratik bilgiler sunan rehber, H&M Grup’un Türkiye’deki uygulamalarından ve dünyadan örnekler de içeriyor. Aynı zamanda, temiz üretim çalışmaları ve yatırımları, sanayi bölgeleri, Ar-Ge ve girişimcilik uygulamalarıyla ilgili Türkiye’de mevcut teşvikler, destek ve krediler hakkında da bilgiler içeren rehber, tekstil sektörünün teknik destek alabileceği kurum ve kuruluşlar konusunda da yardımcı olmayı amaçlıyor.

İklim Değişikliği Fotoğraf Karelerinde

Alarko Carrier’ın küresel ısınma ve iklim değişikliğinin yarattığı etkiler hakkında farkındalık yaratmak amacıyla beş yıldır düzenlediği Küresel İklim Değişikliği Fotoğraf Yarışması tamamlandı. 3000’e yakın fotoğraftan, halk oylaması ve jüri puanlamaları sonucu belirlenen 13 fotoğraf finale kalarak, Alarko Carrier’in hazırladığı 2019 takviminde yer almaya hak kazandı. Yaşanan iklim değişikliğinin etkilerine dikkat çekmek amacıyla bu

yarışmayı düzenlediklerini belirten Alarko Carrier Genel Müdürü Önder Şahin, “İnsanların yaşam kalitesini artırmak için üretim yaparken aynı zamanda dünya ekosistemini desteklememiz ve gelecek kuşaklara yaşanabilir bir dünya bırakmamız gerekiyor. İklim değişikliğine yönelik farkındalığı artırmayı hedeflediğimiz yarışmaya yönelik ilginin her geçen yıl katlanarak arttığını gözlemliyoruz” dedi.

Yenilenebilir Enerji İçin Sistem Odaklı Strateji

SHURA Enerji Dönüşümü Merkezi’nin “Rüzgar ve Güneş Enerjisi Yatırımlarının Sistem Odaklı Yerleştirilmesi” başlıklı raporu, 9-10 Ekim’de Antalya’da düzenlenen 9. Türkiye Enerji Zirvesi’nde açıklandı. Raporda Türkiye’de üretilen elektriğin %50’sinin yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanması ve rüzgar ve güneş kapasitesinin sisteme entegrasyonu için yatırımların “sistem odaklı strateji”yle tüketimin yoğun, şebekenin daha güçlü olduğu yerlere yönelmesi gerektiği belirtiliyor. Rapora göre bu strateji ile ilave şebeke yatırımlarında yılda 100 milyon euro tasarruf edilmesi mümkün. SHURA Enerji Dönüşümü Merkezi Direktörü Dr. Değer Saygın, konuşmasında rüzgar ve güneş kurulu gücünün tahsis edileceği bölgelerle ilgili dengeli bir yaklaşıma

ihtiyaç duyulduğuna vurgu yaparak, “Sadece kaynak açısından zengin değil, aynı zamanda talebin yoğun olduğu ve şebeke kapasitesinin güçlü olduğu bölgeler seçilmeli, kaynak odaklı strateji yerine sistem odaklı strateji tercih edilmeli” dedi.

ENERJİYİ VE
EMEĞİ KORUYAN

eKO
KREDİ

Şekerbank

Doğa
için
güzel
haber

Enerji verimliliği yatırımlarının finansmanında Türkiye'de öncü rol edinen Şekerbank, EKOkredi ile bugüne kadar 104 bini aşkın bireysel müşteri, esnaf, çiftçi, işletme ve KOBİ'yi enerji tasarrufuyla tanıştırdı. EKOkredi ile 29,2 milyar kilovatsaat enerji tasarrufu sağlandı, 6,2 milyon ton karbon salımı engellendi, 150 bini aşkın konut yalıtımı desteklendi ve 136 milyon metreküp doğalgaz tasarrufu elde edildi. Şekerbank, EKOkredi ile emeği ve enerjiyi koruyarak ülkemiz ekonomisine destek olmaya devam ediyor.

Yerli ve %100 Elektrikli

Mobilite ürün ve hizmet platformu CDMMobil bünyesinde üretilen TRIGGER markalı araçlar, 27-30 Eylül tarihlerinde gerçekleştirilen İstanbul Airshow 2018'de tanıtıldı. TRIGGER, %100 elektrikli, çevre dostu ve çok fonksiyonlu bir hizmet aracı. Şaşırtıcı kıvraklığı, ideal boyutları ve yüksek çalışma performansı ile özellikle havaalanları, fabrikalar, hastaneler, turizm alanları ve lojistik alanlar gibi noktalarda ideal kullanım sağlıyor. Türk tasarımcılar tarafından tasarlanan aracın elektrik donanımının tamamı Türkiye'den sağlanıyor.

İş Dünyasında Cinsiyet Eşitsizliğine Son!

Genç Yönetici ve İş İnsanları Derneği (GYİAD), Kadın Çalışma Grubu öncülüğünde hayata geçirdiği Eşitlik Hareketi'ni tanıttı. 3 Ekim'de yapılan etkinlikte kadınların iş hayatında daha aktif olmalarına ve Türkiye'nin geleceğe eşit adımlarla yürümesine katkıda bulunmayı amaçlayan Eşitlik Hareketi'nin detayları paylaşıldı ve Eşitlik Zamanı filmi tanıtıldı. Toplantıda konuşan GYİAD Kadın Çalışma Grubu Başkanı İlkey Demirdağ, Eşitlik Hareketi'nin yola çıkış noktasından bahsetti: "Kadınlar toplumun yarısı, kalkınmanın anahtarı ve ekonominin can damarıdır. Güçlü, sürdürülebilir, dengeli ve kapsayıcı kalkınma için kadının çalışma hayatında hak ettiği yeri alması, işgücüne aktif bir biçimde katılması ve yönetimde söz sahibi olması anahtar bir role sahiptir. Çünkü kadına bakış açısı, tüm toplumun geleceğini belirler. İşte bu yüzden, hayallerimiz için güçlenmemiz, geleceğe eşit adımlarla yürümemiz gerekiyor."

Endüstrinin Geleceğinde Var Olmak İçin...

Endüstrinin geleceği her gün yepyeni gelişmelerle şekilleniyor, öngörüler değişiyor. Bu hızla ayak uydurmanın anahtarı olma yolunda ilerleyen **FIT Geleceğin Endüstriyel Teknolojileri Fuarı**, 21-24 Şubat 2019 tarihinde Fuar İzmir'de gerçekleşecek. Fuarda, endüstriyi şekillendiren sektörlerin önemli oyuncularını geliştirdikleri ürün ve sistemleri sergilerken, akademik çevrelerin teorik katkılarının izlenebildiği konuşmalar, farklı alanların ve disiplinlerin etkileşime girdiği paneller de gerçekleşecek.

Hipp'in "Organik Dudak Nemlendiricisi" Türkiye'de

"Yok konsepti" ile hazırlanan **HiPP Babysanft Organik Dudak Nemlendiricisi**, alerji yaratabilecek ve cilde zarar verebilecek hiçbir madde içermiyor. İçeriğindeki malzemeler "mümkün olduğunca az, gerektiği kadar çok" felsefesine göre formüle edilmiş; kaliteli organik yağlarla dudakları besliyor ve kurummasını önüyor. Parfüm, paraben ve hayvansal hammadde de içermeyen ve kolayca uygulanan, yapışmayan ürün dermatolojik olarak da test edilip onaylanmış.

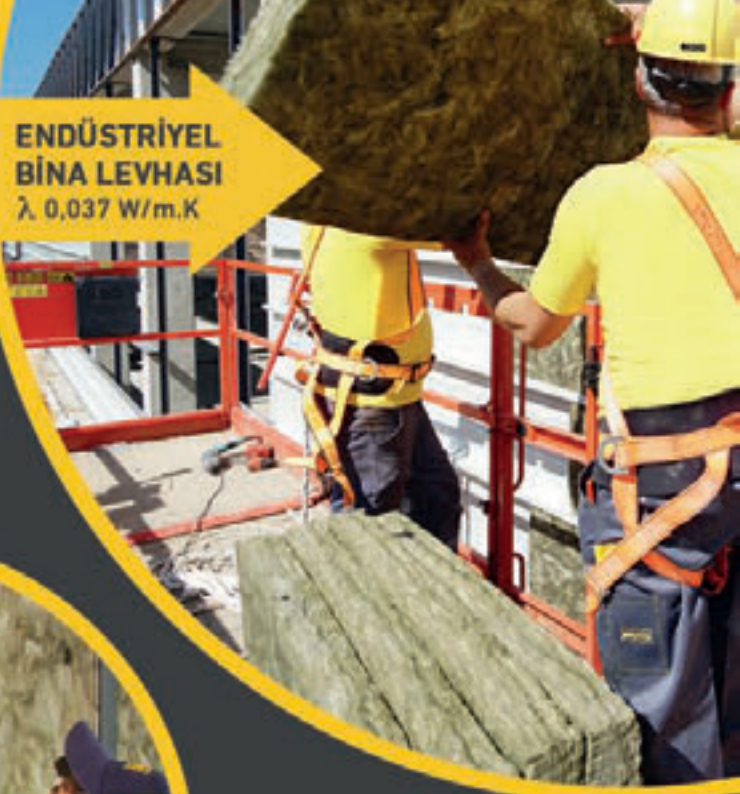
Hep Birlikte, Daha Fazla Sosyal Fayda!

15 Ekim'de İstanbul Hilton Convention Center'da düzenlenen **Sosyal Fayda Zirvesi**, değişim mimarları ve gelecek odaklı düşünce önderlerinden oluşan son derece aktif bir topluluğu #2030ŞİMDİ teması etrafında bir araya getirdi. 2030 yılında, içinde yaşamak istediğimiz dünyayı keşfetmeyi hedefleyen zirve, teknolojinin potansiyelinden dünyamızı daha yaşanır kılmak için nasıl yararlanabileceğimizde odaklandı. Dünyadan ve Türkiye'den pek çok konuşmacıyı ağırlayan zirvenin son oturumunda P&G Türkiye ve Kafkasya Yönetim Kurulu Başkanı Tankut Turnaoğlu ve Serenay Sarıkaya, Head & Shoulders'ın suların kirliliğine dikkat çekmek amacı ile başlatmış olduğu "Çöp Olmasın" kampanyasını anlatırken, geridönüşümün ve sosyal fayda sağlamanın öneminden bahsettiler.

HER İHTİYACA UYGUN EN YENİ ÇÖZÜMLER İZOCAM'DAN!

- Yüksek ısı yalıtımı
- Yangın güvenliği
- Ses yalıtımı
- Kolay uygulama
- Hafif

ENDÜSTRİYEL
BİNA LEVHASI
 λ 0,037 W/m.K

ARA BÖLME LEVHASI
 λ 0,037 W/m.K
ARA BÖLME LEVHASI®
 λ 0,035 W/m.K

R⁺

ENDÜSTRİYEL
BİNA LEVHASI
 λ 0,035 W/m.K

YENİ CEPHE LEVHASI
 λ 0,035 W/m.K

www.izocam.com.tr

 izocam
 izocamofficial
 izocamofficial
 izocamofficial
 izocamofficial

Avrupa'nın Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi

Avrupa Birliği ülkelerinin toplumsal cinsiyet eşitliği alanında kaydettiği ilerlemeyi incelemek üzere düzenlenen "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi"nin bilgi sayıları, çevrimiçi erişime açıldı. TÜSİAD AB Temsilciliği Haftalık Bülteni'nde yer alan habere göre üye ülkelerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda kaydettiği gelişim altı alanda değerlendiriliyor: Sağlık, güç, para, iş, bilgi ve zaman. Çizelgeye göre AB'nin genel puanı 100 üzerinden 66,2 ve sadece 11 ülke en üst baremde yer alıyor. Her bir AB ülkesinin daha fazla gelişim göstermesi gereken alan bulunmakla birlikte, bazı üye ülkelerde geriye gidış mevcut; bazıları ise belirli alanlarda daha iyi performans ortaya koyuyor. Örneğin Danimarka "bilgi" alanında iyi bir puana sahipken, parasal değerlendirmede Lüksemburg daha önde. Endekste yer alan bilgilere göre örneğin Çek Cumhuriyeti'ndeki engelli kadınların sadece %9'u mesleki eğitim diplomasına sahipken bu oran Hollanda'da %19.

"Sürdürülebilir İyi Ebeveynlik"

24 Kasım Cumartesi günü Ankara, Başkent Üniversitesi "Bu çağa, bu topraklara ve bu kültürün aile yapısına yönelik bir felsefe" ortaya çıkarmayı amaçlayan "Sürdürülebilir İyi Ebeveynlik Konuşmaları"na ikinci kez ev sahipliği yapacak. Araştırmacı yazar **Gülüş Türkmen'in Annelik Haritası** kitabında önerdiği "Sürdürülebilir İyi Ebeveynlik" kavramı, başka ülkelerin ve zamanların doğrularını Türk ailesinin yapısına uydurmaya çalışmak yerine, her kültürün kendi güçlü ve zayıf yönlerine uygun mesajların vurgulanmasını amaçlıyor. Etkinliğe ön kayıt yaptırarak ücretsiz olarak katılmak mümkün. Bilgi için: @alternatifanne, info@alternatifanne.com

Hareketini Doğadan Alan Servo Sürücü Sistemi

Özelliklerini, doğadaki en yüksek manevra kabiliyeti, denge ve konum hassasiyetine sahip "arı kuşlarının" dinamikliğinden alan **Siemens'in** yeni servo sürücü ailesi Sinamics S210; yüksek hız, hassas pozisyonlama ve dinamik kontrol gerektiren sistemler için tasarlandı. Sinamics S210 servo sürücü ailesi, endüstri sektöründe paketlenme, pres besleme, paletleme ve sarıncı/çözücü gibi yüksek performans gerektiren makinalar için özel olarak tasarlandı. Kullanıcı dostu programlama ara yüzü Webserver ile devreye alınma aşamasını kolaylaştıran S210, Profinet haberleşmesi ile hızlı ve güvenli bir veri alışverişine imkan sunuyor. 1 faz 220V, 3 faz 220V ve

400V besleme seçeneklerine sahip olan ürün, 7kW'a kadar geniş güç aralığıyla birçok servo uygulamasında ihtiyacı karşılıyor. Sinamics S210 ürününün arı kuşları ile özdeşleştirilmesinin arkasında yüksek hız ve mükemmel bir denge kabiliyetine sahip olması yatıyor. Servo sistemlerin hız performansı saniyede ortalama 60 ila 80 kez kanat çırpabilen arı kuşlarıyla benzerlik taşıyor. Servo sürücülerdeki hassas pozisyonlama ve yüksek dinamik özellikleri de mükemmel bir dengeleme ile havada sabit kalabilen ve gerektiğinde geri geri uçabilen arı kuşlarının performansı ile yarışır nitelikte.

"A Sınıfı" Lastikler

Dünyanın önde gelen lastik üreticilerinden **Goodyear**, yeni lastikleri FUELMAX PERFORMANCE serisini IAA Ticari Araçlar Fuarı'nda tanıttı. Tamamen silika içeren hamur teknolojisine sahip ilk kamyon lastikleri olmasıyla öne çıkan yeni lastikler üst düzey yakıt verimliliği sağlayarak AB'nin A Sınıfı Kalite Etiketini almaya hak kazandı. Yeni seri lastikler ayrıca, kış lastikleri için belirlenen zorunlu şartların tümünün karşılandığının göstergesi olan 3PMSF (3Tepe Kar) logosunu taşıyor.

Çevre Dostu Bakım Ürünleri Türkiye'de

Dünyanın en hızlı büyüyen ilk 20 şirketinden biri olan **The Humble Co.**'nun ağız bakım ürünleri markası Humble Brush, Sunrino Kozmetik aracılığı ile Türkiye pazarına giriş yaptı. Humble Brush kişisel bakım ürünleri kategorisinde yedi farklı ürün çeşidine sahip. Türk tüketicileri ilk olarak bambu diş fırçaları ile tanıştıran marka kısa bir süre sonra da diş macunları ve bambu saklama kabı ile bambu kulak çubuklarının satışına başladı. 2019 yılı içinde sakız, ağız ipi ve bambu pipetler de ürün gamına eklenecek. Çevreye duyarlı ürünleri ile sosyal girişimini sistemli bir şekilde tüm dünyaya ulaştırmak amacıyla kurulan Humble Smile Vakfı da, geri kalmış ya da gelişmekte olan ülkelerdeki ihtiyaç sahiplerine ulaşılarak ağız sağlığı konusunda destek veriyor.

YERLİ ENERJİ YENİLENEBİLİR GÜÇ!

Zorlu Enerji olarak Türkiye’de kurulu mevcut gücümüzün

%78’ini yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlıyoruz.

Ülkemizin enerji kaynaklarını yine ülkemizin hizmetine sunuyoruz.

Değişmeyen hedefimiz: Daha fazla yerli kaynak, daha fazla yenilenebilir ve temiz enerji.

Yerli, yenilenebilir ve temiz enerjiyle daha güçlü Türkiye!

İstanbul'un Ağaç ve Çalılıarı Kaşiflerini Bekliyor!

TEMA Vakfı tarafından geliştirilen mobil uygulama **Doğa Kaşifi** bir yurttaş bilimi projesi olarak İstanbul Biyolojik Çeşitliliği'ne odaklanıyor ve İstanbul'un yaygın ağaç ve çalı türlerini tanımlamayı ve kayıt altına almayı amaçlıyor. Uygulama ile:

- Şehir içinde sokak veya park alanlarında karşınıza çıkan türleri konumlarını belirterek kaydedebilir ve diğer kullanıcılar ile paylaşabilirsiniz.
- Bilmediğiniz türleri, Doğa Kaşifi'nde yer alan rehber videolardan destek alarak tanımlayabilir ya da uzmanlara sorarak öğrenebilirsiniz.
- Şehir ekosistemi içerisinde karşılaştığınız ve tanımadığınız türleri çiçek, meyve, yaprak gibi farklı bitki özelliklerini kullanan rehber sorular aracılığıyla tanımlayarak sistemdeki kayıtlı türler arasından tanımlayabilirsiniz.
- Bitki türlerini birbirlerinden nasıl ayırt edebileceğinizi öğrenerek doğa gözlemlerinizde farkındalığınızı arttırabilirsiniz.
- İstanbul'un doğal alanlarının haritalarını ve bitki türlerini oluşturmada doğaya dair farkındalığınızı arttıracak yurttaş bilimi projesinin aktif bir katılımcısı olabilirsiniz.

Ar-Ge Gücüyle Bir Haftada Sıfırdan Ürün

ODE Yalıtım Satış ve Pazarlama Genel Müdür Yardımcısı Erhan Özdemir, geçtiğimiz yıl 100 milyon TL yatırımla hayata geçirilen Eskişehir üretim tesisinde gazetecilerle bir araya gelerek, su, ısı, ses ve yangın yalıtımı ürün gruplarında 4000'den fazla ürün çeşidi ile faaliyet gösteren firmalarının yeni dönem hedeflerini paylaştı. Yurtiçi ve yurtdışında 200'ü aşan bayi sayısı ve beş kıtada 70'ten fazla ülkeye yaptığı ihracatıyla ODE'nin 2018'i başarılı bir performansla geçirdiğini söyleyen Özdemir, ilk altı ayda ihracat cirolarını dolar bazında %35 artırdıklarını belirtti. Ar-Ge'de inanılmaz bir hızla ulaştıklarını belirten Özdemir, küresel pazarlara hitap eden bir marka olarak Ar-Ge'ye büyük önem verdiklerini ve buldukları pazarları yakından takip ederek, Ar-Ge çalışmalarını bu pazarların talep ve ihtiyaçlarına göre şekillendirdiklerini ifade etti. Ar-Ge'de, 2017 yılında 100 milyon TL yatırımla 75 bin metrekare alan üzerine kurulan

Eskişehir fabrikalarının bir lokomotif görevi gördüğünün altını çizen Özdemir, "Bu fabrikamızda sektörün en gelişmiş Ar-Ge merkezlerinden birine sahibiz. Bu çalışmalarımızı aynı zamanda su yalıtımında liderlik hedefimiz doğrultusunda sürdürüyoruz ve özellikle bitümlü membran pazarında farklı talep ve ihtiyaçlara, yaptığımız bu çalışmalar sayesinde hızla yanıt verebiliyoruz" diye konuştu. Pazardan aldıkları yeni ürün talebine çok kısa sürede karşılık verip bir hafta içinde sıfırdan üretim yaparak, ürünü ihraç edebildiklerini kaydeden Özdemir, "En son geçtiğimiz ay, Katar'dan aldığımız pazar verileri ve taleplerini hızla değerlendirerek, bir hafta içinde yeni ürün üretip sevk ettik. Bu kabiliyetimizle, önümüzdeki süreçte pazarlarımızı hızla çeşitlendirerek ihracatla büyümeye devam edeceğiz ve ihracatın toplam ciro içindeki payını 2019'da %40'a çıkaracağız" dedi.

Asetonsuz Aseton

Dünya makyaj sektöründe %100 doğal ve organik olduğunu belgeleyen sekiz sertifikaya sahip **ZAO**, kimyasal içermeyen ojesinden sonra aseton ve etil asetat içermeyen oje çıkarıcı ile organik ürünlerine bir yenisini ekledi. "Bambudan gelen güzellik ve doğallık" temasıyla Zen ve Tao felsefesi ile yola çıkan ve dört yıl önce Türkiye pazarına giriş yapan Fransız organik makyaj

markası, bu yılın başında makyaj ürünlerine ek olarak tırnak, yüz ve göz temizleme ürünlerinin de satışına başladı. ZAO'nun asetonsuz oje çıkarıcısı, çocuklarının sağlığını dikkate alan anneler başta olmak üzere vegan beslenenler ile kimyasallardan uzak kalarak doğal ürünleri tercih edenlerin ilgisini çekiyor.

ENKA

"İş İyi ve Doğru Yapmak" prensibi çerçevesinde 2017 yılı boyunca "Etik Kurallar", "ENKA Davranış Kuralları", "Tedarikçi Davranış Kuralları", "Yolsuzlukla Mücadele" ve "Yerel Tedarikçilerden Satın Alma Oranlarını İyileştirme" konularında başarılı çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

YEREL TEDARİKÇİDEN SATIN ALMA ORANI %46 İLE SONUÇLANDI

2017 yılında ENKA İnşaat'ın yerel tedarikçilerden satın aldığı ürün ve hizmetlerin, toplam satın alma miktarı oranı, %46 olarak gerçekleşmiştir.

ENKA ETİK HATTI 4 DİLDE HİZMET İLE RAPORLAMA YAPTI

ENKA Etik Hattı, 4 dilde hizmet veren, çalışanlar, tedarikçiler ve tüm diğer paydaşlardan gelebilecek soru, ihlal ve ihbarları almakta ve Yönetim Etik ve Uyum Komitesi'ne raporlamaktadır.

18.483 KATILIM 166.347 İNSAN-SAAT DAVRANIŞ EĞİTİMİ

İstanbul Merkez Ofis ve projelerde toplam 18.483 personelin katılımıyla ENKA Davranış Kuralları, Tedarikçi Davranış Kuralları ve Yolsuzlukla Mücadele eğitimleri gerçekleştirilmiştir. 2017 yılında bu konularda verilen eğitimlerin toplam süresi 166.347 insan-saattir.

Veriler, ENKA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORU 2017'den alınmıştır.

ENKA, Sürdürülebilirlik Stratejisi ile aşağıdaki Sürdürülebilirlik Kalkınma Hedeflerini desteklemektedir.

www.enka.com

Engineering for a Better Future

İlham Veren Sürdürülebilirlik Hikayeleri

TÜSİAD'ın iş dünyasında sürdürülebilirlik farkındalığını artırmak amacıyla her yıl düzenlediği TÜSİAD SÜR Konferansı 28 Eylül'de İzmir'de yapıldı. Konferans bu yıl, Yaşar Holding sponsorluğu, Yaşar Üniversitesi akademik işbirliği, Global Compact Türkiye ve ESIAD işbirliği ile gerçekleştirildi. Konferansta, Türkiye'nin önde gelen şirketlerinin temsilcileri hayata geçirdikleri sürdürülebilirlik projelerini, karşılaştıkları zorluklar ve elde ettikleri sonuçlarla birlikte anlatarak katılımcıları sürdürülebilirlik için harekete geçirmeyi amaçladı. TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Erol Bilecik, açılış konuşmasında, iş dünyası olarak halihazırda sahip oldukları bilgi, teknoloji, insan kaynağı ve finansal kaynaklar ile hem bugünkü hem de gelecek kuşaklara "yaşanabilir bir gelecek" sunabilecek güçte olduklarını söyledi.

Vodafone'da Plastiksiz Hayat

Vodafone Türkiye'nin İstanbul Maslak'taki Genel Merkez ve Küçükyalı'daki Dijital Operasyon Merkezi binalarında yılda ortalama 2,5 milyon plastik bardak ve 1,3 milyon çeşitli plastik ürün kullanımına son verildi. Vodafone Türkiye çalışanları plastik bardak yerine kağıt bardak, plastik şişe yerine cam şişe, naylon poşet yerine yeniden kullanılan ambalaj gibi doğa dostu ve geri dönüşümlü ürünler kullanacak. #yeşilisevenkirmızı hareketi kapsamında başlatılan uygulama, önümüzdeki dönemde Vodafone'un diğer binalarında da aşamalı olarak başlatılacak. İcra Kurulu Başkan Yardımcısı Bülent Bayram, hem su israfının hem de plastik atıkların önüne geçtiklerini, operasyonlarını doğal kaynaklara ve insana saygılı olarak yürütmeye devam edeceklerini belirtti.

Marmara Denizi'nin Geleceği

Marmara Denizi'nin Değişen Oşinografik Şartlarının İzlenmesi (MAREM) Projesi kapsamında Sevinç-Erdal İnönü Vakfı, Tekirdağ Süleymanpaşa Belediyesi ve Kartal Belediyesi işbirliğinde "**Her Yönüyle Marmara Denizi 2018 Yılı Çalışma Verileri**" kamuoyu ile paylaşıldı.

Basın toplantısı ve panel ile Marmara Denizi'nin kirliliği, deprenselliği ve Ergene Nehri Derin Deniz Deşarjı Projesi'nin Marmara Denizi'ne olası etkileri masaya yatırıldı.

Tekirdağ Süleymanpaşa'da gerçekleşen toplantıya Süleymanpaşa Belediye Başkanı Ekrem Eşkinat; Sevinç-Erdal İnönü Vakfı Başkanı Sevinç İnönü, Yönetim Kurulu Üyesi Güneş Gürseler, MAREM Proje Lideri Hidrobiyolog M. Levent Artüz, MAREM Proje Koordinatörü O. Bülent Artüz; İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü MAREM Jeoloji Sedimentolojisi Bölüm Sorumlusu Prof. Dr. Mehmet Sakıncı, Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümü MAREM Kimya Bölüm Sorumlusu Prof. Dr. Bahattin Yalçın katıldı.

M. Levent Artüz, Marmara Denizi'nde çevre kirliliğine bağlı su analizlerindeki değişiklikleri katılımcılarla paylaştı. Artüz, "MAREM Projesi 1954 yılında başlayan bir proje. O günden bugüne kesintisiz devam etti. Dünyadaki en uzun izleme projesidir. Şu anda

yaptığımız modeller de çok ciddi veri yüklemesi olduğu için neredeyse hatasız. 0,0005 hata payımız var. 250'ye yakın istasyonda 163 parametre ölçümü yapıyoruz. Temel olarak yaptıklarımız arasında ilk sırada biyolojik çalışmalar. Marmara'da 1272 metre derinliğe kadar tüm materyallerin incelenmesi var. Su analizlerimiz var. Su kütlelerinin yalın kimyasal yapısı çalışmaları var. Bu çalışmaların hepsi kirlenme noktasında çakışıyor. Marmara Denizi'nde su kütlesi olması gereken standartlardan çok sapsmış durumda" ifadelerini kullandı. Konuşmasında Ergene Nehri'nin dünyanın en kirli akarsuyu olduğuna dikkat çeken Artüz, "Sizin şehrinizdeki Ergene, dünyanın en kirli akarsuyu olarak kabul ediliyor. Bu kirli su derin deşarj ile Marmara Denizi'ne basılacak. Dolayısıyla Marmara Denizi diye bir şey ortada kalmayacak. Bu proje ile Marmara Denizi yok olmaya, sadece bir su kitlesine dönüşmeye hazırlanıyor" diyerek tehlikeye dikkat çekti.

İnovatif, Rekabetçi ve Çevreci Reçeteler

Çimsa, dördüncü kez gerçekleştirilen "Yapı Kimyasalları Semineri"nde, pazarın bugününü ve geleceğini şekillendiren trendleri ele aldı. 18 Eylül'de gerçekleştirilen, yurtiçinden ve yurtdışından konuşmacıların katıldığı seminerin açılış konuşmasında Çimsa Genel Müdürü Ülkü Özcan, "Mersin fabrikamız bünyesinde yer alan Formülhane, geçtiğimiz yıl Mart ayında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Türkiye çimento sektörünün ilk ve tek Ar-Ge Merkezi

olarak tescillendi. Formülhane'de yürütülen kapsamlı ve özverili çalışmalarımız ile özel ürünler alanında var olan başarılarımızı her geçen gün daha da ileri taşıyarak, küresel ve yerel piyasalardaki iş ortaklarımıza inovatif, rekabetçi ve çevreci reçeteler hazırlıyoruz" dedi.

Doğayla sonsuz uyum

Dünyamızda doğal kaynaklar hızla tükeniyor.

Assan Alüminyum olarak; hafif, esnek, enerji tasarrufu sağlayan ve sonsuz kez dönüştürülebilen alüminyum, sürdürülebilir kalite standartlarında işleyerek, gelecek nesiller için geleceği tüketmeden üretiyoruz...

Gürmen'den %100 Yenilenebilir Elektrik Taahhüdü

İhtiyaç duyduğu enerjinin tamamını yenilenebilir kaynaklardan sağlayan Gürmen Group, bu alanda dünyanın en güçlü markalarının yer aldığı RE100 platformuna kabul edilen ilk Türk şirketi oldu. Elektrik ihtiyacının %100'ünü yenilenebilir kaynaklardan karşılamayı taahhüt eden şirketler için global bir kurumsal liderlik girişimi olan RE100 girişimini organize eden The Climate Group CEO'su Helen Clarkson, Gürmen Group'un başarısıyla ilgili olarak şu açıklamayı yaptı: "Temiz enerji ve iklim değişikliği konularındaki liderliği için Gürmen Group'u tebrik ediyoruz. %100 yenilenebilir elektrik taahhüdüyle Türkiye'deki binlerce firmaya örnek teşkil etmekle birlikte yenilenebilir enerjinin ekonomik büyümeye nasıl destek olabileceğini gösteriyor. Bu yıl Climate Week'te RE100'ün yeni coğrafyalara ulaşmasını kutluyoruz, Gürmen Group gibi yenilenebilir enerjisi bir iş fırsatı olarak gören firmalar olmasaydı bunun gerçekleşmesi mümkün olmazdı."

Öğrenciler Okullarını Rüzgar Güülü ile Aydınlatıyor

Tekirdağ'daki Hayrabolu Ergün Korkmaz Mesleki ve Teknik Anadolu öğrencileri, danışman öğretmenlerinin de desteği ile 9 metre yüksekliğinde bir rüzgar güülü yaptı. Okulun bahçesine kurulan rüzgar güülü ile bahçe aydınlatması ücretsiz hale getirildi. Alternatif enerji kaynaklarının kullanımının zor olmadığını göstermek için yapılan proje ile üretilen elektrik sayesinde aylık 100-150 lira civarında tasarruf sağlanıyor.

“Doğa İçin Önce Sen”

Günümüzde hızla şehirleşen ve grileşen dünyanın içinde doğaya giderek daha az yer kalıyor. Gri beton arasında kök salmayı başaran bir ağaç ya da kurumuş bir ağaç gövdesinin kavuğunda yeşermeyi başaramamış bir çiçek, bize doğanın gücünü hatırlatıyor. Şehir hayatı içinde kendine yer bulmaya çalışan “doğa”ya dikkat çekmek isteyen **NN Hayat ve Emeklilik**, sosyal medya üzerinden kurguladığı “Doğa İçin Önce Sen” fotoğraf yarışmasını, dikkat çekici fotoğraflardan oluşan bir sergi ile

“Beşikten Beşiğe” C2C Kongresi

Dünyanın en büyük **Cradle to Cradle** (Beşikten Beşiğe) Platformu olan C2C Kongresi'nin beşincisi, 14-15 Eylül'de Almanya Lüneburg'daki Leuphana Üniversitesi'nde yapıldı. Kongreye Prof. Dr. Hulusi Barlas, Şebnem Aybige Şener ve Eda İkizoğlu'ndan oluşan EPEA (Environmental Protection Encouragement Agency) Türkiye ekibi de katıldı. Bu yıl tekstil ağırlıklı konulara öncelik veren kongrede yaklaşık 800 katılımcı vardı. Önceki yıllardan farklı olarak bağlantılı toplantılar da kongre ile aynı anda gerçekleştirildi: C2C Bilim Sempozyumu, Döngüsel Tekstil Sempozyumu ve Sağlıklı Basım Sempozyumu. Kongreye katılan EPEA Türkiye ekibinden Eda İkizoğlu, özellikle Almanya'da satılan tekstil ürünlerinin %90'dan fazlasının Çin, Türkiye ve Bangladeş'te üretildiğini, ithalatçı firmaların zorlamasıyla önemli Türk tekstil işletmelerinin de C2C sertifikası almak üzere kendilerine başvurduklarını, bu nedenle EPEA Türkiye'nin de önümüzdeki günlerde Beşikten Beşiğe çalışmalarını çok yönlü yoğunlaştıracağını ifade etti.

doğa ve sanatseverlere sunuyor. 3500 fotoğraf arasından belirlenen 20 çarpıcı fotoğrafın yer aldığı sergi, The Marmara Pera'da, 15 Kasım'a kadar ziyaret edilebilir.

“Düşük Karbonlu Kalkınma Politikaları Tasarlanmalı”

Avrupa'nın en büyük iklim eylem ağı olan **CAN-Europe** (Avrupa İklim Eylem Ağı) yetkilileri, Türkiye'de iklim konusunda çalışan sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve akademisyenler ile TEMA Vakfı'nda bir araya geldi. Toplantıda konuşan TEMA Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Deniz Ataç, Türkiye'nin iklim değişikliğine uyum konusunda daha etkin olması için Paris Anlaşması'nı onaylamasının önem taşıdığını belirtirken, Avrupa İklim Eylem Ağı Direktörü Wendel Trio, Paris Anlaşması'nın beraberinde getirdiği yeni iklim rejiminin, tüm devletlerin ve devlet dışı aktörlerin sorumluluk almasını gerekli kıldığını vurguladı. Avrupa İklim Eylem Ağı Türkiye Temsilcisi Elif Gündüzyeli ise iklim kırılganlığı yüksek olan Türkiye'nin mevcut yüksek karbonlu kalkınma planlarından bir an önce vazgeçerek düşük karbonlu kalkınma politikalarını tasarlamaya başlaması, bunu uluslararası iklim müzakerelerinde gündeme getirerek çözümün parçası olduğunu göstermesinin çok önemli olduğunu altını çizdi.

ODE STARFLEX
BU TOPRAKLARDAN ÇIKTI

DÜNYANIN SAYGISINI KAZANDI

ODE, Starflex Camyünü'nü dünyanın birçok ülkesine ihraç ediyor. Yaptığı AR-GE yatırımları sayesinde, önce kendi hammaddesini sonra da en kaliteli şekilde Starflex'i üretiyor. Bu yüzden, ODE Türkiye'de lider, dünyada saygı kazanan bir marka.

 EPD[®]
TÜRKİYE
THE INTERNATIONAL EPD® SYSTEM

INSULATED THE FUTURE

1,5 Derece İçin: Hızlı, Geniş Kapsamlı ve Benzeri Görülmemiş Değişiklikler!

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) “1,5°C Küresel Isınma Özel Raporu Politikacılar Özeti” hükümetler tarafından onaylandı. IPCC’nin 8 Ekim tarihinde yaptığı basın toplantısında kamuoyu ile paylaştığı rapora göre, küresel ısınmanın 2 yerine 1,5 derecede tutulmasının insanlara ve doğal ekosistemlere sağladığı açık faydaların yanı sıra, bu, daha sürdürülebilir ve adil bir toplum anlamına geliyor.

 Bulut BAGATIR

“1,5°C Küresel Isınma Özel Raporu” Güney Kore’nin İncheon kentinde Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) tarafından onaylandı. Rapor, Aralık ayında Polonya’da hükümetlerin Paris Anlaşması’nı değerlendirmek üzere bir araya gelecekleri Katowice İklim Değişikliği Konferansı için temel bir bilimsel veri niteliğini taşıyacak.

IPCC tarafından yapılan değerlendirmeye göre, küresel ısınmanın 1,5 derecede sınırlandırılması toplumun her alanında hızlı, geniş kapsamlı ve benzeri görülmemiş değişiklikler gerektiriyor. IPCC’nin 8 Ekim tarihinde yaptığı basın toplantısında kamuoyu ile paylaştığı rapora göre, küresel ısınmanın 2 yerine 1,5 derecede tutulmasının insanlara ve doğal ekosistemlere sağladığı açık faydaların yanı sıra, bu, daha sürdürülebilir ve adil bir toplum anlamına geliyor.

Çalışma, tam adıyla, “1,5°C Küresel Isınma; iklim değişikliği tehdidini önlemek ve sürdürülebilir kalkınma ve yoksulluğu ortadan kaldırılmak için ortaya konan küresel çabaların güçlendirilmesi kapsamında, sanayi öncesi seviyelerin 1,5°C üzerindeki küresel ısınmanın etkilerine ve ilişkili küresel seragazi emisyon patikalarına dair bir IPCC Özel Raporu” olarak adlandırıldı. IPCC raporu, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi’nin (UNFCCC) 2015’te Paris Anlaşması’nın kabul edilmesinin ardından yaptığı davet üzerine, 40 ülkeden 91 yazar ve editör tarafından ve her üç IPCC çalışma grubunun bilimsel öncülüğünde hazırlandı. 1. Çalışma Grubu, iklim değişikliğinin fiziksel bilim temelini değerlendirirken 2. Çalışma Grubu etkiler, uyum ve kırılabilirlik konularını irdeledi. 3. Çalışma Grubu ise iklim değişikliği azaltımını ele aldı. IPCC Başkanı Hoesung Lee, 6000’i aşkın bilimsel referans ve dünyanın her yerinden binlerce uzman ve

16 KASIM - ARALIK 2018 / EK0IQ

hükümet yetkilisinin değerli katkılarını içeren raporun, IPCC'nin kapsama alanının ne kadar geniş olduğunu ve önerdiği politikaların ne kadar geçerli olduğunu ortaya koyduğunu belirtiyor.

1.5 Derece ve 2 Derece

IPCC 1. Çalışma Grubu Eşbaşkanı Panmao Zhai bu raporun ortaya koyduğu çok belirgin kilit mesajlardan birinin, halihazırdaki 1 derecelik küresel ısınmanın sonuçlarını daha fazla aşırı hava olayları, yükselen deniz seviyeleri ve Arktik deniz buzlarının erimesi ve diğer değişimler olarak şimdiden görmemiz olduğunu ifade ediyor.

Rapor, küresel ısınmayı 1,5 derecede tutarak, 2 derece ve üzeri sıcaklık artışlarına göre birçok önemli iklim değişikliği etkisinin önlenebileceğini vurguluyor. Örneğin, 2100 itibarıyla 1,5 derecelik bir küresel ısınmada küresel deniz seviyelerindeki yükselme, 2 derecelik bir küresel ısınmayla karşılaştırıldığında, 10 santim daha az olacak. 1,5 derecelik bir küresel ısınmada, Arktik Okyanusu'nun yaz aylarında buzuz olma ihtimali 100 yılda birken, 2 derecelik bir küresel ısınmada bu durum 10 yılda en az bir kere gerçekleşecek. Mercan resifleri 1,5 derecelik bir küresel ısınmada %70-90 oranında azalacakken, 2 derecede resiflerin hemen hemen tamamı (%99) yok olacak.

IPCC 2. Çalışma Grubu Eşbaşkanı Hans Otto-Pörtner ise en ufak bir ısınmanın bile çok büyük bir önem taşıdığını ifade ederken "1,5 derece sınırı, 1,5 derece ve üzerindeki ısınma bazı ekosistemlerin yok olması gibi uzun süreli ve geri döndürülemez değişikliklerle ilişkilendirilen riskleri artırdığı için özellikle büyük önem taşıyor" diyor. Pörtner'e göre: "Küresel ısınmanın sınırlanması aynı zamanda insanlara ve ekosis-

"Rapora Göre, Tüm Sosyoekonomik Sektörlerde Ciddi Bir Dönüşüm Şart"

Prof. Dr. Murat Türkeş, IPCC Başyazarı

IPCC'nin "1,5°C Özel Raporu"nun, bundan önceki özel raporlardan şöyle bir farkı var: Doğrudan Paris Anlaşması'nın temel hedeflerinden birine yönelik olması. Bu rapor da Paris Anlaşması kapsamında IPCC'den bu amaçla talep edilmişti. Zaten çok hızlı gerçekleşti. 2018 yılında, uzun bir süre değil ama çok yoğun bir çalışma ile tamamlandı. Raporun başlığı çok şey anlatıyor. Küresel yüzey sıcaklıklarını 1,5 derecede sınırlandırmak ne anlama geliyor? Rapor, bu sınırlandırmayı yapabilmek için hangi sosyoekonomik sektörlerde, hangi stratejilerin izlenmesi, hangi dönüşümlerin gerçekleştirilmesi gerektiğini anlatıyor. Raporun aynı zamanda sosyal boyutu bulunuyor. 1,5 derece küresel ısınma durumunda sosyal, insani ve ekolojik sistemlerin nasıl etkilenebileceği ve böyle bir dünyada yoksulluk, işsizlik, eşitsizlik, gıda güvenliği ve su kaynakları gibi konularda iklim değişikliğinin gözlenen etkilerinin o koşullarda nasıl olacağı tartışılıyor. Bugün kabul edilmiş bir gerçek var. Günümüzde sanayi öncesi döneme göre yaklaşık 1-1,2 derecelik bir küresel ısınma gerçekleşmiş durumda. Giderek de artacak gibi duruyor. Atmosferdeki seragazi salımı azalmadığı için karbondioksit birikimi artıyor. Bu artış önemli, çünkü küresel ısınma potansiyeli yüksek ve en büyük miktara sahip. İnsan kaynaklı iklim değişikliğine neden olan en temel etken seragazi. Nasıl enerji sektörü iklim değişikliğinin neredeyse yarısından sorumluysa, gazların da yarısından karbondioksit sorumlu. Rapor bu konulara da değiniyor.

Çalışma, hangi kalkınma yolunu, hangi sektörde izlersek küresel ısınmayı 1,5 derecede sınırlandırabiliriz konusunu da ele alıyor. Bu senaryolarda çok kuramsal olarak her şey yolunda giderse böyle bir şans olabileceği söyleniyor ama bunun da şartları var. Buna göre her yıl 2010 yılına göre 45 milyar ile 50 milyar ton

arasında karbondioksit salımını azaltmak gerekiyor. 1,5 derecenin sürekliliği olması için 2050'ye kadar 2010'a göre yeni bir artışın olmaması gerekiyor. Kuramsal olarak tartışılıyor ama bunun nasıl gerçekleşeceği kesin değil. Çünkü Paris Anlaşması niyet beyanları üzerine kuruldu. Bugünkü gidişat ile seragazi salımında ciddi azaltma gerçekleşmeden da vardı bu %50 ve daha fazla seragazi azaltımına ilişkin senaryolar) 1,5 derece zor bir hedef olarak gözüküyor. Rapor bir yandan da 1,5 derece ve 2 derecelik küresel ısınmayı ve etkilerini ele alıyor; bu koşullarda iklim değişikliği ile mücadelede çeşitli sektörlerde başta enerji, ulaştırma, konut ve tarım olmak üzere fosil yakıt kullanımının neden olduğu seragazi salımının bu iki eşik değere göre çok farklı yollar içermesi gerektiğini söylüyor. Bir de 2 derecenin altında tutmak gibi bir durum söz konusu olursa iklim değişikliği ile mücadele daha uzun soluklu, örneğin 2075, belki de 2100 yılına kadar sürecek ve çok daha masraflı olacak. Raporun ana fikirleri bu. Rapor bugünkü değişiklikleri ve eğilimleri dikkate alıyor. Dünyanın farklı yerlerindeki aşırı hava olaylarını, kuraklığı, değişen yağış rejimlerini inceliyor ve bunların 1,5 derecede artacağını 2 derecede ise çok daha kuvvetli ve belirgin olacağını ve dolayısıyla iklim değişikliğinin beklenen etkisinin 1,5 derecelik bir küresel ısınma dünyasında bugüne göre daha kuvvetli, 2 derece ve üzerinde ise çok daha kuvvetli olacağını söylüyor. Çalışma, çok acil ve zaman kaybetmeksizin en azından 2010 yılına göre 2030 yılına kadar her yıl atmosfere verilen seragazi salımında %45-50 arasında bir azaltımın mutlaka yapılması gerektiğini ve bunun için tüm sosyoekonomik sektörlerde ciddi bir dönüşüm yapılmasını açıkça ortaya koyuyor.

temlere uyum sağlamaları ve ilişkili risk eşiklerinin altından kalkabilmesi için daha fazla imkan tanıyacak.” Ayrıca rapor, küresel ısınmanın 1,5 derecede tutulması için uygun politikaları, bunların gerçekleştirilmesi için yapılması gerekenleri ve sonuçlarının ne olacağını da inceliyor.

1. Çalışma Grubu Eşbaşkanı Valerie Masson-Delmotte küresel ısınmayı 1,5 derecede tutmak için yapılması gereken eylemlerin bazılarının dünya genelinde halihazırda yapılmaya başlandığını ancak bunların hızlandırılması gerektiğini belirtiyor.

Rapor, küresel ısınmanın 1,5 derece ile sınırlandırılmasının toprak, enerji, sanayi, bina, ulaşım ve şehirlerde “hızlı ve geniş kapsamlı” dönüşümler gerektireceği sonucuna varıyor. İnsan kaynaklı küresel net karbondioksit (CO₂) emisyonlarının 2030 yılı itibarıyla, 2010 seviyeleri üzerinden %45 azaltılmış olması ve 2050’de emisyonların sıfırlanmış olması gerekiyor. Bu, her ekstra emisyonun havadan CO₂ yakalama dengelemesi gerektiği anlamına geliyor.

IPCC 3. Çalışma Grubu Eşbaşkanı Jim Skea da küresel ısınmanın 1,5 derecede tutulmasının kimya ve fizik kanunları çerçevesinde mümkün olduğunu ancak bunun gerçekleştirilmesi için eşi benzeri görülmemiş değişiklikler gerektiğini vurguluyor.

Sürdürülebilir Kalkınma Tehlikede mi?

Küresel ısınmanın geçici olarak 1,5 derecenin üzerine çıkmasına müsaade etmek ya da hedefi tamamen kaçırmak, 2100 yılına kadar küresel ısınmayı 1,5 derecenin altına geri çekmek için havadan CO₂ tutan tekniklere daha fazla bel bağlanması anlamına gelecek. Ancak rapor, bu tür tekniklerin büyük ölçekteki etkililiğinin henüz kanıtlanmamış olduğunu ve sürdürülebilir kalkınma açısından önemli riskler oluşturabileceğini de belirtiyor.

IPCC 1. Çalışma Grubu Eşbaşkanı Panmao Zhai, raporun ortaya koyduğu çok belirgin kilit mesajlardan birinin, halihazırdaki 1 derecelik küresel ısınmanın sonuçlarını daha fazla aşırı hava olayları, yükselen deniz seviyeleri ve Arktik deniz buzlarının erimesi ve diğer değişimler olarak şimdiden görmemiz olduğunu ifade ediyor.

IPCC 3. Çalışma Grubu Eşbaşkanı Priyadarshi Shukla da bu noktaya vurgu yapıyor: “Küresel ısınmayı 2 derece yerine 1,5 derecede tutmak iklim değişikliğinin ekosistemler, insan sağlığı ve refahı üzerinde zorlu etkilerini azaltacak ve Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’nin gerçekleştirilmesini kolaylaştıracaktır.”

IPCC 2. Çalışma Grubu Eşbaşkanı Debra Roberts, bugün alacağımız kararların hem bugün hem de gelecekte, herkes için güvenli ve sürdürülebilir bir dünya sağlanabilmesi açısından kritik önem taşıdığını hatırlatarak raporun başka bir yönünün altını çiziyor: “Yerel bağlam ve kişilerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak, politika yapıcılar ve uygulayıcılara iklim değişikliğinin üstesinden gelecek kararlar almak için ihtiyaç duydukları bilgileri sağlıyoruz.”

Çalışma, küresel ısınmanın yıkıcı ve geri dönüşü olmayan etkilerini en-

gellemek için fosil yakıtların kullanımının hemen şimdi durdurulması ve tümüyle yenilenebilir enerjiye dayanan enerji sistemlerine hızla geçilmesi gerektiğini gösteriyor. Bilim insanları “iklim değişikliğinin yıkıcı etkilerini engellemek için, 2035 yılına kadar her yıl 2,4 trilyon dolar temiz enerji yatırımı yapılması ve 2050 yılına kadar kömürlü termik santrallerin neredeyse tamamının kapatılması gerekiyor” diyor.

Raporun Politikacılar Özeti’nde öne çıkan başlıklar şu şekilde sıralanabilir:

1- İnsan faaliyetlerinin, sanayi öncesi döneme göre yaklaşık 1 derecelik bir küresel ısınmaya sebep olduğu tahmin edilmektedir (Madde A1, Sayfa 4).

2- Bu artış hızı aynı şekilde devam ederse, küresel ısınma büyük ihtimalle 2030 ile 2052 yılları arasında 1,5 dereceye ulaşacaktır (Madde A1, Sayfa 4).

3- 1,5 derecelik bir artışta, doğa ve

EKONOMİ DÜNYASININ YENİ BİLGİ KAYNAĞI

#TSKBBLOG

Kalkınma gündemi,
sektörlerin dönüşümü,
endüstri 4.0,
düşük karbonlu ekonomi,
sürdürülebilir büyüme,
kapsayıcılık,
global trendler...

İş dünyasını ve yatırım
kararlarını etkileyen
gelişmeleri nasıl daha
doğru yorumlayabiliriz?

Cevabı TSKB'nin uzman
bankacılık perspektifiyle
#TSKBBlog'da.

www.tskb.com.tr

Kurumsal Bankacılık | Yatırım Bankacılığı | Danışmanlık

TSKB

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası

“Politikacılar Bu Kadar Yumuşak Bir Dille Yazılmış Bir Metni Ne Kadar Dikkate Alırlar Emin Değilim”

Cem İskender Aydın, Mercator-IPM Araştırmacısı, Sabancı Üniversitesi, İstanbul Politikalar Merkezi

IPCC bilmediğimiz bir şeyi söylemiyor. Halihazırda var olan bilgileri derlemekle yükümlüler. O yüzden, konuyu takip edenler için beklenmedik bir sonuç çıkmadı. Fakat bu raporun asıl önemli olan kısmı, raporun kendisi değil. Raporun “summary for policymakers” kısmı önemli. İşin politik kısmı orası. Duyurulan kısım politika yapımcılar için özet olan kısım. Orada ne yazdığı önemli, çünkü orası ülke temsilcilerinin onayladığı dilde çıkan bir yayın. Benim görüşüme göre, bilim insanlarından ziyade asıl etkisi olan kısım oradaki politikacılar. Daha önce bildiğimiz şeyleri nasıl daha yumuşak bir şekilde söyleyebiliriz diye yazılmış. Benim edindiğim izlenime göre raporda 1,5 derece eşiği için hâlâ geç kalmadığımız anlatılmış ama yeterince acil bir mesaj olarak verilemediğini düşünüyorum. Raporun tam olarak nasıl bir patika izlenmeli kısmında da eksik var. En başta da dediğim gibi IPCC'nin görevi bu değil. IPCC'nin şu an başındaki ismin göreve geldiğinde belirttiği noktalardan biri, IPCC'nin çözüm odaklı bir kuruma dönüşeceğiydi. Ben o beklenti içerisindeydim açıkçası. Raporda biraz daha çözüme yönelik nasıl politikalar izlenebilir gibi beklentim vardı ancak karşılık bulmadı. IPCC'nin eski raporlarının benzeri, olumlu şekilde çerçeveslenmiş bir mesaj görüyorum. Bunun kötü bir şey olduğunu söyleyemiyorum, iletişim açısından kesin yararları vardır, o tarafı değerlendirebilecek konumda değilim. Raporda 1,5 derece ile 2 derece arasındaki farka çokça değinilmiş. Bu da önemli. 2 derecenin çok daha yıkıcı olabileceği konusunda bilgiler içeriyor. Ancak politikacılar bu kadar yumuşak

bir dille yazılmış bir metni ne kadar dikkate alırlar emin değilim. Mesela Katowice'deki COP'un ne olacağını, konferanstan nasıl bir bağlayıcılık çıkacağını hâlâ bilmiyoruz. İki aydan az bir zaman kaldı. Ülkeler, Ulusal Katkı Niyetleri için nasıl güncellemeler yapacaklar bilmiyoruz. Katowice'de yapılamayacak büyük ihtimalle. Gelecek sene Brezilya'da yapılabilir ama o da meçhul. İlk güncelleme için 2023'ü beklediklerini düşünüyorum. 2023'ün çok geç olabileceği raporda da belirtiliyor. Ben o yüzden, rapor 1,5 derece mümkün dese de 2 dereceye gidiyoruz gibi bir izlenim edindim. Mümkün dediği şey siyasi irade olarak mümkün gözüküyor. Çünkü mümkün dediği patikaya gitmek için yarın harekete geçmemiz lazım. Bizim bir planımız yok. Biraz karamsar okudum raporu. Hâlâ vaktimiz var diyemiyorum. İşin bilim tarafından çok politik tarafıyla ilgilendiğim için böyle diyorum. Önceki değerlendirme raporları da iklim değişikliğine karşı harekete geçmezsek felakete sürükleneceğimizi söylüyorlardı. Onlara bakarak harekete geçmeyen dünya devletlerinin bu raporu neden dikkate alacakları konusunda çok da bir fikrim yok açıkçası. Böyle bir politik açmaz var önümüzde. Raporun bilimsel olarak ne dediğinden ziyade bunu nasıl açacağımız önemli aslına bakarsanız. Halklar, STK'lar, bütün dünya vatandaşları olarak bir noktada “yeter artık, bunu yapın” dememiz gerekiyor. Ama bunu nasıl yapacağımız noktasında belirsizlik var. Türkiye'ye gelecek olursak, ülkenin içerisinde bulunduğu şartlar itibarıyla fosil yakıt temelli enerji üretiminden vazgeçmesi ve büyük

bir dönüşüme girmesini sağlamak çok zor. Büyük bir ekonomik kriz içerisindeyiz ve biraz daha pahalı olan bir enerji kullanalım, kömür kullanmayalım demek zor. Kömür aslında bütün dışsalıklarını da katarsak çok daha pahalı bir enerji yönetimi biçimi ama piyasa fiyatlarıyla değerlendirdiğimizde en ucuzlarından birisi. Ekonomik krizin fırsatları da olabilir. Ekonomilerdeki yavaşlama nedeniyle, Türkiye'de veya başka bir ülkede, seragazlarının salımı yavaşlayabilir. Bununla ilgili bilimsel çalışmalar da var. Kısa vadede çevreyi koruduğunu ancak uzun vadede yine zarar verdiğini belirtiyorlar. Bizim hem iklim hem de ekonomi krizini çözmemiz için yenilenebilir enerjiyi ve inovasyona dayalı teknolojileri harekete geçirmemiz gerekiyor. Türkiye ile ilgili bu kapsamda çalışmalar da var. Ama bizim politika yapımcılarımız bunu ne kadar dinleyecek veya biz ne kadar anlatabileceğiz bilmiyorum. Çünkü Türkiye'deki STK'lar bunu yıllardır yapıyor ama bir yere varılabilmemiş değil. Tabii ki politika yapımcılar “biz iklim değişikliğini ve yenilenebilir enerjiyi önemsiyoruz” diyorlar ama çoğunlukla lafta kalıyor. “Biz iklim değişikliğine neden olan ülkelerden biri değiliz. Dünyadaki diğer ülkelerin tarihsel sorumlukları var, özellikle gelişmiş ülkelerin. Biz gelişmekte olan bir ülkeyiz. O yüzden karbon salımı hakkımız var” deme lüksümüz bu raporun çıktıklarına baktığımız zaman yok. Bizim de salımımızı azaltmamız lazım. Bunun için de düşük karbonlu teknolojilere geçmemiz gerekiyor. Ekonomik krizde böyle bir fırsat yaratabiliriz.

Balçova Güneşli
Mimarî Tasarım: Ayça Architects
Çapıta Danışmanlık
Yatırımcı: Balçova Gayrimenkul Yatırım Yatırım Balçova Gayrimenkul Yatırım

Özellik:
Sıvacam Temperlenebilir
Solar Low-E Cam Nötral 62/44
Sıvacam Temperlenebilir
Solar Low-E Cam Nötral Nötral 50/33

Borsa İstanbul
Mimarî Tasarım: İki Design Group
Çapıta Danışmanlık: Aslı Fariha
Yatırımcı: Küppüncüselim
Gayrimenkul Yatırımcı A.Ş.

Özellik:
Sıvacam Temperlenebilir
Solar Low-E Cam Nötral 50/33

Şişecam Genel Merkezi
Mimarî Tasarım: SGM + Design Group
Çapıta Danışmanlık
Karatayım Danışmanlık
Yatırımcı: İS ÜTD

Özellik:
Sıvacam Temperlenebilir Solar
Low-E Cam Nötral 62/44

TFKB Genel Müdürlük
Mimarî Tasarım: AS/05 Mimarlık
& L&S Architects

Özellik:
Sıvacam Temperlenebilir
Solar Low-E Cam Nötral 41/27,
Sıvacam Temperlenebilir
Solar Low-E Cam

Farkat Blu Çizim
Mimarî Tasarım: Gülküyl Architects
Çapıta Danışmanlık
Baykan Mühendislik
Yatırımcı: Farkat TMM A.Ş.

Özellik:
Sıvacam Temperlenebilir
Solar Low-E Cam Nötral 50/33

Dalkar Kongre Merkezi
Mimarî Tasarım: Tabanlıoğlu
Architects
Yatırımcı: Summa İşyapı

Özellik:
Sıvacam Temperlenebilir
Solar Low-E Cam

Quasar İstanbul
Mimarî Tasarım: S.A.A-Evrao Anıstak
Architects
Çapıta Danışmanlık: Aziz Faruk
Yatırımcı: Virayna A.Ş.

Özellik:
Sıvacam Temperlenebilir
Solar Low-E Cam Nötral 62/44

Yal-Tusaş Akademi
Mimarî Tasarım: Habero Mimarlık
Yatırımcı: Türk Havacılık ve
Uçuş Sanayii A.Ş.

Özellik:
Sıvacam Temperlenebilir
Solar Low-E Cam Nötral 50/33

PROJELERİNİZİN CAM DANIŞMANI ŞİŞECAM DÜZCAM ŞEFFAF ÇÖZÜMLER SUNUYOR

444 9 872

mimaricam@sisecam.com

sisecamduzcam.com

[/sisecamduzcam](https://www.facebook.com/sisecamduzcam)

 **ŞİŞECAM
DÜZCAM**

IPCC 3. Çalışma Grubu Eşbaşkanı Jim Skea, küresel ısınmanın 1,5 derecede tutulmasının kimya ve fizik kanunları çerçevesinde mümkün olduğunu ancak bunun gerçekleştirilmesi için eş benzeri görülmemiş değişiklikler gerektiğini vurguluyor.

insanlar üzerinde iklime ilişkin riskler, şimdikinden daha yüksek ama 2 derecelik artıştan daha az olacaktır (Madde A3, Sayfa 8).

4- Küresel ısınmanın doğa ve insanlar üzerindeki etkileri şimdiden gözlemlenmeye başlanmıştır. Birçok kara ve okyanus sistemi ile bu sistemlerin sağladığı hizmetler halihazırda küresel ısınma yüzünden değişmiştir (Madde A3.1, Sayfa 8).

5- İklim modelleri, günümüz ile 1,5 derece ve 1,5 derece ile 2 derecelik artış arasında çok kuvvetli değişiklikler meydana geleceğini ortaya koymaktadır. Bu farklar, şu konularda artışlar içermektedir: Karasal ortalama sıcaklıklar, insanların yaşam alanlarında görülen aşırı sıcaklıklar, bazı bölgelerde kuraklık ve yağış azlığı ihtimallerinde büyük artışlar (Madde B.1, Sayfa 8).

6- 2100 yılı itibarıyla 1,5 derecelik senaryoda, 2 dereceye göre deniz seviyesi 0,1 metre daha az yükselecek, karasal, tatlı su, kıyı sistemleri üzerinde etkiler daha az olacaktır (Madde B.2 ve B.3, Sayfa 9).

7- Sağlık, yaşam alanları, gıda gü-

venliği, su temini, insan güvenliği ve ekonomik büyüme üzerindeki iklim riskleri, 1,5 derecede yükselecek ama 2 derecelik senaryoya göre daha düşük olacaktır (Madde B.5, Sayfa 11).

8- Emisyon model patikaları, 1,5 derece sınırını geçmemek için, küresel net insan kaynaklı CO₂ emisyonlarının 2010 yılına göre 2030 yılında %45 azaltılması ve 2050 yılında net sıfır emisyonu ulaşması gerektiğini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda birçok model 2 derece sınırını geçmemek için, 2030'da 2010 yılına göre, en az %20 azaltım ve 2070 yılında net sıfır emisyon gerektiğini göstermektedir (Madde C.1, Sayfa 15).

9- Küresel ısınmanın 1,5 derece ile sınırlandırılması için toprak, enerji, sanayi, bina, ulaşım ve şehirlerde hızlı ve geniş kapsamlı dönüşümler gerekmektedir (Madde C.2, Sayfa 15).

10- Sürdürülebilir kalkınma, küresel ısınmayı 1,5 derecede sınırlandırmak için gerekli olan temel toplumsal ve sistemsel dönüşümü desteklemek, genellikle mümkün kılmaktadır (Madde D.6, Sayfa 31).

“Türkiye Gibi Yoğun Nüfuslu Kentleri Olan, Gelişen Ekonomiler için Ciddi Bir Uyarı”

Menekşe Kızıldere, Heinrich Böll Stiftung Derneği Proje Koordinatörü

IPCC'nin yeni raporu çok yeni bir şey söylemiyor. Zaten herkesin çok uzun süredir bahsettiği 1,5 derece sınırından bahsediyor. Önemli olan herkesin bahsettiği bu sınırı IPCC'nin bilimsel gerçeklerle ortaya koyuyor olması. İklim değişikliği hakkında konuşulduğu zaman uzun vadede ortaya çıkacak etkilerinden bahsedilir genelde. Ama IPCC 10 yıllık bir süre verdi. Bunun çok kritik olduğunu düşünüyorum. IPCC bu raporu ile bu zamana kadar iklimle alakalı en somut ödevi ortaya koydu. 10 yılınız var ve 10 yıl içerisinde şu kadar miktar karbonu sınırlamazsanız olacaklar bunlar diyerek çok net bir tablo koyuyor. Bence en çarpıcı yönü bu.

Türkiye ise Paris Anlaşması'nı meclisinden geçirmediği için IPCC'nin bu raporu nasıl bağlayıcı olur bilemiyorum. Türkiye iklim değişikliği açısından kırılgan bir coğrafi konumda. 10 senede gerçekleşecek sıcaklık artışı ile İstanbul gibi kentler aşırı hava olaylarının daha da fazla tehdidi altında olacak. IPCC'nin bu raporu aslında Türkiye gibi yoğun nüfuslu kentleri olan, gelişen ekonomiler için ciddi bir uyarı niteliğinde”.

Önümüzde iklim değişikliği konusunda büyük önem taşıyan ve Aralık ayında gerçekleşecek Birleşmiş Milletler İklim Konferansı (COP24) bulunuyor. Hem IPCC'nin raporu hem de COP24, hükümetlere bu yılki aşırı hava olaylarına dair kararlı eylemlerle güçlü bir yanıt verme fırsatı sunuyor. Bakalım dünya devletleri bu fırsatı değerlendirmek için gerekli adımları atacak mı? ○

*Yerli tohumdan
hasada
Reis'le
Anadolu
lezzeti sofrada*

Reis Tarımsal Ürünler San. ve Tic. A.Ş. GGD - Gıda Güvenliği Derneği Üyesidir.

www.reisgida.com.tr

“Bir Sanatçının Çevresine Duyarlı Olmaması Kabul Edilemez”

Sanatçı Zeliha Sunal, katı atıkların çevre kirliliğine etkisini aza indirmek, atık malzemelerin toplanmasında geridönüşümün sağlanmasının önemini altını çizmek için kurduğu “Atıksız Yaşam” atölyesinde, geridönüşüm malzemelerinden neler yapılabileceğini anlatarak çalışmalar yapıyor. YouTube’den yayın yapan Handcraft TV ile de çoğu kişinin eski, çöp olarak gördüğü malzemelerden yeni malzemeler oluşturup onları daha eğlenceli şekilde kullanılmayı amaç edinmiş. Sunal ile sürdürülebilirlik yolculuğunu konuştuk.

 Nevra YARAÇ

Sürdürülebilirlik konusuna nasıl merak saldınız?

Annemden kaynaklanıyor büyük ölçüde. Bütün anneler gibi ablaların küçüklerini kardeşlere uyduran, giydiren; kendi dikişini diken, evdeki her türlü materyali atmadan değerlendiren son derece ekonomik bir kadındı. Öyle olmasaydı bugün belki de oturduğu evi, bindiği arabayı alamazdı diye düşünüyorum. Daha sonra müzik çalışmaları ağır bastı, oradan oraya savrulduk. Ardından İstanbul’da çalışmaya başlamışken bu çalışmalarına bir çekidüzen vereyim istedim ve YouTube’da Handcraft TV’yi açtım 2013 yılında. Çok popüler olduk. Şu anda 10 milyon izleyicisi, 50 bin abonesi var. Özellikle öğretmenler dikkatlice izliyorlar. Sonra bunun bir yansıması olarak ÇEVKO’da bir kamu spotunda rol aldım “ambalaj atıkları çöp değildir” mottosuyla. Bana destek vermeye karar verdiler, iki sene çalıştık. Eğitim çalışmaları sayesinde dikkat etmediğim yüzlerce şeyi gö-

rür oldum. 2,5 sene zarfında hem güzel çalışmalar yaptık hem de aydınlatıcı bir sürü seminer verdim. İnsanlar bir sanatçı bunlarla ilgilenmez diye düşündü başta...

Aslında tam tersi değil mi? Geridönüşüm, ileridönüşüm yaratıcılık, sanat çok örtüşen şeyler...

Kesinlikle. Zaten bir sanatçının çevresine duyarlı olmaması kabul edilemez bana göre. Sonra bir baktım, birisi çiftlikte yaşıyorsa o mutlaka geridönüşüme, çevreye önem veriyordur diye düşünülüyor. Böyle bir şey yok. Dolayısıyla herkesin bakış açısını değiştirmek adına televizyon programlarımda bunu öne çıkarmaya karar verdim. Çünkü her programda müzik yok, anlatacağımız çok şey var, öyleyse neden konuşma programları da olmasın diye yürüdüğümüz basın danışmanlarımızla. Daha sonra plajı da temizleyelim, mutfağı da temizleyelim diye yolumuza devam ettik. 2014 yılında ÇEVKO ile çalışmalarımı eşzamanlı bir proje daha başlattım.

Atıksız Yaşam Platformu değil mi bu proje?

Orijinal adı "Sıfır Atık"tı ve Antalya bölgesinde Serik belediyesi, ÇEVKO ve benim ortaklaşa yürüttüğüm bir projeydi. Bölgedeki otellerde yapılan kongrelerin atıklarının toplanıp insani değerlerinin hesaplanmasını amaçlıyordu. 2000 kişilik bir kongre var mesela, 2 ton atık topladık üç günde. Bu atıklar acaba kaç kişinin elektrik ihtiyacını karşılıyor? Ne kadar su tasarruf ettik? Ne kadar depolama alanı işgal etmedik? Kaç depo dolusu benzin kullanmadık? Karbon ayakizimizi ne kadar yok ettik? Bu sorulardan yola çıkarak hesaplamalar yaptık.

Rakamlar neydi?

2 ton atık için 23 ağaç, üç ailenin altı aylık elektrik ihtiyacı, yedi depo dolusu benzin, bir yüzme havuzu dolusu su ve bir yüzme havuzuna yakın metreküp depolama alanı. Bir kongrede bunları kurtardık. Şu anda halen İstanbul'da İstanbul Kongre Merkezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Haliç Kongre Merkezi topluyor atıkları. Afife Jale Tiyatro Ödülleri ile de başladık. Erkekler de atık üretiyor tabii, Türkiye'nin tek yeşil stadyumu olan Başakşehir

Stadyumu'nda da başladık atık toplamaya. Sonra "Sıfır Atık" projesini hükümetimize teslim ettim, onlar yürütüyorlar. Biz şimdi Atıksız Yaşam olarak devam ediyoruz.

Okullara gidiyorsunuz, belediyelerle çalışıyorsunuz. Çalışmalarınızı ve işbirliklerinizi yaygınlaştırmanız etkinizi nasıl artırdı?

Benim arkamda hiçbir kuruluş bana "şuraya git" ya da "şu isimle görüş" demedi. Tamamen kendi araştırmalarımla ilerledi bu süreç. Birlikte organizasyon bazında çalıştığım şirketlerden fayda gördüm. Çünkü organizasyon, kongre eşittir çok büyük atık gibi düşünenecek olursak, elim dosyayı alıp gittim toplantılara. Bir sürü insanın arkamda durmaya başlaması beni çok mutlu etti.

"Aslında iş kadından, anneden, aileden başlıyor. Bu bakımdan kadını eğitmek gerekir diye düşünüyorum. Zaten bütün çalışmalarımın özünde kadını eğitmek yatıyor. Gıda israfını önlemek, daha mutfaktayken geri dönüşenle dönüşmeyen atığı ayrıştırmak gerekli"

Geridönüşüm, sıfır atık, atıkların azaltılması anlamında dünyada çok fazla teşvik edici mekanizma var. Türkiye'deki "israf kültürünü" neye bağlıyorsunuz. Ne yapılmalı?

Aslında iş kadından, anneden, aileden başlıyor. Bu bakımdan kadını eğitmek gerekir diye düşünüyorum. Zaten bütün çalışmalarımın özünde kadını eğitmek yatıyor. Gıda israfını önlemek, daha mutfaktayken geri dönüşenle dönüşmeyen atığı ayrıştırmak gerekli. Çünkü sanayi tipi atıkları zaten bazı kuruluşlar topluyor. Ama evdeki atık çok daha değerli, günde 1,5 kilo atık ürettiğimizi düşünürsek ki bunun yarısından çoğu ambalaj atığı. Hijyen budalası olduk, her şeyi maalesef ambalajlıyoruz. Tek kullanımlık streç film, alüminyum folyo, pişirme kağıdı, kağıt, plastik bardaklar, pipetlerden kurtulmamız gerekiyor. Naylon poşetleri sadece alışverişten gelinceye kadar kullanıyoruz, onlar birkaç kere daha kullanılabilir hiç olmazsa ya da pazar arabası kullanabiliriz.

Bu konularda farkındalık yaratmaya 2013'te aktif olarak başladınız. O günden bugüne nasıl bir değişim gözlemliyorsunuz? Çevre dostu ürünler de çok yaygınlaşıyor, şirketlerde de farkındalık arttı, belediyeler ayrıştırma konusunda bilinçlendirme çalışmaları yürütüyor...

İnsanlarla konuşmalarımın yola çıkarak birkaç gözlemim var. Mesela 2000'li yıllarda başlayan çevrecilik akımı ile yormuşlar şirketleri. Yanlış ve temeli olmayan politikalarla hem reklamınızı yapacağız hem sizin şirketinizi yeşil şirket yapacağız diye firmaları yormuşlar. Firmalar artık yeşil renk bile görmek istemiyor bazen, o kadar cephe almış durumdalar çevrecilere karşı. Ki bunu yapmayı özünde istiyorlar. Ayrıca şöyle bir güzellik de var. Fabrikadan çıktıktan sonra en azından büyük ambalajları, paletleri vs. takip edecek

olan atık tesisleri var. Bireyler konusunda da kolundan tuttuğumuzu eğitiyoruz, bunu yapan bir sürü insan da var. Sıfır Atık projesiyle okul seviyesine inen bilgilendirmeler var ancak ne yazık ki sadece %1 ya da 2'sini toplayabiliyoruz evden çıkanların. Diyor ki "benim belediyem toplamıyor, hepsi aynı yere gidiyor". Halbuki yoğurt kabını, süt şişesini veya ambalajını çalkalayıp ayrı yere koysa, ağzını da sıkıca bağlasa, diğer çöpe karışmasa, onu çöp toplama merkezinde zaten alacaklar içinden. Kağıt israfı, okunmuş gazete israfı... Halbuki bir senede 1 ton okunmuş gazete toplasa insanlar en az yedi ağaç az kurtulacak. Sadece plastik elyaf ithali için 17 milyon dolar veriyoruz ki bu korkunç bir rakam. Yeniden değerlendirebiliriz, neden sıfırdan yapalım?

Siz neleri yeniden değerlendiriyorsunuz, tavsiyeleriniz neler?

Öncelikle plastiklere farklı bakmalarını öğütleyeceğim. Pet şişelerin geridönüşümüyle çok ciddi maddi kazanç temin edilebiliyor. Artı kullandığımız her şeyin içinde birazcık pet şişe, plastik var; oturduğumuz koltuklardan tutun da çocuklarımızın oyuncaklarına, masa örtüsüne, giydiğimiz yağmurluğa, şemsiyeye kadar... Ben de mutfakta kullanılan plastiklerle yeniden kullanılabilir objeler yapmayı öneriyorum. Mesela en son kapaklardan bardak altları yaptık ısıtarak; pipetlerden düğmeler, bilezikler, tişört süsleri yaptık. Bunun dışında alüminyum içecek kutuları ve tuvalet kağıdı rulolarından zaten her konserimde 200-300 kadar ritim aleti yaparak dağıtıyorum ve bana ritimleriyle eşlik etmelerini istiyorum izleyenlerin. Müzik aletleri yapıyoruz şişe kapaklarından. Çöp poşetlerinden, plastik poşetlerden çantalar, sepetler, fileler yapıyoruz.

Türkiye'de genel olarak birçok alanda hareket başlatmak çok da

“Alüminyum içecek kutuları ve tuvalet kağıdı rulolarından zaten her konserimde 200-300 kadar ritim aleti yaparak dağıtıyorum ve bana ritimleriyle eşlik etmelerini istiyorum izleyenlerin”

kolay olmuyor. Siz bu süreçte nelerle karşılaştınız? Özellikle çevre duyarlılığı, geridönüşüm konusunda Türkiye'nin toplumsal yapısının sunduğu fırsatlar ve engeller neler?

Her şeyden önce belediyelere sonsuz teşekkür ederim, çevre müdürleri gerçekten çok çalışıyorlar. Önerine zaman zaman mevzuatlar, sürekli değişen yönetmelikler çıkabilir ama o kadar güzel ilgilenenler var ki bu konuyla. Sürekli yenilik ve yaratıcılık peşindeler. Onların yaratıcı olduğu noktalarda ben de devreye giriyorum ve proje üreterek bir şeyler sunmaya çalışıyorum. Bu da karşılıklı olarak bizleri besliyor. Tabii ki kadınları yönlendirmek çok zor. Çok önemli bazı isimleri, sadece isim oldukları için takip eden kadınlar var. O kişiler üç tane öğretilmiş laf söylese bile etkili olacaktır. Televizyonda mutlaka kamu spotu yapılması gerekiyor bu konuyla ilgili. Yapılanları yetersiz buluyorum. Kadınların çok ilgisi var, bunu biliyorum, özellikle Eminönü gibi yerler tıklım tıklım. İnsanlar "kendin yap" projelerine çok önem veriyor.

Yarın el işçiliği ve benzeri şeyler çok artacak, her şeyi kendileri yapmak zorunda kalacaklar ve o gün geliyor, hazırlıklı olmaları lazım.

Bundan sonraki projelerinize gelelim...

Bana destek verdikleri müddetçe belediyelerin ve her türlü kuruluşun yanındayım. Son zamanlarda gastronomiye de merak sardım, mutfakta sıfır atık yapmanın çok zor olduğunu biliyorum ama hayatı minimize etmek, sadeleştirmek mümkün diye yola çıktığımız zaman mutfakta neleri yok etmeniz gerektiğini biraz algılıyorsunuz. Vakıflarla çalışmaya devam edeceğim. Bu sene plajlarla ilgili bir çalışma da yaptık Türkiye Çevre Eğitim Vakfı (TÜRÇEV) ile. Alanya'da, Dikili'de, Bademli'de çalıştık. Alanya ve Dikili'de yapılan ölçümlerde kirliliği bir görseniz... Plajlar genellikle gündüzleri değil, geceleri kirleniyormuş. Çünkü gündüz gelenler bilinçli olarak denize girmeye geliyor, etrafını kolaçan ediyor, ayıp olur diye hiçbir şey atmıyor. Ama gece gelenler bütün çöpünü orada bırakıyorlar. Bakteriler ürüyor ve kum çöpten arınsa bile o bakterilerden arınmıyor. ÇEVKO ile çalışmaya devam edeceğiz. Bunun yanı sıra bazı firmaların önerileri üzerine onlara projeler üreteceğiz, özellikle plastik üzerine. Ayrıca bir kamu spotu veya mini bir televizyon projesi üzerine de çalışıyoruz. Ben anlatmaktan yorulmuyorum, talep eden herkes için de anlatmaya devam edeceğim... ○

TAYVAN VE TÜRKİYE YEŞİL ENERJİ VE AKILLI ŞEHİR ENDÜSTRİLERİ FORUMU 2018

TAITRA Tayvan Dış Ticareti Geliştirme Konseyi **Başkanı Sn. James C. F. Huang** ve **TAITRA CEO'su Sn. Walter M. S. Yeh**'in başkanlığında, **ADVANTECH, DELTA ELECTRONICS, MOTECH INDUSTRIES, ACCTON TECHNOLOGY, DIGI-TRIUMPH TECHNOLOGY, E-ONE MOLI ENERGY, INFORMATION TECHNOLOGY TOTAL SERVICES**'in de aralarında bulunduğu Tayvan'ın önde gelen firmalarının katılımı ile düzenlenecek olan Tayvan ve Türkiye Yeşil Enerji ve Akıllı Şehir Endüstrileri Forumu 2018'e katılmanızı rica ederiz.

17 Ekim 2018, Çarşamba, 10:00 - 14:00
Shangri-La Otel, Balo Salonu
Beşiktaş - İstanbul

LCV: (0212) 243 11 53 hatice.aslan@c-line.com.tr

Organized By

Implemented By

Taiwan External Trade Development Council

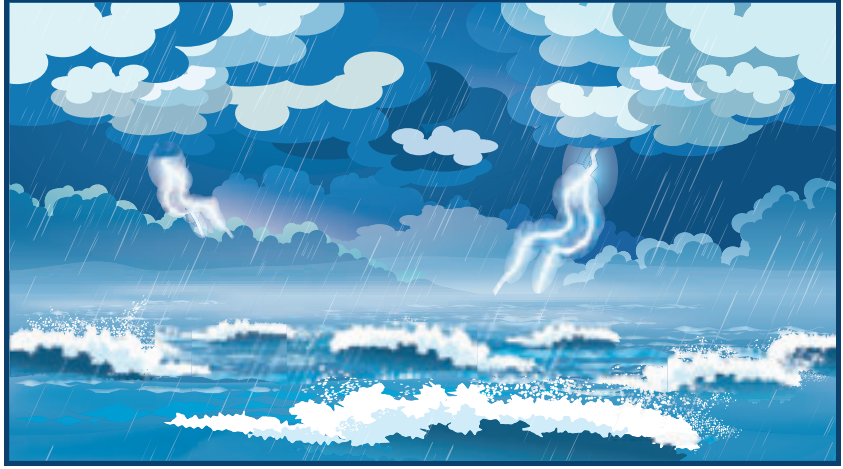
GTPO Website

İklim Değişikliğinin Etkileri Kapımızdan Geçti

Dünya Yeşil Binalar Konseyi (WGBC) üyesi olan ÇEDBİK, kurulduğu 2007 yılından bu yana yeşil binaların Türk yapı sektöründe bilinirliğinin artması ve yaygınlaşması için eğitimler, yeşil bina kılavuzlarının geliştirilmesi çalışmaları yapıyor; bu konularda kamu, özel sektör kurum ve kuruluşları ve STK'larla işbirliği geliştiriyor. Çevre dostu binalar konusunda dünyadan ve Türkiye'den gelişmeleri de EKOIQ sayfalarına taşıyor.

 Selçuk ÖZDİL, ÇEDBİK Yönetim Kurulu Başkanı

Uzun yıllardır çok sözü edilen, abartıldığı da zannedilen iklim değişikliği etkileriyle karşı karşıyayız. Geçtiğimiz haftalarda Ege'li "Medicane" diye sınıflandırılan orkan haberleriyle yatıp kalktı. Türkiye kıyıların biraz uzağından geçse de büyük fırtınalar meydana geldi. Floransa'daki büyük sel baskını gibi Akdeniz havzasında pek alışık olmadığımız türde meteorolojik olayların sayı ve sıklıklarının artacağı da gelen uyarılar arasında. Ağaçları yok edip betonu artırdıkça, aşırı yapılaşmaya devam ettikçe, ısınmanın kentlerde daha fazla olacağı, bunun maddi hasarların yanı sıra insan sağlığına olumsuz etki yapacağı da uyarılar arasında. Seragazi salımlarının ölçüsü olan CO₂ yoğunluğu Eylül

ayında da 406 ppm ile güvenli kabul edilen 350 ppm sınırının çok üzerinde.

Bu gidişi durdurmak için atılan en önemli uluslararası adım olan **Paris İklim Anlaşması**'ni imzalayan ülke sayısı 181 oldu. Pasifik ülkeleri iklim değişikliğini en büyük tehdit olarak ilan ederken SanMarino'nun da katılımıyla Avrupa'da anlaşmayı onaylamayan ülke kalmadı. Türkiye'nin de içinde olduğu ve anlaşmayı onaylamayan ülke sayısı 16'ya geriledi. Anlaşmadan çekilen ABD'de ise değişen bir şey yok. Başkan Donald Trump iklim değişikliği bilimini eleştiren bir kişiyi başdanışman yapmış ama Kaliforniya Valisi de 2045 yılına kadar karbon nötr hedefi için talimat yayınlamış. Çevre ve Şehircilik Bakanımız hâlâ

süren görüşmelerde kırmızı çizgilerimiz olduğunu söylemiş. Dileğimiz Türkiye'nin de çözümün bir parçası olması ve bu konuda var olan büyük potansiyelini hızla hayata geçirerek dünyanın pek çok ülkesinden genç olan nüfusuyla gelecek kuşaklara sürdürülebilir yarınlar bırakması. Geçen yazıda da belirttiğimiz gibi bu durumdan her birimiz bireysel olarak da sorumluyuz. Bu nedenle önerim kişisel ayak izinizi www.footprintcalculator.org sitesindeki küçük sorgulamayı doldurarak öğrenin. Yaşam tarzınızla ne kadar kaynak kullandığınızı göreceksiniz. Sonuçta, 2018 yılı için 1 Ağustos küresel Limit Aşım Günü Türkiye için 11 Temmuz olduğuna göre bir dünyadan fazlası gerekecektir. Buna üzülmün, çünkü bu konuda

William Nordhaus ve Paul Romer

yalnız değilsiniz ve yaşayabilecek bir tane dünyamız var. Geldiğimiz noktada mavi gezegenimizin ekolojik anlamda en zararlı canlısı insan. Modern dediğimiz ve yoğunluklu olarak fosil enerjiye bağlı yaşam tarzımızı dünya ekolojik kapasitesine uygun hale getirmek hepimizin kendimize, çocuklarımıza ve torunlarımıza karşı etik sorumluluğu...

Nobel Ekonomi Ödülü İklim Değişikliği Alanındaki Çalışmaya Verildi

William Nordhaus ve **Paul Romer**, iklim değişikliği politikalarının geliştirilmesine yaptıkları katkılar nedeniyle 2018 Nobel Ekonomi Ödülü'nü aldılar. İklim değişikliği ekonomisi çalışmalarını 1990'da ilk olarak başlatan Nordhaus'un geliştirdiği modellerle alınacak politika kararlarının sosyal maliyetleri aşırı iklim olayları, düşük bitki üretimi gibi etkileri de içerecek şekilde bütünsel olarak hesaplanabiliyor. Böylece iklim değişikliğinin insanların sağlık ve esenliğine olan etkilerinin de göz önüne alınması sağlanmış oluyor. Romer ise aynı tarihlerde başladığı teknolojik gelişimin ekonomik büyümeyi nasıl etkilediği konusundaki çalışmalarıyla, pazar eğilimlerinin ve politika kararlarının da teknolojik gelişmeleri tetiklediğini göstermiş. Bu çalışmaların

sonuçları bugün iklim değişikliği ile baş etme politikalarının belirlenmesi ve etkilerini öngörmek için yaygın olarak kullanılıyor. Modellerinden çıkan sonuçlarla Nordhaus çözüm olarak teknolojik gelişmeyi, politikaların toplumsal kabulünü, geniş katılımı ve karbon vergilerini öneriyor. İsveç Kraliyet Akademisi'nden yapılan açıklamada: "William Nordhaus ve Paul Romer zamanımızın en temel ve hayati sorununa uzun vadeli ve sürdürülebilir ekonomik çözümler sunan metotlar geliştirmişlerdir" deniyor. Umalım ki bu ödül tüm dünyada politika üretkenlerin ilgisini çeksin ve çözüme hep birlikte odaklanalım.

Binalarımız Çözümün Önemli Parçası Olacak

Son Nobel Ekonomi Ödülü'nden ve "artık köklü değişiklikler yapmak gerekiyor" diyen IPCC Raporu'ndan da anlaşılacağı gibi politika ve iş kararları için artık eski paradigmalarla düşünmek geçerli ve ekolojik sınırlarla uyumlu değildir. Bütünsel olarak yenilenebilir, sürdürülebilir ve dögüsel düşünmek, kararlar almak ve yaşamak zorundayız. Rapor, daha ne kadar seragazi salabiliriz hesabı yerine, ne hızla ve ne kadar salımı ortadan kaldıracabileceğimiz bakmamız ve net sıfır karbon için önümüzdeki 30 yılı geçmeyecek

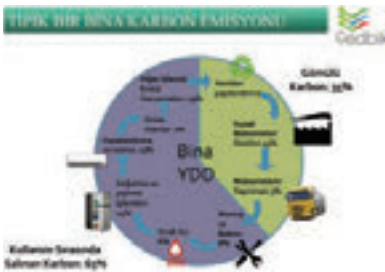
Kabaca bir binanın toplam yaşam döngüsü boyunca salımlarının %25-35'lik kısmı gömülü etkilerden kaynaklanmaktadır. Kullanımda verim ve yapım aşamasında kullanılan malzemeler arttıkça bu oran gömülü enerji yönünde daha da artmaktadır.

kesin tarihler koymamız gerektiğini söylüyor. Bu zor hedefe ulaşmak için devletlerin, endüstrilerin ve toplumsal yaşam tarzlarının çok köklü değişime uğraması ve çok iyi liderlik ile güçlü irade gerekecek. Binalarımız için de toplam yaşam döngüsü üzerinden net sıfır seragazi salımını hedeflememiz ve hayata geçirmemiz gerekecek. Bu konuda bir süredir programlar hazırlayan WGBC (Dünya Yeşil Binalar Konseyi) 13 Eylül'de San Francisco'da düzenlenen Küresel İklim Eylemi Zirvesi'nde "Net Sıfır Karbon Binalar Sözü" 38 kurucu imzacıyla birlikte resmen açıkladı. İmza koyan uluslararası 12 kuruluş, 22 belediye ve dört eyalet özel bir oturumla karbonsuz yapılar için liderlik edecekleri hareketi başlattılar. 2030 yılına kadar küresel olarak yönettikleri 22.95 milyar dolar değerinde 10,7 milyon m² büyüklüğündeki bina stokunun işletmede karbon salımlarını sıfırlama sözü verdiler. Bu hareket 2050 yılına kadar daha da geniş bir pazara yayılmayı ve en az 209 milyon tCO₂e (ton karbondioksit eşdeğeri) salım azaltımını hedefliyor. Bazı belediye ve eyaletler ek olarak bu hedefleri yeni binalar için yönetmeliklerle zorunlu hale getireceklerini de belirttiler. İmzacılar hedeflere ulaşmak için yol haritası, destek ve teşvik programları hazırlayarak hedeflere varmaya çalışacak ve gelişmeleri yıllık olarak denetlenmiş raporlarla izleyip paylaşacaklar.

Yeşil Binalar

Daha önce de duyurduğumuz gibi WGBC 24-30 Eylül tarihleri arasında **Dünya Yeşil Binalar Haftası'nı** düzenledi. Beş kitapta 300'den fazla etkinlikte pek çok yeşil bina konseyi, çalışanları ve gönüllüleri sosyal medya kampanyalarıyla **#HomeGreenHome** (EvimYeşilEvim) etiketleriyle neden yeşil bina istediklerini anlatarak 3,2 milyon kişiye eriştiler. Kampanyayı ÇEDBİK olarak bizler de sosyal ağlarımız üzerinden paylaştık. Evlerimiz, hepimizin en çok zaman geçirdiği huzurlu, sağlıklı, konforlu, verimli binalarda çevreye zarar vermeden yaşamak istediğimiz yuvalarımız. Çevre dostu binalar tam da bunu sağlamak için belgeleniyorlar. Binalarımız tüm seragazi salımlarının %40'ı, enerjinin %30-50'si, kaynak kullanımının %50'si, su tüketiminin %15-30'u, toplam atıkların %70'inden sorumlu ve milyonlarca inşaat çalışanı olan dev bir sektörden söz ettiğimizi hatırlamakta yarar var. Binalarımızın kuşaklar boyunca da kullanılacağını düşünerek şimdi, bugün harekete geçmek ve binalarımızı çevre dostu hale getirmek zorundayız. Bunun için yeni yapılarımız için yeşil bina kılavuzlarının istediği iklim değişikliği, kaynak kullanımı,

enerji-su tüketimi, sağlık, dayanım ve ekonomi başlıklarında en iyi seviyeleri hedeflemeli, mevcut binalarımızı da benzer özelliklere getirebilmek için köklü yenilemeden geçirecek yapıları çevremizi karbonsuzlaştırma yolunda hızla ilerlemeliyiz. Konuyla ilgili olan tüm paydaşların işbirliği içinde aynı yönde çalışması başarı için önkoşuldur. Böyle olunca sadece kullanımda değil yapımda da **ekolojik tutumluluk**, verimlilik şart. Yapım aşamasında kullanılan yapı malzeme ve etkinliklerinin yol açtığı gömülü ekolojik etkileri ve enerjiyi de hesaba katmak zorundayız. Kabaca bir binanın toplam yaşam döngüsü boyunca salımlarının %25-35'lik kısmı gömülü etkilerden kaynaklanmaktadır. Kullanımda verim ve yapım aşamasında kullanılan malzemeler arttıkça bu oran gömülü enerji yönünde daha da artmaktadır. Yapım ve malzeme kaynaklı etkilerin doğru hesaplanabilmesi amacıyla uluslararası standartlara ve yerel koşullara uygun yapı servisleri ve malzemeleri için veri tabanı olması gerekir. Bu nedenle geçtiğimiz haftalarda duyurulan **TurComDat** veri tabanının kullanıma açılması bu yönde önemli bir gelişme olmuştur. İlk yapılan örnek proje değerlendirmelerinde gömülü enerji için 300 kgCO₂e/m² değeri bulunmuştur. Türkiye'de yılda milyonlarca m² yeni yapı alanı üretildiğini düşünürsek inşaat etkinliklerinin karbon bütçemize getirdiği büyük yükü hesaplayabiliriz. Bu

örneklerin çoğaltılmasıyla hem yeni yapı tekniklerinde tutumluluk yolunda ilerlemeler hem de yapılarımızın çevresel etki istatistiklerinin derlenmesini sağlayabileceğiz. ÇEDBİK Yol Haritası'na uygun olarak belgeleme kılavuzlarında 2020 yılında gömülü etkileri de kapsayacak yaşam döngüsü hesapları isteneceğinden Ar-GE komitemiz bu veri tabanını geliştirilmesi çalışmalarına destek vermiştir. Geliştirilen veri tabanı Avrupa Birliği Levels ve Avrupa yeşil bina konseylerinin benzer programlarıyla eşzamanlı öncü çalışmalarla hazırlanmış ve ortak toplantılarda yapılan sunumlar övgüyle karşılanmıştır. Bu araçların bina tasarımcılarımız ve yapımcılarımız tarafından kullanılmaya başlaması için bu konuda gelişen küresel teknolojik ilerlemeleri izlemeleri, yatırım yapmaları ve teknik eğitimlerle kapasite artırmaları gereklidir. Özellikle uluslararası işler yapmakta olan müşavirlerimizin ÇEDBİK kılavuzları da dahil yeşil bina programlarının tanıtım ve kullanımını yaygınlaştırmaları, projelerini bütünsel tasarımlarla BİM, YDD, EM kullanarak geliştirmeleri çalışmalarının başarısı ve büyümesi için gerekli görünüyor. Müşavirlerimizin bu yöndeki başarıları proje hizmetlerinin yanı sıra sektörümüzde inşaat malzemeleri ve yapım dallarının da iş alma kapasitelerini artıracaktır. Balıkesir Yeşil Bina ve Sertifika Sistemleri Tanıtım Semineri Balıkesir Ticaret Odası'nın davetiyle 10 Ekim günü Balıkesir Ticaret Odası meclis salonunda yeşil bina ve sertifika sistemleri tanıtım sunumu ÇEDBİK genel sekreteri Engin Işıltan tarafından yapıldı. Toplantıya mimarlık ve mühendislik firmalarının yanı sıra Balıkesir Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nden akademisyenler ve Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Hüseyin Deniz de katıldı.

KASIM VE ARALIK'TA BİFO

BİFO VE CUMHURİYET BESTECİLERİ

8 Kasım 2018 PE 20.00 • İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEE

GÜRER AYKAL şef

GÜLSİN ONAY piyano

HÜSEYİN LİKOS tenor

REY Türkiye, senfonik şiir

ALNAR Prelüd ve İki Dans

ERKİN 1. Piyano Konçertosu, Op. 34

– *Andante*

– *Scherzo*

SAYGUN Orkestra Süiti, No. 14

SAYGUN 4. Senfoni, Op. 53

– *Deciso*

LABÈQUE'LERLE BİR PRÖMİYER

20 Aralık 2018 PE 20.00 • İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEE

SASCHA GOETZEL şef

KATIA & MARIELLE LABÈQUE iki piyano

R. STRAUSS Salome'den, Yedi Tül Dansı

DESSNER İki Piyano için Konçerto*

BEETHOVEN 7. Senfoni, La Majör, Op. 92

* Türkiye prömiyeri.

Tam Fiyat 165 / 130 / 80 / 55 / 45 / 35 TL
BİFOKART Gold sahipleri %20
BİFOKART Klasik sahipleri %10 indirimden yararlanabilir.

Özgür ÖZTÜRK
ozgur.ozturk@akcansa.com.tr

Günümüzün Gerçeği: “Sosyal Onay”

Günümüzde bir faaliyeti yürütürken sadece yasal izinleri almanın yetersiz kaldığını hem dünyada hem de ülkemizde yaşanan farklı tecrübeler ile gayet iyi biliyoruz. Artık “sosyal onay” dediğimiz bir gerçek var. Faaliyet öncesinde ve sırasında toplumla sağlıklı iletişim kurmak, yöre halkının ve diğer paydaşların bu faaliyeti benimsemesi, kabul etmesi, onaylaması ve desteklemesi son derece önemli. Yaptığımız işle ilgili tüm paydaşların algısı kritik önem taşımakta.

Artık kurumsal şirketlerin bu konuyu daha fazla önemsedğini görüyoruz. İçinde bulunduğunuz topluma fayda sağlamaktan tutun da faaliyetiniz ile ilgili gerçekleri, yaptığınız yatırımları, geleceğe yönelik planlarınızı paylaşmanın tahmin edemeyeceğiniz faydaları var. Bir kere etrafta oluşan fısıltı gazetesinin önüne geçmiş oluyorsunuz ki bu bile sizin için başlı başına çok önemli. Yerel halkın işletmenizle ilgili gerçekleri doğrudan sizden, birinci ağızdan duyması bir yandan yanlış bilgilerin

Yerel halkın işletmenizle ilgili gerçekleri doğrudan sizden, birinci ağızdan duyması bir yandan yanlış bilgilerin ortalıkta dolaşmasını engellerken, diğer taraftan yaptığımız açık, şeffaf paylaşım ile yerel halkın ve tüm ilgili paydaşların gönlünü ve en önemlisi güvenini kazanıyorsunuz.

ortalıkta dolaşmasını engellerken, diğer taraftan yaptığımız açık, şeffaf paylaşım ile yerel halkın ve tüm ilgili paydaşların gönlünü ve en önemlisi güvenini kazanıyorsunuz. Yıllar içinde kurulan güven ortamının kısa bir süre içinde tersine dönebileceğini göz ardı etmemek gerekir; paydaş ilişkisi ve iletişimini bu gerçekten yola çıkararak kurmak son derece önemli.

Güvenin Devamlılığı

Bu ortamı kurumsal kültürünüze en uygun olacak bir platform ile sağlayabilirsiniz: Adına ister **açık kapı etkinliği** deyin, ister başka bir isim verin samimi bir iletişim ortamı oluşturmanız yeterli olacaktır. Ve sakın unutmayın; sağladığımız güvenin devamlılığı her şeyden önemlidir. Bu platformu veya etkinliği belirli sürelerde tekrar etmeniz, kurduğunuz güvene dayalı iletişimin sürmesini ve geçen süre zarfındaki değişiklikleri paylaşmanızı sağlar. Şunu da göz ardı etmemek lazım: Bu iletişim ortamı, sizin de

hakkınızdaki algıyı öğrenmek, muhtemel şikayetleri, beklentileri doğrudan duymak için bulunmaz bir fırsattır. Zira bazıları için haklı gerekçe/sebepleriniz olabilir, bu durumda siz de bunları karşı tarafa açık bir dille anlatabilirsiniz. Paydaşla kuracağınız iletişim ortamları, amacınıza yönelik olarak yerel halkla, sivil toplum kuruluşlarıyla, öğrencilerle, akademisyenlerle veya yerel idare mensupları ile olabilir. Bu liste uzar, gider...

Konu sosyal içerikli olunca doğal olarak işin felsefesinden, sosyolojik yönünden uzun uzadıya konuşulabilir. Şunu içtenlikle söyleyebilirim; bugüne dek içinde olduğum tüm benzer iletişim ortamlarının inanılmaz pozitif sonuçlar doğurduğuna bizzat şahit oldum. **Tarafların birbirini anlaması, gerçeği doğrudan duyması, aklındaki soru ve çekinceleri direkt sorarak cevabını alması kadar doğru bir yöntem olamaz.** Paydaş iletişimini yarına bırakmadan gündeminizin en başına almanızı samimiyetle öneririm.

HiPP'ten Temizlik ve Bakım Mendilleri

PEG, Paraben içermez

HiPP Babysanft, bebek kadar narin olmayan her şeyden arınmıştır. Alerji riskleri karartılıkla minimize edilerek ucucu yağlar, paraben, mineral yağlar ve diğer tüm istenmeyen maddelerden arındırılmıştır. Değerli organik badem yağı içeren HiPP Babysanft ürünleri cilt tarafından iyi tolere edilerek hassas bebek cildinin bakım ve korunmasını sağlar. Tüm HiPP Babysanft ürünleri diğer bütün HiPP Bebek ve Çocuk ürünleri gibi titizlikle üretilmiştir.

Sahsen garanti ederiz.

Andreas Stiefel

/hipp_turkiye

/HiPP Türkiye

www.hipp.com.tr

İklim Koruma ve Sosyal Katılım Odaklı Sürdürülebilirlik

Allianz Grubu, Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi 2018'de, 2017'de olduğu gibi, tüm sigorta şirketleri arasında birinci oldu. Şirketleri çevresel, sosyal ve yönetim kriterleri açısından değerlendiren Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi'nde 2000 yılından bu yana yer alan Allianz Grubu, sorumluluk bilincine sahip bir sigortacı, yatırımcı ve işveren olarak, varlık gösterdiği tüm pazarlarda pozitif, sosyal ve ekonomik gelişime katkıda bulunuyor.

Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi'nde (DJSI) 2000 yılından bu yana yer alan Allianz Grubu, 2017 ve 2018 yıllarında üst üste iki kez sektör lideri olmayı başardı. Varlık gösterdiği tüm pazarlarda pozitif, sosyal ve ekonomik gelişime katkıda bulunmayı hedefleyen Allianz Grubu, iklim koruma ve sosyal katılım odaklı sürdürülebilirlik performansını 2004'ten bu yana raporluyor. Allianz Grubu, 2017'ye ait çevresel, sosyal ve yönetim performansına yönelik sonuçların yer aldığı 17. sürdürülebilirlik raporuna göre yenilenebilir enerjiye yaptığı 5,6 milyon eurodan fazla yatırım ile bu alandaki en önemli yatırımcılardan biri olmaya devam ediyor. Bilim Temelli Hedefler İnisyatifi'ne (SBTi) katılan Allianz Grubu, iklim koruma alanında kendisi için uzun vadeli hedefler belirledi. Ekolojik ve sosyal fayda odaklı 165 sigorta ve finans ürününe sahip olan Allianz, 2010'a kıyasla, çalışan başına karbon ayakzinde %17'lik bir azalma gerçekleştirdi. Allianz çalışanları geçen yıl toplamda yaklaşık 80 bin saate varan gönüllülük çalışmalarına

Burçun İmir: “Allianz Grubu’nun Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi’nde zirveyi bırakmaması Allianz Türkiye olarak bizleri de teşvik ediyor. Bir yandan bireylerin, kurumların ve toplumların, muhtemel risklerde ekonomik devamlılığını sağlarken, bir yandan da ürün ve hizmetlerimizle hem ekonomiye hem de toplumsal kalkınmaya destek oluyoruz”

imza atarken, vatandaşlık faaliyetleri kapsamındaki pek çok projeyi desteklemek üzere 20 milyon euroya ulaşan bağışta bulunuldu.

Brand Rankings’in, çevre ve sosyal sorumluluk alanında attığı adımları ekonomik performansı ile dengeleyebilen şirketlerin yer aldığı “**Dünyanın En Sürdürülebilir Küresel Şirketleri**” listesinde de sektör lideri olan Allianz Grubu, Türkiye’deki sürdürülebilirlik faaliyetlerini “**Allianz Seninle, İyiliğin Yanında**” motosuyla yürütüyor.

İkinci Sürdürülebilirlik Raporu Yayınlandı

Türkiye’de sigorta sektörüne “sürdürülebilirlik vizyonu”nu kazandıran Allianz Türkiye, uluslararası Global Reporting Initiative (GRI) raporlama standartlarında hazırlanan ikinci sürdürülebilirlik raporunu yayımladı. Sektörde bir ilki gerçekleştirerek sürdürülebilirlik stratejisi ve modelini çıkararak Allianz Türkiye,

iyi bir çevre için; bireylerin, kurumların ve toplumun iyiliği, esenliği için işin kendisini sürdürülebilirlik prensiplerine uygun şekilde dönüştürüyor, girişimcilik ve inovasyona destek vererek önleyici çözümler sunuyor.

Allianz Türkiye olarak “sürdürülebilirlik” kavramını bir kurumsal sosyal sorumluluk projesi olarak görmediklerini belirten Allianz Türkiye Kurumsal İletişim ve Sürdürülebilirlik Ofisi Direktörü Burçun İmir, “Allianz Grubu’nun Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi’nde zirveyi bırakmaması Allianz Türkiye olarak bizleri de teşvik ediyor. Bir yandan bireylerin, kurumların ve toplumların, muhtemel risklerde ekonomik devamlılığını sağlarken, bir yandan da ürün ve hizmetlerimizle hem ekonomiye hem de toplumsal kalkınmaya destek oluyoruz” dedi. Allianz Türkiye’nin yönetsel yaklaşımının temelini çevresel, sosyal, yönetişim faktörlerini koyarak ürün

“Allianz Seninle, İyiliğin Yanında”

Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler ve Kadının Güçlenme Prensipleri’nin destekçisi olan Allianz Türkiye, sürdürülebilirlik, dijitalleşme ve inovasyon alanlarında da sektöre liderlik ediyor. Sürdürülebilirlik faaliyetlerini “Allianz seninle, iyiliğin yanında” sloganıyla sürdüren Allianz Türkiye, iyi bir çevre, iyi bireyler, iyi kurumlar ve iyi bir toplum amacına girişimcilik ve inovasyona destek vererek ve önleyici çözümler sunarak ulaşmayı hedefliyor. Allianz Türkiye’nin sektörde bir ilk olan sürdürülebilirlik modeli ve stratejisi, Birleşmiş Milletler’in Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’nden “iklim eylemi”, “sağlıklı bireyler”, “insana yakışır iş ve ekonomik büyüme”, “sürdürülebilir şehir ve yaşam alanları” ile “toplumsal cinsiyet eşitliği” ilkelerine doğrudan katkı sağlıyor.

ve hizmetleriyle bireylerin yaşam kalitesini yükseltmeyi sürdürdüklerini dile getiren İmir, “Sürdürülebilirlik stratejimiz de daha büyük bir resmin parçası olma hedefiyle 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi’nden beşine odaklanıyor. Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi ve Kadının Güçlenmesi Prensipleri’nin (WEPS) imzacısı olmaktan mutluluk duyuyoruz” şeklinde konuştu. Haziran 2017’de paylaşılan ilk sürdürülebilirlik raporunun GRI raporlama standartlarıyla uyumlu kabul edilerek küresel anlamda kabul gördüğünü ve “Gelişmiş Seviye” olarak değerlendirildiğini belirten İmir, “İkinci raporumuz da ilk raporumuz gibi ‘Gelişmiş Seviye’ olarak değerlendirildi. Başarımızın tesadüf olmadığını kanıtı olan bu değerlendirme bize daha da yüksek çığda hedef koyuyor” ifadelerini kullandı. ○

Kapsayıcı, Sürdürülebilir Çözümlerle Engeller Kalkıyor!

Türkiye’de fiziksel ve sosyal dezavantajlı gruplara yönelik yenilikçi ve sürdürülebilir projeler üretmekte öncü rol oynayan Alternatif Yaşam Derneği (AYDER), Düşler Akademisi Kaş’ta, konusunda uzman akademisyenler, sivil toplum örgütleri, ulusal ve uluslararası şirketlerin katılımıyla 12 hafta boyunca 12 ayrı sosyal sorunu ele aldı. Sosyal değişimi ve sosyal etkiyi en yüksek noktaya çıkarmayı hedefleyen bu temaları, engellilik ile erişilebilirlik alanlarında yaşanan gelişmeleri ve AYDER’in önümüzdeki döneme dair planlarını, derneğin kurucusu Ercan Tural ile konuştuk.

 Nevra YARAÇ

12 Hafta 12 Tema programı ile amaçlanan neydi? Nasıl bir etkinlikler dizisi oldu?

Düşler Akademisi Kaş tesisinin öncelikleri arasında 15-16 senedir yürüttüğümüz Alternative Camp’in devam ettirilmesi vardı. Dolayısıyla engelli ve sosyal dezavantajlı gençlerin, bireylerin, grupların ağırlanması çok önemli bir program olarak uygulandı açılıştan beri. Sonra ikinci büyük bir program olarak **Kızlar Atakta** programını üç sene boyunca uyguladık, bu sene dördüncü senesiydi. Tabii bu projeler yapılırken bizim Alternatif Yaşam Derneği’nin (AYDER) hem sürdürülebilirlik bakış açısıyla hem de projelerin kendilerini yenilemesi, teknolojiyi, dönemin değişikliklerini yakalaması için

dönemsel birtakım yenilikler ekliyoruz programlarımıza. Bu nedenle biraz daha teknoloji kullanarak engelsiz yaşam çözümleri üreten yeni bir vizyon planı hazırladık kendimize. Bunun bir alt çalışması olarak da Kaş'taki olanaklarımızı çalıştaylar dizisiyle besledik. Yaz dönemini, belirlemiş olduğumuz bazı sosyal konuların fokus gruplar, akademisyenler, konunun ilgilileri, uzmanları, o konudan etkilenenlerden oluşan ekiplerle konuşulduğu, eylem planlarının ortaya çıktığı, sosyal inovasyon yaklaşımıyla çözüm önerilerinin sunulduğu ve hatta startup fikirlerinin konuşulduğu 12 Hafta 12 Tema başlığıyla düzenlediğimiz programa ayırdık.

Konsept gönüllüleri haftanın raporlarını tuttular, kayıtlar aldık ve bunları herkesin görüşlerinin yansıtılacağı, AYDER'in filtresinden geçerek her haftayı ayrı ayrı ama finalde 12 haftayı kamuoyuyla açık kaynak olarak paylaşacağımız bir rapora dönüştürüyoruz. Örneğin erişilebilirlik ve evrensel tasarım konuştuğumuz haftadan çıkan sonuçlarla belki de artık mekan erişilebilirliği ve ulaşılabilirliğiyle ilgili bazı yeni mobil uygulamaların hayatımıza girmesi, birtakım sensörlü sistemlerle akıllı ev, akıllı sokak, akıllı bina uygulamalarının ya da akıllı kent uygulamalarının devreye girmesiyle ilgili önermeler çıkacak. Tabii ki teknolojinin hayatımıza bodoslama girmesiyle bir kodlama haftası yaptık, genç nesil arkadaşların katıldığı ve hafta boyunca **kodluyoruz.org** ekibiyle çalıştık. Bir yandan da aslında yeni bir model önerdik. Tamam, bu teknoloji çılgınlığı ve gençlerin çocuk yaşta kodla buluşturulmasıyla ilgili bir heves, istek var ama biz biraz bunun doğadan kopmaya da vesile olduğunu biliyoruz, o da içimizi acıtıyor. "Doğadan da kopmayalım ve teknolojiyi de tadında ve dozunda alalım"ı yaşadığımız bir hafta oldu. İştme engellilik,

“Türkiye’de herhangi bir branşın, herhangi bir engellilik konusunun çözümünün bir tek kurumla olamayacağını o kadar iyi biliyoruz ki, 1,5 milyon görme engellinin olduğu bir toplumsal yapıda, meseleyi sadece tek bir kurumun çözmesi ya da yukarıdan, mecliste alınacak tek bir kararla o konunun birdenbire çözüme kavuştuğunu düşünmek yanlış”

görme engellilik teknolojileri gibi bizim uzun yıllardır uzmanlık alanımız olan konularda teknolojinin bu gibi grupların hayatını nasıl kolaylaştıracağı konuşuldu ve birçok yeni ürün fikri ortaya çıktı ki bunlar yeni dönemde AYDER’in engelsiz yaşam laboratuvarında masaya alacağı ve ilgili partnerlerle ürüne ya da hizmete dönüştüreceği konular olarak işlendi.

Beslenme temasını da sık işlemişsiniz bu haftalarda...

Yakın dönemin önemli konularından bir tanesi olan beslenme konusunun aslında ciddi bir engellenmişlik yaratıyor olması, insanların eşit fırsatlarla aynı seviyede kaliteli gıdaya erişememesi ve pazarın buna yönelik hiçbir hazırlık yapmıyor olmasının çok vahşi sonuçlarını yaşıyoruz. Örneğin **Fenilketonüri** hastalarının düşük proteinli beslenmesiyle ilgili olan sürece kayıtsız kaldığımız zaman hatalı bir beslenme

uygulamasında, -bu bir kere bile olsa, tolerans yok- zihinsel engellilik başlıyor. Dolayısıyla Anadolu’da tahmin ederiz ki binlerce aile bu bilinçsizlikle herhangi bir besini çocuğu için iyi olduğunu düşünerek verdiğinde, bu yüksek proteinli besinin beyinde yarattığı etkiyle birdenbire zeka geriliği başlayabiliyor. Dolayısıyla aslında engelliliği önlemekle ilgili adım atmak gerekirken, Türkiye’de bununla ilgili bir duyarlılık var. Fenilketonüri ve Çölyak haftalarında biraz bunları işledik ve Türkiye’de pazar nerede, kim bunlarla ilgili ürünler üretiyor, yeterli mi değil mi, bunlar nasıl daha ekonomik hale gelebilir, yani glutensiz bir makarnanın 10 lira değil de diğerleri gibi 1,5-2 liraya alınabildiği ya da ürün skalasında sadece beş ürün değil de en az 55 ürünün olması gerektiği gibi konular da konuşuldu. Ve tabii sosyal hayata katılımı ilgili diğer bariyerler nasıl aşılabılır, bizler sivil toplum örgütle-

ri ve sosyal girişimciler olarak burada nasıl rol oynayabiliriz, bunlar da konuşuldu.

Toplumsal sorunların çözümü çok paydaşlı bir strateji izlemeyi gerektiriyor kuşkusuz. Türkiye’de genelde ciddi bir sorun bu. Siz başından beri bunu çok iyi yürütüyorsunuz. Nasıl başardınız bunu?

Sorunun büyüklüğünün ve ciddiyetinin farkında olmakla ilgili bir şey. Daha yola ilk çıktığımız zamanlardan kendimize felsefe edindiğimiz bir şey var bizim. Sadece engellilik ile ilgili bir konuyu bile ele aldığımızda, Türkiye’de herhangi bir branşın, herhangi bir engellilik konusunun çözümünün bir tek kurumla olamayacağını o kadar iyi biliyoruz ki. 1,5 milyon görme engellinin olduğu bir toplumsal yapıda, meseleyi sadece tek bir kurumun çözmesi ya da yukarıdan, mecliste alınacak tek bir kararla o konunun birdenbire çözüme kavuştuğunu düşünmek yanlış. Sonuçta bu sorunların dayandığı sınıfsal, ekonomik, politik, kültürel temelleri de biliyor olmak gerekli. Bir derneğin, bir vakfın “biz de bir fikir edindik, bir tane de aplikasyon yaptık, şimdi bunu çözeceğiz” demesi kadar basit olmadığını biliyoruz durumun. O yüzden bilgilerimizin tamamını açık kaynak olarak paylaşıyoruz 20 yıldır. Bilmediğimizi söylüyoruz, bize sorulduğu zaman bildiğimizi paylaşıyoruz ve birlikte hareket etmekle ilgili açık çağrılar yapıp öyle yürümeye çalışıyoruz. Bu genelde pek becerilemeyen bir şey ve farklılık yaratıyor bizim açımızdan. Bilgiyi paylaşmak ya da erişmek teknolojik nedenlerle kolaylaştı ama onu nasıl kullanacağınız söz konusu olduğunda araya araçlar giriyor. Araçlar, olanaklar, finansman girdiğinde, herkes o kadar bonkör olmayabiliyor. Ama biz öyle bir ekip değiliz.

AYDER 20., Düşler Akademisi de

“Fenilketonüri hastalarının düşük proteinli beslenmesiyle ilgili olan sürece kayıtsız kaldığımız zaman hatalı bir beslenme uygulamasında, -bu bir kere bile olsa, tolerans yok-zihinsel engellilik başlıyor”

10. yılını doldurdu. Teknoloji elbette sorunlara yaklaşımı değiştirdi ama hem farkındalık anlamında hem de çözüm getirme anlamında nasıl bir değişiklik gözlemliyorsunuz engellilik alanında geçen sürede?

Aslında çok hızlı, neredeyse siyah-beyaz gibi diyebilirim, çünkü artık dönem, çağ o kadar hızlı akıyor, dönüşüyor ve içinde bulunulan çözümleri, hizmetleri ve uygulamaları o kadar hızlı çöpe atıyor ki. Bu tabii ki sosyal konularda çaba yürüten kurumları ve uygulamaları da fazlasıyla etkiliyor. O yüzden bizim bile “ya bizim zamanımızda şöyleydi” deme hakkımız doğdu bir taraftan, o kadar uzun seneler geçmemiş olmasına rağmen. 20 sene önce başladığımızda engellilik alanında hiçbir şey yoktu. Öne çıkmış üç-beş dernek vardı sadece ve bunlar da tamamen tekerlekli sandalye, beyaz baston bağışi kampanyaları yapan ve telefon paralarının ödenmesi için

kurum kapılarını çalan, reklam almaya çalışan ve bireysel ihtiyaçların yardım ve iyilikseverlik mantığıyla değişmesini sağlamaya çalışan kurumlardı. Dolayısıyla burada ne küresel bir vizyon vardı ne de bütünlüklü bir bakış açısıyla ülke genelini ilgilendiren bir çözüm arayışı.

Bizim yaptığımız en önemli değişikliklerden bir tanesi bütünlüklü bir çözüm önermesi olmadan herhangi bir engellilik sorununun çözümünün mümkün olmayacağını masaya koymak oldu ve bunun böyle olduğu görülmeye ve anlaşılmaya başlandı. Özel sektörde çok önemli atılımlar oldu. Uzun süreli işbirlikleri yürüterek özel sektörün engelliler konusunun medikal ve psikolojik, sınıktılı, dramatik, trajik ve insanların içini sızlatan bir konuymuş gibi alıp ötekileştirdiği ve bir türlü kendisiyle yan yana oturtmadığı yaklaşımı kırdık. Bunun tam tersine iş hukukunun, insan haklarının, anayasal hakların üzerinden konuşulabilecek konular olduğunu ve iş dünyasının da bunu görmezden gelemeyeceğini onlara kabul ettiren girişimlerimiz oldu. Sivil toplum-özel sektör işbirliğini sponsorluk ilişkisinden ve geçici kurumsal sosyal sorumluluk projeleri noktasından alıp her iki tarafı da sektörel ve sistematik değişim kararını birlikte alma yolcuğuna çıkardık. Bu aslında çok büyük,

devrimsel bir şey bence. Bütçe birlikte oluşturuldu, birlikte harekete geçildi ve işbirliği yaptığımız bütün şirketlerin çalışanları süreçlere dahil olduğu için konuyu içselleştirme fırsatı buldular. Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni ilk imzalayan sivil toplum örgütlerinden olmamız, BM Engellilik Hakları Sözleşmesi'nin belki de tek takipçisi olmamız; şimdilerde 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi'ni takip etmemiz ve bunları masalarda konuşuyor olmamız özel sektörün engellilik konusuna bakış açısını komple değiştirdiği gibi, kapsayıcı iş modeli yaklaşımında bunun olmazsa olmaz olduğu kabul edildi. Mekanlarımızı erişilebilir kılalım, %3 engellilik kotasını dolduralım, iş koşullarını yukarıya çekelim -ki bunları zaten yapmak zorundayız- gibi kalıcı çözümler üretilmeye başlandı ve **“çözümlerimizi nasıl sürdürülebilir kılarız”**ı konuşmaya başladığımız bir konu haline geldi. Bu noktada yerel yönetimlerin inanılmaz derecede büyük bir atak yaptığına tanık olduk. **“Engelsiz Kent, Üretken Birey”** adını verdiğimiz ve 15 sene cebimizde taşıyıp bütün buluşmalarımızda, belediyelerin toplantılarında, sunumlarda kullandığımız bölge kalkınmasında önemli bir model olacağına inandığımız bütün

bu girişimleri sunmaya devam ettik ve sonuçlarını aldığımızı da görüyoruz. Türkiye'deki bütün il ve ilçe belediyelerinde **Engelli Koordinasyon Merkezleri**'nin, **Engelli Kent Konseyleri**'nin kurulması, bizim gibi küçük derneklerin artık tek başına değil bütün bu güçleri de kullanarak hareket etmesini sağlamaya başladı.

Bunlarla beraber de terminoloji değişmeye başladı. Burada bizim birincil bir rolümüz olduğunu iddia edebilirim, çünkü kurulduğumuz günden beri Avrupa ve dünya vizyonunu takip eden bir ekip olarak kendisi zaten yeteri kadar dışlayıcı terminolojinin, söylemlerin tamamını oradan kaldırmaya yönelik bir tavır sergilediğimiz için kullanılan bütün yenilikçi kavramları Türkiye'deki belki ilk dolaşıma sokan, onların artık kulağa hoş gelmesini sağlayan, altlarının dolu olduğunu gösteren bir kurum hizmeti verdik. En önemli örneklerden bir tanesi **Social Inclusion Band**'dir. Dokuz sene önce kurduğumuz Social Inclusion Band, Türkiye'deki kapsayıcı bakış açısıyla kurulmuş tek orkestra. Başta çok yadırgansa da isminin Social Inclusion olması ve son birkaç senenin Türkiye'de en çok konuşulan konusunun da

“Yaz dönemini, belirlemiş olduğumuz bazı sosyal konuların fokus gruplar, akademisyenler, konunun ilgilileri, uzmanları, o konudan etkilenenlerden oluşan ekiplerle konuşulduğu, eylem planlarının ortaya çıktığı, sosyal inovasyon yaklaşımıyla çözüm önerilerinin sunulduğu ve hatta startup fikirlerinin konuşulduğu 12 Hafta 12 Tema başlığıyla düzenlediğimiz programa ayırdık”

sosyal içermeler (*inclusion*) olması, bununla ilgili kurumların, birimlerin oluşturulması, bizim bu vizyona dokuz sene önce sahip olduğumuzu gösteriyor.

Yeni dönemin hızlı teknoloji kullanan çözümlerinden bazılarının çok palyatif olduğunu şimdiden söyleyebilirim. Çok kalıcı çözümler üretip uzun süreli ayakta kalabilecek gibi görünmüyorlar. Ama dışlamamak da gerekiyor tabii ki. Çok hızlı, şı-pınışı yapılmış bir takım uygulamalarla çözüm ürettiğini düşünenlerin altı ay sonra yeni bir teknolojik hizmet geliştiğinde ya da yeni bir pencere açıldığında bütün bunların boşa çıkacağını da bilmesi gerekiyor. Bu durum bize sivil toplum örgütleri ya da sosyal girişimciler olarak sağlam, kalıcı ve güçlü bir network kurarak, paydaş ağı çemberini sürekli büyüterek yapılmış çözümlerin daha kalıcı olacağını gösteriyor. Hem yeniliğe açık olmak hem sağlam geleneksel temelleri de

sürdürüyor olmak ileride fark yaratacak diye düşünüyorum.

Birçok insandan Düşler Akademisi'nde gönüllülük yaptıklarımı duyuyoruz. Bu kadar geniş bir gönüllü ağının da katkısıyla nasıl bir etki yarattınız bugüne kadar?

Yarattığı sosyal değişimin etkisini ölçmeye başlayan, belki de bunun önemini gören ilk kurumlardan biriyiz. 2009-2011 yıllarına ilişkin ilk sosyal etki raporumuzu yayımlamıştık. Bu, proje etki raporunun nasıl hazırlanacağına dair bir model olarak birçok kişiye kaynak teşkil etti. Sadece Türkiye’de değil, hazırladığımız bu sosyal etki raporları Avrupa’da birçok akademi tarafından incelendi, ders olarak okutuldu, öğrencilere tez konusu olarak tekrar verildi, üzerinde çalışma yapılması sağlandı ve bir model olarak da BM zirvesinde Küresel İlkeler Sözleşmesi’nin hedeflerini en iyi takip eden kurum olarak sunum yapmamızı sağladı.

Engellenmişlik halini ortadan kaldırmakla ilgili yaptığımız çalışmalar, bizim sadece görme engelli iki arkadaşın bir okula gitmesi ya da tekerlekli sandalyede birinin bir maç izlemeye gitmesi üzerine kurulu bir şey değildi tabii ki. Biz tek tek bireylere yardım eden bir hayır kuruluşu değiliz, milyonlarca insanın hayatı değişsin diye çözüm üretmeye çalışıyoruz. Daha fazla sayıda kişinin sokağa çıkması, iş dünyasında kabul edilmesi, okullara, üniversitelere, imtihanlara ve sosyal alanlara katılması; oralarda aktif olarak hayatın içerisinde olmalarının arkasındaki aktif ve lider kurumlardan biri olmak zaten bizim yarattığımız etkinin ve değişimin de çok rahat izlenebilecek tanıklığını yapıyor.

Yurtdışına taşmış bir boyutunun olması bizi çok sevindiriyor. Şimdi Kanada’da Düşler Akademisi’nden esinlenerek kurulmuş bir Düşler

“Sivil toplum-özel sektör işbirliğini sponsorluk ilişkisinden ve geçici kurumsal sosyal sorumluluk projeleri noktasından alıp her iki tarafı da sektörel ve sistematik değişim kararını birlikte alma yolcuğuna çıkardık. Bu aslında çok büyük, devrimsel bir şey bence”

Akademisi, Fransa’da kurulmuş bir Alternatif Yaşam Derneği ve bugünlerde beş altı ülkeden Düşler Akademisi, Alternative Camp, Köy Akademisi, Social Inclusion Band, Düşler Mutfağı gibi konseptlerimizin uygulanma taleplerinin gelmesi, bizim küreselleşme ve ölçeklendirme (*scale up*) dediğimiz noktada yarattığımız etkinin sonuçları bir taraftan.

Gönüllülük temelli kurulmuş bir örgütlenme olduğumuz için 20 yıldır çok düşük personel sayısı ve çok düşük bir bütçeyle büyük sosyal etki yaratan bir kurum olmamızda gönüllülerin rolü çok öne çıktı. Dolayısıyla Türkiye’deki gönüllülük hareketinin yaygınlaşmasına, özellikle özel sektör, üniversite gönüllülüğünün yaygınlaşmasında önemli bir rolü olduğunu düşünüyorum

burada açılan kapıların, sağlanan saha fırsatlarının. Bir sene içerisinde 1000 kişiyi ağırlayan bir gönüllü profili kısa ve uzun vadeli gönüllülük hizmetlerinde bir fark yarattı diye düşünüyorum. 2004 yılında aramıza katılmış bir gönüllünün 2018’de projeler dizisinin başında bulunması ya da iş dünyasında çok önemli bir pozisyona gelmiş olması, bizlerin sıralarından geçmesinin, sivil toplum deneyimini yaşamasının, AYDER’in bütün projelerinin bir yaşam okulu hizmeti sunduğunun da bir göstergesi.

Sürdürülebilir gönüllülük denebilir aslında buna...

Kesinlikle, çünkü o gönüllülerin hepsi daha sonra hem bize hem başka sivil toplum örgütlerine ve kurumlara insan kaynağı olarak geri döndü. Biz tabii ki onlardan da çok besleniyoruz. Kendi yolculuklarına çıkanlar oldu. Bu da çok güzel, bir yaratıcılık, inisiyatif koyma şansı yakalamış olduklarını gördük. Biz buna yaşam okulu diyoruz.

SKH’ler 12 haftanın çoğu temasında ele alınmıştır mutlaka ama özel olarak bu hedeflere yönelik çalışmalarınız olacak mı?

17 maddenin istenirse her birine değdiğimiz düşünülebilir ama beş

SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM 22 - 25 KASIM 2018 FİLM FESTİVALİ

İSTANBUL

Fransız Kültür Merkezi

Salt Beyoğlu

Gösterimler Ücretsizdir

altı tanesi çok net bizimle örtüşüyor. AYDER'in yeni döneminde özellikle çeşitlilik (*diversity*) ve kapsayıcılık (*inclusion*) ana temasının çok büyük bir şemsiye oluşturacağını öngörüyoruz. Ve bu öngörüden yola çıkarak da politikalarımızın çoğunu bunun üzerine oturtacağız. Mültecilik, engellilik, toplumsal cinsiyet konuları bunun altında işleniyor olacak ve diğer bütün ötekileştirilmiş, farklılaştırılmış grupların erişimi bu şemsiye altında konuşulacak. Yeni istihdam modelleri konuşulacağı için yoksulluğun giderilmesi, çevre sorunlarına yönelik birtakım çözüm önerileriyle çevreye değen bir tarafımız da olacak zira içinde yaşayacağımız dünyayı önemsemeden nereye kadar ilişki yürütebiliriz ki...

Başka projeleriniz olacak mı önümüzdeki dönemde?

Kendimize ve network'ümüze, sivil toplumun ya da örgütçülüğün önemli bir unsuru olarak, 20 yıllık yolculuğumuzda misyonlarımızın büyük çoğunluğunu tamamlamış ve biz hep varız demek yerine, yeri ve zamanı geldiğinde sahneden çekilmeyi bilmek gerektiğini vurguluyoruz sürekli olarak. Bu tabii dünyadaki sorunlara karşı duyarlılığımızın bittiği anlamına gelmiyor, tam tersine deneyimlerimizden yola çıkarak yeni alanlara açılmak, yeni görevler üstlenmek üzere bir yapılanma şemasına gittik. Bireysel liderlik sisteminden kolektif yönetime geçtik. Belki başlangıç aşamasında böyle bir liderliğe gerek duyuyordu bu karmaşık sorunlarla uğraşmak ama hem Türkiye'deki gelişmeleri doğru okumak hem içinde bulunduğumuz teknolojik olanaklar, kolektif yönetimi artık mümkün kılıyor. Hem daha demokratik bir yapılanmaya hem daha açık bilgi ve kaynak paylaşımı ve açık iletişimi öne çıkartan bir yapıya geçiş yapıyoruz. Bu bütün teknolojik olanakları kullanacağımız, kararların ortak alınacağı ve

“AYDER’in yeni döneminde özellikle çeşitlilik (*diversity*) ve kapsayıcılık (*inclusion*) ana temasının çok büyük bir şemsiye oluşturacağını öngörüyoruz. Mültecilik, engellilik, toplumsal cinsiyet konuları bunun altında işleniyor olacak ve diğer bütün ötekileştirilmiş, farklılaştırılmış grupların erişimi bu şemsiye altında konuşulacak”

kamuoyuyla paylaşılacağı, geribildirimlerle pekiştirileceği, çoklu sayıda liderin bir arada bir şey yürüteceği, çok daha dinamik ve daha sürdürülebilir bir yapılanma anlamına geliyor. “Teknoloji engel tanımaz” sloganı ile yola devam edeceğimizi böyle bir müjde olarak verebiliriz.

Bireyler, kurumlar size nasıl katkıda bulunabilir?

Bu yeni dönem, yeni örgütlenme ve iş yapma biçimlerini doğurdu ve biz de daha çok sosyal işletme, sosyal etki yatırımı alan startup'lar, girişimler kurmak ve onları piyasayla buluşturmak istiyoruz. Var olan sosyal işletmelerimizin destekçisi, yatırımcısı olunabilir. Yeni ortaya çıkardığımız startup fikirlerinin ve kullanıcı deneyiminden geçmiş, onay almış ama biraz daha iyileştirilmesi, optimize edilmesi ve pazara daha güçlü girmesi gereken ürünler konusunda hem probono destekler

alabiliriz hem de yatırımcı partnerlerle işbirliklerine gidebiliriz. Bazı projelerimizin klasik anlamda sponsorluğuyla ilgili destekler olabilir. Şirket gönüllülüğünü çok önemsiyoruz. Şirketler, isteklerine göre bir filtreden geçirecek çalışanlarının bizim projelerimizde gönüllü olmalarına yönelik bir yapılanmaya giderlerse, biz bunu iyileştirip kolaylaştırmak için zaten bir çalışma içerisindeyiz, o çalışmayı kullanarak bu süreci çok iyi takip edebileceğimizi düşünüyorum. Bireysel olarak da üniversite ve lise gençliği ya da bağımsız bireyler, yetkili ya da istekli oldukları alanlarda gelip bu heyecanlarını, isteklerini ve enerjilerini bizim çatımız altında özgür iradeleriyle aldıkları kararlar doğrultusunda harcaabilirler. Kapımız herkese açık. ○

AYDER'in çalışmalarıyla ilgili bilgi için: ayder.org.tr

Yoksulluğu Sona Erdirmek için Eşit, Adil, İnsana Yakışır İşler

Birleşmiş Milletler tarafından 2015 Eylül ayında ilan edilen 17 Küresel Hedef'ten 8'incisi olan "İnsana Yakışır İş ve Sürdürülebilir Büyüme" 2030'a kadar kesintisiz, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin, tam ve üretken istihdamın ve herkes için insana yakışır işlerin desteklenmesini amaçlıyor.

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin 8'incisi olan "İnsana Yakışır İş ve Sürdürülebilir Büyüme" kesintisiz, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin yanı sıra tam ve üretken istihdam ile insana yakışır işlerin desteklenmesini amaçlıyor. Zira 1. hedef olan "Yoksulluğa Son" ancak bu şekilde erişilebilir olacak. Dünyada halihazırda yaklaşık 2,2 milyar insan 2 dolarlık yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) verilerine

göre 2015 yılında 204 milyon insan işsizdi. 2030 yılına kadar ise 470 milyon yeni iş yaratılması gerekiyor. Bu da yeterli değil, aynı zamanda kendilerini ve ailelerini yoksulluktan çekip çıkarmak için yeterli kazanca sahip olmayan 780 milyon çalışanın koşullarını da iyileştirmek şart. Adil bir küreselleşme ve yoksulluğun azaltılması için üretken bir istihdam ve insana yakışır işler ise, olmazsa olmazlar. Peki bizler bu durumu değiştirmek için ne yapabiliriz? Gençlerin bu tür işlere erişimini desteklemek, müm-

kün olan en yüksek kalitede eğitime yatırım yapmak, gençleri işgücü piyasasının gerektirdiği becerilerle donatmak, sözleşme türlerine bakılmaksızın onların sosyal güvenlik ve temel hizmetlere erişimlerini sağlamak ve bütün bunları da cinsiyet, sosyoekonomik durum ayrımı yapmaksızın sunmak ilk adımlar olabilir. Hükümetlere ise dinamik, sürdürülebilir, inovatif ve insan odaklı ekonomiler inşa etmek için çalışmak, genç ve kadın istihdamını desteklemek görevleri düşüyor...

Hedef 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme

- 8.1.** Kişi başına düşen gelir artışının ulusal koşullara uygun olarak sürdürülmesi ve özellikle en az gelişmiş ülkelerde GSYH'de yıllık en az %7 oranında büyüme sağlanması.
- 8.2.** Yüksek katma değerli ve emek-yoğun sektörlere odaklanarak; çeşitlendirme, teknoloji geliştirme ve yenilik getirme aracılığıyla ekonomik verimliliğin daha yüksek seviyelere çekilmesi.
- 8.3.** Üretim faaliyetlerinin, insana yakışır istihdam yaratmanın, girişimciliğin, yaratıcılık ve yenilikçiliğin desteklediği kalkınma odaklı politikaların desteklenmesi ve finansal hizmetlere erişim yoluyla mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin resmiyet kazanmalarının ve büyümelerinin teşvik edilmesi.
- 8.4.** 2030'a kadar tüketim ve üretimdeki küresel kaynak verimliliğinin devamlı bir biçimde artırılması ve gelişmiş ülkeler başı çekmek üzere, Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim İçin 10 Yıllık Çerçeve Programı'na uygun olarak ekonomik büyümenin çevrenin bozulmasından ayrıştırılması için çaba gösterilmesi.
- 8.5.** 2030'a kadar gençler ve engelliler de dahil bütün kadın ve erkeklerin tam ve üretken istihdama ve insana yakışır işlere erişimlerinin sağlanması ile eşit işe eşit ücret ilkesinin tam olarak benimsenmesi.
- 8.6.** 2020'ye kadar işsiz ya da eğitim görmeyen gençlerin oranının önemli ölçüde azaltılması.
- 8.7.** Zorla çalıştırmayı ortadan kaldırmak, modern köleliği ve insan

- ticaretini sona erdirmek ve çocukların askere alınmaları ve asker olarak kullanılmaları da dahil çocuk işçiliğinin en kötü türlerinin yasaklanmasını ve ortadan kaldırılmasını güvence altına almak için acil ve etkili önlemler alınması. 2025'e kadar çocuk işçiliğinin her türünün sona erdirilmesi.
- 8.8.** Çalışanların haklarının korunması ve özellikle kadın göçmenler olmak üzere göçmen işçiler ve güvencesiz işlerde çalışan insanlar dahil bütün çalışanlar için güvenli çalışma ortamlarının geliştirilmesi.
- 8.9.** 2030'a kadar istihdam yaratan, yerel kültür ve ürünlerini teşvik eden sürdürülebilir turizmin desteklenmesi için politikalar oluşturulması ve uygulanması.
- 8.10.** Herkesin bankacılık, sigorta ve finansal hizmetlere erişiminin teşvik edilmesi ve artırılması için yurtiçi finansal kurumların kapasitelerinin güçlendirilmesi.
- 8.a.** Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkeler için, En Az Gelişmiş Ülkelere Ticaretle Bağlantılı Teknik Destek İçin Entegre Edilmiş Çerçeve Dayanışma Fonu aracılığıyla ticaret yardımı sağlanmasının artırılması.
- 8.b.** 2020'ye kadar genç istihdamı için küresel bir strateji geliştirilmesi ve uygulamaya konması. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Küresel İstihdam Pakti'nin uygulanması.

“Gelecek için İyimseriz Çünkü İnovasyonlarımız Var”

Dünyanın en büyük kimya şirketlerinden BASF, bu yıl “İyimserlik” başlığı altında bir kampanyaya start verdi. Biz de bu iyimserliğin kaynaklarını öğrenmek için sorularımızı BASF Türkiye Kurumsal İletişim ve Kamu İlişkileri Direktörü Arzu Deniz Aksoy’a yönelttik.

 Barış DOĞRU

BASF, global olarak bu yıl yeni bir kampanyaya başlattı: “Optimizm-İyimserlik”. Dünyanın bu kadar karamsar olduğu bir noktada, nereden çıktı bu “İyimserlik”?

Yaşanabilir bir gelecek ve daha yüksek yaşam kalitesi için dünyaya katkı sağlamayı amaçlıyoruz. Bu hedefimizi ise müşterilerimiz ve toplum için kimya yaratırken mevcut kaynakları en iyi şekilde kullanarak

gerçekleştiriyoruz.

Kimya sektöründeki en yenilikçi şirket olarak, çağımızın en büyük zorlukları için uzun süredir çözümler geliştiriyoruz ve bunu yaparken büyük başarılar elde ettik. İnsanların günlük yaşamlarını iyileştirmeye yönelik çok daha fazla sayıda inovasyon üzerinde çalışıyoruz. Bu nedenle BASF olarak gelecek hakkında bu kadar iyimseriz. Bu iyim-

serliği gelecekte dış dünyaya çok daha anlaşılır bir şekilde taşımak istiyoruz. Bu nedenle iletişimimiz, inovasyonları hiç olmadığı kadar ön plana çıkartıyor.

BASF’nin inovasyon konusundaki gücü, kuruluş tarihinden bu yana çığır açan ve sürdürülebilir bir geleceğe katkı sağlayan birçok inovatif icadı mevcut. Amonyak sentezi, sentetik boya üretimi, strafurun üreti-

mi gibi... Kuruluşundan bugüne inovasyondan beslenen, Ar-Ge kaynaklarını en doğru şekilde bilimin ışığında kullanan bir şirketiz. Mevcut kaynakları sorumlulukla kullanıyoruz ve yine sorumlu bir şekilde üretim yapıyoruz. İş ortaklarımızla, dürüst ve güvenilir bir tutumla hareket ediyoruz.

Peki BASF olarak, bu iyimserliği tetikleyecek ne gibi planlarımız var? Hem küresel ölçekte hem de Türkiye özelinde?

BASF olarak sürdürülebilir bir gelecek oluşturmak bizim hedefimiz. Onlarca yıldır yaptığımız üretim, yarattığımız istihdam ve gerçekleştirdiğimiz sürdürülebilirlik çalışmaları ile Türkiye’de ekonomiye, çevre ve topluma katkıda bulunmaktan dolayı büyük bir mutluluk ve gurur duyuyoruz.

Kuruluşumuzdan bu yana, 150 yılı aşkın bir süredir doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir iş yapış şeklini şirket işleyişinin merkezine yerleştirirken, **“Sürdürülebilir bir gelecek için kimya yaratıyoruz”** misyonu doğrultusunda yaşanabilir bir gelecek için dünyaya katkı sağlamayı amaçlıyoruz. Bu hedefi müşteriler ve toplum için kimya yaratırken, mevcut kaynakları en iyi şekilde kullanarak ve sorumlu bir üretim yaparak gerçekleştiriyoruz. Üretim faaliyetleri kapsamında sürdürülebilirliği bir iş yapış biçimi olarak belirlerken, aynı zamanda kimya sektöründe de bu alanda geliştirmek adına çalışmalarda bulunuyoruz.

Dünyadaki sorunlara çözüm getiren hizmetlerimiz mevcut. Dünya çapında, su giderek azalan bir kaynak haline geliyor. Suyun sürdürülebilir kullanımı ve dünya çapında doğal su kaynaklarının korunması bizim için oldukça önemli. Su tasarrufu sağlayan ve su kalitesini artıran ürünler sunuyoruz.

BASF olarak, ürünlerin imalatında,

“Tüm insanlık olarak halihazırda dünyanın ürettiğinden fazlasını tüketiyoruz. Bu nedenle sürdürülebilirlik geleceğimiz açısından son derece önemli. Daha sürdürülebilir bir kalkınma için ekonomik, çevresel ve sosyal ihtiyaçları dengelememiz gerekiyor ve bunun için de birlikte çalışmak gerekiyor”

soğutma ve temizlik için ve bir nakliye aracı olarak suyu kullanıyoruz. Emisyonları üretim süreçlerimizde suya indiriyoruz ve suyun sirkülasyonu yoluyla tekrar kullanımını optimize ediyoruz. Sorumlu Bakım İnisiatifi’nin hedeflerini benimseyerek, bunları tüm BASF Grubu’na uygulayıp, performans takibini sağlıyoruz. Su yönetimini kontrollü şekilde sürdürmek için 2025 yılına kadar Avrupa Su İdaresi (EWS) standardını uygulayarak su problemi yaşanan alanlarda ve Verbund tesislerinde sürdürülebilir su yönetimi tesis etme hedefini amaçlıyoruz.

Ekonomik açıdan verimli ve ekolojik olarak etkili küresel iklim koruması taahhüt ediyoruz ve BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi olan “İklim Eylemi”ni destekliyoruz.

İklim değişikliği tüm dünyayı etkiliyor ve bu durumu iyileştirmek için geniş katılım gerekiyor. İklim korumasına katkıda bulunmak için çeşitli yollarla çalışıyoruz.

Amacımız, mevcut ürünlerimizin ve yeni ürünlerimizin iklim korumasına ve çözümlere olan katkısını sürekli olarak artırmak. Ar-Ge hedefinin enerji/kaynak verimliliği ve iklim koruması ile ilgili olduğu ürün ve süreç yeniliklerine yönelik Ar-Ge için yıllık harcamalarımızın yaklaşık yarısını ayırıyoruz.

Bunun dışında tüketiciler, daha sağlıklı, daha doğal ve olumlu bir çevresel etkiye sahip olarak algıladıkları yenilenebilir hammaddelere dayalı ürünlere giderek daha fazla ilgi duyuyor. Yaşanabilir bir dünya için biz de bu konuda hassas davranıyoruz. Bu nedenle yenilenebilir hammaddelerin kullanımı için stratejiler ve hedefler tanımlayarak kendimizi konumlandırıyoruz.

Ünlü İtalyan düşünür Gramsci, “Aklın karamsarlığı, iradenin iyimserliği”ne ihtiyaç olduğunu söylemişti çok uzun zaman önce. Siz de “İyiliğin peşindeyiz, gelecek için iyimseriz” diyorsunuz. Sizin “İyimserlik” yaklaşımınızla bir bağı var mı bu duruşun?

Gramsci’nin sözüyle benzer yönleri mevcut. Eğer gerekli tedbirler hemen alınmazsa gelecek için karamsar bir bakış açısı olduğunu söylemek mümkün. Bu da aklın karamsarlığını getiriyor ki, eğer en kötüsünü düşünmezsek bir çare bulmak için adım atmakta geç kalınabilir. Sürekli kalabalıklaşan dünya nüfusunun talepleri, geleceğimize daha fazla yük bindiriyor. Tüm insanlık olarak halihazırda dünyanın ürettiğinden fazlasını tü-

“Kuruluşundan bugüne inovasyondan beslenen, Ar-Ge kaynaklarını en doğru şekilde bilimin ışığında kullanan bir şirketiz. Mevcut kaynakları sorumlulukla kullanıyoruz ve yine sorumlu bir şekilde üretim yapıyoruz. İş ortaklarımızla, dürüst ve güvenilir bir tutumla hareket ediyoruz”

ketiyoruz. Bu nedenle sürdürülebilirlik geleceğimiz açısından son derece önemli. Daha sürdürülebilir bir kalkınma için ekonomik, çevresel ve sosyal ihtiyaçları dengelememiz gerekiyor ve bunun için de birlikte çalışmak gerekiyor.

İyimser olmamızın en önemli nedeni de bu. Dünyanın geleceği için endişelenen kişi ve kurumlar tek başlarına yeterli olamayacağını anlamaya başladı ve bunun için işbirlikleri yapıyor ve ortak bir inisiyatif olma yönünde gidiyor. BASF olarak 2015 yılından bu yana bu tür inisiyatifleri bir araya getirdik ve müşterilerimiz, iş ortaklarımız, sivil inisiyatifler ve devlet kurumlarını harekete geçirerek ortak bir bilinç oluşturarak tüm dünyada projeler üretiyoruz.

Bir önceki soru ile bağlantılı olarak, var olan sorunların farkında olmayan bir iyimserliğin, safdil ve çözüm üretmeyen, iyilik güçlerini harekete geçirmeyen, pasif bir yaklaşım olacağını düşünüyorum. Bu bağlamda dünyanın karşı karşıya olduğu en büyük sorun/sorunlar, tehditler nedir sizce?

Artan dünya nüfusu ile gıda, ev, mobilite ve rahatlık konusunda artan talep, beraberinde büyük global zorluklar getiriyor. 2050 yılında dünya nüfusu 9 milyar kişiye çıkacak ve insanların %70'i şehirlerde yaşayacak. Avrupa'da yiyecek ve içecek tüketimi, çevresel etkinin yaklaşık

%30'unu oluşturuyor. Herkesin başının üstünde bir çatıya, temiz suya ve elektriğe ihtiyacı var. Dünyanın nüfusu ve talepleri artmaya devam ederken, gezegenin kaynaklarının ise bir sonu var. Sürekli büyüyen dünya nüfusunu sürdürülebilir gıda arzı ile doyurabilme zorluğu önümüzdeki on yılların en kritik konusu.

BASF olarak, bu sorunları uzun yıllardır inceliyoruz ve 150. yıldönümümüzü kutladığımız 2015 yılından bu yana, enerji, gıda ve şehir yaşamı olmak üzere üç konuya odaklanarak bu global zorlukların üstesinden gelebilmek için yenilikçi çözümler arıyoruz.

Kendi dışınızda hangi güçleri iyimserliğe, iyinin peşine düşmeye çağırıyorsunuz? Bu çağrı kime diye sorsak?

2015 yılında hayata geçirdiğimiz **Creator Space Online** adında bir platform ile BASF bünyesinde yaratıcılığı desteklemek üzere doğru ortamı, doğru ortaklarla bir araya getiriyoruz. Müşteriler, tedarikçiler, çalışanlar, bilim insanları, yaratıcı profesyoneller, öğrenciler, kamu kuruluşları yetkilileri, STÖ'ler ve pek çok yurttaş inisiyatifi rol olarak hem iş hem de sosyal bakış açısıyla

yenilikçi öneriler oluşturmak üzere enerji, gıda ve şehir yaşamı alanlarında birlikte çalışıyor.

Creator Space kapsamında dünyanın pek çok yerindeki sorunlara çözüm arıyoruz. Bu çözümler arasında iki yerde elle tutulabilir sonuçlar elde ettik. Bunlardan ilki, Hindistan Mumbai'de suyun adil dağılımı için bir yol haritası geliştirmek oldu. Bu doğrultuda Mumbai'nin su ile ilgili karşı karşıya olduğu sorunlara çözüm bulmak amacıyla farklı bakış açıları ve uzmanlıklara sahip profesyonelleri bir araya getirerek bir Creator Space platformu oluşturduk. Ocak 2015'te Mumbai'de gerçekleştirilen zirve ile ortaya çıkan önerileri bir rapor olarak Mumbai yönetimine sunduk.

Brezilya'da ise yine bir başka Creator Space platformu oluşturularak Brezilya hükümetinin yürüttüğü “Benim Evim, Benim Yaşamım” programı kapsamında düşük bakım maliyetine sahip ve atık yönetimi gerçekleştirilebilecek “dar gelirli için sürdürülebilir ev” projesini sunduk.

BASF olarak tüm dünya ile birlikte yarattığımız bu ortak bilinç, sürdürülebilir bir dünya oluşturabilmek için gelecek nesillere çok önemli katkılar sağlayacak. ○

Gıda Güvenliğine ve Erişimine Yerel ve Küresel Bir Bakış Yarın Ne Yiyeceğiz?

Dünyada her dokuz kişiden biri açlık çekiyor. Bu yeterince çarpıcı bir oranken, yeterli gıdaya ulaşabilesek bile içerisinde sağlığımızı ciddi anlamda tehdit eden kimyasalların bulunduğu ürünler, yine çarpıcı soruları akıllara getiriyor: Ne yiyoruz? Yarın ne yiyeceğiz? Yıllardır kendisini tarım ülkesi olarak niteleyen Türkiye’de her geçen gün yeni bir gıda ürününü daha ithal edeceğimizi öğreniyoruz. Kısa bir süre önce yaşadığımız şarbon vakasında gördüğümüz üzere, denetim konusunda da gereken noktada değiliz. Bütün bu tablo, iklim değişikliğinin etkisiyle daha da karamsar hale geliyor haliyle. Ve neticede, bu karamsar tabloyu ortadan kaldırmak için birlikte hareket etmekten başka bir çaremiz yok gibi...

 Bulut BAGATIR, Neva YARAÇ

En temel insani ihtiyaçların eşitçe karşılanamadığı bir dünyada hayatımızı sürdürüyoruz. O ihtiyaçların en başında gelenler arasında ise gıda bulunuyor. BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD), BM Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), Dünya Gıda Programı (WFP) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından hazırlanan ve Eylül ayında yayımlanan “Dünyada Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu 2018” raporuna göre 821 milyon insan açlık problemi ile karşı karşıya. Buna göre dünyadaki her dokuz insandan biri açlık sorunu yaşıyor. Yeterli miktarda gıdaya erişebilen insanların bir kısmı ise üretimin ve verimin artırılması adına içerisinde halk sağlığını ciddi anlamda tehdit eden kimyasalların bulunduğu ürünleri tüketmek zorunda kalıyorlar.

Yukarıda kısaca bahsettiğimiz sorunların yanı sıra Türkiye’de ise gittikçe derinleşen bir gıda krizi mevcut. Ekonomik krizle birlikte daha da şiddetlenen gıda krizi hem gıda güvencesini hem de gıda güvenliğini tehlikeye atıyor. Uzun yıl-

lardır kendisini tarım ülkesi olarak niteleyen ve tarımın dünyada ilk geliştirildiği coğrafyaların üzerine kurulu Türkiye’de her geçen gün bakanlıktan yapılan bir açıklama ile bir ürünü daha ithal edeceğimizi öğreniyoruz. 1980’lerde tarımın dışa açılmasıyla birlikte ithal ürünlerle ülkenin gıda güvencesini sağlamaya çalışan devlet politikası, üretmek yerine dışarıdan satın almayı seçerek gıda krizinin daha da derinleşmesine neden oluyor. İthal edilen hayvanlarda şarbona rastlanması da, belki de ülkenin gıda güvenliği bakımından hangi noktada durduğunun en taze örneklerinden birini oluşturuyor. Üretmiyoruz, ithal ediyoruz, denetlemiyoruz ve tüketiyoruz!

Türkiye’nin içinde bulunduğu coğrafyanın, yaşadığımız çağın en başat sorunlarından biri olan iklim değişikliğine karşı en hassas ve riskli bölgeler arasında bulunduğu gerçeğini ne kadar göz önüne alıyoruz? İklim değişikliği çiftçilerin üretim alışkanlıklarını yerle bir etmeye hazırlanıyor ne yazık ki. Üretilen ürünlerde rekolte kaybı yaşanması akla gelen ilk sonuçlardan biri olarak karşımıza çıkıyor. Dahası iklim de-

ğişikliği nedeniyle ürettiğimiz ürünlerin içerisindeki besleyici öğelerde de ciddi bir kayıp ile karşı karşıya kalabiliriz. Gıda mühendisi Dr. Bülent Şık yaşanabilecek bu gelişmeyi “gizli açlık” olarak tanımlıyor ve nedenini şu cümlelerle açıklıyor: “Aynı miktarda gıda üretimi yapsak dahi, gıdanın içerisindeki besleyici öğelerde azalma olduğu için daha az gıda üretiyor gibi olacağız. Daha çok yiyelim dersanız onun da içereceği başka problem olacaktır. Aynı miktarda gıda tüketmemize rağmen içerdiği besin öğeleri daha az olduğu için sağlık açısından daha zararlı çıkacağız”.

Tüm bu sorunları bir araya getirdiğimizde Türkiye’nin gıda güvencesi ve güvenliği konularında atması gereken birçok adım olduğunu görüyoruz. İlerleyen sayfalarda da öncelikle Türkiye’nin gıda profilini çizmeye çalıştık, ardından bahsi geçen sorunlara karşı neler yapılabilir sorusunun cevabını aradık. Her ne kadar ortaya karamsar bir tablo çıkıyor gibi gözükse de bu karamsar tabloyu ortadan kaldırmak için birlikte hareket etmekten başka bir çaremiz yok gibi...

Halk Sağlığı, Doğanın ve Gelecek Kuşakların Devamlılığı için Mücadeleye Devam!

Türkiye'nin, çokça dillendirilmese de, her geçen gün daha da derinden hissettiği gıda krizi en temel ihtiyaçlarımızdan birini nasıl karşılayacağımıza dair endişelerin artmasına neden oluyor. Son dönemde bu alanda yazılarıyla dikkat çeken gıda mühendisi Dr. Bülent Şık ise içerisinde olduğumuz iklim krizi çağı ile gıda güvencesi sorunlarının daha da derinleşeceğini düşünecek olursak, ülke olarak gerçekten çok ağır bir noktada durduğumuzu belirtiyor: "Bizim yüz yüze olduğumuz sorunların büyük bir çoğunluğu kamusal, yani toplumsal müdahalelerle çözüm bulunabilecek sorunlar." Şık, bir felaket tablosu çizmek istemediğini, çözümlerin var olduğunu eklemeyi de unutmuyor.

Türkiye ekonomik krizle birlikte bir gıda krizine doğru yol alıyor gibi. Bu gıda krizine üretilen yanıt ise ithal ürünler. Fakat şarbon vakaları ile gördük ki bu süreç de doğru yönetilmiyor. Türkiye'nin gıda profilini nasıl çerçeveselersiniz? Bir gıda krizinden bahsedebilir miyiz? Eğer öyleyse bu krizin temel ayaklarını neler oluşturuyor?

Gıda krizi derken öncelikle iki kavrama bakmak gerekiyor: **Gıda güvenliği** ve **gıda güvencesi**. Gıda güvencesi dediğimizde dile getirilen, bir toplumun kendine yeter miktarda gıda maddesi üretebilme yeteneğidir. Kendine yeten ülke dediğimizde gıda güvencesi kavramına gönderme yapmış oluruz. Gıda güvenliği kavramı ise

daha popüler ve dolaşımda olan bir kavramdır. Çok özet bir şekilde söylemek gerekirse bir gıda maddesinin sağlık zararı oluşturamama hali; fiziksel, kimyasal, mikrobiyolojik sağlığa zarar verecek bazı tehditleri içermemesidir. Üretimi sırasında uygun işlemlerle bu sağlık zararlarını oluşturabilecek çeşitli unsurların arındırılması veya hiç bulaşmaması çalışmalarının bütünü gıda güvenliğini oluşturur. Tabii gerek gıda güvencesi gerekse gıda güvenliği çalışmaları bir politik atmosfer içerisinde oluyor. Bir ülkenin mevcut tarım politikaları, makro politikaları dikkate alınmadan bu iki kavrama bakmak çok nötr bir bakış olur ve çok da işe yaramaz. Meseleleri birbirine bağlayamayız. Dolayısıyla mutlaka ülkedeki siyasal iktidar ve bu iktidarın tarım, gıda ve beslenme gibi politikalarındaki tutumları, siyasal olarak ne tür tercihlerde buldukları güvence ve güvenlik konularını derinden etkiler. Siz de şarbon konusunda çok güzel bir örnek vermişsiniz. Bu anlattıklarına iyi bir örnek olacak.

Şarbon konusu Ağustos sonu, Eylül başı gibi patladı. Yurtdışından et talebini karşılamak adına ithal edilen hayvanlarda görüldü ilk. Bu hayvanlar şarbonlu olabilir, buraya getirildikten sonra şarbon bulaşmış olabilir. Bu detayları bilmiyoruz. Bakanlık bu konuyla ilgili doğru düzgün bir açıklama yapmadı. Daha sonra yaygınlaştı. Çeşitli bölgelerde hem hayvanlarda hem de insanlarda şarbon vakaları görüldü. Sonrasında ise bu konuda bir karartma oldu ve şu anda gerçek durumun ne olduğu hakkında çok da fazla bir fikrimiz yok. Ama en azından olayın soğuduğunu söyleyebiliriz.

2010'dan bu yana et talebini karşılamak ve et fiyatlarındaki artışın önüne geçebilmek için Tarım ve Orman Bakanlığı ithal et, karkas et ya da canlı hayvan ithal ediyor. Gerek gıda güvenliği gerekse gıda güven-

“Siyasal ortamdaki daralma ve demokratik perspektiflerden uzaklaşma, toplumsal sorunları barış yöntemleriyle çözememe ve adaletin uygun bir şekilde tesis edilememiş olması gıda güvenliği ve güvencesi sorunlarını birbirine bağlayan genel bir çerçevedir”

cesi açısından problemler doğuran bir durum. Burada şarbon şöyle bir örnek teşkil ediyor: Medyadaki genel duruma baktığımızda şarbon hastalığının çok tehlikeli ve bulaşıcı olduğu, hayvanlarda ve insanlarda çok tehlikeli durumlara yol açtığından bahsediliyor ve “et alsak mı, almasak mı” üzerinden tartışmalar dönüyor. Bunlar olağan, insanların ilk anda aklına gelen sorunlar şüphesiz. Fakat orada çok kritik bir soru var. **Türkiye neden et ithal eden bir ülke noktasına geldi?** Türkiye’de 1980 yılında yapılmış bir hayvan nüfusu sayımı var (Bu ifadeleri söylerken mutlaka belirtme gereği duyuyorum. Hayvanlardan bir nesne gibi bahsetmek durumunda kalıyoruz. Bunları dile getirdiğim için vejetaryen ve veganlardan özür diliyorum). O yılda yapılan sayım-

da Türkiye’deki koyun sayısı 55 milyon, keçi sayısı 24 ya da 27 milyon, büyükbaş hayvan sayısı ise 13 milyon olarak kayda alınmış. Bunlar anormal, çok yüksek rakamlar. Nüfus 40 milyonken hayvan varlığı sayısı neredeyse iki katı. Şimdi geldiğimiz noktada TÜİK’in yayınladığı istatistikler sorunlu ve güvenilir değil. Ama söylenen, nüfus iki katına çıkmışken hayvan sayısında ise aksine muazzam bir azalma var. Eğer doğrusa koyun sayısı 30 milyon civarında görünüyor ama bunun doğru olmadığını düşünüyorum. Gerçek sayının 5-6 milyon daha az olduğunu düşünüyorum. Keçi sayısında ciddi azalma var. Büyükbaş hayvan sayısında bir artış var. Yaklaşık 16 milyon civarında. Fakat Türkiye’deki büyükbaş hayvanların profilinin yaklaşık %80’i kültür ırkı. Anadolu coğrafyasında sarıkız, karakız diye bildiğimiz inek cinsleri değil de Avrupa’dan, çeşitli ülkelerden getirilen kültür ırkları. Bu ırklar Anadolu coğrafyasındaki otlarla beslenemiyor. Bizim çayırlarımızdaki, meralarımızdaki otlar kısadır ve koyunların, keçilerin beslenmesine uygundur. O nedenle Anadolu coğrafyası bir koyun coğrafyasıdır. Bunu için içerisinde olan herkes bilir. **Kültür ırkı** getirdiğimizde hali-

le bunları yemle beslemek zorunda kalıyoruz. Bu bir zorunluluk. Mısır ve soya gibi yem sanayiinin ihtiyaç duyduğu hammaddeleri ithal etmek zorundayız, çünkü üretmiyoruz. Bunun için de çok ciddi paralar harcıyoruz. Temele baktığımızda ekolojik şartlara uygun üretim yapmadığımızı görüyoruz. Şarbon bu konuda çok güzel bir örnek. İkincisi, bu sorunu çözmek için kendi ekocoğrafyamıza uygun çözümlerin üzerinde durmaktansa sorunları derinleştirecek işler yapıyoruz. Nihayetinde gıda güvenliği ile ilgili bir takım problemler ortaya çıktığında

dönüp bu sorunlara bakma durumumuz oluyor.

İşin bir diğer yönü ise Türkiye'de koyun sayısında niye böyle bir düşüş oldu? Hatta şöyle söyleyeyim, 1980'e kıyasla, eğer rakamlar doğruysa, özellikle koyunculugun çok yaygın olarak yapıldığı Güneydoğu Anadolu'da, Doğu Anadolu'da ve Orta Anadolu'da çok ciddi bir düşüş gözlemliyorum. Ne oldu diye baktığımızda bir kere çok ciddi bir şiddet var Türkiye'de; Kürt meselesinin şiddet kullanılarak çözümü, mevcut demokratikleşmeyle ilgili her türlü yaklaşımın giderek

siyasetin içerisinde uzaklaşması ve otoriter ve baskıcı çözümlerin daha çok gündemde olması. Bunlar o bölgelerdeki hayatı ciddi oranda altüst etmiş durumda. Geçtiğimiz haftalarda Tatvan'a gittim. Dört yıl önce gittiğimde ülke barış sürecindeydi ve daha uygun bir iklim vardı ve gittiğim köylerin birinde yaklaşık 1200 koyun olduğunu gördüm. 40 haneli bir köyü orası. Bu seferki ziyaretimde gördüm ki sadece 80 tane koyun kalmış, çünkü yaylalara ve meralara çıkış tekrar yasaklandı. Koyunu gezdirerek, yaydırarak otlatmak zorundasınız. Küçük çiftçiler bunu yapamıyor. Yem alıp beslemek zorundasınız ki bu da yoksul çiftçi için çok olanaklı değil.

Siyasal ortamdaki daralma ve demokratik perspektiflerden uzaklaşma, toplumsal sorunları barış yöntemleriyle çözememe ve adaletin uygun bir şekilde tesis edilememiş olması, gıda güvenliği ve güvencesi sorunlarını birbirine bağlayan genel bir çerçevedir. "Otları, meraları ve çayırları koyunlar için uygunken neden büyükbaş hayvan ithal ediliyor" sorusu önemli. Burada son 30 yıla damgasını vuran **tarımda şirketleşme** ve **küçük çiftçiliğin** geri plana itilmesi gibi faktörleri de mutlaka göz önünde bulundurmak gerekir. Tarım ve Orman Bakanlığı'nun uyguladığı politikalar ithalata dayalı gıda güvencesini sağlama politikalarıdır. Bir toplumun gıda ihtiyacı et, süt, meyve, sebze ve tahıldır. Yiyecekleri dışarıdan ithal ederek de sağlayabiliriz ama bu çok akıllıca bir hamle olmaz. Bu çerçevede baktığımızda bir gıda krizi içerisinde olduğumuzu, hatta içerisinde olduğumuz iklim krizi çağı ile gıda güvencesi sorunlarının daha da derinleşeceğini düşünmemiz gerekirse, ülke olarak gerçekten çok ağır bir noktada olduğumuzu söyleyebilirim.

Gıda alanında kendimize yetemediğimiz gibi ithal ettiğimiz ürünleri

"Türkiye Önemli Bir Tarım Ülkesi Olma Özelliğini Kaybediyor"

Hilal Elver, Birleşmiş Milletler Gıda Hakkı Özel Raportörü

Türkiye'deki gıda krizi, giderek artan ölçekte gıda ihtiyaçlarımızın dışa bağımlı hale gelmesinden kaynaklanıyor. Türk lirasının değer kaybetmesi ile çok ciddi fiyat artışlarının olması bu durumda çok doğal. Daha da kötüsü, bu durum artarak devam edecek.

Türkiye'nin çok ciddi biçimde ve acilen tarım politikalarını gözden geçirmesi gerekiyor. Hem tarımda, hem hayvancılıkta son yıllarda -bu en az 20 yılı kapsıyor- üretimde çiftçiyi korumayan, ancak dış dünya ile daha ilişkili bir politika sürdürülüyor. Tabii bu durum dünyanın birçok ülkesinde var. Türkiye, önemli bir tarım ülkesi olma özelliğini kaybetmeye başlıyor. İhracatçı olmak yerine ithalatçı olmaya gidiyor. Bu da yine dünyadaki trendlerle aynı. Küreselleşme, gıda ve tarım sektörünü son yıllarda çok değiştirdi. Tarım ve gıdadaki korumacı ve destekleyici politikalara ihtiyacımız var. Aksi takdirde tamamen ithalata yönelik bir ülke olup sadece birkaç kalem malda ihracat yapar hale geleceğiz ki bu da çok tehlikeli.

Buna karşın, yerel üretim ve küçük ölçekli tarımı destekleme alanında yapılacak şeyler çok açık ve net. Çok

ciddi yatırımlara lüzum yok. Yeter ki bir an önce başlasın ve bu konuya önemli bir bütçe ayrılsın. Bu bütçenin nasıl ve nerede kullanıldığı da kontrol edilsin. Bunun için ciddi bir istek olması gerekiyor politikacılar. Herkesin birlikte hareket etmesi lazım. Yol yakinken dönelim bu yoldan. Bu politikanın önünde çok ciddi engeller var tabii ki, onlar da büyük uluslararası şirketlerin karar mekanizmalarına etkileri. Bu şirketler aslında çok fazla değil ve dünyanın her yerinde aynı şeyi yapıyorlar. Türkiye özelinde buna en güzel örnek Cargill şirketinin Türkiye'deki şeker sektörü ile ilgili raporuna dayanarak hükümetin şeker fabrikalarını özelleştirme adı altında kapatması ve böylece Türkiye'yi mısır nişastası kartelinin eline bırakması. Bu çok önemli bir karar, öyle yabana atılacak bir şey değil, çünkü buna benzer başka örnekler de gelecek.

denetleme ve kontrol etme noktalarında da başarısız oluyoruz...

Türkiye’de ülke geneline yayılmış, düzenli aralıklarla yapılan gıda kontrolü gerekli. Gıda kontrolünü biz genellikle tüketici sağlığını korumak için düşünürüz. Birincil amacı da odur. Ama bir başka amaç da, bütünlüklü düşünürsek, bir yerde üretilen ürünlerdeki olası tehditlerin saptanmasıdır. Bunun içerisinde hem tarım ürünleri hem de **su varlıklarını** düşünmek gerekir. Kritik belirlemelerden bir tanesi, çevre kirliliğinde bir artış var mı? Gıdalara ve suya çevre kirlenmesinden dolayı geçen bir takım toksik maddeler var mı? Kontrol çalışmalarının önemli bir parçası da budur. Ne yazık ki buralarda çok ciddi eksikliklerimiz var.

Antalya’da yaşıyorum. Antalya’da çok ciddi bir tarımsal faaliyet var. Türkiye’nin diğer bölgelerine kıyasla su açısından iyi bir bölgedir. Ancak bu tarımsal faaliyetlerde yüzlerce toksik madde kullanılıyor. Bunlar acaba su varlıklarımızı, yeraltı sularımızı ne ölçüde kirletiyor? Bunların düzenli bir şekilde kontrol ve izlemesi yapılmalı, aksi takdirde su varlıklarının kirlenme nedeniyle bütünüyle elimizden çıktığını görebiliriz. Aynı zafiyet **ithal ürünlerde** de var. Türkiye’ye ithal edilen ürünlerde doğru düzgün bir analitik kontrol yapıldığını kesinlikle düşünmüyorum. Bu konuda özellikle pestisitler, ağır metaller ile ilgili pek çok problem var. Örneğin **bebek gıdalarının** analitik kontrolünün çok iyi yapılması gerekir ama bu konuda birkaç yıl önce basına da yansıyan bebek mamalarında GDO kalıntısı çıkması gibi ciddi bazı skandallar var.

2100’e kadar küresel sıcaklıklarda 1,5 derecelik artışın mısır üretiminde %6’lık, buğday üretiminde ise %5’lik bir düşüşe neden olacağı belirtiliyor. Endüstriyel hayvan-

Gezegeğin Dengesi Bozulmadan 10 Milyar İnsan Beslenebilir

10 Ekim tarihinde yayımlanan “Options for Keeping The Food System Within Environmental Limits” (Gıda Sistemini Çevresel Sınırlar İçinde Tutmak İçin Opsiyonlar) adlı yeni bir akademik çalışma, 2050 yılında 10 milyar insanı sürdürülebilir şekilde beslemenin ancak daha sağlıklı ve bitkisel temelli beslenme, gıda atıklarının yarıya indirilmesi ve çiftçilik tekniklerinin ve pratiklerinin iyileştirilmesini içeren bir küresel dönüşümle mümkün olabileceğini ortaya koyuyor. Araştırmacılar, bu seçenekleri hayata geçirmenin iklim değişikliği, tarımsal arazi kullanımı, tatlı su kaynaklarının kullanımı ve aşırı gübre kullanımı ile zorlanan gezegenin çevresel kapasitesinin aşımına dair riskleri azaltacağını ifade ediyor.

Nature dergisinde yayımlanan çalışma, ilk önce gıda üretimi ve tüketiminin gezegenin limitlerini nasıl etkilediğini ölçüyor. Bu veriler, yeryüzünün hayati sistemlerinin üst limitlerini oluşturuyor. Çalışmanın lideri, Oxford Üniversitesi’nden Dr. Marco Springmann “Hiçbir çözüm tek başına yeterli değil. Ancak farklı çözümleri beraber uygulayarak, artan nüfusu sürdürülebilir şekilde besleyebiliriz. Kararlı ve birlikte planlanmış faaliyetler hayata geçmez ise,

dünyamız üzerindeki gıda kaynaklı baskı, artan nüfus ve yüksek yağlı, şekerli ve et odaklı beslenme biçimlerinin artışı yüzünden 2050 yılına kadar %50 ile 90 arasında artabilir” diyor.

Araştırmanın temel bulguları şu şekilde sıralanabilir:

Daha fazla bitkisel beslenme olmadan iklim değişikliği için yeteri kadar emisyon azaltımı yapılamıyor. Yarı vejetaryen beslenmenin artışı ile gıda kaynaklı seragazi emisyonları yarı yarıya indirilebilir, ayrıca aşırı gübre kullanımı ve tatlı su kullanımı kaynaklı çevresel etkilerde önemli kazanımlar elde edilebilir.

Beslenme alışkanlıklarının yanında, tarımsal yönetimi de iyileştirmek gerektiği ortaya çıkıyor. Mevcut tarımsal alanlardaki verimi artırmak, gübre kullanımını dengelemek, gübre geridönüşümünü ve su yönetimini geliştirmek, özellikle tarımsal alanlar ve tatlı su kaynakları üzerindeki baskıyı yarı yarıya azaltabilir.

Son olarak, gıda sistemini çevresel limitler içinde tutmak için gıda atık miktarının en az yarı yarıya azaltılması gerekiyor. Bu rakama küresel düzeyde ulaşırsa tarımın çevresel etkileri %16 azaltılabilir.

“Bir kimyasal ya da toksik madde, baskılar ve akademik çalışmaların dikkate almamızı önerdiği sorunlar bağlamında

piyasadan çekilebiliyor ama bir bakıyoruz onun yerine çoktan bir başka kimyasal madde konmuş.

İnsanı ve çözümlerini çaresiz bırakmaya çalışan bir yapı var. Ama yine de yapılacak tek şey halk sağlığı, doğanın ve gelecek kuşakların devamlılığı adına mücadeleden vazgeçmemek”

çılığın da aynı şekilde iklim değişikliğinin tetikleyicilerinden biri olduğu biliniyor. Gıda alanı, iklim değişikliğine neden olurken aynı zamanda sonuçlarından da en çok etkilenecek alanlardan biri olarak karşımızda. Bu durumu tersine çevirecek adımlar nasıl atılabilir?

IPCC raporu yayımlandı geçtiğimiz günlerde. Küresel sıcaklıkları 1,5 derece eşliğinde sınırlamayı keşke başarabilsek noktasındayım artık, çünkü uluslararası anlamda kolektif bir çaba gerekiyor bunun için. Ancak ülkeler de gittikçe kendi içine kapanıyor ve kolektif işbirliğinden epeyce uzak noktadalar. En azından 15-20 yıl önceki durumda bile değiliz. Sorunuzda siz de örnek veriyorsunuz. Bu konuda yapılmış çok çalışma var. Kontrollü deneme çalışmaları bunlar ve belli başlı sorunların peşine düşüyor: “2050 yılında, bu şekilde devam ederse ve atmosferdeki karbondioksit miktarı şu konsantrasyonda olduğunda acaba birtakım bitkiler bundan nasıl etkilenecek?” sorusu gibi örneğin. Verim düşmesi olacağı kesin. Mısırdaki %6, buğdayda %5’lik azalma gibi öngörüler var ki farklı coğrafyalarda bu rakamlar %9-10’a kadar çıkabiliyor. Rekolte de bir ka-

“Açlığa Son Hedefine Ulaşmak için Sektörler Arası İşbirliği Çok Önemli”

Keigo Obara,
Gıda Güvenliği Yetkilisi, FAO

BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD), BM Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), Dünya Gıda Programı (WFP) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından hazırlanan ve Eylül ayında yayımlanan “Dünyada Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu 2018” raporunun en önemli çıktılarından biri, dünyadaki açlığın artış trendi göstermesi. 821 milyon insan açlıkla yüzleşiyor. Geçen sene ise bu rakam 804 milyondur. Rakamlardaki bu artışın endişe verici bir durum olduğunu söyleyebilirim.

Raporun bir diğer çıktısı ise açlıkla yüzleşen kişi sayısı ile obezite sorunu ile karşı karşıya kalan kişi sayısının neredeyse aynı olması. Burada farklı nedenler var. Gıda güvenliği obezitenin birçok nedeninden biri ve güvenliğin sağlanması obezitenin düşürülmesinde katkıda bulunacaktır. Ancak hem açlıkla hem de obezite ile yüzleşen insan sayısının bu derece çok olması endişe verici. Bu negatif trendi değiştirmek için temel değişimler gerekiyor.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’nin ikincisi olan “Açlığa Son” hedefi sadece

açlığa son vermek değil. Bu hedef aynı zamanda yetersiz beslenen kişi sayısını da düşürmeyi amaçlıyor. “Açlığa Son” hedefi de dahil olmak üzere bütün hedeflere ulaşmak için farklı sektörlerle işbirliği içerisinde daha çok çalışmalıyız. İkinci hedef özelinde sadece tarım sektörüyle birlikte çalışmak yerine beslenme üzerine çalışan sağlık sektörüyle birlikte çalışmamız gerekiyor. Ayrıca bölgesel kalkınma ile ilgili çalışmalar yapan ajanslarla yapılacak işbirliğine de çok önem veriyorum. Açlık ve yetersiz beslenme riskiyle yüzleşen en savunmasız grupları destekleyen sosyal sektörleri de bu gruba dahil edebilirim. Tüm bunları göz önüne aldığımızda 2030’da hedefe ulaşabileceğimize inanıyorum. Ancak sektörler arası işbirliğinin çok çok önemli olduğunu vurgulamak gerekiyor.

yıp anlamına geliyor bu. Fakat daha kritik bir sorun var. Son yıllarda daha fazla anlaşılmaya başlanan bir tehdit. Sadece rekolte kaybı değil, gıda maddeleri içerisindeki **besleyici öğelerde de ciddi bir kayıp** olacak. Örneğin gıdalar daha az demir, çinko, B vitamini veya protein içerecek. Bunlarla ilgili çok çalışma var. Mesela, coğrafi bölgelere bağlı olarak mercimek ve soya gibi bir takım ürünlerin proteinlerinde %30’lara varan kayıplar olabileceği söyleniyor. Niye büyük bir tehdit bu? Biz

aslında aynı miktarda gıda üretimi yapsak dahi, gıdanın içerisindeki besleyici öğelerde azalma olduğu için daha az gıda üretiyor gibi olacağız. Daha çok yiyecek dersiniz onun da içereceği başka problemler olacaktır. Aynı miktarda gıda tüketmemize rağmen içerdiği besin öğeleri daha az olduğu için sağlık açısından daha zararlı çıkacağız. Dolayısıyla bunu bir tür **gizli açlık** gibi görmek mümkün. İşin aslına bakılırsa özellikle karbondioksit artışı ile bitkilerin temel fotosentez mekanizması

bozuluyor. Yüksek karbondioksit, aksamalara neden oluyor. Biz bunu nasıl çözeceğiz dersenez, açıkçası bir çözümü yok. Çok ağır bir sorun bu. Dünya genelinde yetiştirilen ürünlerin çeşitleri düşünüldüğünde -meyve, sebze, tahıl, baklagiller vs.- besin ögesi içeriğindeki azalma bence rekor kayıplarına nazaran çok daha ciddi bir sorun. Çünkü biliyorsunuz belli bölgeler ısınacak, her bölge aynı şekilde etkilenmeyecek. Belli bölgelerde de verimlilik artacak örneğin. Yüksek enlemlerde daha iyi tahıl yetiştirilebilecek mesela. Fakat orada da şöyle bir problem var. Bu sıcaklık artışı **böcek popülasyonunda** metabolizma hızını artırıyor. Onların metabolik hızı (günlük harcadıkları enerji) sıcaklığa çok bağlı. Sıcaklığın artması hız artışına neden olacak ki bu da böceklerin daha fazla yemek yeme ihtiyacı duyması anlamına gelir. Aynı zamanda metabolik hızın artmasıyla daha fazla çoğalıyorlar. Bu da böcekler nedeniyle gıdalarda oluşacak kaybın artmasına işaret ediyor.

Peki biz bu durumda ne yapacağız? Böceklerle savaşmak için elimizde ekolojik tarım yöntemleri var. Bunların uygulanması da şiddetle savunuluyor. Öte yandan böyle bir ciddi problem ile karşı karşıya geldiğimizde şu an dünya genelinde yaygın bir şekilde kullanılan yöntem **pestisit** kullanmak, böcek öldüren ilaçları kullanmak yani. Oysa ilaç dediğimiz şeyler toksik maddelerdir. Gıdalarda kalıntı bırakırlar ve suları da kirletirler. Biyoçeşitliliğe büyük zarar veriyorlar. Benim tahminim yakın gelecekte böceklerden kaynaklanan sorun büyürse insanlar bir refleks olarak toksik madde kullanacaklar. Ama bu durumda gıdalarda ve sulara toksik madde kalıntısı ve biyoçeşitlilik kaybı sorunları daha da derinleşecek. Bir yandan tarımda kimyasal madde kullanımını azaltım savunusu yaparken karşı kar-

Fotoğraf: Lalehan Uysal

“İklim değişikliği nedeniyle coğrafi bölgelere bağlı olarak mercimek ve soya gibi bir takım ürünlerin proteinlerinde %30'lara varan kayıplar olabileceği söyleniyor. Biz aslında aynı miktarda gıda üretimi yapsak dahi, gıdanın içerisindeki besleyici öğelerde azalma olduğu için daha az gıda üretiyor gibi olacağız. Aynı miktarda gıda tüketmemize rağmen içerdiği besin öğeleri daha az olduğu için sağlık açısından daha zararlı çıkacağız. Dolayısıyla bunu bir tür gizli açlık gibi görmek mümkün”

şıya kalacağımız sorunlar tam aksi yöne doğru bir gidişata neden olabilir. Bir çıkmaza girmemiz çok olası.

Verimi artırmak için kimyasal gübre gibi maddelerin kullanımının çok fazla olduğunu da biliyoruz...

Sadece gübre kullanımı da değil, tarımsal üretimde kullanılan yaklaşık 1000'e yakın pestisit var. Böceklerle, tarlada ya da serada açığa çıkan

yabani otlara sürüngenlere, farelere karşı kullanılan zehirli maddeler bunlar. Bütünüyle bundan kaçınılabilir miyiz emin değilim. Pestisit kullanımının zorunlu olduğu durumlar olabilir. Mesela sulak alanlarda sıtma ile mücadele için eldeki en etkin yöntemlerden biri. Fakat kimyasal kullanımının uzun vadede yol açtığı tahribat her durumda daha fazla oluyor. Örneğin biyoçeşitlilik kaybının en önemli nedenlerinden biridir ve bu yeryüzündeki hayatın geleceğinin tehlikeye girmesi demektir. Mutlak suretle kimyasal kullanımını azaltmak, hatta zaman içerisinde mümkünse ortadan kaldıracak çabalar içerisinde olmak gerekiyor. Burada çaba derken bireysel çabalar çok etkili olmayacaktır elbette. Bizim yüz yüze olduğumuz sorunların büyük bir çoğunluğu **kamusal**, yani toplumcu müdahalelerle çözümlenabilecek sorunlar.

Artan nüfusu beslemek ve yiyeceklerin besin içeriklerini iyileştirmek için Genetiği Değiştirilmiş Organizma (GDO) gibi teknolojik yenilikler öne sürülüyor. Ancak görüyoruz ki bu ve benzer yaklaşımlar bu zamana kadar başarılı olamadı, aksine halk sağlığını tehdit eder duruma geldi. Bu aşamada özellikle biraz önce bahsettiğimiz maddelerin yanında yoksullukla da mücadele etmek için karşımıza sürdürülebilir gıda ve getirisi olan farklı teknikler çıkıyor. Bu konuda Türkiye olarak hangi konumdayız?

Çok klişe cümleler vardır. Gıda, beslenme ve tarımla ilgili akademik yayınlara baktığımızda şöyle bir giriş cümlesi ile karşılaşılır: “Dünya nüfusunun hızlı artışı ve kaynakların yetersizliği düşünüldüğünde ürün verimliliğini artırmak için yeni teknolojilerin geliştirilmesi bir gerekliliktir.” Bu klişenin çeşitli versiyonları olabiliyor; örneğin verimliliğin, teknolojik kapasitenin artırılması gerektiği, “teknolojik ilerlemenin”

karşılaşacağımız sorunlara çare olacağı gibi. Çok özetle söylemek gerekirse teknolojinin karmaşıklaşması düşündüğümüzün aksine iyi sonuçlar doğurmuyor. Meseleye teknoloji karşıtı bir noktadan bakmıyorum. Ancak yeni teknikler veya teknolojiler geliştirilirken bunun hemen piyasa diline tercüme edilmesi; hatta bütünüyle o amaçla dizayn edilmesi kısmında sorun görüyorum. Pek çok alan için de bu geçerli. Piyasaya bir ürün ya da bir hizmeti adapte etmek için geliştirilen teknikler gerçek bir ihtiyaca karşılık veriyor mu sorusu havada kalıyor.

GDO'yu sormuşsunuz. İyi bir örnek. GDO'lu tarımın yapıldığı **Arjantin** ve **Brezilya** gibi ülkelerde ciddi halk sağlığı sorunları ortaya çıktı. Arjantin'deki su varlıklarında GDO'lu tarımda kullanılan glifosat gibi bazı toksik etkili kimyasal maddeler nedeniyle çok ciddi bir kirlenme var. Çeşitli su varlıkları içilemez, kullanılamaz durumda. GDO'lu tarımın teşvik edildiği yıllara baktığımızda "kimyasal madde kullanımını azaltacak, bunlara ihtiyaç duyulmayacak bir tarımsal ürün yetiştirme tekniği geliştirdik, GDO'lu ürün kullandığımız zaman pestisit kullanmaya ihtiyaç duymayacaksınız" denildiğini görürsünüz. Halbuki durum tam aksi. 15 yıllık tarımsal deneyim bunun doğru olmadığını gösterdi. Arjantin ve Brezilya bu konuda bakılacak iyi örnekler. Yeni teknik ve teknolojilerin piyasa koşullarına göre tasarlanması, kâr sağlamayı amaçlaması, ihtiyaca karşılık vermemesi, toplumsal hayatta bunların kamusal çözümler değil, şirket çıkarları üzerinden bir karşılık bulması bu konudaki başlıca sorunlar ve bunlar ciddi halk sağlığı sorunlarına yol açıyor.

Bu konuda GDO'lar tek örnek değil. Mesela tarımda kullanılan pestisitlerin tarihçesine baktığımızda çeşitli gruplandırmalar yapılır. Za-

“Çeşitli kamu kurumları, bakanlıklar ve yerel yönetimler kolektif bir uğraş içerisinde girmeli. Bu uğraş da çok planlı ve toplumcu bir siyasal bakışı gerektiriyor”

man içinde piyasaya sunulan her yeni kuşak pestisit doğaya daha az zarar veriyor, insan sağlığına zararsız diye niteleniyor ve piyasaya sunuluyor. Çok kısa sürede bunun böyle olmadığı anlaşılıyor ama ne oluyor? Gidişatta pozitif etkiye yol açmıyor. Zaman zaman bazı pestisitlerin kullanılması yasaklansa da yerini hemen bir başkası alıyor. Gerek bu konuda çalışan akademi gerekse çiftçi ve tüketici örgütlerinin siyaset oluşturma güçlerindeki yetersizlikler dikkate alınmalı. Çünkü siyasal bir baskı oluşturulmadığı sürece toksik kimyasal maddelerin kullanımında bir değişiklik yaratma imkanı ne yazık ki olmuyor.

Özellikle pestisitlerle ilgili hemen bütün yasaklamaların büyük bir çoğunluğu **kamuoyu baskısı** ile oldu. Geçmişte bunun çeşitli örnekleri de var. Şu an glifosat çok tartışılıyor.

Bu madde ot öldürücü bir ilaç ve muhtemel kanserojen olarak nitelendiriliyor. Avrupa Birliği (AB) izlemeye aldı. İki ay önce ABD'de bir bahçıvanın kansere yakalanmasındaki payı ile ilgili çok ciddi bir dava ya konu oldu. Çok uzağa gitmeyin, glifosattan önce kullanılan ilaç, atrazin isimli bir ot öldürücüyü. Glifosatın gördüğü işlevi görüyordu. 1970'lerde kullanılmaya başlandı, 2000'lerin ortasında çeşitli ülkelerde yasaklandı. Ancak 1980'lerde atrazinle ilgili tehlikelere işaret eden birçok çalışma yapıldığını görürüz. Tartışmalar 1990'larda daha da artmış. Son 20 yılda ne olduğuna bakınca da atrazinin kullanılmasının giderek azaldığını, yerine glifosatın geçtiğini fark ediyorsunuz. Bir kimyasal ya da toksik madde, baskılar ve akademik çalışmaların dikkate almamızı önerdiği sorunlar bağlamında piyasadan çekilebiliyor ama bir bakıyoruz onun yerine çoktan bir başka kimyasal madde konmuş. İnsanı ve çözümlerini çaresiz bırakmaya çalışan bir yapı var. Ama yine de yapılacak tek şey halk sağlığı, doğanın ve gelecek kuşakların devamlılığı adına mücadeleden vazgeçmemek.

Bunların kullanımı durdurulursa toprak kendini yenileyebilir mi? Bu ne kadarlık bir süre zarfında gerçekleşir?

Sadece tarımda değil, endüstriyel üretimde kullanılan on binlerce kimyasal madde var. Bunların birkaç bininin sağlık açısından tehlikeli olduğu biliniyor. “Gıda maddeleri bağlamında sorun ne?” dersiniz, endüstriyel kirliliğin ölçsüz ve kontrolsüz bir noktaya gelmesini gösterebilirim. Sistematik bir yaklaşım oluşturulmamış. Bertaraf edemediğimiz her şey de gelip gıdalara bulaşıyor. Bir kısmından kaçınmak artık çok zor. Kalıcı kirletici bunlar. Yüzyıllar boyunca, hatta bazıları bin

yıllar boyunca kalacak. Biz bu yüz yıllık endüstrileşmenin faturasını gelecek kuşakların sırtına yıkmış durumdayız.

Doğanın kendini yenileme kapasitesinin de gerçekten olağanüstü olduğunu söylemeliyim. Toprak dediğimiz yapı imkan verilirse kendini yenileyebiliyor. Sadece bir felaket tablosu çizmek istemiyorum; çözümler var. Ancak bireysel olarak yapabileceklerimiz sınırlıdır. Genel, kalıcı çözümler kamusal bir iştir. Çeşitli kamu kurumları, bakanlıklar ve yerel yönetimler kolektif bir uğraş içerisine girmeli. Bu uğraş da çok planlı ve toplumcu bir siyasal bakışı gerektiriyor.

Toprak kirliliği, gıdalara bulaşan toksik kimyasallar, kötü beslenme gibi sorunların tamamını çözeriz gibi çok iddialı bir şey söylemek istemiyorum. Bunu sağlamak çok zor. Ama bizi kaygılandıran sorunların az ya da çok birer çözümü var. Suları kirletmeden üretim yapmak ve ihtiyaçları baz alarak bir üretim kapasitesi oluşturmak mümkün ve bu da başka bir sosyal düzenleme, toplumsal hayat gerektiriyor. Ama her şeyin piyasanın kontrolüne terk edildiği bir düzende çözüm sağlamanın imkansız olduğu da iyice belirginlik kazanmış durumda. Bizim çaresizliğimiz piyasanın, şirketleşme mantığının hemen her

“Aracılar Komisyonlarıyla Ürünlerin Fiyatını Yukarı Çekiyor”

Murat Tapik, CEO, Datça Murat Çiftliği

Biz 2012 yılında aktif olarak insanlarla ürettiğimiz ürünleri buluşturmaya başladık. Daha öncesinde yıllarca dedemden gelen arıcılık ve sebze/meyve üreticiliğimiz vardı. Lakin bunun üretim kısmının dışında insanlara ulaşma kısmı, yani büyükşehirlerde bu ürünleri bulamayan, bunlara nasıl ulaşacağını bilmeyen insanlara bu ürünlerin sunulması tarafı var. Bu da yaklaşık altı senedir devam eden bir proje. Burada bizim kendi eğilimlerimiz ve akademik kariyerimiz, babamın doktor olması, dedemden gelen bir arıcılık serüvenimizin olması da artı değerler katıyor. Bu bünye içerisine onlarca üretici daha katıldı. Ürettiğimiz badem, zeytin, zeytinyağı, sebze/meyve dışında üretimini yapmadığımız yerli bir ceviz üreticisinin cevizi de bu yapının içerisine girmiş oldu. Böylelikle aslında kurduğumuz platform ile birçok yerel üreticiye destek verir boyuta geldik.

Biz yerel üreticileri hem kendimiz üretim yaparak destekliyoruz hem de o insanların ürettiği ürünlerin doğru bir şekilde insanlara ulaşmasını sağlıyoruz. Gıdadaki sorunları çözme anlamında

toplu üretimler kadar yerel üreticilerin üretimi de çok önemli. Toplu üretimlerin daha teknolojik ve düzenli yapılması genel olarak verimliliği sağlayacakken yerel üreticilerin desteklenmesi tarıma ilgisi olan insanların artmasını ve kırdan kente göçün engellenmesini beraberinde getirebilir. O yüzden desteklenmeyen her minik veya yerel üretici dediğimiz ufak çaplı butik işletmeler ya da aile çiftlikleri bizim daha sürdürülebilir ve kaliteli gıdaya ulaşmamızı engelleyebilir. Yerel üreticilerin önündeki en büyük engellerden biri çok fazla desteklenmemeleri. Bu konu eğitim ve teşvik gibi sorunları kapsıyor. Mesela bu teşvikleri almaya yönelik birinin çiftçileri desteklemesi gerekiyor. Bazen şöyle bir durum oluyor: Teşvik ve üretici oluyor ama bir noktada buluşamıyorlar. Diğer bir sorun ise üretilen ürünlerin yerinde para etmemesi ve aracıların para etmeyen ve köylünün piyasaya çıkaramadığı malını çok ucuz fiyatlara alıp, kendi komisyonlarıyla fiyatları yukarıya çekmesi. Yerel üreticiler, insanların bizim gibi platformlar üzerinde alışveriş yapıyor veya o yerleri tanıyor olması sayesinde ürünü kendi başına satabiliyor. Böylelikle üreticilerin satış sorunu

olmuyor ya da ürününü mecbur kalıp tüccar dediğimiz aracılar nedeniyle belki de zarar edecekleri, çok ucuz fiyatlara mahkum kalmadan değerlendirme fırsatları oluyor. Üçüncü bir sorun ise tohum. Tohumların değişmesi nedeniyle çiftçiler şu anda tohum alma gibi bir maliyet kalemine sahipler. Zaten daha tarım yapmadan ellerindeki parayı hibrid tohumlara vererek zarar ediyorlar. Eskiden bu tohumlar her çiftçinin kendi üretebildiği tohumlardı ama artık kendini yenileyebilen, çoğaltabilen tohumların olmaması veya miktarlarının minimuma inmesi nedeniyle satın alma zorunluluğu doğan, bununla kalmayıp gübre ve ilaçlama yapmadan verim vermeyen bir üretime kayılmış olması en büyük handikaplardan bir tanesi.

toplumsal alana nüfuz ettiğini fark etmekten geliyor. Ama bu fark ediş bir başlangıç olmalı belki de; kamusal hayatı, toplumsal sorunlara çare olacak kurumları mutlaka yeniden oluşturmamız gerekiyor, aksi takdirde insanlık çökecek zaten.

Bahsettiğiniz kurumlar tarafında böyle bir kolektif çalışma görülebiliyor musunuz?

Kesinlikle görmüyorum. Zaman zaman yazıyorum ve “Sorunlar var, biz ne yapacağız?”, “Onu yeme, bunu yeme, biz ne yiyeceğiz?” gibi sorular alıyorum. Ben hep meselelerin bireysel çabaları aşan bir yanı olduğunu söylüyorum. Elbette ki birtakım şartlara göre besin maddeleri seçebiliriz. Kendimiz üretici olabiliriz. Ekolojik tarım yapan çiftçilere destek olabiliriz. Gıda toplulukları ve kooperatifler kurarız, girişimler

“Bizim çaresizliğimiz piyasanın, şirketleşme mantığının hemen her toplumsal alana nüfuz ettiğini fark etmekten geliyor. Ama bu fark ediş bir başlangıç olmalı belki de; kamusal hayatı, toplumsal sorunlara çare olacak kurumları mutlaka yeniden oluşturmamız gerekiyor, aksi takdirde insanlık çökecek zaten”

oluştururuz. Bunlar aslında çözümlere de işaret ediyor. Ancak kamusal olarak baktığımızda, örneğin Türkiye genelindeki su varlıklarının kontrolünü ve izlemesini bireysel veya imkanları sınırlı bir STK olarak nasıl yapacağız? Sağlık ve Tarım ve Orman Bakanlığı gibi iki tane büyük kurumun kurduğu bir sürü

laboratuvar var. Binlerce personeli ve her ilde örgütlenmesi bulunuyor. Basitçe “sulardaki kimyasal kirlenme ne durumda” sorusuna yanıt aramak için bile Türkiye genelinde yapılacak işin yükü inanılmazdır. Bizi aşar dediğim nokta orası. Ama bunu yapacak bir kamu var mı? Elbette var. Donanım da var. Yalnız bunu yapacak bir siyasal irade yok. Türkiye’deki mevcut siyasal sistem, iktidar böyle bir yaklaşım içinde değil. Mevcut yıkıcı gidişe karşı çıkarlar olarak siyasal sistemin içerisinde etkin bir rol üstlendiğimizde ancak bazı çözümleri devreye sokabiliriz ve bunu sağlamanın yolu da politika yapmaktan geçiyor.

Yaşamın en temel yapıtaşlarından biri olan gıda ve halk sağlığı ilişkisi oldukça kritik. Geçtiğimiz Ağustos ayında Sağlık Bakanlığı’nın

“Türkiye’yi kanser eden ürünleri devlet gizledi, biz açıklıyoruz! İşte zehir listesi” başlığıyla hazırladığımız bir yazı dizisi üzerinden size dava açtığımızı biliyoruz. Devletin bu tutumunu bir kenara koyarsak gıda üzerinden halk sağlığını koruması için yapılması gerekenler neler?

Gıda ve beslenmeden yola çıkarak pek çok soruna temas etmek mümkün. Meseleyi son zamanlarda daha da daraltmaya başladım. Gıda ve

beslenme konusunun odak noktasına çocuk sağlığı ve beslenmeyi koyarak bile pek çok soruna temas etmek mümkün. Çevre kirliliği var, gıdalara, sulara toksik madde bulaşıyor, iyi tarım yapamıyoruz vs. Gıda güvencesini altüst eden uygulamalar var ve bu uygulamaları mevcut siyasal hükümet yapıyor. Bunun da bize şarbon hastalığındaki gibi yansımaları oluyor. Dahası bu politikalarla birlikte kendi kendimizi besleme yeterliliği de ortadan kalkmış

oluyor. Bunların hepsi kristalize olan meseleler.

Sağlık Bakanlığı çalışmasının sonuçlarını açıkladığım için açılan dava devam ediyor hâlâ. Henüz bir duruşma yapılmadı. Bakanlığın çalışması gerek Trakya Ergene Havzası gerekse de Kocaeli’nin genelini ele alıyor. Bunlar endüstriyel üretimin yoğun olduğu, atıkların kontrolsüz çevreye salındığı, toprağın, havanın, suyun ve haliyle gıdanın kirlendiği bölgeler. Türkiye’de kan-

“Çözüm Yerli Üretimin Desteklenmesi ve Etkin Denetlenmesinde”

Zafer Şenyurt,
TMMOB Gıda Mühendisleri Odası
İstanbul Şube Başkanı

Son dönemde ülkemizde yaşanan ekonomik dalgalanmaya bağlı olarak, özellikle döviz kurundaki anormal yükseliş, ürün maliyetlerini, dolayısıyla ürün fiyatlarını artırdı. Gıda endüstrisinde kullanılan ithal hammaddelere bağlı fiyat artışının yanında tarım ürünlerinde de maliyet artışına bağlı fiyat artışları söz konusu. Diğer önemli bir konu da çok az sayıda tarım ürünü dışındaki tüm ürünlerde, ette ve yemde ithalatçı ülke olmamız. Bir süre öncesine kadar mevsimsel ve spekülasyon fiyat artışlarını önlemede bir enstrüman olarak kullanılan ithal ürün seçeneği de artık bir çözüm olmaktan çıktı. Artan döviz fiyatlarıyla beraber gübre, mazot, tohum ve zirai ilaçta oluşan yüksek fiyat artışlarını üretici karşılayamayacak ve üretimden vazgeçecek. Bu durumsa ülkemizi ciddi anlamda gıda tedariki sorunuyla karşı karşıya getirecek. Fiyat artışlarına bağlı olarak, zaten sıkıntılı olan gıda güvenliği ve güvencesi de daha sıkıntılı bir hâl aldı. Çözüm yerli üretimin desteklenmesi ve üretim süreçlerinin etkin denetlenmesinde. Bunun için de uygulanabilir, izlenebilir ve sürdürülebilir gıda ve tarım politikalarını acil ihtiyaç var. Politikalar belirlenirken tüm paydaşların sürece demokratik

katılımlarının sağlanması ülkemiz ve geleceğimiz için son derece önemli. Kapitalizmin dayattığı neoliberal politikaların tarım ve gıdayı bir meta olarak görmesi sonucu tarım ve gıda üretimi belirli ellerde toplanmaya ve tüm dünyaya egemen kılınmaya çalışılıyor. Günümüzde küresel sermaye tohum üretiminden zirai mücadeleye, gıda üretiminden tüketimine kadar tüm süreçleri kontrol etmek istiyor. Küresel ölçekte dört şirket piyasayı tohumda %58,2, tarım kimyasallarında %61,9, gübrede %42,3, hayvansal ilaçlarda %53,4 oranında kontrol ediyor. Bu oranlar tavukçulukta %97, domuz ve sığırdaki ise yaklaşık %66. Bu şirketlerden altı tanesi dünya tahıl ticaretinin %85’ini, sekiz şirket ise kahve satışlarının %60’ını kontrol ediyor. Özellikle insanların temel besin ihtiyacı olarak bilinen mısır, pirinç, buğday ve soya gibi gıdaları hakimiyetleri altına almak için büyük savaşlar veriyorlar. Aynı durum içilebilir ve kullanılabilir su kaynakları için de geçerli. Önümüzdeki dönemde savaşlar gıda ve su kaynaklarının ele geçirilmesi için verilecek. Neoliberal politikalar sorgulanmadan, Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Bankası, IMF gibi kurumların işlevi anlaşılmeden ne hayvancılığı, ne tarımı, ne de gıdadaki gerçeği anlamak mümkün. Gıda denetimleri gıda güvenliği için son derece önemli. Bu görev 5996 sayılı yasa kapsamında Tarım

ve Orman Bakanlığı’nda. 650 bin civarında kayıtlı ve onaylı işletme varken bunları denetlemekle görevli 6404 personelin sadece 2252’si gıda mühendisi. İşletme başına yılda ortalama 1,7 denetim frekansı yeterli olmadığı gibi denetimlerin niteliği konusunda da sıkıntılar yaşanıyor. Tespit edilen suçlarla ilgili yaptırımlar da caydırıcı değil. Sadece kamu denetimi değil tüketicilerin tamamının bilinçli davranmaları, tespit ettikleri sıkıntıları ilgili kurumlara bildirmeleri de gıda güvenliğinin sağlanmasında önemli bir rol oynuyor. Kamuda ve özel sektörde gıda mühendisleri yeterli sayıda istihdam edilmedikçe gıda güvenliğini sağlamamız mümkün olmayacak. 20 bine yakın üyesiyle Gıda Mühendisleri Odası olarak gıda güvenliği ve güvenli gıdaya ulaşmada toplumcu anlayışla görev ve sorumluluk almaya, bunun için tüm kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmaya hazırız.

serden ölüm sıklığının yoğun olduğu iller. Bakanlık bu çalışmayı beş yıl boyunca yürüttü. KHK ile üniversiteden çıkarılana kadar ben de bu çalışmanın içerisindeydim. Çalışmanın bulguları, kimyasal madde kirliliği ile en azından bir nedensellik bağı kurulabileceğini gösteriyordu. Bu kadar büyük bir çalışmanın gizlenebileceğini başlangıçta düşünmemiştim aslında.

Bu tip geniş ölçekli kontrol ve izleme çalışmaları mevcut sorunları tespit ve bu sorunları nasıl çözeceğimizi anlamak için yapılır. Mesela atık sorununun başa bela olduğu Gediz Deltası'nda ve Çukurova'da su varlıklarının kirlenme düzeyi ne, toprak ne durumda araştırılmalı. Bu coğrafyada yaşayacaksa hangi bölge yaşama ne kadar elverişli ve elverişli kalması için neler yapmalıyız, bilmek zorundayız. Bu çalışmaların arka planındaki soru budur. Halk sağlığı bağlamında düzeltici, onarıcı, rehabilite edici faaliyetler yapabilmek için de kamusal çalışmalar yapmak gerekiyor. Tarım ve Orman Bakanlığı oturacak ve kimyasal madde kullanımını ve toprağın kirlenmesini azaltacak, toksik kimyasalların gıdalarla insanlara bulaşmasını engelleyecek tedbirler alacak. Sağlık Bakanlığı suların kirlenmesine engel olacak. Bu kurumlar bunun için var zaten. Toplumun böyle bakanlıklara niye ihtiyaç duyduğunu; kurumların nitelikleri, asli görevleri ve sorumluluklarını unutmuş durumdayız.

Sağlık Bakanlığı eğer insanların sağlığını korumayacaksa ne yapacak? Türkiye'deki bütün su varlıklarının içilebilir durumda olup olmadığını belirlemekle mükellef kurum Sağlık Bakanlığı'dır. Sularda bulaşma var mı yok mu bağlamında bakılması gereken yüzlerce toksik madde var. Varsa nasıl çözebiliriz? Yerel yönetimlere hangi görevler düşüyor? Bu konuları regüle ve modere etmesi gereken kurum Sağlık

“Su kıtlığını kuraklık üzerinden düşünüyoruz ama ciddi tehdit kimyasal kirlenmedir. Arsenikle, kurşunla veya çeşitli organik bileşiklerle kirlendiğinde bu suyu içemeyeceğiz. İçersek hasta olacağız. Dolayısıyla orada bir su var ama kullanılamıyor. Bu yine bir kıtlık halidir”

Bakanlığı'dır.

Şunu da söyleyeyim: Türkiye'deki yeraltı ve yerüstü sularında bulaşması muhtemel 249 toksik madde var. Sağlık Bakanlığının elindeki imkanları en bol laboratuvar da dahi bu 249 maddenin kalıntısı var mı yok mu çalışması yapılamıyor. Donanım ve personel eksik olabilir. Bunlar gerektirir. Ancak bunlar çok hızlı karşılanabilir. Bunlar asli gerekçe olamaz. Ortada bir siyasal irade yok. Sorun tespiti yapılsa bu sefer çözüm için ne yapacaksınız? Halk ve çevre sağlığını korumak için atıkların bulaşması, endüstriyel üretimin kontrolü gibi bir sürü konuda hamle yapmak gerekecek.

Sizin sorduğunuz soru bağlamında düşünürsek zaten o çalışmanın sonuçlarına göre Sağlık Bakanlığının önlem alması gerekiyordu. Ergene Havzası ve Kocaeli'ndeki suların bir kısmı içilemez durumdaydı ama önlem almak yerine bakanlık çalışma sonuçlarını gizledi.

Türkiye'nin bazı bölgelerinde tarımsal üretim yapmak belki bir süre askıya alınmalı. Toprak kendisini onarmalı, biz de su varlıklarını kirletmemeliyiz.

İklim krizinin Türkiye'ye en büyük etkisi kuraklık olacak. Bu yıllardır dile getiriliyor. Bir örnek vereyim. Bizim elimizde yeraltı ve yerüstü su kaynakları var. Tarımsal veya endüstriyel üretim nedeniyle mevcut su varlıklarını kirlettik. Bunun sonucu, o suyun içilemez olmasıdır. **Su kıtlığını** kuraklık üzerinden düşünüyoruz ama ciddi tehdit kimyasal kirlenmedir. Arsenikle, kurşunla veya çeşitli organik bileşiklerle kirlendiğinde bu suyu içemeyeceğiz. İçersek hasta olacağız. Dolayısıyla orada bir su var ama kullanılamıyor. Bu yine bir kıtlık halidir. Mevcut siyasal iktidarın hiç dikkate almadığı meselelerin başında bu geliyor.

Halk sağlığı çalışmalarında gıdaya, havaya, suya bulaşan ve insan sağlığını tehdit eden toksik maddeler için bir yönü. İklim krizi ve böceklerle ilgili bağlantıdan, önceki sorularda bahsetmiştim. Dünya genelindeki iklim sistemlerinde değişiklikler oluyor. Türkiye'nin de dahil olduğu Akdeniz ikliminin kurak bir iklime dönüşeceğinden söz ediliyor örneğin. Dönüşüm olduğunda o bölgede yaşayan canlılar da bundan etkileniyor. Canlılar da bu nedenle göç ediyorlar. Şu an dünya genelindeki böcek popülasyonu da hayatını idame ettirmek için ağır ağır yer değiştiriyor. Bu da bulunduğumuz coğrafi bölgelerde daha önce hiç karşı karşıya kalmadığımız sorunlarla karşılaşacağımıza anlamına geliyor ki hem biz hem de bitkiler için bu sorunlar yeni hastalıkları içerebilir. Karşı karşıya olduğumuz ve olduğumuz bütün bu sorunlarla baş edebilmek için bir arada durmaktan, bir araya gelerek politika yapmaktan başka bir çaremiz de yok.

“Güvenilir Olmayan Gıda, Gıda Değildir”

 Samim Saner / Gıda Güvenliği Derneği Başkanı

Birleşmiş Milletler'in son tahminlerine göre 2017'deki 7,6 milyarlık nüfusun 2030'da 8,6 milyara, 2050'de de 9,8 milyara ulaşması bekleniyor. Şu an dünyanın bazı bölgelerinde yaşanan açlık sorununun ileride daha da kronikleşeceğini söylemek hiç de zor değil. Halk sağlığı anlamında aslında bu sorunsal aşırı beslenme ve açlık sorunu olarak birlikte ele almak gerek. Çünkü dünyada üretilen gıda şu an için var olan nüfusu beslemek için yeterli. Bir taraftaki fazlalık bir taraftaki eksikliği telafi edecek miktarda. Buradaki en temel sorun bilinç eksikliği olmakla birlikte, bölgeler arasındaki sosyoekonomik farklar, tarımsal üretim ile ilgili yanlış politikalar, gıda kayıpları ve israfı ile iklim değişikliğini de göz önünde bulundurmalıyız. Yapmamız gereken bir diğer önemli saptama ise şu an karşı karşıya kaldığımız gıda ile ilişkili global sorunların yıllar içerisinde daha da komplikeleşeceği gerçeği.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Dünya Gıda Günü'nün bu yılki temasını “Eylemlerimiz Geleceğimizdir” olarak belirledi ve seçilen bu tema ile 2030 yılına kadar dünyada açlığa son vermenin mümkün olduğuna dikkat çekti. Açlığa son vermek için hepimiz bir şeyler yapabiliriz, örneğin:

- Gıda üretiminin başlangıç noktası olan tarımsal üretimin artırılması,
- Tarım ilaçlarının kurallar dahilinde kullanılması,
- Ürün kayıplarını azaltmak ve elde edilen gıdaların güvenliğini sağlamak için izleme programları, iyi tarım uygulamaları, iyi hayvancılık uygulamalarının artırılması,
- Sürdürülebilir gıda üretilmesi,
- Artan ürünler için gıda güvenliği sorunu yaratmadan atık değerlendirme politikalarının geliştirmesi,

■ Tüketiciler olarak gıda israfının azaltılması.

Diğer taraftan sadece gıda güvencesinden bahsetmek de doğru değil; insanların sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi için yeterli ve güvenilir gıdaya sürdürülebilir biçimde ulaşması gerekir. Güvenilir olmayan gıda, gıda değildir. Bu nedenle sadece gıda üretmek yeterli değil, gıda güvenliği sağlanmış ürünleri üretip tüketiciye ulaştırmak son derece önemli. Aksi halde daha büyük sağlık sorunları ile karşılaşılması kaçınılmaz.

Doğru Bilgi Ulaşmıyor

Ülkemizde ne yazık ki gıdalarla ilgili tüketiciye doğru bilgiler ulaşmıyor ama pek çok yanlış ve yanlış bilgi kolaylıkla ulaşıyor. Ne yazık ki eğitim seviyesi ve alım gücü arttıkça yanlışlara inanma eğiliminin daha da arttığını görüyoruz. Ne yazık ki korkutan haberin daha çok ilgi çekmesinin cazibesıyla konunun uzmanı olmadığı halde uzman kisvesiyle birçok kişi reyting sağlama uğruna hiçbir bilimsel dayanağı olmayan iddialarını kolaylıkla dile getiriyor ve insanları korkutuyorlar. Halkımız da ne yazık ki korkutan haberlere daha çok itibar ediyor. Bu sorunların aşılmasında kişilerin şahsi görüşlerinden çok, kurumsal ifadelerine inanmak önemli. Bu noktada resmi kurumların tüketiciye doğru bilgileri ulaştırma konusunda çok daha etkin ve yönlendirici olması gerekiyor. İki-üç kişi gıdaları sürekli kötüleyip duruyor. Geriye kalan yüzbinlerce akademisyen, konu uzmanı hain olabilir mi? Tabii tüketicinin bilinçli olması da çok önemli. Tüketiciler önlerine her gelen bilgiye inanmamalı.

Güvenlik ve Kalite Yatırımları Desteklenmeli

Ülkemizde gıda güvenliği konusunda

birbirinden çok farklı seviyede üretim tesisleri bulunuyor. Bir tarafta Avrupa standartlarının bile üzerinde üretim yapan kuruluşlar varken; diğer tarafta ne yazık ki merdiven altı tabir edilen birçok tesis de var. Dolayısıyla piyasada aynı anda birbirinden çok farklı gıda güvenliği seviyesindeki ürünü bulmak mümkün. Bu durum iç pazarda olduğu gibi dış pazarda da Türk ürünlerinin ve Türkiye markasının değerini ciddi bir şekilde zedeliyor. Gıda sektöründe başarılı uluslararası marka örneklerine bakarsanız bu örneklerin hepsinin temelinde yüksek seviyede bir gıda güvenliği ve kalite bulunduğunu göreceksiniz. Güvenirlilik ve kalite değişkenliği sorunu olan bir ürünün uluslararası piyasalarda yeri yok. O nedenle markalaşma yolunda firmaların gıda güvenliği ve kalite yatırımlarının resmi olarak desteklenmesi gerekiyor. Bu destekler dış pazarlar olduğu kadar iç pazarda da ürün güvenliği ve kalitesinin artmasında faydalı olacaktır. Birçok Avrupa Birliği ülkesinde bu konuda etkin resmi destek programları bulunuyor.

“Güvenli gıda” tarladan sofradaki tüketiciye ulaşana kadar geçen süreçlerde fiziksel, kimyasal ve biyolojik riskleri kontrol altına alınmış ve tüketicinin sağlığını bozmayacak şekilde üretilmiş gıdadır. Bunun için de öncelikle kayıtlı veya onaylı işletmelerin ürünlerini tüketerek, kayıt dışına prim verilmemesi gerekiyor. Doğru bilgiye ve güvenli gıdaya ulaşma konusunda kararlı bir tavır içinde olunmalı.

“Üreticiyi İthalatla Terbiye Etme Anlayışına Sahibiz”

Gazeteci ve tarım yazarı Ali Ekber Yıldırım, Türkiye’deki gıda krizinin ithalata dayalı bir yapı nedeniyle derinleştiğini belirterek “Dünyada baktığımız zaman en son özelleştiren kurumlar tarım sektörüyle ilgili olanlardır. Bizde ise özelleştirme tarımla başladı. Gıda krizi, ekonomik kriz dönemlerinde daha yoğun bir biçimde yaşanıyor, çünkü döviz arttığı zaman ithalat da çok pahalı hale geliyor. O zaman etkilerini daha sert hissetmeye başlıyoruz. Yoksa uzun bir süredir Türkiye’de gıda krizi vardı. Bu daha da derinleşmiş oldu” diyor.

Yaşadığımız gıda krizinin temel nedenleri nelerdir size göre?

Gıda krizinin temel nedeni aslında tarımsal üretimdeki sorunlardan kaynaklanıyor. Tarımda uzun bir süredir yüksek girdi fiyatlarıyla üretim yapmak zorunda kaldık ve baktığımız zaman biz toplum ve hükümet olarak şunu bekliyoruz: Girdi fiyatları ne kadar artarsa artsın ama gıda fiyatları artmasın. Fiyatlar artarsa ithalat yaparak fiyatları düşürmeyi hedefliyoruz. Bu yeni bir olay da değil aslında. Özellikle 1980’den sonra Turgut Özal ile birlikte başlayan bir süreç. Üreticiyi ithalatla terbiye etme anlayışı diyebiliriz. Türkiye’yi dışa açıyoruz diyerek, dünyada hiçbir ülke tarımını bu kadar dışarı açmamışken biz serbest piyasa ekonomisini ilk olarak tarımda uygulamaya kalkıştık ve onun sonucunda da o dönemde hayvancılık sektörü büyük ölçüde çöktü, ardından bitkisel üretimle ilgili ciddi sıkıntılar oldu.

Zaman zaman siyasi argüman, zaman zaman da ekonomik gerekçeler kullanıldı ve Türkiye artık üretim yerine ithalatı destekleyen bir yapıya büründü. Bunun önüne geçilmek istendi, paketler açıldı. Bu virüs o dönemde bulaştı ancak son 15-20 yıla baktığımızda daha da yoğunlaştığını görebilirsiniz. Özellikle 2000 yılından itibaren Dünya Bankası ve IMF ile yapılan programlarda tarımla ilgili kısıtlamalar, kotalar, üretimi engelleyici politikalar hep ön planda oldu. IMF mektuplarında, raporlarında Türkiye’deki buğday fiyatının ne olması gerektiği dahi yazılıydı. O dönemleri de yaşadık. Bugün baktığımız zaman da alınan hemen her kararda ithalata hizmet eden, ithalatı teşvik eden bir uygulama olduğunu görürsünüz. Basitçe verebileceğim en güzel örneği 2010 yılından bu yana çok yoğun bir biçimde canlı hayvan ve et ithal edilmesi oluşturuyor.

Kırmızı ette fiyatların çok yüksek olduğu belirtilerek ithalat yapmak zorundayız deniliyor ki ben bunun tamamen bir bahane olarak kullanıldığını düşünüyorum. Halbuki yapılan her ithalat aynı zamanda üreticiyi bu sektörün dışına itiyor. Çünkü ucuza et getirdiğinizde veya Kars’taki, Erzurum’daki hayvancılık yapan çiftçinin bölgesine ithal hayvan getirdiğiniz zaman onun rekabet etme şansı yok. 1952 yılında kurulan ve o zamanki adı “Et ve Balık Kurumu” olan Et ve Süt Kurumu, kendi kesimhanelerinde ithal hayvan kesiyor, et ve canlı hayvan ithal ediyor. Kuruluş amacı üreticiyi desteklemek olan bu kurum tam bir ithalat ofisi gibi çalıştırılıyor. Bunun karşısında da çiftçi ve yetiştirici rekabet edemiyor ve hayvancılıktan çekiliyor. O insanlar hayvancılıktan çekilince daha çok ihtiyacımız doğuyor, daha çok ithalat yapılıyor. Bu bir sarmal ve bunun kırılması gerekiyor ama ortaya konulan her proje buna hizmet ediyor. Mesela genç çiftçi projesini ele alalım. Hepimiz Türkiye’de genç çiftçileri kazanmamız gerektiğini, tarımdaki nüfusun yaşlandığını ve **genç çiftçiyi desteklemek** gerektiğini söylüyoruz. Bu sadece Türkiye’nin değil, dünyanın da sorunu. Ama bir bakıyorsunuz genç çiftçilere verilen bu desteğin %95’i hayvancılıkla ilgili ve onlara verilen hayvanlar da ithal ediliyor. Genç çiftçiliği destekliyorum adı altında siz kendi kaynağınızı alıp tekrar yurtdışındaki çiftçiye, üreticiye aktarmış oluyorsunuz. Geldiğimiz noktada Türkiye artık kendi gıdasını üretemeyen, birçok üründe dışa bağımlı olan bir yapıya sahip oldu. Gıda krizi, ekonomik kriz dönemlerinde daha yoğun bir biçimde yaşanıyor, çünkü döviz art-

tığı zaman ithalat da çok pahalı hale geliyor. O zaman etkilerini daha sert hissetmeye başlıyoruz. Yoksa uzun bir süredir Türkiye’de gıda krizi vardı. Bu, daha da derinleşmiş oldu.

Tarımsal ürünlerde ve hayvancılıkta neredeyse her ürünü ithal eden bir konumdan nasıl sıyrılabiliriz? Bu durumun tersine dönmesi için hangi adımların atılması gerekiyor?

Bunun tersine dönmesi için öncelikle bu ithalat sarmalının mutlaka kırılması gerekiyor. Her şeyi ithal ederiz ve fiyatı düşürürüz yaklaşımı çok yanlış. Kamuoyunda tüketiciyle üretici adeta karşı karşıya getiriliyor. Zannediliyor ki verilen bu kaynakların hepsi çiftçiye gidiyor. Halbuki biraz önceki örnekte söylediğim gibi çoğu ithalata gidiyor ve açıkçası sürekli sonucu tartışıyoruz. İşe yanlış yerden bakılıyor. Hep fiyat üzerinden tartışıyoruz. Sorunu ancak çiftçiden, üretimden başlayarak çözebiliriz. Üretim maliyetleri ve girdi fiyatları bu kadar yüksekken bunu ucuza mal etmemiz mümkün değil. Ucuza mal etmediğimiz için üretici aslında çok ucuza satıyor, tüketici pahalıya tüketiyor. Üreticide ucuz, tüketicide pahalı gibi bir yapı oluştu. Bunun kırılması gerekiyor. Bunun için de belli modeller var. Öncelikle üretimin ve üreticinin desteklenerek üretimin artırılması gerekiyor. Bir çiftçi organizasyonu, kooperatifleşme veya üretici birliği yapısıyla üretimden başlayarak tüketiciye kadar bir organizasyonun oluşturulması gerekiyor. Türkiye’de en büyük eksiklik bu. Ankara’da kurulan ve işlevsel olmayan bir üretici birliği var. Size sera örneğini vereyim. Bugün domates, biber ve salatalık gibi birçok ürün serada üretiliyor. Diyelim ki bir domates üreticisi Antalya’daki halde bir komisyoncuyla anlaşılıyor. Komisyoncu ona sera malzemesi, tohum ve gübre veriyor. İhtiyacı

“Genelde üretici birliklerine şu şekilde bakılıyor: Birlikler bakanlığın himayesinde çalışsın ve fazla sesleri çıkmasın. O yüzden de yedi kişiyi bulup o kadar çok örgüt kurdular ki hiçbirinin bir işlevi yok. Hatta üretici için masraf. Bir üretici birlikleri yasası var ama birliğin ticaret yapması yasak. Böyle bir şey olabilir mi”

varsa sermaye de veriyor. Sonra üretici domatesi üretip, komisyoncuya teslim ediyor. **Üretici ürettiği ürünün fiyatını belirleyemiyor** ve bir borçluluk içerisinde devamlı bu üretimi yapıyor. Sonra komisyoncu onu alıp kendi yasal komisyonunu üstüne koyuyor. Bir aracıya veya markete satıyor. O domates kalitesine ve standardına göre ayrılıyor. Çiftçinin kasada getirdiği domatesin bir bölümü birinci, bir bölümü ikinci, bir bölümü ise daha düşük kalitede. Çiftçi diyelim ki 50 kuruşa satıyor o domatesi. Ayırdığınızda aslında içinde bir liraya, 1,5 liraya satılacak domates de var, 25 kuruşa satılacak domates de. Çiftçi örgütü veya kooperatif bir birlik gibi başından bu girdilerin hepsini temin etse, bu ürünü alıp tesiste işlese ve kalitesine göre ayırsa o zaman hem üretici hem kooperatif bundan belli

bir şey kazanacak. Ek olarak üretim maliyetleri belki bu kadar yüksek olmayacak. Devletin de o anlamda destek olması gerekiyor. Sonuçta ürün tüketiciye de daha uygun koşullarda gidecek.

Kooperatifler yerel yönetimlerle işbirliği yapabilir. Bugün kentliler sağlıklı ve güvenilir gıda tüketmek istiyor. Tüketiciye kırsaldan ürünlerin uygun koşullarda ulaştırılması için yerel yönetimlerin de artık bu işin içine girmesi gerekiyor. İzmir’deki **Tire Süt Kooperatifi** modeli güzel bir örnek. Üreticinin komisyoncudan, hatta zaman zaman kaynağı bulunduğu tefeciden kurtulması için bir birlik gerekiyor. Tüketicinin de bilinçli olarak üreticiden alımı desteklemesi gerekiyor. Sonuçta bugün öyle bir düzene geldik ki piyasayı tamamen market zincirlerinin belirlediği ve hem üreticinin

hem de bu işin sanayisinin çok şikayetçi olduğu ve para kazanmadığı bir sistem oluştu. Üretici üretiyor, sanayici mümkün olduğunca ucuza alıp işliyor ve markete veriyor. Ne üretici ne de sanayici kazanıyor, market kazanıyor sadece.

Çiğ süt örneğini vereyim. Çiğ süt için referans belirlenir. 1,70 TL şu anda. Genelde 1,20 TL civarına alınıyor süt. Alan sanayici veya mandıra onu ürüne çeviriyor. Ürünü götürüp markete veriyor. Market ona 120 gün vade veriyor. Raf kirası gibi birçok şey çıkarıyor önüne ve sanayici para alamıyor bu sefer. Zincirleme olarak üreticiden başlayarak tüketiciye kadar hepimiz kaybediyoruz. Sadece belli birkaç market zinciri yararlanıyor. Bu sefer manav da pazar esnafı da markete bakarak fiyat belirliyor. Böyle bir **market egemenliği** var. Piyasayı, her şeyi onlar belirliyor ve çıkarılan yasalar da buna hizmet ediyor açıkçası.

Zincir marketlere üreticiden doğrudan ürün alma hakkı getirildi. Hal yasasının değiştirilmesinden bahsediliyor. Onun üzerine bir çalışma var. Hal yasasının değiştirilmesi ile yine marketlere yönelik bir imtiyaz getirilecekse bence değiştirilmemesi daha sağlıklı olabilir.

Özellikle şeker fabrikalarının özelleştirilmesi kamuoyunda büyük tepki çekti. Siz de biraz önce üretici birliğinin çok işlevsel olmadığını belirttiniz. Tarım kooperatifleri ithal edilen ürünlere ve özelleştirmelere karşı nasıl bir strateji belirleyebilir?

Genelde üretici birliklerine şu şekilde bakılıyor: Birlikler bakanlığın himayesinde çalışsın ve fazla sesleri çıkmasın. O yüzden de yedi kişiyi bulup o kadar çok örgüt kurdular ki hiçbirinin bir işlevi yok. Hatta üretici için masraf. Bir üretici birlikleri yasası var ama birliğin ticaret yapması yasak. Böyle bir şey olabilir mi? Zaten amaç üreticinin ürününü

“Zincirleme olarak üreticiden başlayarak tüketiciye kadar hepimiz kaybediyoruz. Sadece belli birkaç market zinciri yararlanıyor. Bu sefer manav da pazar esnafı da markete bakarak fiyat belirliyor. Böyle bir market egemenliği var. Piyasayı, her şeyi onlar belirliyor ve çıkarılan yasalar da buna hizmet ediyor açıkçası”

alıp onu değerlendirmek, pazarlamak, pazarlama kanalları oluşturmak. Ancak pazarlama yapamazsın diyor. Daha önce tarım satış kooperatiflerinde vardı, onu bile yasakladılar adeta. Birçok ikincil tesislerini satmak zorunda kaldı bu birlikler. Şimdi buradaki yapıda da hem politik hem de ekonomik olarak üreticiyle fabrika çalışanının birbiriyle dayanışma içinde olmasını engelleyen bir takım bariyerler var. **Tekel işçileri** işten çıkarılıyor, Tekel özelleştiriyor. İşçiler eylem yapıyorlar, coplanıyorlar, dayak yiyorlar ama hiçbir çiftçi gidip de bu insanlar benim ürettiğim tütünü işliyordu diyerek işçilere bir destek vermiyor. Tam tersi durumda tütüne kota getiriliyor, üretim engelleniyor. Tütünle ilgili sendikalar veya fabrikadaki sendikacılar bunun üretimi biterse biz de biteriz deyip bir dayanışma içerisine girmiyorlar. Burada da bir yanlışlık var, çünkü birbirini tamamlayan iki kesim birbirinden çok habersiz bir yapıdalar. İşçi kendi haklarını savunurken çiftçiyi unuttu, çiftçi kendi üretim haklarını savunurken işçiyi unuttu. Bunun sağlanması gerekiyor. Bir bütün olarak görülmesi lazım.

Şeker fabrikalarının özelleştirilmesine pancar üreticileri açıkçası çok taraf olmadılar. Bu fabrika satılırsa biz pancarımızı nereye satacağız, nerede işleyeceğiz demediler. Tabii ki ses çıkarılanlar oldu ama genel olarak örgütlü bir muhalefet olmadı. O fabrika gittiği zaman çiftçi şeker pancarını değerlendiremeyecek. Dolayısıyla üretimi de kısıtlanmış oluyor. Daha önce pancar kotası

getirildiğinde de aynısı olmuştu. Sadece bir kesim için söyleyemiyordum. Ürün bazında ele alınarak ürünün tarladan sofraya kadar olan sürecinde her kesimin buna sahip çıkması, varsa yanlışlık tepki göstermesi gerekiyor. Dünyada baktığımız zaman en son özelleştiren kurumların tarım sektörüyle ilgili olanların olduğunu görürsünüz. Bizde ise özelleştirme tarımla başladı. Burada da bir sakatlık, terslik var. Şu an da gündemde şeker kamışı ithal edelim, o daha ucuz söylemleri dolaşılıyor. Bu çok kötü bir durum.

Dünyada benzeri gıda krizlerini yaşayıp bunun üzerinden gelmiş ülkeler bu sorunu aşmayı nasıl başardı?

Dünyada, Türkiye kadar her şeyiyle dışa açılan, her şeyi ithal eden bir ülke bilmiyorum. Genelde şu oluyor: Her ülke öncelikle kendisine ait üretimler varsa yapıyor. Ancak öyle ürünler vardır ki orada üretilmiyor, yetiştirilmiyorsa onlara yönelik ithalat daha çok yapılıyor. Örneğin Dünya Bankası ve IMF'nin politika olarak dayattığı ülkeler arasında **Macaristan** bulunuyor. Bir dönem orada da kısmen uygulandı. Dünya Bankası ve IMF'nin programları daha çok **Latin Amerika** ülkelerinde uygulanıyor. Bazı problemler oldu ama oradaki insanlar bizim insanlarımız gibi değil. Eylemler yaparak, toprak işgal ederek bir şekilde toplum destekli üretim yaparak ve tüketimi organize ederek bunu aşmaya çalıştılar. Türkiye'yle birebir benzerlik gösteren en azından benim bildiğim bir ülke yok.

“Her Gün Çatalınla Oy Veriyorsun!”

 Ayşenur Arslanoğlu / Slow Food

Gıda politikalarını süreç içinde izlemek gerekiyor. Tarım bakanıyla eşleşen bir dönem programı oluyor, vizyon belirleniyor, o program harfiyen uygulanıyor. Ancak çok garip bir değişim var politikalarda; birden bu kadar ithalata yönelme, kotaları bu kadar açma çok kısa vadeli hareketler gibi geliyor bana. Ulusal tarım politikasının hiç değişmeyecek parametrelerinin konuşulmaya başladığı bir dönemden gelinen bu nokta inanılır gibi değil. Çünkü gıda tartışılmaz bir güvenlik meselesi; siyah olması, beyaz olması, sağı tutması solu tutması fark etmeksizin. O güvenlik meselesini bu kadar rahat dışarıya bağliyor olmalarına aklım ermiyor.

Slow Food, biyoçeşitlilik konuşan ve biyoçeşitliliğin devamı için proje, çalışma üreten tek oluşum. Slow Food'un İtalya merkezinde bulunan Biyoçeşitlilik Vakfı'nın iki çok temel projesi var. Nuh'un Ambarı (Arc of Taste) adında, tükenmekte olan gıdaya yönelik bir envanter çalışması. Presidium ise bir tür etiketleme. Bir üretim protokolüyle üreticinin, o coğrafyanın, topluluğun gıda üretim biçimini devam ettirmeyi garanti etmesine yönelik onu bir protokole yönlendiren, bunun sonucunda da ürünlerinin pazarda değerini artıracak bir etiketleme, bir onurlandırma. Türkiye'de bugün resmi olarak Presidium'un bir karşılığı yok ama Tarım ve Orman Bakanlığı'nın tanıdığı coğrafik işaretleme benzer bir uygulama.

Toprak İkinci Kuşağa Devrolmuyor

Kapitalistleşmenin gıda ve tarım üzerindeki etkisinin daha dalgalı olarak, geç sirayet ettiğini düşünüyorum. Hâlâ otonom yapılar var köylerde, kırsalda. İnsanların kendi içlerinde döndürdükleri belirli düzenleri var. Şehre göçenlerin bile kırsalla kurduğu ilişki tamamen kopmuş değil. Modernleşme konusunda, Cumhuriyet'in kuruluş

yıllarından 50'lere 60'lara uzanan deren bir yanlış anlama var. Kırsalda yaşayan insanın da bu anlayışla beraber gelen ekonomik koşullar içinde kendini bulması, eline ulaşmayan hizmet söz konusu. Dolayısıyla kırsaldakiler ve sahip oldukları arazi, toprak bir şekilde ikinci kuşağa devrolmuyor, ikinci kuşak oradan çıkmak istiyor. Burada bir kırılma var. Onun ötesinde hâlâ yaptıklarına değer vermiyor, bunların değer gördüğünü kavramıyorlar. Coğrafyanın batısına doğru baktığımızda mübadele ile değişmiş bir coğrafya, balıkçılık deseniz insanların doğasından gelen bir şey değil, sonradan adapte olmuşlar. Tamamen yaşamsal bir yerden bakıyorlar, kültürel bir kök salma, bilginin taşınarak devam etmesi söz konusu değil. Diyalog meselesi bunlar; o yüzden devlet, politika yapıcılar önemli. Bakanlık ve belediyeler yaşamsal olanı daha net belirliyor, düzenliyorlar. Dolayısıyla onların belirlediği prensipler çok daha hızlı etki edecek. Ama bu ülkede bir şeyler yapılıyor sonra yeniden yapılıyor. Alanlar bir açılıyor, bir kapatılıyor, bir kullanılıyor, bir kullanılmıyor. Zeytinlikler çok önemli örneğin. İmza kampanyası düzenleniyor, konu zeytinse ortalık yıkılıyor. Çünkü herkesin dünyasına dokunuyor. Çünkü o ağacın bir anlamı var, yediğin zeytinin, zeytinyağının bir anlamı var. Ama mera dediğinde, bu insana dokunmuyor. Hâlâ insanın aktif olduğu, etkin olduğu alanın ne kadar daha fazla ihtimal taşıdığını çok net görüyorsunuz. Öbür tarafta şans eseri kurtuldu meralar. Bir şekilde milletvekillerinin duyması sağlandı. Hepimizin aslında bütün bu politika süreçlerine dahil olma hakkı var.

Kendini Dönüştürmek, Dengeli Bir Düzendeki Yaşamak

Gıda toplulukları çok önemli. Bugün neredeyse bütün semtlerde bir kooperatif var. Üç-dört sene gibi kısa bir

zamanda oluştu bunlar. Sivil toplum örgütleri ciddi anlamda bilgilendirme yapıyorlar, özel projeler üretiyorlar, projeleriyle bağlantılı paylaşımlar yapıyorlar. Birkaç yıldır sivil inisiyatifin, sivil toplum örgütlerinin süreç içinde ne kadar etkin ve belirleyici olduklarını konuştuk, buna çok inandık, sokaklara çıktık. Dolayısıyla bu bireylerde de farklı bir algı yarattı. Gerçekten “Her gün çatalınla oy veriyorsun” sloganı çok laf ola beri gele bir slogan değil, gerçekliği var.

Kendini dönüştürmek, kendi türünden ve diğer türlerden canlılarla bir şekilde daha ahenk içinde, daha dengeli bir düzende yaşamak gerekli. Hepimizin sakince, biliyorum çok da zamanımız yok ama kendine zaman tanıyarak, çevresinde hayatına giren, bedenine giren şeylere ayması ve dönüşüme başlaması lazım. Şimdi artık rehberleri de var bu için.

Biz şimdi “**Yeryüzü Diyeti**” olarak Türkçeye çevirdiğimiz bir diyet yapıyoruz. Gıdanın her ne kadar iklim değişikliğinden etkilenen olsa da gıda alışkanlıklarının da iklim değişikliği konusunda bir belirleyici olduğuna işaret eden, dolayısıyla etsiz beslenme, sıfır atık ve yerel beslenmeye yönelten bir motivasyon kampanyası bu. Dolaylı etkilerini artık zaten sezgisel olarak biliyorum, ben pratiğini anlamak istiyorum, çünkü yapamayacağımız bir şeyi konuşmanın da anlamı yok. İnsanlar bu konuya kendi yapabilecekleri üzerinden bakmalı. Pratik edip, ne kadarının mümkün olduğunu anladıktan sonra etraflarına da yaymaya başlıyorlar ama etrafını dönüştürmek de biraz zaman alıyor.

Kentler Gıda Krizinde Neler Vaat Ediyor?

Kent araştırmacısı Melike Selin Durmaz Ekenler, Türkiye'nin içerisinde bulunduğu gıda krizini kent, kent bahçeleri ve topluluk bahçeleri üzerinden değerlendiriyor: "Giderek kırsal pratiklerin ve küçük üreticilerin çözüldüğünü görüyoruz. Diğer yandan tüm krizlerin ve çözümlerin karşısında, yeni arayışlar doğuyor kentlerde. Dolayısıyla kent, gıda krizi bağlamında hem yıkımın hem de yeniden kurulma süreçlerinin yeri, bana göre".

Türkiye'de giderek derinleştiğini gördüğümüz gıda krizine çalıştığınızı alan üzerinden baktığınızda temel nedenler olarak neleri görüyorsunuz?

Bu konu birçok açıdan ele alınabiliyor. Ben bir şehir plancısı hatta kent araştırmacısı bağlamında değerlendirmek istiyorum. Bizim alanımızdaki çalışmalarda genelde kentleşme süreçlerinin tarım ve sanayi kentleri üzerinden anlatıldığını görebilirsiniz. Son neoliberal kentleşme dönemi ile birlikte hem **ekonomik ve ekolojik krizlerin** hem de gıdanın ayrı ayrı düşünülebilecek meseleler olmadığını anlıyoruz. Özellikle kentleşme bağlamında neoliberal kentin, insanların üretim araçlarından bağımlı koparmakta olduğunu, yabancılaştırdıklarını görüyoruz.

Bu yabancılaşma kendiliğinden açığa çıkmıyor. İnsanların bu süreçte birbirlerine ve doğaya da yabancılaştıklarına şahit oluyoruz. Bunların hepsi birlikte işliyor. İnsan kendi doğasına yabancılaşırken, örneğin çoğu yetiştikinin kendi tükettiği gıdanın nasıl üretildiği konusuna dair bile belki fikri yok. Diğer yandan neyin, nasıl, nerede ve kimler tarafından üretildiği, bizim bunları ne süreçlerden geçerek aldığımız, bu süreçteki emisyon salımına kadar birçok konu var. Bir de topluluklar olarak kentlerde gün geçtikçe artan bir güven sorunu

var. Mesela pazardan aldığı ürünler ve süt konusunda görüyoruz bu sorunu.

Bir de gezegen konusu var. Gezegeni genelleştiriyorum ama buna iklim, tohum, su, toprak diyebiliriz. Toprağın ve suyun sağlığı ile ilgili bir takım soru işaretleri var. Bu konudaki farkındalığımız ve bu süreçlere nasıl dahil olmamız gerektiğini ne derece biliyoruz, emin değilim. Krizin kökenleri, bu eksenlerin varlığına yönelik yabancılaştırılmamıza dayanıyor. Bunların bize daha tekelleştirilmiş şekilde sunuluyor olması, kentsel alışkanlıklarımız, yaşam tarzımızla ilgili problemler var.

Kırsal ve kentler üzerinden de tartışabiliriz konuyu. Büyükşehir yasası değiştikten sonra kent-kır kavramını yeniden tartışmaya başlıyoruz. Metropollerdeki kır tartışıyoruz. Giderek kırsal pratiklerin ve küçük üreticilerin çözüldüğünü görüyoruz. Diğer yandan tüm bu bahsettiğim krizlerin ve çözümlerin karşısında, yeni arayışlar doğuyor kentlerde. Dolayısıyla kent, gıda krizi bağlamında hem yıkımın hem de yeniden kurulma süreçlerinin yeri, bana göre.

Gıda güvencesi ve güvenliği temelinde kent bahçeciliği nasıl avantajlar sağlayabilir?

Gıda güvenliği ve güvencesi meselesi kent bahçeciliğinde iki yönlü olarak

açıya çıkıyor. İlk olarak güvence ve güvenlik ihtiyacını örgütlenme önceliğinde. Kentliler olarak gıdanın üretim koşulları ile ilgili giderek fikir sahibi olmaya yönelik talebimiz artıyor. Kent bahçeciliği, bir **kentsel tarım imkanı** veya yeni kentlilik motifi olarak bu süreçlere dahil olma zeminden, aşamalarından biri. Kentte yeşertilen bahçelerden bahsediyoruz neticede. Kent bahçelerinde birçok model olsa dahi her birinin bir meselesi, derdi olduğunu söyleyebilirim. Diğer yandan, kentin ortasında ürün yetiştirmek, toprak ve ürünün kalitesi, hava kirliliği vb. konular açısından çok tartışmalı. Örneklerine baktığımızda gıda öncelikli bahçe pratiklerinin kent çeperlerinde üretildiğini görüyoruz. Bu bölgedeki insanlar ya doğrudan üretim süreçlerine dahil olarak ürettikleri ürünün tüketimini gerçekleştiriyorlar ki bu durumda zaten gıdanın ne koşullarda üretildiğine birebir dahil oluyorsunuz. Kimi yerde bu üretim süreçlerinin denetimini bireysel olarak kendi alanınızda yapıyorsunuz; kimi yerde de buralar paylaşımlı bahçelerde topluluk olarak gerçekleştirdiğiniz bahçecilik aktiviteleri oluyor ya da anlaşmalı olarak halihazırda tarımını yapan küçük üretici ile anlaşabiliyorsunuz. Bu örnekler **TDT-Topluluk Destekli Tarım** uygulamaları (CSA-Community Supported Agriculture) kapsamına giriyor aslında. Gıda önceliğinde konuşursak gıda güvenliği ve güvencesinde sağladığı avantajlar var. Kırdan hâlâ yeri olan, alışkanlıklarını sürdüren ve üretimden anla-

yan bir üreticinin kırdaki ekonomik döngüsünü ve bağlarını desteklemek bağlamında bu bir güvence oluyor. Ama eğer kentli doğrudan üretiyorsa veya bir topluluk içerisinde örgütleniliyorsa, kent bahçesi bu durumda aradaki diğer tedarik zincirlerini ortadan kaldıran, mevcut kapitalist ilişkiler içerisinde gedik açan bir uygulama biçimi olarak açığa çıkıyor.

Topluluk bahçeleri yaklaşımının yurtdışında farklı uygulamaları olduğunu biliyoruz. Öncelikle bu yaklaşım neyi ele alıyor? Uygulamalardan örnekler verebilir misiniz?

Topluluk Bahçeleri (Community Garden) ya da bunun daha protest versiyonu **Gerilla Bahçeciliği** (Guerrilla Gardening) olarak literatürde geçiyor. Topluluk bahçeciliğinin başka bir şemsiye başlık olarak beslediği birçok nokta var. Biri biraz önce tartıştığımız meselelerden yola çıkıyor: Gıdanın her türlü mekanda üretilip, örgütlenebileceği ve bulunduğu yerelin ihtiyacına göre oluşturulan sosyomekansal bir deneyim sahası diyebiliriz. Topluluk bahçesi topluluk tabanlı bir pratik. Yurtdışındaki örneklerinde kimi zaman belediyelerin de önyak olduğu pratikler var. Zaman içerisinde kendi topluluklarını oluşturan ya da halihazırdaki toplulukların talepleri üzerinden yer verilen veya yer alan bahçeler var. Benim önemli bulduğum ve çalışma fırsatı yakaladığım yerler topluluk eliyle üretilen mekanlar. Kentteki atıl kalmış bir alanın yeşertilmesi süreci çok zor, emek isteyen ve kolektif olarak üretilmesi gereken bir süreç. Kent bahçelerine, Türkiye’de de örneklerini gördüğümüz parsellenmiş hobi bahçelerini de, çepçep bulunan ortak bir arazinin kolektif yönetimini de dahil edebilirsiniz. Ancak “topluluk bahçeleri” diyerek vurgulamak istediğim, kolektif olarak örgütlenen, belki çerçöp içerisindeki bir arazinin temizlenme sürecinden itibaren oranın yeşertilmesine kadar

“Kentliler olarak gıdanın üretim koşulları ile ilgili giderek fikir sahibi olmaya yönelik talebimiz artıyor. Kent bahçeciliği, bir kentsel tarım imkanı veya yeni kentlilik motifi olarak bu süreçlere dahil olma zeminlerinden, aşamalarından biri. Kentte yeşertilen bahçelerden bahsediyoruz neticede”

geçen emekle açığa çıkan topluluk. Topluluk bahçesi, gıdanın üretim kapasitesi ve dağıtım-tüketim aşamalarının organizasyonu önceliğinde işlemiyor olsa bile, oraya katılan insanların yeşeren her ürün ve bitkinin bakımını birlikte yaptığı, bunu yaparken kente, gıdaya, dünyaya dair kendiliğinden örgütlendiği, kendi topluluğunu geçirdiği emek süreciyle birlikte inşa eylediği bir mekan burası.

Kimi zaman kentsel hareketlerde, direniş mekanlarında bahçecilik gibi aktiviteler ile bir tür ifade alanı yaratılıyor. Eylemcilerin “Biz giderek kentleşen, kapitalistleşen bir mekansal işleyişten rahatsızız. Bir bina veya alışveriş merkezi daha istemiyoruz. Bu alan bizim mahallemizde çocukların top oynadığı bir açık alan ve burayı kentliler ve mahalleliler olarak vermiyoruz” gibi bir protesto ile başlayan ve bahçeye dönüşen bir yer olabiliyor. Orayı yeşerttiğiniz takdirde, bir bakış açısıyla, kentsel çevre kalitesine ve gündelik hayata da bir katkı sağlamış oluyorsunuz. Kentli belki de belediye tarafından sunulması gereken bir yeşil alan hizmetini kendisi örgütleyerek, hem de ihtiyaçları doğrultusunda oluşturuyor. Kimi zaman da bu bir takım

ilginç alanlarda, o bölgede gerçekten bir doğrudan gıda üretimine dahil olmak isteyen topluluk varsa bir çatıda, bir refüjde, bir kamu binasının altında, bir okul veya hastane bahçesinde gıda üretimi yapılabilir.

Bu bahçeler eylem alanları içerisinde açığa çıkabiliyor ama daha sonra kentsel hayatı ve kentlilerin alışkanlıklarına dahil oldukça bir yer ediniyor. Belki de protest halinden daha kalıcı bir yapı kazanıyor. Sivil itaatsizliğin belki de olabilecek en keyifli ve meşru mücadele biçimi haline geliyor. Zaman geçtikçe bahçelerin kimliklerinde de bir takım değişiklikler olabiliyor. Mesela **New York**’ta 1970’lerde, kentin çöküntü döneminde bir grup aktivist sanat öğrencisinin tohum bombaları hazırlayarak mahallenin sokaklarında aktivite olarak hayata geçirdiği “biz buranın köhneleşmesini istemiyoruz” söylemi vardı. New York örneğinde bir gıda üretimi söz konusu değildi. Bu zaten ilk gerilla bahçe uygulamalarından biri olarak görülüyor. Bu tür hareketlerin itici güçleri iktisadi, kent veya iklim krizleri oluyor. Mesela tohumun giderek atalık tohumdan üretilen ve çoğalamayan tohuma evrilen süreçteki protestolara kadar bahçelerin yer aldığını görebiliyoruz.

Kimi zaman gıda üretimindeki gibi amaç oluyorlar, kimi zamanda ise bir tür protesto ya da kente yönelik taleplerin dile getirilme zemini şeklinde araç oluyorlar.

Örneğin **Berlin**'de, kentin popüler bir bölgesindeki kira artışı oranları ile ilgili memnuniyetsizliklerini dile getiren, bir araya gelme imkanlarının giderek zayıfladığını düşünen bir grup kentli, boş bir araziye bahçeye çevirmeyi talep ediyor ve bunu hep birlikte yapmak istediklerini duyuruyorlar. Sadece elden ele dağıtılan ilanlarla bir günde o mahalleden ve kentin genelinden 250-300 kadar insan temizlik yapma, arazi hazırlama vb. işler için geliyor. 2009 yılında atılıyor bu ilk adım. Ve zamanla oldukça da popüler bir hale geliyor. Aslında belediyeye ait bir arazide gerilla bahçe olarak başlıyor ama zaman içinde belediye ve grup uzlaşıyor ve belediye gruba belirli bir tarihe kadar alanı kullanım izni veriyor. Sadece yerleşik şekilde kullanılmasını talep ediyor belediye. Bu model üzerine de **taşınabilir bahçecilik** fikriyle kasalarda ve çuvallarda ekim yapıyorlar. Diğer yandan bahçeciliğe dair temel bilgiler paylaşılıyor ve gönüllü olarak çalışanlara gıda ücretsiz veya indirimli olarak sağlanıyor. Bildiğimiz türden hobi bahçesi gibi işlemiyor. Bilgi ağına, deneyim paylaşımına çok açık. Bahçe, sosyal ve ekolojik hedeflerle tanımlıyor kendisini. Adımı bulunduğu sokaktan alıyor ve **Prencesler Bahçesi** (Prinzessinnengarten) olarak anılıyor. Mahallelinin hem kente hem birbirine yabancılaşmasını kırmaya ve şehrin doğasına, ekolojisine yönelik farkındalığı açmaya dair bir mekan olarak işliyor.

Ben 2012 yılında Berlin'de yaşarken sokakta yürürken fark ettim bahçeyi. Ekip biçmeye, orayı anlamaya gönüllü oldum. Kendimi oradaki toplulukla çalışırken ve her geçen gün karşılaştığım farklı deneyimlerle karşılaştığım buldum. Bir süre sonra belediye

“Topluluk bahçesi topluluk tabanlı bir pratik. Yurtdışındaki örneklerinde kimi zaman belediyelerin de önyak olduğu pratikler var. Zaman içerisinde kendi topluluklarını oluşturan ya da halihazırdaki toplulukların talepleri üzerinden yer verilen veya yer alan bahçeler var”

tarafından bahçenin taşınması gerektiği kararı verildi. Süre dolmuştu. Yerine bir şirket binası veya market zincirinin gelmesi planı vardı. Çok kısa sürede bahçe savunuldu. Her ne kadar taşınmalı bir tasarımı vardysa da **kent hakkı** kavramı ile kendisini tanımlayan, kentin çok farklı meselelerine ortak olan ve birçok kolektif eyleme, atölye çalışmalarına yer açan bu bahçenin, yerinde kalması gerektiği ulusal ve uluslararası kampanyalarla dile getirildi. Düşünsenize, bir yanda el arabasıyla toprak taşıyan, az önce işten çıkıp bahçeye koşmuş insanlar görüyorsunuz. Bir tarafta engelliler, yaşlılar, çocuklar bir arada hasat yapıyor, belki daha o gün tanışmışlar. Mutfakta çalışan öğrenciler var. Bahçeye ait bir küçük kafe, kompost ve geridönüşüm alanı, arı kovanları, meyve-sebze fideleri var. Mekanın oldukça organik bir formu var. Hem gıdaya ve kente hem de insanların birbirlerine dair öğrenme ve bağ kurma ihtiyacına iyi gelen bir yer bu bahçe. Bugün hâlâ yerinde, kentin bir müşterek alanı olmaya ve ortak dertleri olan diğer hareketlerle yol almaya devam ediyor.

Türkiye’de de benzer yapılar hayata geçirilebilir mi?

Belki de belediye tarafından teşvik edilen bir yapı olabilir çünkü farklı itici güçlere ve kültürel alışkanlıklara sahibiz. Benzeri bir proje üniversite kampüsünde de olabilir. Buğday Derneği'nin teşviki ile atalık tohumların yaygınlaştırılması için **“Tohumlar**

Kampüse” projesine başvurmuştu 2015 yılında. Kampüsteki deneyim çok ilginçti. Mersin Üniversitesi'nde yapılmıştı. Çoğu kırsal kökenleriyle hâlâ bağı olan öğrenci profilinin ekip biçtiği bir deneyimdi. Ama onlar aynı zamanda ekolojik, organik üretim, atalık tohumların çoğaltılması gibi bugün yaygınlaşmakta olan bilgiye çok farklı bakıyordu. Aileleri her sene ekeceği tohumu yeniden alıyor, bunun üretim süreçlerine dair ne kadar önemli olduğu bilgisini o dönemde kampüsteki deneyimle öğrendiler. Biz yeni nesil ekolojik üretim meraklıları ise onlardan toprakla haşır neşir olmayı, onun ihtiyaçlarını gözlemlemeyi öğrendik.

Deneyimlerin aktarımı da bu şekilde olmalı gibi geliyor, batıdan doğuya veya tam tersi. Oradakini kopyalamak gibi değil, farkındalığa aşinalık kazandırmak önemli. Kente dahil olma süreçleri bizde daha tutuk sanki. Herkes kentin ve gıdanın gidişatından şikayet eder ama bir şeyler yapma konusunda daha geç alevlendik diye düşünüyorum. Belki de Gezi döneminden sonra bu tür kolektif eylemlerin arttığına şahit oluyoruz. Sadece topluluk veya kent bahçeleri özelinde değil de genel olarak **topluluk destekli gıda üretim biçimlerinin** kentin birçok noktasında gerçekleşebilme ihtimali var. Sadece bu konularda bilgi ağının ve yol haritasının üretilmesi gerekiyor. Mesela Prencesler Bahçesi'nin önderlik ettiği bir ağ var: Almanya genelindeki kent bahçeleri zinciri. Kentin neresinde olursa olsun, kolektif olarak idame edilen bir bahçenin bu ağa dahil olarak ortak bir yol haritası izlemesi amaçlanıyor. Hatta bir manifesto da yazmışlardı. Kır ve kentte yaşayan her kesimin topluluk tabanlı olarak dile getirilen taleplerinin önemli olduğunu, kent hakkı talebiyle harmanlayan bir manifesto. Böyle bir ağ ve aktarıma ihtiyaç var. Bunlar belki de gıda kooperatiflerinin çabalarıyla başlayacaktır.

“Temizlenmemiz Gerekliyor”

 Alper Can Kılıç / Gıda Toplulukları

Gıda krizinin nedenleri arasında, çiftçilerin iklim değişikliğine ayak uyduramamasıyla birlikte üretimde oluşan beklenmedik gelişmeler/olumsuzluklar, donlar, seller, fırtınalar, ek olarak şeytani şirket politikaları gibi pek çok felaket var. Küçük üretici cephesinde yeni neslin kırdan kente göç etmesi sebebiyle de üretim azalıyor. Bu dönüşüm sürecinde atalık tohum, ilaçsız tarım, bazı yerlerde permakültür gibi iyileştirici tasarım bilimlerinin de yer aldığı üretim türlerinin küçük üreticiler tarafından daha etkin bir şekilde uygulanabilmesi için, bütün hareketleri birleştirmeye niyet eden bir oluşum Gıda Toplulukları. Küçük üreticiyle aracasız bir iletişim kuruyoruz, arkadaş oluyoruz. Hem onun üretimini destekliyoruz, hem de toprakla olan bağımızı güçlendiriyoruz.

Bu konuda çözümleri hep birlikte bulmak adına iki yıldır Gıda Toplulukları Çalıştayı düzenliyoruz. İlk çalıştayı Yeryüzü Derneği Gıda Toplulukları düzenlemişti, ikinci yıl dokuz paydaş daha aramıza katıldı. İlk yıl daha çok İstanbul'daki oluşumlar vardı. Bu yıl, herhangi bir aksilik olmaz ise 8 Aralık'ta, Türkiye'nin her yerinden paydaşlarla üçüncüsünü organize ediyoruz. Geçtiğimiz çalıştayda **EkoHarita.org** aracılığıyla “**Topluluk Destekli Tarım Ağı**”nı kurduğumuzu duyurmuştuk. Bu ağı her bir gıda topluluğundan gönüllüler imeceyle yönetiyor. Şimdi EkoHarita olarak, gıda topluluklarının çoğalması için gönüllü yazılımcılarla bir web aracı üzerinde çalışıyoruz. Topluluk kurmak isteyenlerin, kağıt, kalem, excel gibi teknik işlerle uğraşmadan sipariş verebileceği, grubuna arkadaşlarını davet edebileceği pratik, kolaylaştırıcı bir araç olacak bu.

Çalışmalarımızda üreticiyi de sürecin içine katmaya çalışıyoruz her zaman, fakat daha çok yoğunlaştığımız kısım kentteki tüketicilerin üreticiye dö-

nüşmesi oluyor. Kooperatif yapılanmasında gıda topluluklarına nazaran çizgiler daha net, hukuki bir yapı var. Biz ise bir topluluğuz, mahalle birimiz, sivil bir oluşumuz, bu sebeple organizasyon yapımız birimden birime esneklik gösterebiliyor. Bu farklı yapılar bir araya geldiğinde birbirleriyle güzel bir fayda alanı oluşturabiliyorlar. Üreticilerle ilişkimiz de sertifika üzerinden değil tamamen güven temelli ilerliyor, o yüzden iletişimimizi sürdürmeye ve onları ziyaret etmeye çaba gösteriyoruz. Ziyaret süreciyle ilgili gıda meselesini dert edinmiş diğer organizasyonlarla ortak bir **Katılımcı Onay Sistemi**'nde buluşmak ve tek bir organizasyon gibi hareket etmek niyetiyle yavaş ama kararlı bağlantılarımız da sürüyor.

İklim Değişikliğini Kabul Ederek Strateji Geliştirmek

Mevcut gıda krizinden çıkmak için öncelikle iklim değişikliğinin varlığını kabul etmesi gerekiyor insanların. Eskiden, küresel ısınma deniyordu ve çoğu kimse için rivayet gibi bir şeydi bu. Ama özellikle son yıllarda etkileri her biçimde görülüyor. İkinci olarak, buna göre bir strateji geliştirmek gerekiyor, fakat sadece küçük ölçekli çalışmakla da o sorunu çözemeyeceğiz gibi görünüyor. O yüzden özellikle gıda hareketinin birinci düzeyde üretici örgütlenmesine destek olması ve büyük ölçekte tüketici bilincini oluşturacak hareketlerin gelişmesi, buna ek olarak uygun duyarlı kamusal yapılanmanın da endüstriyel denetim mekanizmalarını iyileştirmesine uzanan pek çok gelişmeyle bu süreç eklenmesi önemli.

Kirlilik çok yoğun, temizlenmemiz gerekiyor. Hem doğayla aramızda, hem de nesiller arasında bir kopuş yaşanmış. Bu bilgileri tekrar toparlamak, tekrar yerelleştirmek ve günümüz şartlarıyla tekrar uygulanabilir hale

getirmek önemli. Bir başka dikkat etmemiz gereken şey de afet yönetimine göre senaryolar izlemek olacaktır. Tüketici cephesinde de bizim hedeflerimizden biri üreticiyi bir yıllık süreçte destekleyebilmek, güvence altına alabilmek. Bu sistemde bir üreticinin bir sezon boyunca ürününü üretmek için harcayacağı masrafları üreticiler bir araya gelip topluyor ve meblağı önceden ona iletiyor. Böylece hasat riskini iki taraf almış oluyor. Bu bağ yine güven ilişkisine dayalı oluyor. Sonra o üretici atalık tohumla, ilaç kullanmayarak, doğal yöntemlerle ürünlerini üretiyor. Eksik veya fazla, çıkan üretimin bölüştürüp tüketicilere gönderildiği bir topluluk destekli tarım teminat sistemi. Küçük üreticiyi sigortalayamamız gibi bir yapı aslında. Tüketici tarafında temiz gıdaya ihtiyacımız var. Üreticilerin de bazı ikame edilemez ihtiyaçlarını karşılamaları için para kazanmaları gerekiyor. Çözüm ve kurtuluşumuz, bu ekonomik dengeyi ve ihtiyaçlarımızı gözeterek birbirimize destek olmaktan geçiyor. Keşke üretim kent çeperinde veya içinde daha fazla gerçekleşebilse ve üreticiler de bu sürece katılabilse, ihtiyaçlarını karşılayabilse, en azından üretime dair empati kurabilse. Küba örneğinde olduğu gibi **kent bostanları** bu açıdan çok önemli. Ülkemizde belediyeler kent bostanlarının çoğaltulmasına ve kentlilerin yeşil alan hakkına ne yazık ki çoğu zaman karşı hareket ediyor, destekten çok köstek oluyor. O yüzden bir taraftan da kent insanları olarak, kent bostanının nadir emsallerden biri olan Roma Bostanımızda üretmeye, kentte kalan son yeşil alanımızı korumaya, toprağa dokunmaya çabalyoruz, tüm tüketicileri de toprakla tanışmaya bostana davet ediyoruz. Gıda toplulukları, kent bostanları, küçük üretici ve üreticilerin çoğalması, ağlarımızın büyüyüp gelişmesi niyetiyle...

“Gıdaya Erişim, Bir İnsan Hakkıdır”

Reis Gıda, 1995 yılından bu yana gerçekleştirdiği kurumsal sosyal sorumluluk projeleri ile T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, Türkiye Gıda Sanayi İşverenleri Sendikası (TÜGİS), Sürdürülebilirlik Akademisi ve Dünya Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından “Dünya Gıda Günü” ödülüne layık görüldü. Reis Gıda Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Reis’in, Sürdürülebilir Gıda Konferansı ve Dünya Gıda Günü Buluşması kapsamındaki ödül töreninde yaptığı konuşmayı kısaltarak EKOIQ okurlarıyla paylaşıyoruz.

Bir zamanlar karasabanla toprağı süren, düvenle harman koşan, sığır güden, balıkçılık yapan ve devamında 43 yıldır gıda sektöründe çalışan bir kişi olarak, tarım ve hayvancılıkta “nereden nereye” dediğim bir yaşamışlığı müsaadenizle paylaşmak istiyorum.

Köyün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktı. 30’a yakın büyük ve küçükbaş hayvanımız vardı. Ürettiğimiz ürünler ihtiyacımızı karşılardı. Gazyağı, çay, şeker ve tuz gibi temel ihtiyaç maddeleri de satın alarak yaşamımızı sürdürürdük. Ne zaman ki doğa şartlarının zorluğu ve geçim sıkıntısı başladı, önce gençler sonra tüm aile fertleri köylerini terk ederek büyük kentlere göç ettiler.

Yıllar içerisinde; ne acıdır ki buğday ektiğimiz tarlayı orman, harmanı ise

çalılar kaplamış, samanlık göçmüş, boyunduruk, yaba, dirgen, üvendire kırılmış, çürümüş... Gördüm ki kuyular kurumuş. Evlerin duvarları yıkılmış, çatıları çökmüş.

Üzülüyorum, çünkü artık bacalar tütmüyor, köpeklerin havlamaları, hayvanların varlığını simgeleyen çanların sesi duyulmuyor. O sesleri duymayı, toprağın ve ormanın kokusunu çok özleyorum.

1990’dan sonra sadece köyümüz değil Türkiye’nin yüzlerce köyü yaşam şartlarının ağırlaşması nedeniyle terk edildi. Ülkemizde, 1927’de %76, 1975 yılında %58 olan kırsal kesimde yaşayan nüfus oranı, 2012 yılında %22’ye geriledi. Kırsaldan kente göç sadece ülkemizin sorunu değil. 2010 yılında dünya nüfusunun %50’si kırsal kesimde yaşarken 2050 yılında bu oranın %30’a düşeceği öngörülmüyor.

İklim Değişikliği ve Toplumsal Altüst Oluşlar

Mezopotamya tarım uygulamalarının doğduğu yerdir. Geçmişte bu bölgede önemli ekonomik ve sosyal gelişmeler yaşandı. Son 20 yıldır şiddetli kuraklığa bağlı çölleşmenin artması, geçim kaynaklarının azalması, açlık ve gıda güvensizliği nedeniyle milyonlarca insan bu bölgeden göç

etmek zorunda kaldı. Daha yakın bir zaman diliminde, 2007-2008’de yaşanan şiddetli kuraklık tüm dünyada tarımsal üretimi olumsuz etkiledi. Bazı ülkelerde ayaklanma ve iç karışıklığa neden oldu.

Rusya’nın 130 yıl sonra, 2010’da yaşadığı, Amerika’nın da 1956’dan sonra 2011’de gördüğü en sert kuraklığın yarattığı arz eksikliği nedeniyle küresel piyasalarda fiyatlar zirve yaptı.

2017 yılı, 1880 yılından bu yana dünya tarihinde kaydedilen en sıcak 3. yıl oldu. Aynı yıl dünya genelinde 330 farklı doğal afet yaşandı, çok sayıda insan hayatını kaybetti. Maria Kasırgası Porto Riko’da 4.000’den fazla insanın ölümüne neden oldu.

2018 yazında ise dünyanın birçok bölgesinde rekor sıcaklığa ulaşıldı. Yangın ve kasırga yüz binlerce kişiyi evinden etti. Avrupa kıtasını etkisi altına alan sıcak hava dalgası hayatı adeta felç etti. NASA’nın 6 Ekim’de yayınladığı yeni iklim araştırması 1,5 Derece raporunda, dünyanın 2018 yazını rekor sıcaklıklarla kapattığı ve kış mevsiminde tarihi bir soğuk yaşanacağı belirtiliyor. Ülkemizde de 2018 yılı ilk yedi aylık verilere göre son 47 yılın en sıcak yılı yaşandı, normalin üzerinde aşırı hava olayları görüldü. Meteoroloji Genel Müdürlü-

ğü verilerine göre, Türkiye ortalama sıcaklığının 1998 yılından bu yana (2011 yılı hariç) sürekli arttığı, yağış miktarının düştüğü belirtiliyor. Yaşadığımız son dört yıl, 1940'tan sonra tarihimizde en çok doğal afetlerin görüldüğü yıllar olarak öne çıkıyor. Türkiye iklim değişikliğinden en fazla etkilenecek olan **Akdeniz Havzası**'nda yer alıyor. Olumsuz hava olayları ülkemizde sıklıkla yaşanır hale geldi. Uzmanlar, iklim değişikliğinin önümüzdeki yıllarda kendini daha şiddetli göstereceğini ve Türkiye'nin de bu durumdan en çok etkilenecek ülkelerden biri olduğunu ifade ediyor.

Gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakabilmek adına, jeolojik miras olarak nitelendirilen göllerimizden, son 50 yılda bazıları kurudu, bazıları da kuruma tehlikesiyle karşı karşıya. Geçmişte manzarasıyla kendine hayran bırakan Konya'daki Meke Gölü artık bir bataklık görüntüsüne sahip.

İklim değişikliği doğal kaynakları kısıtlıyor. Yeraltı suları azalıyor. Azalan ve kirlenen su kaynakları, biyolojik çeşitliliği azaltıyor. Karadeniz'de 161 balık türünden 59'unun nesli tükendi.

Su kaynaklarımız ciddi tehdit altında. **Türkiye Çevre Raporu**'na göre Türkiye'deki yüzey sularının, derelelerin ve göllerin %79'u kirlenmiş durumda.

12 yıl sonra ülkemizdeki nüfusun 100 milyon olacağı öngörülüyor. Endüstride, zirai alanlarda ve hanelerde suya olan talep her geçen gün artıyor. Bu talebin karşılanabilmesi için suyun hanelere en az kayıpla ulaştırılması, tasarruflu kullanımı, suyun geri kazanımı, zirai alanlarda damlama sulamanın yaygınlaştırılması gibi önlemlerin alınması gerekir.

Türkiye'de 24 milyon hektar tarım alanının yaklaşık 5,6 milyon hektarı sulanabiliyor. Tarım alanlarının %80'i ise yağışa bağlı sulanıyor. Bu

Geri dönülmez noktaya gelmeden sonuç odaklı projeler üretmeliyiz. Dünyada giderek artan nüfusun beslenebilmesi için üretimin artırılması, adaletli paylaşımı, israfın en aza indirilmesi, atık ve geridönüşümün önemine tüm dünya ülkelerinin odaklanması gerekir.

bölgelerde iklim değişimi, kendisini daha fazla hissettiriyor. Küresel iklim değişikliğinin tarımsal üretim, hayvancılık ve balıkçılık üzerindeki olumsuz etkisi insanların yaşam şartlarını zorlaştırıyor.

Birleşmiş Milletler'in (BM) hazırladığı rapora göre küresel düzeyde açlık çekenlerin sayısı son üç yılda yükseldi. Dünyada her gün 821 milyon insan açlık ile karşı karşıya. Dünya Gıda Programı İcra Direktörü, "Her beş saniyede bir çocuk açlıktan ölüyor. Dünyada 300 trilyon dolar varlık bulunurken bu durum kabul edilemez" diyor.

Harvard Üniversitesi tarafından yayımlanan araştırmaya göre, son yıllarda yoğunluğu en üst seviyeye ulaşan karbondioksit, temel besin kaynaklarının besleyiciliğini azaltıyor.

Bu durum besin yetersizliği çeken 2 milyar insanın sağlık sorunlarını daha da artıracak. BM'nin raporunda 2017 yılı itibarıyla 151 milyon çocuğun yetersiz beslenmeden dolayı gelişimini tamamlayamadığına dikkat çekiliyor.

Gıdaya Erişim ve Sağlık, Bir İnsan Hakkıdır

İnsanların yaşamak için yeterli gıdayı almaları ve bu gıdaların sağlıklı olması insan haklarının esasını oluşturmaktadır. Aslında, dünya nüfusunun gıda talebini karşılayacak kadar üretim yapılıyor. Burada önemli olan doğal kaynakların korunması, sürdü-

rülebilir üretim ve paylaşımın doğru yönetilmesidir.

İklim değişikliği ile mücadelenin önemini anlayabilmek için küresel ısınmanın ekonomik boyutunu da dikkate almak gerekir. 2017 yılında dünya genelindeki afetlerin ekonomik kaybı 353 milyar dolar.

Sürdürülebilir kalkınmayı sağlayabilmek ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinden kaçınmak için tüm ülkeler seragazlarının salımını kontrol altına alma girişimlerini hızlandırmalı ve küresel çalışmalar güçlendirilmelidir.

Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli'nin raporuna göre, küresel sıcaklıkların sanayi öncesi döneme göre 2°C derecenin üzerine çıkması durumunda buzulların erimesi, deniz seviyesinin yükselmesi doğal yaşam alanlarını ve insan hayatını doğrudan etki edecektir.

Dünyanın bize sunduklarına saygı göstermezsek, kıymetini bilmezsek yaşam şansını kaybedeceğiz. Bu nedenle yaşamın güvencesi olan hava, toprak ve suyun kirlenmemesinin tek çıkar yol olduğunun bilinmesi gerekir.

Geçen her gün kaybımız demektir. Harekete geçmezsek, iklim değişikliğinin etkileri daha yıkıcı ve daha maliyetli olacak. Yaşama vereceği zarar gelecek nesilleri etkileyecek. Bu sorunu ciddiye almalıyız. Geri dönülmez noktaya gelmeden sonuç odaklı projeler üretmeliyiz. Dünyada giderek artan nüfusun beslenebilmesi için üretimin artırılması, adaletli paylaşımı, israfın en aza indirilmesi, atık ve geridönüşümün önemine tüm dünya ülkelerinin odaklanması gerekir.

Sürdürülebilir bir gelecek için açlık ve yoksulluğun gündemde olmadığı, yerküremizde yaşayan insanların topraklarını terk etmeden, güvenli gıdaya ve temiz suya erişebildiği, çocukların yeterli beslenebildiği, sağlıklı büyüdükleri barış içinde bir dünya diliyoruz.

“Endüstriyel Tarım Üretmez, Tüketir”

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği İletişim Sorumlusu Turgay Özçelik, “Günümüzde yabancı otları, ürüne zarar veren böcek ve mantarları yok etmek için kullanılan ilaçlar, hayvanları beslemek için kullanılan genleriyle oynanmış mısır ve soyayla hazırlanmış yemler, tat, dayanıklılık, görüntü vs. için kullanılan katkı maddeleri, rafinasyon, yüksek ısı ve basınç gibi işlemler yiyecekleri doğal yapılarından uzaklaştırıyor” diyor.

Türkiye’de ekonomik krizle birlikte gıda krizinin de giderek derinleştiğine tanık oluyoruz. Yaşadığımız bu gıda krizinin temel nedenleri nedir size göre?

Gıda ile ilgili tüm sorunların -bunun adı kriz, güvenlik, sağlık gibi farklı şekillerde olsa da- temeli bizim gıdanın öyküsü ile bağımızın kopması, gıdanın üretilmesi ve soframıza geliş sürecinin bir endüstri haline gelerek insana yabancılaşmasıdır. Gıda, üretim ile ilgili bir kavramken, endüstri bunu tüketime endekslemiş durumda. Endüstriyel tarım üretmez, tüketir; doğayı, toprağı, havayı, suyu... Daha fazla verim ve kâr elde etmek için girilen bu tüketim döngüsü, nihayetinde her seferinde daha fazla tarım zehrine muhtaç olan verimsiz topraklar, monokültür ve tohum politikası nedeniyle yerli çeşitlerin kaybedilmesi, suyun, havanın kirlenmesi ve doğanın, doğayla birlikte de insanın zehirlenmesi sürecini doğuruyor. Böyle bir döngüde kriz ve gıda güvenliğinin tehlikeye girmesi kaçınılmaz. Sürdürülebilir bir tarım politikasına bir an evvel geçilmesi gerekiyor, yoksa kriz dediğimiz bu durumların daha da beterini yaşamamız sürpriz olmayacak.

“Doğal” kelimesinin pazarlama malzemesi olarak kullanılmaması konusunda bir kampanya yürütünüz. Gıda güvenliği bağlamında

tarımda kullanılan kimyasallar, GDO’lu tohumlar gibi gıda ürünlerini doğallığından uzaklaştıran uygulamaların önüne geçmek nasıl mümkün olabilir? Önerileriniz nelerdir?

İnsanın en ufak şekilde dahi olsa müdahale ettiği bir ortamın ürünü hiçbir zaman “doğal” olamaz. O nedenle bazı gıda ürünlerinin “doğal” etiketiyle satılması, tüketiciyi yanıltan; onlarda sağlıklı, hatta organik algısı yaratan haksız bir uygulama. GDO’lu yemlerle beslenen hayvanların sütü nasıl “doğal” olabilir? Ya da bu sülle yapılan yoğurt? Aynı şekilde faydalı-faydasız ayırt etmeksizin temas ettiği tüm böcekleri, hatta arıları öldüren pestisitlerin kullanıldığı konvansiyonel tarım ürünleri nasıl “doğal” olabilir?

Öncelikle tüketiciyi yanıltan bu uygulamanın durdurulması, “doğal” teriminin gıda etiketlerinde kullanımının yasaklanması gerekli. Bunun dışında ülkemizde GDO’nun gıda üretiminde kullanılması yasak, ancak hayvan yemi olarak ithal edilmesine izin veriliyor. Bu büyük bir çelişki olmakla birlikte, aynı zamanda sonuçlarını bilim insanlarının bile tam öngöremediği insanlık ve doğa açısından çok büyük bir risk. Bu konuda atılması gereken adım belli, GDO’lu hiçbir ürünün, hayvan yemi de dahil, ülkeye girişine izin verilmemeli ve bu yasaklanmalı. Bizim

GDO’ya ihtiyacımız yok; bizim mera hayvancılığının, ekolojik üretimin desteklenmesine ihtiyacımız var.

İklim değişikliğine neden olan en önemli unsurların başında konvansiyonel hayvancılık geliyor, oysa bütüncül yönetim uygulamasıyla yapılan mera hayvancılığının tam tersi karbon salımını azalttığı bilimsel verilerle ispat edilmiş durumda. Mera hayvancılığını geliştirerek ve hayvan yemi olarak kullanılan mısır gibi ürünlerin daha fazla ekilmesini teşvik ederek GDO’lu yem sorunu-muzu çözebiliriz.

GDO’lar, biyolojik çeşitliliğimizi tehdit ediyor. GDO, yemler yoluyla hayvan dokusuna geçerek insana da zarar veriyor. Bazı GDO’ların kanser, alerji gibi hastalıklara neden olabileceği araştırmalarla da ortada. Ayrıca pek çok GDO çeşidinin sağlık açısından nasıl bir tahribata yol açacağı henüz bilinmiyor bile. Yani durum, düşündüğümüzden daha vahim.

Ekolojik tarım, insana ve çevreye dost üretim sistemlerini içeren bir tarım şekli olduğu için sentetik, kimyasal ilaçlar ve kimyasal gübre-

lerin kullanımına karşıdır. Üretimde, ürünün kalitesini yükseltmeyi amaçlar. Organik tarımla üretilen ürünlerde GDO kesinlikle yasaktır. Türkiye, doğru bir ekim/üretim planlamasıyla hayvan yeminde kendine yetebilir duruma gelebilir ve bu duruma gelinceye kadar da GDO'lu hayvan yemi yerine GDO'suz hayvan yemi ithal edebilir. GDO'yla ilgili esnek tedbirler yerine, doğal yaşamın sürdürülebilirliğini esas alan ekolojik tarımı teşvik edici düzenlemeler beklediğimiz Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın, GDO'yu sınırlarımızdan sokmayarak, hayvan yeminde ve gıdada kendine yeterli bir ülke olma yolunda adımlar atmasını bekliyoruz.

Gerek tarım alanlarının başka amaçlarla kullanılması gerekse var olan toprakların ve su kaynaklarının kirlilik, pestisit kullanımı, endüstriyel atıklar gibi çeşitli nedenlerle verimliliğini kaybetmesi tablosuyla karşı karşıyayız. Bu durumda kentlerde yaşanacak bir ekolojik dönüşümün yaşanması bir zorunluluk olarak karşımıza çıkıyor. Bu konuda atılabilecek adımlar konusunda bilgi verebilir misiniz?

Öncelikle tüketici olmaktan vazgeçip kullanıcı olmaya ya da bilinçli bir tercih yaparak **türetici** olma kararı vermek gerekiyor. Gerekliyorum, çünkü bu şekilde tüketmeye devam edersek marketlerde, pazarlarda sentetik gübreler, sentetik ilaçlar, hormonlar, antibiyotikler, katkı maddeleriyle **"gıdaymış gibi"** sunulan yiyeceklerden başka bir şey bulamayacağız.

Sözlük anlamında gıda "yenilebilir, beslenmeye elverişli her türlü madde; yaşamak, varlığını sürdürmek için gerekli şey" olarak tanımlanıyor. Yiyeceklerimizin besleyici değerini ise topraktan aldığı besin maddelerinin zenginliğiyle doğru orantılı. Ancak günümüzde yabancı

otları, ürüne zarar veren böcek ve mantarları yok etmek için kullanılan ilaçlar, hayvanları beslemek için kullanılan genleriyle oynanmış mısır ve soya ile hazırlanmış yemler, tat, dayanıklılık, görüntü vs. için kullanılan katkı maddeleri, rafinasyon, yüksek ısı ve basınç gibi işlemler yiyecekleri doğal yapılarından uzaklaştırıyor.

Gıda alışverişlerimizi de bu farkındalıkla yapmamız gerekiyor, çünkü **neyi desteklersek ona hizmet ediyor, onu büyütüyoruz**. Yani toprağı, suyu kirleten; kuşlara, arılara zarar veren; sağlığımızı tehdit eden tarım ilaçları ve sentetik gübreleri kullanmadan, doğal yöntemlerle yetiştirilmiş gıda alışverişi için doğru sorular sormak, araştırmak ve doğa dostu üretim yapan üreticileri desteklememiz gerekiyor.

Bunun için üç yol var: Birincisi kendi gıdamızı yetiştirmek, ikincisi gıdamızı güvendiğimiz üreticilerden satın almak, üçüncüsü gıdanın zararlı kimyasallardan arı yetiştirildiğinin kontrolünü garantileyen organik sertifikalı yiyecekleri tercih etmek...

Bu üç yolu farklı ürünler için aynı anda da tercih edebilirsiniz. Gıdanın bir bölümünü organik alırsınız, bir bölümünü nasıl tohum kullandığını, nasıl yöntemlerle yetiştiricilik yaptığını bildiğiniz üreticilerden temin edersiniz, bir bölümünü de kendiniz yetiştirebilirsiniz. Organik sertifikalı gıdalara ekolojik pazarlardan, marketlerden, internette ulaşmak mümkün.

Güvendiğiniz üreticileri nereden bulabileceğiniz sorusuna gelince... Türkiye'de yerli tohum kullanan, kimyasal ilaç ve sentetik gübre kullanmadan ürün yetiştiren, mera hayvancılığı yapan üreticilerin sayısı giderek artıyor ve onlara ulaşmak isteyenler **Gıda Toplulukları** gibi dayanışma ağları oluşturarak üreticilerini belirliyorlar. İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Çanakkale

gibi pek çok şehirde güvenilir üreticilerin haftalık olarak sunduğu ürün listelerinden seçim yaparak gıda alışverişi yapan yüzlerce insan var ve sayıları giderek artıyor. Üye olabileceğiniz gıda topluluklarının listelerine ve kendi gıda topluluğunuzu oluşturabileceğinize dair bilgilere, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği'nin hazırladığı **www.gidatopluluklari.org** sitesinden ulaşabilirsiniz.

Alışveriş yaparken sorulması gereken sorulara gelince: Kimler tarafından nasıl üretilmiş? Üretiminde pesitisi ya da sentetik gübre kullanılmış mı, içinde sağlığa zararlı kimyasallar var mı? Ne kadar mesafeden geliyor (gıdaların çok uzak mesafelerden taşınması iklim değişikliğinin temel nedenlerinden biri olan karbon salımına yol açıyor)? Hayvanlar GDO'lu yemle besleniyor mu? Ürün yerli tohumdan mı üretilmiş? İklim değişikliğine ve hastalıklara daha dayanıklı yerli tohumların ekilerek çoğaltılması gıda güvenliğimiz için çok önemli.

İşlenmiş gıdaların etiketlerinde tamamen bir pazarlama yöntemi olan "doğal", "naturel", "köyden gelen", "ninemin bahçesinden", "saf" gibi ifadeler de çoğu zaman gerçeği yansıtmıyor. Bir yiyeceğin etiketinde anlaşılmasın kimyasal maddeler arttıkça, o yiyecekte uzak durma nedenlerimizin de arttığını unutmamak gerek.

Gıda satın alırken katkı maddelerinin ne kadarını tanıyorsunuz, evde kullanıyor musunuz gibi konuları da sorgulamak gerekiyor. Örneğin, evde yemek yaparken E bilmem kaç veya monosodyum glutamat kullanıyor musunuz? Benim için, içeriğinde bilmediğim madde sayısının artması o gıdaya mesafemi de artırır. Eğer gerçek anlamda ihtiyacınız değilse, doğal olduğundan emin olmadığımız gıdaları satın almaktan vazgeçebilirsiniz. Az tüketmek, yanlış tüketmekten iyidir.

Sağlıklı, Adil ve Sürdürülebilir Gıdaya Yolculuk...

Mekan üzerinden adaleti ve demokrasiyi tartışan, İstanbul ve ötesinde ekolojik kent ve kırsal mekanlarda yaşamı hedefleyen; tartıştıkları bilgileri ve hedeflediklerini nitelikli bir kamusal bilgi üretimine dönüştürmeyi amaçlayan Mekanda Adalet Derneği, 23 Ekim Salı günü bir yürüyüş ve panel gerçekleştirdi. Yürüyüş rotasında gıda üretiminin ve tüketiminin kapitalist ilişkilerden öte başka şekillerle yapılmasını mümkün kılan Fenerbahçe Parkı Topluluk Bahçesi, Eppek, Kadıköy Kooperatifi, Komşu Kafe, Roma Bostanı ve Kuçe Yemek Kolektifi vardı.

 Gülce DEMİNER

Günümüzde gıda meselesi bir meseleden ziyade krize dönmüş durumda, özellikle son birkaç yıldır. Dolayısıyla gıda üzerine düşünmek, yediklerimizi sorgulamak, sağlıklı, organik gıdaya erişebilmek marjinal bir seçimden öte artık bir hak olarak görülmeye başladı. Farklı motivasyonlarla da olsa gıda üzerine düşünmeye başladığımızda, gıdanın aslında izini sürmüş oluyoruz. “Ben ne yiyorum”dan başlayıp, “bu gıda bana nerden geldi, bunu kim üretti, ne kadar tarım ilacı kullanıldı, hormonlu mu, genetiği değiştirilmiş mi, yediğimin gerçekten bir besin değeri var mı”ya kadar gidebilen bir çıkmaza girebiliyoruz. Bu çıkmazlar özellikle gitgide büyüyen metropollerde yaşayan insanların ortak bir sorunu haline gelmiş olmalı ki son birkaç yıldır tanık olduğumuz gıda toplulukları, kent bahçeleri, gıda kooperatifleri gibi oluşumların sayısı artmaya başladı. Kafamızı kurcalayan bir başka soru da tükettiğimiz gıdaların üreticiden tabağımıza gelene kadar kat ettikleri yolların adaletsizliği oluyor. Bir semt pazarına gittiğimizde bile ürünleri satan pazarcılarının çoğu o

ürünü üreten kişi olmuyor, halden topluca alıp pazara satmaya geliyor. O ürünleri kimin ürettiğini bilmiyoruz. Bir market ise o ürünleri kimin ürettiğini sorgulayabileceğimiz bir mekanı bile mümkün kılmıyor; oldukça yapay, sadece satın almamızı sağlayan, ürünle temasın mümkün olmadığı, ürün üzerine tartışamayacağımız ya da düşünemeyeceğimiz mekanlar olarak karşımıza çıkıyor. Zaten bir markette satılan çoğu ürün, sebze meyve dışında -ki bazen onlar bile- plastik ambalajlı, besin değeri olmayan gıda bile denemeyecek ürünler oluyor. Gıdayla olan ilişkimiz bireysel bir sorun veya serzenişten öte sistemsel bir mesele ve gıdayla olan ilişkimizi değiştirmek de ancak gıdanın izini sürmekle; gıdayı yetiştirdiği toprak, satıldığı yer, geçtiği yollar gibi mekanlarla eklenilerek sorgulamakla, üreticilerle ve üreticinin emeği ile düşünmekle mümkün.

Mekan üzerinden adaleti ve demokrasiyi tartışan, İstanbul ve ötesinde ekolojik kent ve kırsal mekanlarda yaşamı hedefleyen; tartıştıkları bilgileri ve hedeflediklerini nitelikli bir kamusal bilgi üretimine dönüştür-

meyi amaçlayan **Mekanda Adalet Derneği**, **beyond.istanbul** adıyla üç ayda bir yayın yapıyor. Derginin son sayısında “mekanda adalet ve gıda” konusunu farklı disiplinlerden akademisyenler, mimarlar, gönüllülerle tartışıyor ve İstanbul’da kurulmuş gıda kooperatifleriyle, gıda topluluklarıyla, bostanlarla gerçekleştirdikleri röportajları konu alıyor. Bu sayıyla birlikte Mekanda Adalet Derneği, 23 Ekim Salı günü bir yürüyüş ve panel gerçekleştirdi. Gıda üretiminin ve tüketiminin kapitalist ilişkilerden öte başka şekillerle yapılmasını mümkün kılan Fenerbahçe Parkı Topluluk Bahçesi, Eppek, Kadıköy Kooperatifi, Komşu Kafe, Roma Bostanı ve Kuçe Yemek Kolektifi gibi umut veren gıda mekanlarını gezdik.

Toprak ve Doğayla Kurulan Bağlar

Fenerbahçe Topluluk Bahçesi, üç yıl önce Saint Joseph Fransız Lisesi ve Kadıköy Belediyesi işbirliği ile ortaya çıkıyor. Permakültür esas alınarak, atalık tohumlardan, herhangi bir ilaç, kimyasal gübre kullanılmadan sebze meyve yetiştiriliyor. Saint Joseph Lisesi'nin yanı sıra, farklı ilkokullardan öğrenciler de geliyor ve çocuklar burada toprakla, doğayla uğraşıyor, belki de hiç görmediği böcekleri, solucanları eliyor, doğayla ve böceklerle kurdukları ilişkileri tamamen değişebiliyor. En başta korkup kaçan çocukların zamanla böceklerle barıştığı, ondan korkmaması gerektiğini öğrendiğini söylüyor bahçede çalışan gönüllüler. Topluluk Bahçesi, gönüllülük esasına dayansa da bahçede aktif olarak rol alan kişilerin sayısı üç yıldır 10 kişiyi geçemiyormuş. İşin can alıcı bir tarafı da var. Bahçede kompost ve solucan gübresi yapmaya başlamışlar, bunun için de civardaki birkaç restoranla görüşüp atıkları toplama teklifinde bulunmuşlar. Bir de ekolojik pazarlardaki çöpleri alma fikri çıkmış. Pazardan "çöp" olarak gelen çoğu poşetten neredeyse hiçbir sorunu olmayan taptaze sebzeler çıkmış, restoranlar da bu işe pek yanaşmamış, birkaç tanesi bir-iki defa yapıp sonra bırakmış ne yazık ki. Topluluk Bahçesi, yetiştirdikleri ürünleri ihtiyaç sahiplerine dağıtıyor, bunun için de sonuncu şubesini Kadıköy'de açan, Derviş Baba Kahvehanesi'yle işbirliği içindeler.

Atalık Tohumlardan Zengin Ekmekler

Topluluk Bahçesi'nden çıktıktan sonra ikinci durağımız **Eppek** oldu. İçeri girer girmez mükemmel bir koku alıyorsunuz. Eppek, Kızıltoprak'ta yer alan, atalık buğdaygillerle (buğday, çavdar, arpa) petrol bazlı gübre ve kimyasallar

kullanılmadan üretilip taş değirmende öğütülerek ekşi mayayla elde edilen ekmekler üreten bir fırın. Besin değeri bakımından oldukça zengin, çünkü buğday, normalde kepek ve ruşeym gibi "ayıklanan" kısımlarıyla tam olarak öğütülüyor, verdiği tokluk hissi de oldukça uzun süreli. Beyaz ekmeğe oranladığımızda kilogram fiyatı neredeyse dört katı olsa da gerçekten güzel bir ekmek, hatta öğün yediğinizi hissediyorsunuz. Buğdayları Çanak kale, Antalya ve Kütahya gibi birçok farklı yerdeki küçük üreticilerden sağlıyorlar, bu da ne yazık ki tedariki zorlaştırıyor.

Aracsız, Şeffaf Üretim ve Tüketim

Üçüncü durağımız ise **Kadıköy Kooperatifi** oldu. Kooperatif, Kadıköy'de bir gıda topluluğunun eksikliğini fak etmeleri üzerine üretim, dağıtım, paylaşım ve tüketim ilişkilerini birlikte ele almayı hedefleyerek yola çıkmış bir oluşum. Küçük üreticilerle aracı olmadan tedarik sağlamayı, birlikte karar almayı, karar alma süreçlerinin şeffaf olmasını ve gönüllülük esasıyla çalışmayı hedefliyorlar. Öte yandan üretim ve tüketim ilişkilerinde toplumsal ve ekolojik faydayı esas alıyorlar. Kâr amacı gütmüyorlar ve amaçları olabildiğince çok insana ses duyurabilmek ve gıda üzerinde daha uzun tartıştığımız, düşündüğümüz alanları mümkün kılabilmek.

Kapsayıcı, Dayanışmacı, Yerel

Kadıköy'de yolumuza devam ederken dördüncü durağımız Yeldeğirmeni'nde yer alan **Komşu Kafe Kolektifi** oldu. Adından da anlaşılacağı gibi kafe kâr amacı gütmüyor. Patron, işçi, müşteri gibi hiyerarşik pozisyonları sorgulamayı ve yıkmayı hedef alırken dayanışma ekonomisi olarak işlemeyi hedefliyor. Komşu Kafe aynı zamanda göçmenlerin ve mültecilerin de

Fenerbahçe Topluluk Bahçesi, üç yıl önce Saint Joseph Fransız Lisesi ve Kadıköy Belediyesi işbirliği ile ortaya çıkıyor. Permakültür esas alınarak, atalık tohumlardan, herhangi bir ilaç, kimyasal gübre kullanılmadan sebze meyve yetiştiriliyor.

Eppek, Kızıltoprak'ta yer alan, atalık buğdaygillerle (buğday, çavdar, arpa) petrol bazlı gübre ve kimyasallar kullanılmadan üretilip taş değirmende öğütülerek ekşi mayayla elde edilen ekmekler üreten bir fırın.

Beyoğlu'nda bulunan Kuçe, dayanışma ilişkilerini güçlendirmeyi hedefleyerek sağlıklı ve lezzetli gıdayı herkese erişilebilir kılmayı istiyor.

evi, dolayısıyla mevcut “yerellik” kavramını da dönüştürdüklerini söyleyebiliriz. Bir sermaye ile işleyen kapitalist bir kafe anlayışından farklı olarak yaşam tarzı, cinsel eğilim, ırk, ulus gözetmeksizin farklı yerellikleri kapsayan ve herkesle dayanışma içinde olmayı amaçlıyor. Kafede kullanılan ürünlerin bir kısmını kooperatif, pazar ve yerel dükkanlardan almaya çalıştıklarını ancak bütün ürünleri lojistik, ekonomik sorunlar dolayısıyla bu tarz inisiyatiflerden tedarik edemediklerini de belirtiyorlar.

İstanbul’un Merkezinde bir Kent Bahçesi

Kadıköy’den sonra kıta değiştirip bir başka kent bahçeciliği örneği olan **Roma Bostanı**’nı ziyaret ettik. Bostan Beyoğlu, Cihangir semtinde Boğaz’ı gören bir yamaçta yer alıyor. Önceleri çöplük olarak kullanılan boş bir araziye ken belediyenin daha sonra imara açmaya karar vermesiyle bir direniş süreci başlıyor. Oldukça zorlu geçen süreçlere rağmen gönüllülük esasıyla, permakültür ilkeleriyle ve atalık tohumlarla tarımsal faaliyet sürdürülüyor Bostanda. Mahallelinin ve orada takılan grupların en başlarda Bostanın dayanamayacağını düşündüklerini ve kabul etmediklerini ancak zamanla onu benimsediklerini de belirtiyor gönüllüler. Bu benimseyiş, farklı kesimlerden insanların kentte ürün yetiştirmeye olan bakışını değiştirebileceği gibi, gıdaya olan bakışını da değiştirebileceği bir alanı mümkün kılıyor aslında.

Sağlıklı, Lezzetli, Erişilebilir Gıda

Yine Beyoğlu’nda bulunan **Kuçe Yemek Kolektifi**’nde yemek yerken, sohbet etme şansımız da oldu. Kendi emeğinin değerini kendileri belirlemek isteyenler olarak ve farklı kadınlık deneyimleriyle yan yana gelerek eski 3. Mevki’yi Kuçe ismiy-

Roma Bostanı Beyoğlu, Cihangir semtinde Boğaz’ı gören bir yamaçta yer alıyor. Önceleri çöplük olarak kullanılan boş bir araziye ken belediyenin daha sonra imara açmaya karar vermesiyle bir direniş süreci başlıyor.

le sürdürüyorlar. Dayanışma ilişkilerini güçlendirmeyi hedefleyerek sağlıklı ve lezzetli gıdayı herkese erişilebilir kılmayı istiyorlar. Ürünlerini de kendi ürünlerini kendi yetiştiren, yetiştirenlerle temas halinde olabildikleri küçük üreticilerden, yerel bostanlardan ve kooperatiflerden sağlıyorlar.

Gıdayla Olan İlişkimizi Değiştirmek

Son durağımız ise Mekanda Adalet Derneği’nde adil ve sağlıklı gıda sofrasında bir sohbet oldu. Metropollerde yaşayan insanlar olarak gıdayla olan ilişkimizin ne kadar yabancılaştığını ve gıdayla olan temas noktalarımızın ne kadar sınırlı olduğunu fark ettik. Buzdolabımızı her açtığımızda domates, yumurta, süt hatta çilek bile bulabiliyoruz, istediğimiz her an, her saatte et tüketebiliyoruz. Yediklerimizin sağlıklı olup olmayışı bir sorunken, bunu mümkün kılan koca bir sistem var önümüzde. Ancak aynı zamanda bunu kırabileceğimiz, gıdayla olan temasımızın arttığı, üreticiyle olan

teması sağladığımız, kentte karpuz bile yetiştirebildiğimiz umut veren mekanların yaratılabildiğine tanıklık ettik. Beslenme alışkanlıklarımızın gerçekten “alışkanlıktan” ibaret olduğunu görmemize (her sabah yumurta, domates yemek gibi) ve gıdanın ne kadar değerli olduğunu fark edebilmemize olanak sağladı bu mekanlar. Sağlıklı, “iyi” ve adil gıdaya ulaşmak sınıfsal bir mesele olabiliyor ne yazık ki, kooperatiflerden veya alternatif gıda topluluklarından ürün almaya gelenlerin genellikle orta sınıftan insanlar olduğunun da çokça altı çizildi ve işin eşitsizlik boyutu masaya yatırıldı. Ancak gıdayla olan ilişkimizi değiştirdiğimizde sağlıklı ve adil gıdanın aynı zamanda daha çok insana ulaşabileceğini de unutmamak gerekiyor. Kent bahçelerinin ihtiyaç sahiplerine ürün dağıtması veya kolektif kafe ve yemek yerlerinin ihtiyacı olan olmayan herkese kapılarını açması dayanışmamızı güçlendiriyor ve imkansız olarak görülen çoğu şeyin yapılabildiğini göstererek bize umut mekanları sağlıyor.

Sürdürülebilir Gıda Platformu

daha iyi gıda için

DAHA İYİ GIDA İÇİN

*Günümüz ve gelecek nesiller için sağlıklı, güvenilir
ve sürdürülebilir gıda sistemleri değişim ve
dönüşümünü hızlandırmak için*

SİZ DE ÜYE OLUN!

Sürdürülebilir Tarımın Yol Haritası

İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD Türkiye), Türkiye'deki tarımın sürdürülebilirlik yönündeki dönüşümüne katkı sağlamak, sürdürülebilir tarım konusunda farkındalığı artırmak ve sürdürülebilir tarımın mümkün olduğunu göstermek amacıyla "Sürdürülebilir Tarım İlkeleri İyi Uygulamalar Rehberi"ni hazırladı. Sürdürülebilirliği sektörün tüm paydaşlarının temel stratejilerinden biri haline getirmek yolunda önemli bir yol haritası sunan rehberin ayrıntılarını SKD Türkiye Başkan Yardımcısı, Sürdürülebilir Tarım ve Gıdaya Erişim Çalışma Grubu Başkanı Duygu Yılmaz anlattı.

SKD olarak, Sürdürülebilir Tarım İlkeleri İyi Uygulamalar Rehberi'ni yayınladınız ve bir toplantıyla kamuoyuyla paylaştınız. 2015 yılında yayınladığınız Sürdürülebilir Tarım İlkeleri çalışmasının devamı niteliğinde sanırım bu çalışma. Bu geçen sürede neler eklendi çalışmaya ve bu rehberle neyi hedefliyorsunuz?

SKD Türkiye olarak, tam 14 yıldır, iş dünyasının sürdürülebilir kalkınma konusunda farkındalığını artırmak ve sürdürülebilirliği iş dünyasının temel stratejilerinden biri haline getirmek için çalışıyoruz. Sürdürülebilir Tarım ve Gıdaya Erişim de dört ana odak alanımızdan biri. 2015

yılında yayımladığımız ve bu alanda Türkiye'deki ilk çalışmalarından biri olan **Sürdürülebilir Tarım İlkeleri**; tarımın çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarını sürdürülebilirlik perspektifinden ele alan bütüncül bir yaklaşım oldu.

Bu yayının ardından orta vadeli hedefimizi, Sürdürülebilir Tarım İlkeleri'ni sağlıklı, adil, erişilebilir bir tarım-gıda sistemine geçişte hayati bir konu olarak başta karar alıcılar olmak üzere, Türkiye'nin gündeminde tutmak, sürdürülebilir tarıma geçişi teşvik edecek ve yaygınlaştıracak çözümlerin geliştirilmesi olarak belirledik. Bu hedefle, 2015 yılında yayımladığımız Sürdürülebilir Tarım İlkelerini sadeleştirdik. Ek olarak sürdürülebilir tarım alanında örnek uygulamalar yapan SKD Türkiye, TÜSİAD ve Global Compact Türkiye'nin ilgili çalışma gruplarındaki şirketlerin projeleriyle destekledik. Ayrıca FAO ve İstanbul Politikalar Merkezi'nden konuya ilişkin değerlendirmelerini aldık ve Sürdürülebilir Tarım İlkeleri İyi Uygulamalar Rehberi'ni hazırladık. 12 Ekim'de, Tarım ve Orman Bakanlığı Tarımsal Araştırma ve

Politikalar Genel Müdürü Özkan Kayacan'ın da katılımıyla, TÜSİAD ve UN Global Compact işbirliğiyle, hazırladığımız bu rehberi tanıtmak ve Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) yolunda, sürdürülebilir tarımı ilgili kamu kurumları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler ile birlikte konuşarak, bu alanda uygulamayı teşvik edecek, yaygınlaştıracak ortak çözüm olanakları ve işbirlikleri geliştirmek, yani sürdürülebilir tarıma geçiş konusunu farklı paydaşlarla masaya yatırmak hedefiyle bir araya geldik.

Kamuoyuyla paylaşmış olduğumuz bu rehberin en temel hedefi, Türkiye'deki tarımın sürdürülebilirlik yönündeki dönüşümüne katkı sağlamak, sürdürülebilir tarım konusunda farkındalığı artırmak ve sürdürülebilir tarımın mümkün olduğunu göstermektir. Rehber ayrıca sürdürülebilir tarımla ilgili daha kapsamlı çalışma ve düzenlemelere ihtiyaç olduğuna dikkat çekerek, sürdürülebilirliği sektörün tüm paydaşlarının temel stratejilerinden biri haline getirmek yolunda da önemli bir yol haritası sunuyor.

Türkiye'deki sürdürülebilir tarımın gelişmesinde en temel sorunlar neler sizce ve rehberin bu sorunların aşılmasında nasıl bir katkısı, ne gibi bir rolü olacak?

Tarım yaşamın temel kaynağını oluşturan ve farklı iktisadi, sosyal faaliyet ve uygulama alanlarıyla, toplumun tüm kesimleriyle etkileşim halinde olan bir sektör.

Tarım sadece ülkemizde değil, dünyada da çoğunlukla tek boyutuyla ele alınıyor. Çalışmalar bazen sadece gübre veya zirai mücadele ilaçlarının toprak yapısı ve yeraltı sularına etkileri ile bu etkilerin nasıl minimize edileceği üzerine odaklanıyor. Bazen su kaynaklarının kısıtlı olması nedeniyle, suyun tarımsal üretimde verimli kullanılması ön plana çıkıyor. Bazen de temel gelir kaynağı tarımsal üretim olan kırsal nüfusun altyapı sorunlarının nasıl giderileceği, çiftçilerin gelir düzeylerinin nasıl artırılacağı veya tarım işçilerinin sosyal haklarının nasıl iyileştirilebileceği konuşuluyor.

Sürdürülebilir tarım, öncelikle tarıma bakış açısının değiştirilmesini gerektiriyor. Yani tarımın çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarının bir arada ve sürdürülebilirlik perspektifinden ele alınmasını. Sürdürülebilir tarım yeni ve gelişmekte olan bir kavram. Tarımın sürdürülebilirlik stratejileriyle yeniden ele alınması ve dönüşümü için bu konuda farkındalığın, bilginin ve uygulamaların artması ve yaygınlaştırılması gerekiyor.

Dünya Ekonomik Forumu tarafından yayınlanan rapora göre nüfus artışıyla birlikte 2050 yılındaki küresel gıda talebi günümüzdeki ortalama talebe göre %70 artacak. Türkiye'de olduğu gibi dünyada da nüfus hareketlerinin kırsaldan kentte hızla kayması; artan tarım-gıda talebine eklenen başka bir zorluk. Sürdürülebilir tarım, gelecek nesillerin yeterli beslenebilmesi için vazgeçilmez bir yol haritası olma-

sının yanında dünya ve ekosistem üzerinde yaratılan tarım sektörü kaynaklı baskının da olabildiğince azaltılabilmesi için gerekli. Bu bağlamda, Sürdürülebilir Tarım İlkeleri İyi Uygulamalar Rehberi'nin Türkiye'nin sürdürülebilir tarıma geçişine önemli katkı sağlayacağına inanıyoruz.

Rehberdeki iyi uygulama örnekleri, Sürdürülebilir Tarım İlkeleri'nin uygulanmasının aslında çok da zor olmadığını ortaya koyması açısından ayrıca değerli. Tarım sektörüne girdi ve finansman sağlayanlardan, tarımsal ürün üreticilerine, gıda üreticilerinden bilgi teknolojileri hizmeti sağlayanlara kadar oldukça geniş yelpazedeki şirketin, sürdürülebilir tarım alanında çalışmalar yapması, sürdürülebilir tarıma geçiş adına oldukça umut verici.

Bu anlamda, 21. yüzyılın ve belki de insanlığın karşısındaki en büyük tehditlerden biri olan gıdaya erişim ve gıda güvenliği konusunda, Türkiye'de ilk elden neler yapılması gerekiyor? Kamunun, özel sektörün ve tabii yurttaşların üstüne düşenler neler?

Dünyanın şu an karşı karşıya olduğu küresel sorunlar ve demografik değişimler, insanoğlunun en temel ihtiyacı olan beslenme ihtiyacına cevap veren ve bütün insanların hayatına dokunan tarım sektörü üzerinde önemli baskılar yaratıyor. Hepimizin ortak amacı, bugünün ve gelecek nesillerin **yeterli ve güvenli gıdaya erişebildiği bir dünya**. Bunun yanında tarım-gıda üretiminin doğal kaynaklar üzerinde yarattığı baskının minimize edilmesi ve SKH'lere uygun bir gıda üretim yöntemini vazgeçilmez görüyoruz. Bu amaçlarımıza ulaşmamızın yolu ise sürdürülebilir tarımdan geçiyor. Sürdürülebilir tarımı hayata geçirmek ise, sektördeki tüm aktörlerin sürdürülebilirlik bakış açısını, ana stratejilerinden biri olarak konumla-

malarıyla mümkün. Karar vericiler, iş dünyası, sivil toplum kuruluşları ve kamuoyu olarak bunu yapabileceğimize inanıyoruz.

Kamu şu ana kadar, oluşturduğu düzenlemeler ve destek mekanizmaları ile sürdürülebilir tarıma geçişe yönelik önemli çabalara imza attı. ÇATAK (Çevre Amaçlı Tarım Araçlarını Koruma) Programı, Havza Bazlı Destekler, arazi toplulaştırması ve damlama sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması, bu konuda atılan çok değerli adımlardan sadece birkaçı. Bakanlığımızın halihazırda mevzuatta tanımlı olmayan sürdürülebilir tarımı, benzer yaklaşımla, kapsamlı olarak ele alacağına ve gerekli mekanizmaları oluşturacağına inanıyoruz.

Biz de SKD Türkiye olarak bakanlığımızın bu çalışmalarına destek vermekten büyük memnuniyet duyacağız. Öte yandan sürdürülebilir tarım ilkelerine uygun tarımsal faaliyetlerin, mevcut destekleme mekanizmalarının hızla geliştirilmesi ile çok daha çabuk yaygınlaşacağına inanıyoruz.

Kamu desteğinin mevzuat geliştirilmesinin yanında, fiziksel altyapı, teknolojik uygulamalarla tarımsal verimliliğin artırılmasına olanak tanıyacak faaliyetlere odaklanmasının önemli olduğunu özellikle vurgulamak isterim.

Dünyada birçok şirketin, özellikle 2000'li yılların başından bu yana, sürdürülebilirlik vizyonunu temel stratejilerinden biri haline getirmeye çalıştığını, başta sürdürülebilir tedarik zinciri olmak üzere çok sayıda çalışma yapıp standartlar oluşturduğunu ve bu standartları kullandığını görüyoruz. Türkiye'de de özel sektörün bu konuya çok yakın ilgisi ve çok sayıda kapsayıcı projesi/uygulaması var. Faaliyetlerini sürdürülebilirlik alanına odaklamış, bu konuda kolektif çözümler üretme çabasında olan şirketlerin sayısının artarak devam etmesini diliyoruz.

Hayatın Mücevherleri: Tohumlar

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği ve %100 Ekolojik Pazarlar'ın kurucularından biri Lalehan Uysal. Grafik tasarımcı olarak onlarca derginin tasarımına da imza atan Uysal, "hayatın mücevherleri" olarak tanımladığı tohumlardan ilham alarak çektiği fotoğrafları, geçtiğimiz Temmuz ayında ilk kez Londra'da Oxford Üniversitesi, St. Catherine's College'de gerçekleşen ve yaklaşık 40 yıldır prestijli yemek sempozyumu olarak kabul gören "Oxford Symposium on Food and Cookery"de sergiledi. Teması tohum olan sempozyum kapsamında açtığı "Hayatın Mücevherleri: Tohumlar" adını taşıyan sergisinde yer alan tohum fotoğrafları, dünyanın farklı ülkelerinden gelen akademisyenler, yemek yazarları ve gazetecilerin dikkatini çekti. Kendisini "tohum gözlemcisi" olarak tanımlayan tasarımcı, ikinci sergisini geçtiğimiz Eylül ayında Gaziantep Uluslararası Gastronomi Festivali'nde açtı. Sergide Gaziantep'e has ürünlerin tohumlarından ilham alarak çektiği yeni fotoğraflar yer aldı ve festival serginin açılışı ile başladı. Londra ve Türkiye'de farklı tohum fotoğraflarıyla ama hep aynı adla açtığı sergilerle tohuma dikkat çeken Uysal, üçüncü sergisini Ekim ayında bu kez Çukurova'ya has tohumlardan aldığı ilhamla çektiği fotoğraflarla Adana Lezzet Festivali'nde açtı. Ama Uysal, "Ben sergi açmıyorum, gözümüzü açıyorum" diyor. Belli ki fotoğraflarında öne çıkan estetik bunun için... Tohumları görünür kılmak için... Gelin büyüleyici fotoğrafların ardında kalanı ondan dinleyelim...

 Lalehan UYSAL

insan kendinin de bir tohum olduğunu unutarak yaşıyor. Tohumu sadece ekilen, filizlenen, yemek için önümüze gelen şeylerin kaynağı sayıyor. Oysa doğada sadece yediğimiz değil gölgesinde oturduğumuz ağacın da, bastığımız çimin de, saksıdaki çiçeğin de tohumu var.

İnsan doğanın bir parçası olduğunu unutmuş, büyük bir kibirle onu boş zamanlarında bir hobi gibi korumayı planlıyor. Dünya doğanın döngüleriyle ahenk içinde dönüyor. Tohum bu döngünün merkezdeki çekirdeği, hayatın özü. İnsan fark etse de fark etmese de bu gezegende hayat var olduğu sürece toprakla buluşacak, yeşerecek. Atalık dediğimiz yerel tohumlarımız yerine çiftçinin kısır hibrid tohumlarla ekim yapmaya

zorlanmasına, her yıl yeni tohumlar satın almak zorunda bırakılmasına, GDO'lu ürünlerin olağan duruşuna, Monsanto gibi bir canavarın varlığına rağmen...

Ben çocuk yaştan bu yaşta tohum gözlemcisiyim. Karahindiba tohumlarının rüzgarla bir coğrafyadan başka bir coğrafyaya uçuşunu, keçilerin yediği zeytin çekirdeklerini dağlara tepelere taşıyıp toprakla buluşturmasını, ağacından yere düşen meyvenin çekirdeğini kırıp yeşermesini hayranlıkla izliyorum. Umutsuzluğa kapıldığımda beni güçlendiren şey; gözümü kapatmak ve bir tohumun bir meyve ağacına dönüşünü düşlemek... O ağacın meyvesine uzanana kadar da gözümü açmamak! Gezegeenin toprağına her gün akıl almaz sayıda tohum düşüyor. Gör-

Kibris Akasya

Yazılı Karpuz

Geçmişte Anadolu'da gelin kızı çeyiz olarak tohum verilirmiş. Ölen kişinin avucuna bir ağacın tohumu konur öyle toprağa verilirmiş. Bir ağaç olarak yaşama dönmesi beklenirmiş. Yörük kadınları boyunlarında bahçesini taşımış. Geride bıraktığı toprağından bir meyvenin çekirdeğini ve onu besleyecek tohumu alır, bir ipe dizer, boynunda göç ettiği coğrafyalara götürürmüş.

Limon

Balkabağı

mediğim, bilmediğim diyarlarda yeşeren, filizlenen, boy atan her tohumun nefesim olduğunu hissediyorum. Bazen derin sessizliklerde bu tohumlardan birinin toprağa düştüğünde çıkardığı sesi duyar gibi oluyorum. Kabuğunu çatlatışını, güneşe boynunu uzatan filizin çıtırtısını... Ben tohumun can seslerini gösteremediğim için fotoğraflarını çekiyorum. Onların bazen narin, ince, kırılğan, uçucu; bazen sert, iri, güçlü; bazen yeşil, kahve, siyah renkleri fark edilsin istiyorum. Tohumların her bir tanesinin inanılmaz tasarlanmış, tarifsiz zenginliklere sahip, birer mucize olduğunu göstermek istiyorum. Fotoğraflarımdaki tohumların gözle görünmesiyle ruhun toprağında yeşereceğine inanıyorum. Deklanşöre her bastığımda toprağına tohum serperken Anadolu insanının dillendirdiği kadim sözün sonuna bir kelime daha ekleyerek tekrarlıyorum; "Kurda, kuşa, aşa" ve göze!

Ektiği tohumun sadece insan için değil, tüm canlılar için olduğunu anlatmak amacıyla sarf ettiği bu anlamlı tekerleme, Anadolu insanının tohuma yüklediği anlamın ve verdiği değerlerin de ifadesi.

Geçmişte Anadolu'da gelin kızı çeyiz olarak tohum verilirmiş. Ölen ki-

şinin avucuna bir ağacın tohumu konur öyle toprağa verilirmiş. Bir ağaç olarak yaşama dönmesi beklenirmiş. Yörük kadınları boyunlarında bahçesini taşımış. Geride bıraktığı toprağından bir meyvenin çekirdeğini ve onu besleyecek tohumu alır, bir ipe dizer, boynunda göç ettiği coğrafyalara götürürmüş. Kız istemeye gider gibi tohum istemeye gidilirmiş. Bugün hâlâ tohum alışverişinde paranın geçmediği takas geleneğinin sürdüğü topraklarda yaşıyoruz. Şükür, hâlâ atalık tohumunu nemden korumak için küllerin arasında saklayan yaşlılarımız var.

Bana düşen de tohumları fotoğraf- lamak oldu. Tohum da, fotoğraf da hayatımda hep vardı. İkisini birleş- tirmem zaman aldı. Önceleri şekil- lerini, renklerini, hallerini tasarım harikası kusursuz eserler gibi gör- düğüm ve sakladığım tohumları bö- ceklenir, küflenir korkusuyla çekme- ye başladım. Fotoğraflarken başka renkler ve dokular gördüm. Beğeni- lmeye başlamasıyla hiç ilgilenmedim, çünkü amacım asla teknik açıdan şahane bir fotoğraf çekmek, sanat yapmak değildi. Fotoğraflarımda filtre, rötuş, photoshop yok. Tohum- lara müdahale etmediğim gibi onları güzel göstermeye de çalışmıyorum. Tek yaptığım onlara çok yakından

bakmak.

Artık onları görüyorum. Ve görün- meleri için çabalıyorum. Nasıl çe- kilirlerse daha iyi görüneceklerini bana tohumların kendileri söylüyor. Güzel yanlarını ele veriyorlar. Ama kaprisli olanları var, yerinde dura- mayanları da var. Çabuk bozulan- lar var. En zoru acı olanlar... Antep biberlerini çekerken hayli gözyaşı döktüm. Taze antepfıstığı gibi lez- zetli olan tohumları çekmek de zor. Bir bakıyorsun çekecek tohum kal- mamış...

Çalışırken yalnızım. Yardım almıyo- rum. Hangi tohumu nasıl, nerede, hangi ışıkta, hangi açıdan çekmeli- yim sorularını soran da cevaplayan da benim. Çekeceğim tohumun etra- fında dönüp durup, dans ediyorum. "Grafik tasarımcı önce iyi bir fotoğ- rafçıdır" diyen Bauhaus Ekolü'nün okulumuzdaki son temsilcisi Alman hocamızı mahcup etmemeye çalışı- yorum.

Plan yapmıyorum. Sergi bundan sonra hangi şehre, hangi bölgeye ya da hangi ülkeye gider bilmiyorum. Ama tohum fotoğrafları çekmeye devam edeceğim. Yeryüzündeki bir- çok bitkinin tohumlarını koruma altına alan Norveç'in Svalbard Ada- sı'ndaki tohum bankasına kadar yolum var! ○

Yeşil & Sirküler Ekonomi

6-9
Kasım
2018

RİMİNİ İTALYA
ecomondo.com

22.- ULUSLARARASI MALZEME
VE ENERJİ KAZANIMI VE
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA FUARI

ECOMONDO

THE GREEN TECHNOLOGIES EXPO

EŞ ZAMANLI ETKİNLİKLER

KEY ENERGY

ORGANİZASYON

ITALIAN EXHIBITION GROUP
Providing the future

KATKILARIYLA

ITA
ITALIAN TRADE AGENT

DAHA DETAYLI BİLGİ İÇİN LÜTFEN TÜRKİYE TEMSİLCİMİZ AYÇE KARADAG İLE İLETİŞİME GEÇİNİZ: Bee2Bee - Ayçe KARADAG - Zuhupase Mh. Omer Efendi Sk. Safak Apt. No:3 B Blok K:2 D: 14-1 34724 Kadıköy /İstanbul-TURKEY - Tel. 0090 216 700 1893 - ayce@bee2bee.com.tr- www.bee2bee.com.tr

Palm Yağı İçin Geleceği Yok Etmeyin!

Tüm dünyada market raflarını süsleyen büyük markaların birçoğu, palm yağını Endonezya'daki yağmur ormanlarını talan ederek üreten şirketlerin tedarikçilerinden satın alıyorlar. Greenpeace'in son raporu "Yağmur Ormanları için Geri Sayım", markaların gıda üretiminde kullandıkları palm yağı için üç yıldan kısa bir sürede neredeyse İstanbul büyüklüğünde bir yağmur ormanı alanının yok edildiğini ortaya çıkardı. Aynı rapora göre 25 palm yağı üreticisi 2015'ten bugüne 130 bin hektar yağmur ormanını yok etti.

 Burcu ÜNAL, Greenpeace Akdeniz İletişim Sorumlusu

Tropikal ormanlar dünyanın can damarı. Zira bu ormanlar dünya üzerindeki en geniş biyolojik çeşitliliği barındırıyor ve geçimlerini buradan sağlayan milyonlarca insana da ev sahipliği yapıyor. Bu bölgelerden biri de Endonezya'daki yağmur ormanları... Orangutan, kaplan, gergedan ve çeşitli kuş türlerinin evi; iklim de-

ğişikliği ile mücadelede dünyanın sahip olduğu en kıymetli doğal varlıklardan Endonezya'daki yağmur ormanları şimdi palm yağı endüstrisi yüzünden yok olma tehlikesi ile karşı karşıya... Yağmur ormanlarının palm yağı için yok edilmesi, dünyanın da bilinmezlerle dolu sona bir adım daha yaklaşması demek... Bir başka deyişle Türkiye'deki ge-

leceğimiz 9.000 kilometre ötedeki yağmur ormanlarının geleceğinden bağımsız değil. Gıdanın sürdürülebilirliğinden bahsettiğimizde, gıda üretiminin sürdürülebilir yollarla gerçekleştirilmesini es geçemeyiz. Tam da bu nedenlerle Greenpeace tüm dünyada, Endonezya'daki yağmur ormanlarını tahrip eden palm yağı endüstrisine karşı bir kampan-

ya yürütüyor. Bugün bir süpermar-kete girdiğinizde raflarda göreceği-niz ürünlerin etiketlerini okursanız neredeyse yarısından fazlasında palm yağı kullanıldığını göreceksi-niz. Türkiye’de bugüne kadar daha çok sağlığa etkisi üzerinden tartış-ma konusu olan palm yağının üre-tim aşamasındaki sicili aslında çok daha kabarık.

Sorularla Palm Yağı

Palm yağı nedir? Nereden elde edilir?

Palm yağı; çikolatalar, bisküviler, sabun ve şampuanlar da dahil olmak üzere süpermarketlerde satılan ürünlerin yarısından fazlasında kullanılan bitkisel bir yağ. Bu yağ, kökeni Batı Afrika’da olan palmiye ağacının meyvesinden elde edilse de artık tropikal bölgelerde de başarılı şekilde yetiştiriliyor. Palm yağı şirketleri, palmiye ağacı ekimine alan açmak için Endonezya’daki yağmur ormanlarını ve karbon açısından zengin turbalık alanları harap ediyor.

Şirketler neden bu kadar çok palm yağı kullanıyor? Neden diğer yağlar yerine palm yağı tercih ediliyor?

Palm yağının bileşimi soya, kanola/kolza tohumu, ayçiçek veya hindistan cevizi yağlarına benzer. Ancak düşük maliyeti ve yüksek yağ içeriği gibi çekici özellikleri nedeniyle palm yağı talebi giderek artıyor. Daha önce aynı amaçlarla hidrojenize soya yağı kullanan markalar da son yıllarda palm yağı kullanmaya başladı. Özel yağlar çikolata kaplamalarında, çikolatalarda, şekerlemelerde, ekmek, pasta, kek ve krema dolgularında (şeker, kağıt helva, bisküvi) ve kahve kremalarında sıklıkla kullanılıyor. Rafınızda saklayacağınız bir hindistan cevizi yağı sıcak havalarda hemen eriyecektir. Palm yağı ise hindistan cevizi gibi yağlara kıyasla düşük erime noktasına sahip olduğu için endüstri tarafından daha çok tercih ediliyor. Ayrıca doğal yağ içeriği ve diğer besleyici özellikleri nedeniyle anne sütü ikamelerinde sıklıkla palm yağı kullanıyor.

Palm yağı, yağmur ormanları için kötü mü?

Sorun palm yağının kendisi değil, nerede ve nasıl üretildiği. Endonezya’nın yağmur ormanları ve karbon açısından zengin turbalık alanları, palm yağı üretimi için yok ediliyor. Ancak bu böyle olmak zorunda değil. Palm yağı, yağmur ormanlarını yok etmeden de üretilebilir.

Gerçekten sürdürülebilir palm yağı üretimi mümkün mü?

Palm yağı, yağmur ormanları yok edilmeden de üretilebiliyor, zira pek çok şirket ve milyonlarca küçük ölçekli çiftçi de tam olarak böyle yapıyor. Büyük markalar için çözüm palm yağını yalnızca yağmur ormanlarını koruyan sorumlu üreticilerden satın almak. Markalar, tedarikçilerinden kirli palm yağı üretmediklerinin kanıtını talep etmeli ve bu kanıtlanana kadar da bu tedarikçilerle işleri askıya almalı.

Palm yağı kullanımının artması bekleniyor.

Dünya üzerinde tüm şirketlerin sürdürülebilir kaynaklardan palm yağı kullanması için yeterli alan var mı?

Daha fazla alan açmak için yağmur ormanlarını yok etmeyi sürdürüyoruz. Tarım ürünlerini nasıl ürettiğimiz ve ne için kullandığımız konusunda çok daha akıllıca hareket etmeliyiz. Çünkü toprak ve doğal kaynaklar sınırlı. Palm yağının ve diğer tarımsal ekinleri halihazırda dönüştürmüş veya bozunmuş topraklarda ve yerel halkların izin verdiği arazilerde yetiştirmeli, hasat verimliliğini sürdürülebilir bir şekilde en üst düzeye çıkarmalı ve araçları değil (biyolojik yakıt üretimi için kullanmak

yerine) yalnızca insanları beslemek için kullanmalıyız.

Sürdürülebilir Palm Yağı Birliği’nin (RSPO) standartları gözetilerek üretilen palm yağı “sürdürülebilir” midir?

Hayır, “sürdürülebilir” palm yağı endüstri sertifikasyonu RSPO bir “ormansızlaştırmaz faaliyet” standardı değildir.

Gerçekten işe yarayan sorumlu bir palm yağı inisiyatifi var mı?

Palm Yağı İnovasyon Grubu (POIG) Greenpeace, Yağmur Ormanları Eylem Ağı, Doğal Hayatı Koruma Vakfı ve az sayıdaki gelişimci palm yağı üreticileri tarafından kuruldu. POIG standartları, RSPO İlke ve kriterlerinden daha gelişmiş ve palm yağı faaliyetlerinin çevresel, sosyal etkileri ile insan haklarına olan etkilerini tam anlamıyla ele alıyor. Bunlar palm yağı üretimi için “sınıfının en iyi” standartları. POIG Sözleşmesi’ndeki kriterler (Göstergeler olarak ifade edilir) mevcut RSPO denetim sürecine ek olarak tasarlanmıştır; dolayısıyla bir şirket RSPO sertifikası alırken aynı zamanda POIG Göstergeleri için de değerlendirmeye tabi tutulabilir. POIG Göstergelerine göre palm yağı değerlendirmesi yapmak üreticilerin, önde gelen palm yağı alıcıları, satıcıları ve yetiştiricilerinin ‘ormansızlaştırma, turba ve sömürü içermeyen faaliyet’ politikalarına uyduklarını göstermeleri için en iyi yoldur. POIG standartları RSPO kriterlerinin ötesindedir ve ormansızlaştırma ile insan hakları ihlalleri arasındaki ayrımı birleştirir.

3 Yılda İstanbul Kadar Orman Yok Edildi

Tüm dünyada market raflarını süsleyen büyük markaların birçoğu, palm yağını Endonezya'daki yağmur ormanlarını talan ederek üreten şirketlerin tedarikçilerinden satın alıyorlar. Greenpeace'in son raporu "Yağmur Ormanları için Geri Sayım", söz konusu markaların gıda üretiminde kullandıkları palm yağı için üç yıldan kısa bir sürede neredeyse İstanbul büyüklüğünde bir yağmur ormanı alanının yok edildiğini ortaya çıkardı. Aynı rapora göre 25 palm yağı üreticisi 2015'ten bugüne 130 bin hektar yağmur ormanını yok etti. Bu ormansızlaşmanın %40'ı Endonezya'nın Papua bölgesinde gerçekleşti.

Büyük markaların palm yağı tedarikçisi Wilmar, palm yağını işte bu ormanları tahrip eden üreticilerden satın alıyor. Ne var ki Wilmar bu yıkım ilk gözler önüne serildiğinde palm yağı için yağmur ormanlarının yok edilmesine "dur" diyeceğine dair 2013 yılında söz vermişti. Greenpeace ise son raporu ile Wilmar'ın verdiği sözde durmadığını belgeleyerek, bir an önce palm yağı için yağmur ormanlarının talanına son vermesini istedi. Colgate-Palmolive, General Mills, Hershey, Kellogg's, Kraft Heinz, L'Oreal, Mars, Mondelez, Nestlé, PepsiCo, Reckitt Benc-

Palm Yağı Talanının İnsanlara ve Doğaya Zararları

- Son 16 yılda Borneo orangutanlarının yarısı yağmur ormanlarındaki tahribat nedeniyle yok oldu. Son yapılan çalışmalara göre Borneo orangutanlarının sayısı, 1999 ve 2015 yılları arasında yarıya indi. Küresel çapta tehlike altındaki 193 tür, palm yağı üretiminin tehdidi altında.
- Endonezya'da 1990-2015 yılları arasında yaklaşık 24 milyon hektarlık yağmur ormanı yok edildi.
- Harvard ve Columbia üniversitelerinin gerçekleştirdiği araştırmalar 2015'te Endonezya yağmur ormanlarında çıkan yangınlar nedeniyle 100 bin prematüre ölümü yaşandığını hesapladı. Dünya Bankası'na göre bu felaketlerin toplam maliyeti 16 milyar dolar.

Greenpeace tarafından tüm dünyada eşzamanlı olarak 19 Ağustos Dünya Orangutan Günü öncesi yayımlanan animasyon videonun İngilizce orijinali dünyaca ünlü oyuncu Emma Thompson tarafından seslendirilirken, Türkçe versiyonunu ise ünlü oyuncu Beren Saat seslendirdi. Yağmur ormanlarının geleceğinin bizim geleceğimiz olduğuna dikkat çeken Beren Saat, "Palm yağı üretimi için yağmur ormanlarının yok edilmesi ve orangutanların yuvalarından olması kabul edilemez. Bu yıkımı durdurmak için hep birlikte harekete geçerek, orangutanların yakarışlarının duyulmasını sağlamalıyız" dedi.

kiser ve Unilever'in de aralarında bulunduğu büyük markalar da ürünlerinde kullandıkları palm yağını Wilmar'dan satın almaya devam ederek aslında yağmur ormanlarının talanına göz yumuyorlar. Bu nedenle Greenpeace söz konusu markalardan da Wilmar'dan palm yağı alımını durdurmalarını talep ediyor. Peki markalar söz konusu ürünlerini üretmek için gerçekten Endonezya'daki yağmur ormanlarının yok edilmesine muhtaçlar mı? Tabii ki hayır. Palm yağı, yağmur ormanları yok edilmeden de üretiliyor; pek çok şirket ve milyonlarca küçük ölçekli çiftçi de tam olarak böyle yapıyor. Büyük markalar için bir çözüm mevcut. Palm yağını yalnızca yağmur ormanlarını koruyan sorumlu üreticilerden satın alarak dünyanın geleceğini koruyabilirler. ○

Greenpeace, Endonezya yağmur ormanları ve ormanlarda yaşayan hayvanların geleceğinin palm yağı endüstrisi tarafından yok edilmesine karşı mücadele ediyor. Gelecekleri bu yıkım nedeniyle tehdit altına giren canlılardan biri de "cennet kuşları". Bu tehlide Japonya'dan Amerika'ya, Avustralya'dan İstanbul'a, Tayvan'dan Fransa'ya dünyanın dört bir yanında sanatçılar duvarlara çizdikleri cennet kuşu muralları ile dikkat çekti. Türkiye'de de ressam Şevket Sönmez tarafından İstanbul Kadıköy'de bir duvara resmedilen cennet kuşu.

FIT

future
industrial
technologies
fair '19

21-24 ŞUBAT 2019

F U A R İ Z M İ R

GELECEĞİN ENDÜSTRİYEL
TEKNOLOJİLERİ FUARI 2019

www.fitfuar.com

ORGANİZASYON
BİLESİM
YAYINCILIK VE FUARCIK A.Ş.

İklim Değişikliği ve Gıda Güvenliği

Ekim ayının başında Birleşmiş Milletler'in (BM) bir alt kuruluşu olan Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) 1,5°C raporunu açıkladı. Bu raporun temeli 2015 Paris Anlaşması'na dayanıyor. Bu anlaşma eğer mümkünse küresel ısınmanın 1,5°C ile sınırlandırılmasını, ama 2°C ile sınırlamanın ana hedef olduğunu ortaya koymuştu. Anlaşmadan hemen sonra da IPCC eğer küresel ısınmayı 1,5°C ile sınırlamazsak olacakları anlatmak için bir rapor hazırlamakla görevlendirildi. Üç yıllık bir çalışmanın ardından da geçtiğimiz ay bu rapor kamuoyuna duyuruldu.

IPCC 1,5°C raporu küresel ısınmanın neden 1,5°C ile sınırlandırılması gerektiğine dair çeşitli veriler ortaya koyuyor. Bu sayımızın ana konusu gıda güvenliği olduğundan ben de raporun gıda güvenliği ile ilgili bölümlerinden alıntılar yapmak istiyorum. Bu yazıda vereceğim bilgilerin tümü kabul edilen 1,5°C raporunda yer almaktadır.

Gıda ve Beslenme Güvenliği

İklim değişikliği, gıda ve beslenme güvenliğini etkiler. Bu etki gıdanın varlığı, kalitesi, erişilebilirliği ve dağıtımını üzerindeki değişimler nedeniyle ortaya çıkar. 2016 yılında dünyada 815 milyondan fazla insan yetersiz beslenmiştir. Bu sayı dünya nüfusunun %11'ine karşılık gelir. Ancak yetersiz beslenme tüm dünyaya eşit dağılmamıştır. Afrika'da (%20), Güney Asya'da (%14,4) ve Karayipler'de (%17,7) gıda güvenliğindeki düşüşe paralel olarak daha yüksek oranlarda görülür. 1,5°C

ısınmaya kıyasla dünya ortalamada 2°C ısınacak olursa, gıda güvenliği, yetiştirilen besin içeriği ve verimleri, hayvancılık, balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği aşırı hava olayları nedeniyle kötüleşecektir. İklim değişikliğinin verim, ürün yetiştirilebilecek alan, zararlılar, fiyat ve gıda arzı üzerindeki etkileri başta yoksulluğun ortadan kaldırılması ve eşitsizlik olmak üzere uluslararası toplumun BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'yle (SKH) buluşmasını engelleyeceği tahmin edilmektedir.

SKH 2 açlığı sona erdirmeyi, gıda güvenliğini sağlamayı, beslenmeyi geliştirmeyi ve 2030'da sürdürülebilir tarıma ulaşmayı amaçlamaktadır. Bildiğimiz gibi SKH'ler Binyıl Kalkınma Hedeflerine (BKH) dayanmaktadır. BKH 1'e ulaşma çabaları, düşük ve orta gelirli ülkelerde yetersiz beslenen insanların oranını

1990'da %23,3'ten 2015'te %12,9'a düşürmüştür. İklim değişikliği engellenmeyecek olursa oluşacak sorunlar SKH 2'ye ulaşma olasılığını tehdit etmekte ve BKH'ler ile sağlanan ilerlemeyi de tersine çevirebileceği görülmektedir. Gıda güvenliği ve tarım da yoksulluğun ortadan kaldırılması (SKH 1), sağlık ve esenlik (SKH 3), temiz suya ulaşım (SKH 6), insana yakışır iş (SKH 8), kara (SKH 14) ve deniz (SKH 15) ekosistemlerinin korunması dahil olmak üzere sürdürülebilir kalkınmanın diğer yönleri için kritik öneme sahiptir. Gıda güvenliğinin sağlanmaması diğer hedeflerin sağlanabilmesini zorlaştıracaktır.

1,5°C'lik bir küresel ısınma ile kıyaslandığında 2°C'lik ısınma tüm dünyada ve bölgesel olarak, ancak özellikle de 40 derece kuzey ve güney enlemleri arasında kalan bölgede mahsul veriminde ve genel

Prof. M. Levent KURNAZ
Boğaziçi Üniv. İklim
Değişikliği ve Politikaları
Uyg. ve Araş. Merk.
mlkurnaz@gmail.com

anlamda beslenmede büyük riskler oluşturacaktır. Atmosferdeki CO₂ oranındaki artış sıcaklık ve yağışlardaki aşırı hava olaylarını artıracaktır. Bunun anlamı sıcak ve kurak dönemlerin de, aşırı yağışların da artacak olmasıdır. Bundan dolayı iklim değişikliği yakın gelecekte, yetersiz beslenme durumunu daha da kötüleştirebilir, besinlere erişimi ve gıda ürünlerinin kalitesini azaltabilir. Tarımda ve içme amaçlı kullanılan sudaki azalma ve buna bağlı besine ulaşmadaki kırılganlık 2°C'ye kıyasla 1,5°C ısınmada çok daha az olacaktır. Isınmanın 2°C'ye ulaşması özellikle Afrika'nın Sahel bölgesinde, Akdeniz, Orta Avrupa, Amazon ve Batı ve Güney Afrika gibi bölgelerde tarımsal problemlerin daha da şiddetlenmesini beraberinde getirecektir.

Yalnız haberler hep kötü yönde değil. Bazı çalışmalar 2°C'deki yüksek CO₂ konsantrasyonlarının, özellikle kutuplara doğru gidildikçe 1,5°C'ye kıyasla daha olumlu etkilere neden olduğunu bildirmektedir. Daha yüksek enlemlerdeki üretim, düşük enlemlerdeki durumun tersine, tarım yapılabilecek alanlardaki artış ile mahsul ve otlaklardaki verim artışından fayda görebilir. Benzer bir durum buzulların erimesinden de etkilenecek olan yüksek enlem balıkçılık için de söylenebilir.

Güvenliği Etkileyen Faktörler

Buğday, pirinç ve patates gibi C3 bitkilerinin teorik olarak atmosferde artan CO₂ oranından dolayı daha hızlı büyümeleri beklenirken bu etki sahada yeterince görülmemek-

tedir. Dahası, sıcaklık stresi altında büyüyen bitkilerde sıklıkla protein ve besin içeriğinde kayıp görülmektedir. Bunlara ek olarak, demir ve çinko gibi bazı mikrobeseinler de daha az biriktirilecek ve üretilen gıdada daha az bulunacaktır. Bu etkilerin tümüne birlikte baktığımızda **protein eksikliğinin** 2050 yılına kadar fazladan 150 milyon insanı etkileyeceği hesaplanmaktadır.

Gıda güvenliği projeksiyonlarını etkileyen faktörler arasında bölgesel iklim projeksiyonlarında değişkenlik, iklim değişikliğinin azaltılması için yapılan çalışmalar, tarım ürünlerinin vermesi beklenen biyolojik tepkiler, aşırı hava olayları (kuraklıklar, seller), finansal dalgalanmalar ile haşere ve hastalıkların dağılımının değişmesi yer almaktadır. Sıcaklık ve yağış değişikliklerinin, küresel gıda fiyatlarını 2050 yılına kadar %3-84 oranında artırması öngörülmektedir. İklim değişikliğinin gıda fiyatlarına olan etkisi arazi kullanım değişiklikleri, enerji politikaları ve gıda ticaretindeki farklılıklar ile birlikte ele alınmalıdır. Özellikle **enerji üretimi** için tarım alanlarının kullanılması ve bunun bir politika aracı olarak geliştirilmesi problemleri daha da artırabilir.

Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, tarım ve hayvancılık sektörlerine benzer zorluklarla karşılaşmaktadır. Ayrıca denizlerdeki **yüksek avlanma oranları** sudaki canlı miktarını azalttığından problem daha ağır hissedilmektedir. Denizlerdeki asitliliğin artması da fotosentez yapan birincil gıda üreticisi planktonların yaşamını güçleştirdiğinden, deniz-

lerdeki besin zinciri karalara oranla daha zor durumdadır.

“İklimsel Akıllı” Gıda Üretimi

Gıda güvenliği üzerindeki insan etkileri arasında demografik değişiklikler, gıda israfı, diyet değişimi, gelir ve fiyatlar, depolama koşulları, sağlık durumu, ticaret modelleri ve çatışmalar bulunmaktadır. Tüm bu sistemik değişiklikler karşısında, uyum stratejilerinin etkinliği belirsizdir. Gelecekteki ekonomik ve ticari ortamlar ve bunların değişen gıda arzına verecekleri tepki bu faktörler ile sıkı sıkıya bağlantılıdır. Özellikle gıda israfının azaltılması ve diyet değişimi olarak niteleyebileceğimiz hayvansal gıda tüketimindeki azalma gıda güvenliğinin sağlanması açısından belirleyici rol oynayabilir.

Görüldüğü gibi, iklim değişikliğinin gıda güvenliği üzerindeki etkileri uyum yoluyla azaltılabilir. İklim değişikliğinin tarımsal verimi düşürmesi muhtemel olsa da, karşılaşılabilecek kötü sonuçları çeşitli yollarla azaltmak mümkün. Bu çözüm yolları arasında verimli yatırımlar, çiftçilere yeni verimli teknolojiler hakkında bilgi sağlamaya yardımcı olacak bilinçlendirme ve sürdürülebilir tarımsal tercihler geliştiren güçlü uyum stratejileri ve politikaları sayılabilir. Bu bağlamda, “iklimsel akıllı” gıda üretimi ve dağıtım sistemleri gibi girişimler, gıda sistemlerine yönelik teknolojiler ve adaptasyon stratejileri, iklim değişikliğine uyum sağlamaya yardımcı olabileceği gibi iklim değişikliğini azaltma hedeflerini de karşılayabilir.

Farkında mısınız? “Herkes Fark Yaratabilir”

Ashoka dünyanın ilk ve en geniş sosyal girişimci ağı. 38 yıldır, acil toplumsal sorunlara etkin ve kalıcı çözümler getiren sosyal girişimcileri tespit ediyor, onları küresel bir destek ağında buluşturarak potansiyellerini gerçekleştirmelerini ve sistemsal çözümlerini yaygınlaştırmalarını sağlıyor. Bugün 92 ülkeden 3500’ün üzerinde Ashoka Fellow insan hakları, kalkınma, çevre, sağlık, eğitim, gençlik ve vatandaş katılımı gibi çeşitli alanlarda fark yaratıyor, sistemlerin dönüşmesini sağlıyor. Türkiye’den de 25 fellow’un yer aldığı bu küresel ağa 2019 yılında katılacak adaylar için başvuru süreci başladı. Adaylık kriterlerini ve Ashoka Türkiye’nin çocuklar, gençler ve iş dünyası için yürüttüğü diğer programları, Sosyal Girişimcilik Programları Koordinatörü Merve Nur Okutan anlattı.

 Nevra YARAÇ

“Herkes Fark Yaratabilir” anlayışıyla dünyanın dört bir yanından sosyal girişimcileri küresel ağında bir araya getiren Ashoka’nın bu ağa dahil olmak için sosyal girişimcilerde aradığınız kriterler nelerdir?

Ashoka’lı sosyal girişimcileri ararken beş temel kriterimiz var; **Yenilikçi Fikir, Sosyal Etki, Yaratıcılık, Girişimcilik** ve **Etik Doku**. İlk iki kriterde kişinin işine derinlemesine bakıyoruz. Ortaya konan çözüm yenilikçi bir öze sahip mi, probleme daha önce bakılmamış bir perspektiften bakmamızı sağlıyor mu diye düşünüyoruz. Sosyal Etki’de ise sosyal girişimcinin yaptığı pilot aktivitelerle işinin olumlu sosyal etkisini kanıtlayabiliyor olmasını ve uzun vadede ülkesel/bölgesel çapta topyekün bir değişimi tetikleyebilecek nitelikte olmasını diliyoruz.

Diğer üç kriter de ağa alınacak girişimcinin kişilik özellikleriyle ilgili. Yenilikçi fikirlerin ancak yaratıcı ve

girişimci ruha sahip kişiler tarafından mevcut sisteme entegre edilebileceğine inanıyoruz, bu yüzden adayın şimdiye kadar karşılaştığı zorluklara nasıl tepkiler verdiğini, bunların üstesinden nasıl geldiğini, hangi konularda inisiyatif aldığını irdeliyoruz.

Etik Doku kriterimizde ise işi ve sosyal girişimciyi beraber değerlendiriyor, bu iş ile ortaya çıkan süreçlerin hiçbirinde insana veya doğaya zarar verilmediğinden, sosyal girişimcinin bulunduğu çalışma ortamlarında ayrımcılık ve şiddet yanlılığı olmadığından emin olmaya çalışıyoruz.

Küresel ağa katılacak 2019 yılı Türkiye fellow’ları için başvuruları almaya başladınız. Bu başvuru süreci nasıl işliyor?

Her sene sonbaharda web sitemiz (www.ashokaturkiye.org) üzerinden online bir form ile adaylarımızı toplamaya başlıyoruz. Kişiler başkalarını aday gösterebilecekleri gibi

kendileri için de bir form doldurabiliyorlar. Bu yıl 15 Aralık’a kadar açık kalacak aday alma sürecinde her bölge ve alandan tavsiyeleri bekliyor olacağız.

Online başvurudan sonra Ashoka Türkiye ekibinin çalışmaları başlıyor, gerek masa başı araştırmalarıyla gerek saha ziyaretleri ve referans kontrolleri ile adayın az önce bahsettiğimiz beş seçim kriteriyle ne kadar uyumlu olduğunu anlamaya çalışıyoruz. Bu aşamada umut vaat eden adayları Ashoka Türkiye Direktörü Zeynep Meydanoğlu ve yönetim kurulu üyelerimizle tanıştırıyor, onların da geribildirimlerini alıyoruz.

Sonrasında bizi bölgesel bir seçim süreci bekliyor, Avrupa’dan gelen diğer sosyal girişimcilerle beraber Türkiyeli adaylar Ashoka’nın uluslararası sosyal girişimcilik uzmanlarından biriyle dört saate yaklaşan mülakatlar gerçekleştiriyor, bu uzmanların onay verdiği adaylar, içerisinde bolca Ashoka Fellow ve

girişimci bulunduran bölgesel bir jürinin önüne çıkıyor. Bu jüriden de onay almaları durumunda son aşamaya geçiyoruz, adaylarımızın dokümanlarını ABD'de bulunan global yönetim kurulumuza sunuyoruz ve oradan da onay gelmesi halinde sürecin sonuna gelmiş, o senenin Ashoka Fellow'larını belirlemiştir oluyoruz.

Ashoka Fellow seçim süreci tüm dünyada en kapsamlı ve içgörülü seçim süreçlerinden biri olarak geçiyor, altı ile sekiz ay boyunca devam eden bu sürecin sonunda sosyal girişimcileri harika destekler bekliyor.

Ne gibi destekler bunlar?

Ashoka Fellow destekleri tüm dünyada üç ayaklı bir sistem şeklinde işliyor:

Küresel Ağ: Dünyanın ilk ve en geniş sosyal girişimcilik ağının bir parçası olmak. 92 ülkeden 3500'den fazla önde gelen sosyal girişimci ile aynı ağda bulunmak fellow'lara dünyanın her ülkesinde çalışacak birçok kapı sağlıyor, fon/yatırımın eleme süreçlerine bir adım önden başlama fırsatı sunuyor.

Finansal Destek: Biz Ashoka'da sosyal girişimciliğin tam zamanlı bir iş olduğuna inanıyoruz. Bunu gerçekleştirmek için finansal desteğe ihtiyaç duyan Ashoka Fellow'larına kişisel ihtiyaçlarına göre tasarlanmış, onlara özel bir finansal destek sunuyoruz. Bunu bir çeşit burs olarak düşünebiliriz, istisnai durumlar olmadıkça üç yıl boyunca devam ediyor bu destek.

Probono Danışmanlık ve Destekler: Tüm dünyada uzmanlık alanlarında Ashoka Fellow'larını ücretsiz danışmanlıklar veren bir probono destek ağıımız var. Türkiye'de Pekin&Pekin Law Firm ile hukuki ihtiyaçları için, Mazars Denge ile finansal sistem ihtiyaçları için, A&B İletişim Ajansı ile işlerini geniş kitlelere anlatabilmek için beraber çalışıyorlar.

Son yıllarda hem küresel ağda hem de Türkiye ağında hangi alanlarda çalışan fellow'lar yoğunluk gösteriyor? Bunu neye bağlıyorsunuz?

Ashoka Fellow seçim sürecinde konu kısıtlaması olmaksızın bütün adayları kabul ettiğimizden, bir yıl içerisinde bölgesel veya küresel ölçekte öne çıkan adaylarımıza bakarak edindiğimiz içgörüler muazzam seviyelerde. Genellikle öne çıkan alanlar problemlerin en fazla aciliyet kazandığı taraflar oluyor. Örneğin, tüm dünyada ve özellikle Avrupa'da çevre alanında, genellikle bilim alanında çalışırken sosyal girişimciliğe kaymış Ashoka Fellow'ları ile karşılaşıyoruz son beş yıldır. Küresel iklim değişikliği bu raddeye gelmişken bu alana dair daha fazla çözüm önerisi üretilmesi bizi şaşırtmamalı aslında.

Bir diğer alan ise **internet güvenliği** ve **doğru bilgiye erişim**. 2000'lerin başında internet evlere girmeyi başladığında Ashoka Fellow Jimmy Wales (Wikipedia) gibi bilgiyi demokratikleştiren sosyal girişimcilerle karşılaştık, ancak günümüzde bilginin akışı her zamankinden fazla ve çoğu zaman yurttaşların doğruyu yanlıştan ayırmayı imkansız görünüyor. Türkiye'den Atakan Foça'nın (teyit.org) yaptığı gibi dünyada ağıımıza katılan yeni Ashoka Fellowlar'ın birçoğu kritik düşünce

ve bilginin doğruluğu, adil yayılımı üzerine çalışıyor.

Ortalama olarak her yıl Türkiye'den dört, tüm dünyadan 150 kişi Ashoka Fellow ağına katılıyor. Tüm bu sosyal girişimcilerden aldığımız içgörülerini bilgi ve pratiğe dönüştürmek için çalışmalarımız devam ediyor.

Fellowship programınızın yanı sıra Ashoka çocuklar, gençler ve iş dünyası için ne gibi fırsatlar sunuyor?

Bugünün sorunları karmaşık ve yaygın, onlarla başa çıkmak ise hepimizin arzusu. Biz, doğru kaynaklarla desteklendiğinde, herkesin dünyayı değiştirmek için fark yaratabileceğini biliyoruz, bu yüzden sosyal girişimcilik dışında üç stratejik alanda daha işbirlikleri yürütüyoruz.

Gençlerin sosyal girişimcilik ruhunu henüz üniversitedeyken kazanması ve bu sayede yenilikçi toplumsal projelerin artması amacıyla yürüttüğümüz **Hızlan Fark Yarat** projemiz onlara vizyon katabilecek online içerikler ve topluluklar sunuyor. Değişen dünya koşullarında çocukların, bugün ve gelecekte toplumsal sorunlara ilişkin sorumluluk alan ve yenilikçi fikirlerle topluma pozitif katkı sağlayan bireyler olmaları için 21. yüzyıl eğitim becerilerinin desteklenmesini hedefliyoruz. Bu yüzden iki yıldır Sabancı Vakfı işbirliğinde **Fark Yaratan Sınıflar** ve **Fark Yaratan Ebeveynlik** platformlarını kuruyor, çocukların en fazla bulunduğu alanlar olan ev ve okullarda bu becerilerin öğrenimini gündem haline getirmeyi hedefliyoruz. TEB Özel Bankacılık ile beraber yürüttüğümüz **Fark Yaratan Yatırımlar** projesinde, sosyal girişimleri potansiyel yatırımcılarla bir araya getirerek sürdürülebilir iş modellerinin kurgulanmasını, karşılıklı finansman-inovasyon desteği ile iş modellerinin yaygınlaşmasını sağlıyoruz. ○

Araştıran, Eleştiren, Bağ Kuran Öğrencileriyle Sürdürülebilir Kampüsler!

ENKA Grup, Sürdürülebilirlik Stratejisi kapsamında 2017’de ENKA Okulları’nda Sürdürülebilir Kampüs Programı’nı başlattı. İstanbul, Adapazarı ve Kocaeli okullarında yürütülen program; atıklardan enerjiye, su kullanımından öğrencilerin kendi gıdalarını yetiştirmesine birçok iyi uygulamayı içerirken, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri de müfredata dahil ediliyor. İstanbul ENKA Ortaokul Müdürü Dr. Özlem Mecit ve İstanbul ENKA Lise Müdürü Dr. Selcen Özkaya Seçil ile programın hedeflerini, uygulamalarını ve gelecek planlarını konuştuk.

 Nevra YARAÇ

Dr. Özlem Mecit, Dr. Selcen Özkaya Seçil

ENKA okullarında geçen yıl başlatılan Sürdürülebilir Kampüs Programı kapsamında bugüne kadar ne tür uygulamalar gerçekleştirildi?

Sürdürülebilirlik ile ilgili çalışmaya başladığımızda ilk yaptığımız, okullarımızda gönüllü öğretmen, çalışan ve öğrencilerimizden oluşan bir komite oluşturmaktı. Bu komite çalışmalara öncülük etmekle birlikte, araştıran, sorgulayan ve çalışmaların çıktılarını raporlayan bir ekip oldu. Okullar olarak hangi konular üzerinde yoğunlaşabileceğimizi bu komite ile belirledik. Örneğin, okuldaki barış ikliminin sürdürülebilirliği için akran zorbalığı konusunu ele almaya karar verdik. Bu nedenle aşağıdaki çalışma adımlarını attık.

Okulumuz Sürdürülebilirlik Komitesi üyeleri İsveç Konsoloslugu’nda düzenlenen “Akran Zorbalığının Önlenmesinde Çocuk Nerede?” paneline katıldılar. Panelde “Okullarda Akran Zorbalığına Hayır!” temalı çalışmalar düzenlendi. Öğretmenlerimiz ile başladığımız çalışmalara öğrenciler ile devam ederek ilkokul 3. sınıf, ortaokul 5. sınıf ve lise hazırlık sınıfı öğrencilerimizle “**Akran Zorbalığı**” farkındalık çalışması düzenledik.

Adapazarı kampüsümüzde, **Permakültür Kulübü** ile sürdürülebilir hayvancılık ve tarım uygulamalarına odaklandık. Okul binasına yerleştirilen atık toplama kutuları ile öğrencilerin ara beslenme artıkları toplanarak yerleşkedeki hayvan barınağına gönderildi. Okul yerleşkesinde biçilen çimler kurutularak, kış boyunca koyun ve keçilerin beslenmesinde kullanıldı. Hayvan barınağında yetiştirilen tavukların yumurtaları öğrencilere dağıtıldı, bir kısmı yemekhanede pişirildi ve bir kısmı da okuldaki kuluçka makinesine yerleştirilerek öğrencilerin yeni civcivlerin yetiştirme sürecini yakından takip etmesi sağlandı. Hayvan barınağında biriken dışkular, okul içerisindeki tarım arazisinde gübre olarak kullanıldı.

Yerleşkede budanan ağaçlardan elde edilen odunların bir kısmı yakacak olarak kullanılırken, bir kısmı ile de kümes hayvanlarının kulçka süreçlerine yardımcı olmak için yaşam alanları oluşturuldu.

Yerleşkede bulunan meyve ağaçlarının takibi ve mevsimine göre toplanması da kulüp öğrencileri tarafından sağlandı ve bu meyveler öğrencilerin ara beslenme öğünleri oldu.

İstanbul okullarımızda “Sürdürülebilirlik Film Gösterimleri” çerçevesinde öğrencilerimizle film izleme fırsatımız oldu. 8. sınıflarımız “Plastik Okyanus” filmini izleyip bir anket üzerinden geribildirimlerini paylaştılar.

Mayıs ayında düzenlediğiniz “Sürdürülebilirlik Buluşması”nın temaları nelerdi? Bu konularda paylaşılan çözüm önerilerinden örnekler verebilir misiniz?

19-20 Mayıs'ta Kocaeli kampüsümüzde ilki gerçekleşen “ENKA Okulları Sürdürülebilirlik Buluşması”nın temaları, gönüllü katılımcı olan öğrencilerimiz tarafından belirlendi. Bu temalar; Aşırı Tüketimin Önlenmesi ve Tüketim Alışkanlıklarımız, Atık Yönetimi, İnsan Hakları ve Ayrımcılığın Önlenmesi idi. Bu üç ayrı tema için çalışma grupları belirlendi ve konular ile ilgili STK temsilcileri gönüllü olarak çalışma gruplarında mentörlük yaptılar.

Öğrencilerimiz, **aşırı tüketimin önlenmesi** ile ilgili olarak okul yemekhanelerindeki deneyim ve gözlemlerinden yola çıkarak, israf edilen öğle yemeklerinin miktarını sorun olarak tartıştılar. Çözüm olarak da yemek tercihleri ile ilgili bir anket düzenlenmesine karar vererek anket ile toplanacak verilerin çeşit ve tüketilecek porsiyon konusunda gerçeğe yakın olmasını, böylelikle tüketeceğimiz kadar yemek üretilmesini çözüm olarak sundular.

Atık yönetimi konusunda, öğrenci-

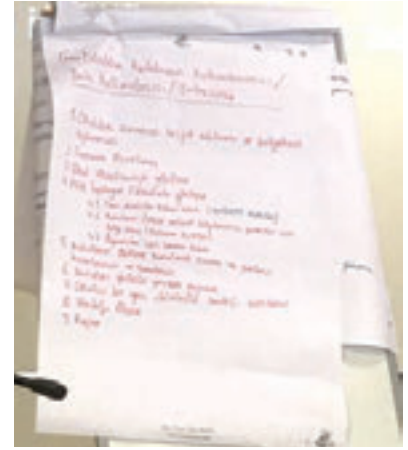
“Bu yıl velilerimizin de katılımını artırmak için okul aile birliğimizin öncülüğünde ağaçlandırma ve doğa koruma projeleri gerçekleştirmek istiyoruz. Ve bütün bu çalışmalarımızı da okul içi ve dışında daha fazla paylaşmak, duyurmak, örnek olmak konusunda çaba göstereceğiz”

lerimiz okullarımızda bir **geridönüşüm** müzesi oluşturma önerisi ile geldiler. Bu müze aracılığıyla okul toplumunda atık yönetimi, geridönüşüm ve bunların doğaya etkisi konularında farkındalık yaratmanın yanında, müze giriş ücreti ile daha fazla geridönüşüm kutusu alınabilir ve ihtiyaç sahibi çevre okullarla paylaşılabilir fikrini ortaya attılar. Öğrencilerimiz, **insan hakları ve ayrımcılığın önlenmesi** konusunda

okullarda öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri, sorunları tartışabilecekleri, uzmanlarla bir araya gelebilecekleri kulüpler açılmasını önerdiler.

Bir yıl boyunca bu uygulamaların öğrenciler, öğretmenler, okul yöneticileri ve velilerde yarattığı farkındalık ve etki konusunda değerlendirmelerinizi alabilir miyiz? Sürdürülebilirlik konusunda okul-

“Bu akademik yılda ilk hedefimiz ‘Sıfır Plastik’ idi ve bununla ilgili olarak da okulumuzda pet şişe ile su satışını sonlandırdık. Okula yeni konan cam su sebilleri sayesinde hem daha sağlıklı su içme fırsatını yakaladık, hem de kişisel bardak/ matara taşıma alışkanlığını geliştirerek kağıt bardak tüketimini de azaltmayı başardık”

lar olarak aslında ne kadar çok şey yapmaya çalıştığımızı ve yaptığımızı, bu konu üzerinde düşünmeye ve çalışmalarımızı raporlamaya başlarken fark ettik diyebiliriz. Milli Eğitim müfredatı ve IB (International Baccalaureate) beklentileri, öğrencilerimizle tüm dünyaya ve canlılara yönelik sorumluluklarımız ile ilgili çalışmalar yapmamızı destekliyor. Bu çalışmaların kapsamlı bir şekilde ele alınması, verilerin toplanması ve raporlanması ile farkındalığımız arttı. Örneğin, TEMA Vakfı ile başladığımız **atık kağıt toplama kampanyasına** velilerimiz çok sahip çıktı. Öğrencilerimizle okulumuzun aylık elektrik tüketimini ve ödememizi gösteren faturalarımızı paylaştık. Onlarla birlikte kendimize hedef koyarak, faturada tüketim ve ödeme

miktarını düşürmeye yönelik çaba gösterdik. Öğrencilerimiz kendilerini tasarruf dedektifi ilan etti ve açık bırakılan ışık, klima, bilgisayar gibi tüm cihazları kapatmaya başladılar. Bir yıl boyunca tüketim miktarımızı panoda aylık olarak paylaşmaya devam ettik. Düşüğünü gördükleri aylarda çocuklar çok motive oldular. Bu akademik yılda ilk hedefimiz “**Sıfır Plastik**” idi ve bununla ilgili olarak da okulumuzda pet şişe ile su satışını sonlandırdık. Okula yeni konan cam su sebilleri sayesinde hem daha sağlıklı su içme fırsatını yakaladık, hem de kişisel bardak/matara taşıma alışkanlığını geliştirerek kağıt bardak tüketimini de azaltmayı başardık. Bu bilinçlenme hareketi tüm çalışanlarımız, velilerimiz ve öğrencilerimizden büyük destek gördü,

bununla gurur duyuyoruz. Geçtiğimiz haftasonu da bir grup öğrencimiz İstinye sahilinde çöp toplayarak sürdürülebilir bir doğa için eyleme geçtiler.

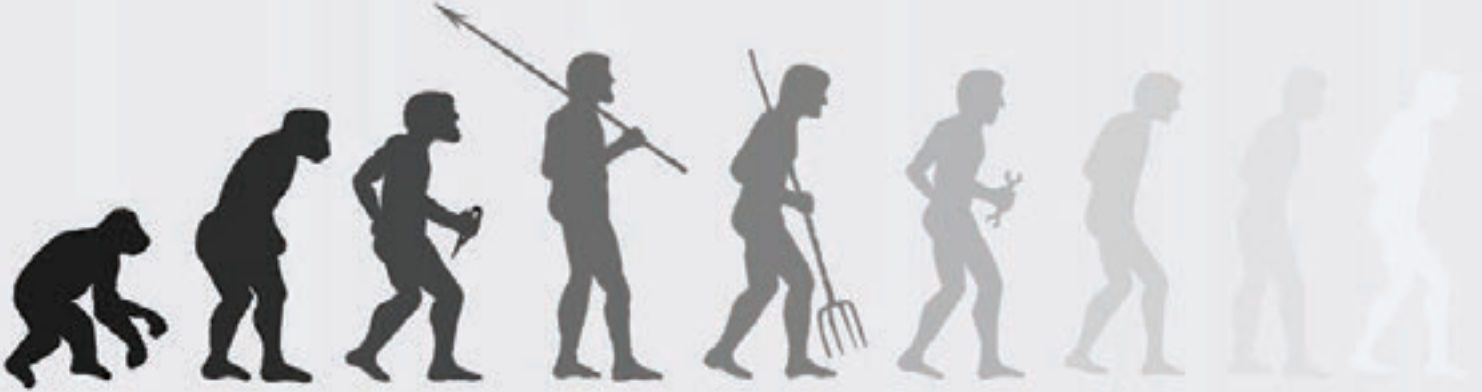
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin okul müfredatına entegre edilmesi konusunda nasıl bir yöntem izliyorsunuz?

Adapazarı ve İstanbul okullarımız IB okulları olarak; öğrencilerin yerel ve küresel konularla ilgili sorgulamalar yapmasını sağlayan bir müfredat çerçevesine sahip. Öğrencilerimiz sorgulama üniteleri boyunca Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile yerel ve küresel bağlamda bağlantılar kurarak, dünya için sorun olan konuları sorgularlar. Çocukların problem çözme becerilerini geliştiren

5G= Gezegeenin Geleceği Galiba Gerçekten Gelmeyecek

İnsanın eylemlerinin uzun vadeli sonuçlarını görememesi ya da bunları beklememesi, türümüze özgü, fitratımızda olan birşeydir belki: milyonlarca yıl boyunca avcılık ve toplayıcılıkla kıt kanaat geçinerek yaşamının şekillendirdiği bir fitrat. Bu, ayrıca, ataletin, hirsin ve toplumsal piramidin biçiminden cesaret bulan aptallığın karışımından biraz daha fazla bir şey de olabilir. Büyük ölçekli toplumların tepesinde kudretin temerküzü, seçkinlerin mevcut düzene (statükoya) bir müktesep hak olarak bakmasına yol açar; yani seçkinler karararı gökyüzü altında, çevrenin ve halk kitlelerinin büyük zarar görmeye başlamasından çok çok sonraları da günlerini gün etmeye, servetlerine servet katmaya devam ederler.”

Ronald Wright, "İleriemenin Kısa Tarihi",
(nakleden Chris Hedges, "Chaco Vadisi, Chaco Dünya", 22 Nisan 2018)

OHAY.

—“Açık Radyo.”
94.9

“Öğrencilerimiz sorgulama üniteleri boyunca Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile yerel ve küresel bağlamda bağlantılar kurarak, dünya için sorun olan konuları sorgularlar. Çocukların problem çözme becerilerini geliştirmeyi, konulara eleştirel bakış açılarıyla yaklaşmalarını istiyoruz”

mevi, konulara eleştirel bakış açılarıyla yaklaşmalarını istiyoruz. Bu yıl ortaokul öğrencilerimiz kişisel proje çalışmalarında, seçtikleri derste, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nden “Sağlıklı Bireyler”, “Temiz Su ve Sıhhi Koşullar”, “Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam Alanları”, “Sorumlu Tüketim ve Üretim”, “İklim Eylemi”, “Sudaki Yaşam”, “Karasal Yaşam” konularından birine odaklanarak bir araştırma sorusu yazacak ve proje geliştirecekler.

Okullarımızda çok değişik sosyal sorumluluk projeleri zaten uzun yıllardır yapılıyor. Geçen yıldan itibaren bu çalışmalarını sürdürülebilirlik şemsiyesi altında toparlamaya başladık, üye olduğumuz Round Square, Duke of Edinburgh gibi birçok kuruluşun genel hedefleriyle de buluşma şansımız oldu. Ayrıca bu alanda edindiğimiz tecrübeyi diğer okullarla da paylaşmak en büyük hedefimiz. Örneğin geçen yaz bir grup lise öğrencimiz, Gaziantep'te bir devlet okulu öğrencileri için yaz okulu düzenlediler. Bu yaz okulunda küçük öğrencilerle hem spor hem sanat etkinlikleri yaparken, onlarla atık yönetimi ve geridönüşüm konusunda bir atölye çalışması da gerçekleştirdiler. Bu etkinliğin çok önemli olduğunu düşünüyoruz, toplumun bütününe kalkındırma anlamında öğrencilerimiz çok büyük bir adım attılar.

Sürdürülebilir Kampüs Programı

Şadan Ertekin Mis, Mikado Sürdürülebilir Kalkınma Danışmanlığı

Mikado Sürdürülebilir Kalkınma Danışmanlığı olarak, 2017 yılı Mart ayından beri ENKA'ya sürdürülebilirlik danışmanlığı hizmeti veriyoruz. Bu kapsamda grubun “Sürdürülebilirlik Stratejisi”ni oluşturmaya destek verdik. Bu strateji çerçevesinde belirlenen aksiyonlardan biri de üç ENKA okulunda “Sürdürülebilir Kampüs Programı” uygulanmasıydı. Program, sorumlu dünya vatandaşı bireylerin gelişimine destek olmak, çevresel etkiyi azaltmak ve toplumsal kalkınmaya katkıda bulunmak amacıyla Eylül 2017 itibarıyla başlatıldı. İstanbul, Adapazarı ve Kocaeli’de bulunan ENKA Okulları’nın tümünü

kapsayan Sürdürülebilir Kampüs Programı dahilinde ortak bir Sürdürülebilirlik Komitesi oluşturuldu. Her okula ait alt komitelerde Öğrenci Birliği, Kulüpler, İdari İşler ve Okul Aile Birliği üyeleri yer alıyor. Her ay üç okulun sürdürülebilirlik temsilcileri bir araya gelerek paylaşımda bulunuyor ve çeşitli eğitimler ve çalışmalarla öğretmenler, öğrenciler ve kampüs çalışanlarında sürdürülebilirlik bilincinin oluşması sağlanıyor. Bir yanda okullar müfredatlarına BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’ni (SKH) entegre ederken, diğer yandan kampüslerde atıklardan enerjiye, su kullanımından öğrencilerin kendi gıdalarını yetiştirmesine birçok sürdürülebilirlik uygulaması devam ediyor.

İlk kez geçtiğimiz Mayıs ayında gerçekleşen ve üç ENKA okulunun öğrenci temsilcilerinin katıldığı Sürdürülebilirlik Buluşması’nda, öğrenciler SKH’ler ile bağlantılı olarak seçtikleri konularda çalışma grupları oluşturdular, STK temsilcilerinin moderatörlüğünde kampüs uygulamalarına yönelik önerileri tartıştılar. Sürdürülebilirlik Buluşmaları’ni daha geniş katılımlı olarak her yıl düzenli hale getirmek isteyen ENKA Okulları, sürdürülebilir kampüs konusunda ülkemizde bir model oluşturmayı hedefliyor.

Bu eğitim-öğretim yılında sürdürülebilirlik alanında hayata geçirmeyi planladığımız başka programlar, projeler olacak mı?

Bu eğitim-öğretim yılında öğrencilerin kişisel proje çalışmalarının yanı sıra, okulumuzun Sürdürülebilirlik Komitesi’ni daha görünür kılmak adına çalışmalar yapacağız. Öğrencilerimizle yaptığımız ortak toplantılarda sürdürülebilirlik konusunda okul toplumu olarak neler

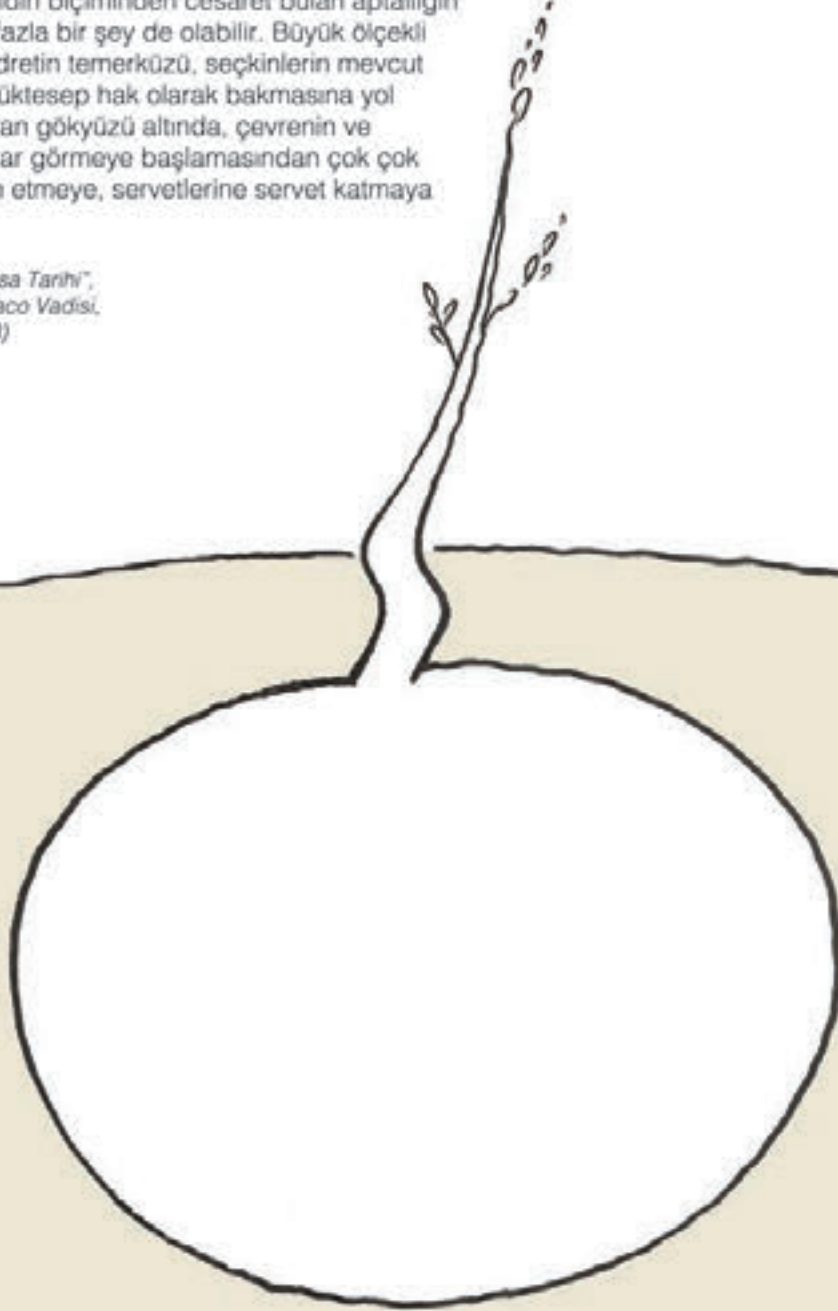
yaptığımızı ya da yapmamız gerektiğini mutlaka gündem haline getireceğiz.

Bu yıl velilerimizin de katılımını artırmak için okul aile birliğimizin öncülüğünde ağaçlandırma ve doğa koruma projeleri gerçekleştirmek istiyoruz. Ve bütün bu çalışmalarımızı da okul içi ve dışında daha fazla paylaşmak, duyurmak, örnek olmak konusunda çaba göstereceğiz. ○

3G!= Geleceği Getirecek Güçteyiz!

İnsanın eylemlerinin uzun vadeli sonuçlarını görememesi ya da bunları beklememesi, türümüze özgü, fitratımızda olan bir şeydir belki: milyonlarca yıl boyunca avcılık ve toplayıcılıkta kıt kanaat geçinerek yaşamının şekillendirdiği bir fitrat. Bu, ayrıca, ataletin, hırsın ve toplumsal piramidin biçiminden cesaret bulan aptallığın karışımından biraz daha fazla bir şey de olabilir. Büyük ölçekli toplumların tepesinde kudretin temerküzü, seçkinlerin mevcut düzene (statükoya) bir müktesep hak olarak bakmasına yol açar; yani seçkinler karararı gökyüzü altında, çevrenin ve halk kitlelerinin büyük zarar görmeye başlamasından çok çok sonraları da günlerini gün etmeye, servetlerine servet katmaya devam ederler."

Ronald Wright, "İlerlemenin Kısa Tarihi",
(nakleden Chris Hedges, "Chaco Vadisi,
Chaco Dünya", 22 Nisan 2018)

OHAN.

—“Açık Radyo.”
94.9

Sürdürülebilir Tarıma Geçiş Mümkün

SKD Türkiye olarak 2015 yılında Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin (SKH'ler) açıklanmasının ardından çalışmalarımızı dört odak alanı altında topladığımızı daha önce bu köşede paylaşmıştık. Bu odak alanları; Düşük Karbon Ekonomisine Geçiş ve Verimlilik, Sürdürülebilir Sanayi ve Döngüsel Ekonomi, Sosyal İçerme ve Kapsayıcılık'ın yanı sıra insanın dünya üzerinde var olmaya devam edebilmesi için hayati önemi olan Sürdürülebilir Tarım ve Gıdaya Erişim olarak belirlenmişti.

SKD Türkiye olarak yaptığımız tüm çalışmalarda odağımıza SKH'leri alıyoruz ve Sürdürülebilir Tarım ve Gıdaya Erişim odak alanımızda yaptığımız çalışmalarla sürdürülebilir tarım ilkelerinin uygulanmasını teşvik edecek ve yaygınlaşmasını sağlayacak yasal mevzuatla ilgili altyapı çalışmalarına katkı sağlamayı hedefliyoruz. Bu hedefimiz uyarınca 2015 yılında **Sürdürülebilir Tarım İlkeleri**'ni oluşturmuş ve yayımlamıştık.

SKH'lere ve Sürdürülebilir Tarım İlkeleri'ne uygun çalışmalar gerçekleştirilmesi için sürdürülebilirlikle ilgili farkındalığı artırmanın yanı sıra her alanda iyi uygulamaların paylaşılmasının son derece önemli ve etkili olduğuna inanıyoruz. Bu amaçla Sürdürülebilir Tarım İlkeleri yayınınımızın devamı niteliğinde olan **Sürdürülebilir Tarım İlkeleri İyi Uygulamalar Rehberi** yayınıımızı kamuoyunun dikkatine sunduk.

Çok Paydaşlı Bir Yayın

2017 yılının sonunda SKD Tür-

kiye, TÜSİAD ve Global Compact Türkiye'nin tarım sektörünü odağına alan ilgili çalışma gruplarına bir çağrı yaptık. Bu çağrıyla şirketlerden SKH'ler ve Sürdürülebilir Tarım İlkeleri bağlamında geliştirilen ve uygulamaya giren projeleri hakkında detaylı bilgi talep ettik. Bu süreçle birlikte Ekologos ile birlikte uzun bir mesaiye başladık. Yayının çerçevesinin belirlenmesinin ardından şirket vakalarının editörlüğünden yayındaki diğer içeriklerin kurgulanması ve hazırlanması süreçlerinde Ekologos ekibiyle yoğun bir çalışma yürüttük.

Sürdürülebilir Tarım İlkeleri İyi Uygulamalar Rehberi

12 Ekim 2018'de, TÜSİAD ve Global Compact Türkiye işbirliğiyle gerçekleştirdiğimiz **Sürdürülebilir Tarım ve Gıdaya Erişim** etkinliğinde tanıtımı yapılan Sürdürülebilir Tarım İlkeleri İyi Uygulamalar Rehberi'nde 2015 yılında yayımlanan Sürdürülebilir Tarım İlkeleri'nin sadeleştirilmesine ek

olarak, konunun FAO ve akademisyen görüşleri ile zenginleştirilerek ele alındığını belirtmek isteriz. Yayında ayrıca SKD Türkiye, TÜSİAD ve Global Compact Türkiye'nin ilgili çalışma grubu üyesi 15 şirketin SKH'ler ve Sürdürülebilir Tarım İlkeleri ile bağlantılı olarak yaptıkları sürdürülebilir tarım uygulamaları da yer alıyor. Yayında yer alan 15 şirketin iyi uygulamalarını SKH'ler açısından incelediğimizde 17 hedeften 15 tanesine katkı sunduğu görülüyor.

Konca Çalkıık
İş Dünyası ve Sürdürülebilir
Kalkınma Derneği
Genel Sekreteri

Yayımda yer bulan İyi Uygulama Çalışmaları'nın çoğunda kamu, STK, özel sektör ve akademi işbirliği bulunmaktadır. Bu nokta kurumlar arası işbirliği için çok önemli ve heyecan verici. Ek olarak, yayımda, verimlilik, inovasyon, risk yönetimi ve sosyal etki perspektiflerinin bütüncül bir şekilde ele alındığı görülmüyor. Bu da tarımın etki alanının genişliğinin şirketler tarafından ne kadar doğru algılandığını gösteriyor.

Sürdürülebilir Tarım ve Gıdaya Erişim Etkinliği

Yaklaşık 200 kişinin katıldığı, Dünya Gıda Günü öncesinde Tekfen Tower'da düzenlenen Sürdürülebilir Tarım ve Gıdaya Erişim etkinliği, SKD Türkiye Başkan Yardımcısı ve Sürdürülebilir Tarım ve Gıdaya Erişim Çalışma Grubu Başkanı Duygu

SKD Türkiye olarak ülkemizin sürdürülebilir tarıma geçişi konusunda çalışmalar yapmaya devam edecek, sürdürülebilir tarım ilkelerinin yasal düzenlemelere nasıl dahil edilebileceği konusunda gerekli altyapı çalışmalarına katkıda bulunacağız. Bu konuda tüm işbirliklerine açık olduğumuzu tekrar ifade etmek isterim.

Yılmaz'ın, TÜSİAD Başkanı Erol Bilecik'in ve Tekfen Holding Kurucusu ve Onursal Başkanı Ali Nihat Gökyiğit'in hoş geldiniz konuşmalarıyla başladı.

Ardından Tarım Bakanlığı Politika ve Strateji Başkanlığı Genel Müdürü Özkan Kayacan, yeni sistemle getirilen kapsayıcı yaklaşımı aktararak sürdürülebilir tarımın bakanlık olarak ajandalarında önemli bir yerde olduğunu da ifade ettiği bir açılış konuşması yaptı.

Açılış konuşmalarının ardından yayının içeriği ve rapordan elde edilen bulguların özetlendiği sunum yapıldı. Sunumdan sonra İrfan Donat'ın moderasyonunda gerçek-

leşen, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Tarım Dairesi Başkanı Doç. Dr. Taylan Kıymaz, FAO Türkiye Temsilci Yardımcısı Dr. Ayşegül Selşik, İstanbul Politikalar Merkezi'nden Dr. Ümit Şahin ve TEMA Yönetim Kurulu Danışmanı Tanfer Dinler'in katıldığı panelde sosyal, çevresel ve ekonomik perspektiflerden sürdürülebilir tarım konusu masaya yatırıldı. Kapanış oturumunda ise yine İrfan Donat'ın moderasyonunda TÜSİAD Sürdürülebilir Kalkınma Yuvarlak Masa Lideri Metin Akman ve Global Compact Yönetim Kurulu Üyesi Zeynep Sungu, özel sektörün sürdürülebilir tarıma olan yaklaşımını değerlendirip, bundan sonrası için iş dünyasının ajandasında hangi konuların yer alması gerektiğini aktardılar.

Sonraki Adımlar

Bu lansman etkinliği ve yayının ardından orta vadeli hedefimizi; sürdürülebilir tarım ilkelerini sağlıklı, adil, erişilebilir bir tarım-gıda sistemine geçişte hayati bir konu olarak başta karar alıcılar olmak üzere, Türkiye'nin gündeminde tutmak ve uygulanmasını teşvik edecek ve yaygınlaştıracak çözümlerin geliştirilmesi olarak belirledik.

SKD Türkiye olarak ülkemizin sürdürülebilir tarıma geçişi konusunda çalışmalar yapmaya devam edecek, sürdürülebilir tarım ilkelerinin yasal düzenlemelere nasıl dahil edilebileceği konusunda gerekli altyapı çalışmalarına katkıda bulunacağız. Bu konuda tüm işbirliklerine açık olduğumuzu tekrar ifade etmek isterim.

Gülin YÜCEL
Sustineo SDG
gulin@sustineosdg.com

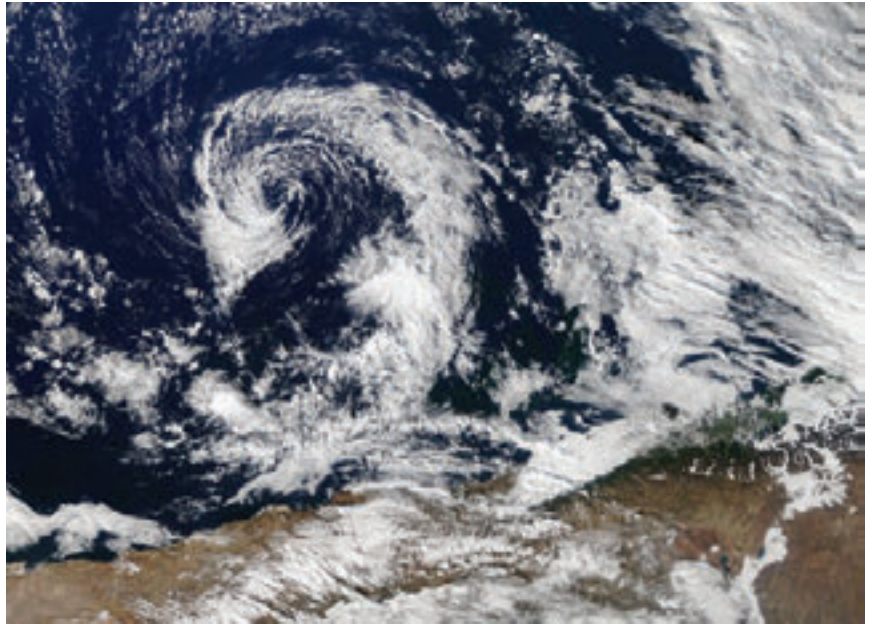
“Büyümenin Sınırları”nın Sigorta Sektörü Üzerindeki Etkileri

Roma Kulübü'nün (Club of Rome) 17 Ekim 2018'de yayınladığı, ekonomik aktivitenin dünya sistemleri üzerindeki etkilerine değinen rapor, 2050 senesinden sonra geri döndürülemez bir patikaya gireceğimizi söylüyor. 2018'in ilk yarısında gerçekleşen olağanüstü hava olaylarına yönelik zararlar da bunun gözle görülür sonuçlarına dikkat çekiyor. Ekonomik varlığını toplum ve ekonomileri güvence altına almak üzerine koyan sigorta sektörü için bu durum önemli bir risk. Peki sektör ne yapıyor, neler yapmalı?

1 972 senesinde Donella Meadows liderliğinde bir grup MIT profesörünün liderliğinde yapılan “Büyümenin Sınırları” çalışması ekonomi ve nüfustaki büyümenin dünya kaynaklarını tüketceğini ve 2070 senesinden önce bir ekonomik çöküşe sebep olacağını ortaya koyduğunda büyük bir tartışma çıkmıştı. Üzerinden 46 sene geçmesine rağmen, raporun sonuçlarının hâlâ geçerli olması oldukça ciddi. Roma Kulübü (Club of Rome) tarafından yaptırılan ve geçtiğimiz haftalarda yayınlanan raporların sonuncusu “Dünyanın taşıma sistemlerinin zorda olduğunu ve 2050 sonrasında bu gidişin artık geri döndürülemez olacağını” söylüyor.

Roma Kulübü Kim?

Üyeleri bilim insanları, ekonomistler, iş insanları, yüksek seviyeli bürokratlar ve eski devlet insanlarından oluşan organizasyonun amacı insanlığın karşı karşıya olduğu krizlere yönelik bilimsel analiz, iletişim ve yandaşlık sağlamak. Küresel zorluklara karşı holistik, sistemli ve uzun dönemli bakış açılarının oluşmasına yönelik araştırmaların yapılmasını sağlayan bu grubun en önemli raporlarından biri şüphesiz “Büyümenin Sınırları” raporu. Roma Kulübü'nün 50. kuruluş yılına gelen son rapor açıklamasında insan-

lığın bir kısır döngü içerisinde olduğu, aynı zamanda Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne (SKH) 2030'a kadar ulaşılmasının da risk altında olduğu söyleniyor. Stokholm Resilience Center ve Norwegian Business School tarafından yapılan çalışma, sosyoekonomik ve biyofiziksel değişkenler ile tarihsel ve yeni sosyoekonomik veriler ışığında yapılan bir dünya sistemleri modellemesinin, zaman geçişlerindeki unsurları da dahil etmesi ile daha “destekli” yani gerçekçi olduğunu söylüyor.

Devletlerin fakirliğin ve açlığın ortadan kaldırılması, eğitimin her birey için yaygınlaştırılması gibi sosyal hedeflerde ilerliyor olsalar bile -ki bunlar yaklaşık 10 adet hedef- özellikle çevresel hedeflere geleneksel politikalar ile ulaşılması mümkün değil. Öneri, gelenekselin ötesine geçen politikaların bir an evvel geliştirilmesi yönünde. SKH'ler etrafında bu raporun ortaya koydukları, geçen sayıda alıntı yaptığımız UN SDSN ve Bertelsmann Stiftung'un birlikte yayınladığı 2018 raporu ile uyumlu görünüyor.

Olağanüstü Doğa Olaylarının Yarattığı Zarar

Swiss Re Institute'ün yayınladığı ön verilere göre, doğal ve insan sebepli felaketlerin yarattığı zarar 2018'in ilk yarısında 36 milyar dolara ulaşmış durumda; bunun sadece 20 milyar dolarlık kısmı sigortalanmış risk. Son 10 senenin ortalama değerinin 125 milyar dolar olduğu hesaba katılırsa bu rakam nispeten az. Buna rağmen en büyük zararın kaynağı sigortalama oranı yüksek olan Avrupa ve Amerika'daki büyük kış fırtınaları. Dünya geneline bakılacak olursa bu felaketlerde 3.900 kişi hayatını kaybetmiş veya kayıp durumunda.

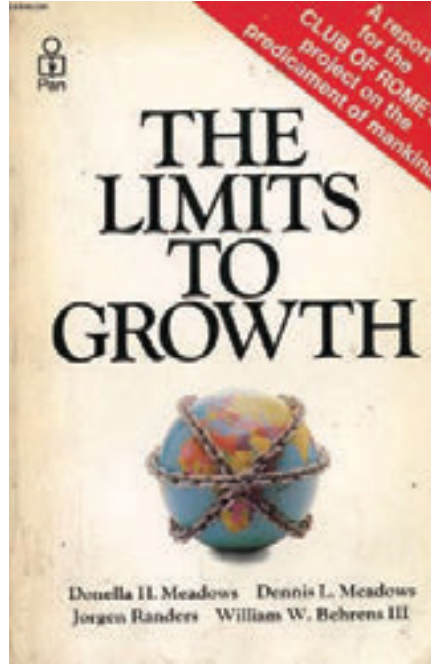
Tüm ekonomik temelli zararların toplam 36 milyar dolar olduğu düşünülürse, 34 milyarlık doğal felaket zararı bu rakamın oldukça önemli bir kısmı. Ötesinde sigortalanmış ekonomik zarar toplam zararın %56'sı ve burada toplumlara düşen zarar kısmı dikkat çekici.

En son Amerika'da gerçekleşen Michael Kasırgası'nda ise sadece tarıma yönelik zarar 1,3 milyar dolar olmuş; en büyük pay da pamuk ve pekan fıstığından. Tavuk çiftlikleri ve içerisindeki hayvanlar zarar görmüş durumda.

Boğaziçi Üniversitesi'nden Prof. Levent Kurnaz "Değişen iklim koşulları karşısında bu zararların azalmasını beklemenin gerçekçi olmadığını" belirtiyor.

Sigortacılık Sektörü Öncelikleri Ne Olmalı?

İklim değişikliği ve dünya sınırlarını zorlayan diğer koşullar içinde sadece çevresel değil aynı zamanda bunların tetiklediği sosyal risklerin de artışı kaçınılmaz bir gerçek. Sigorta sektörü ise bu değişimin tam ortasında yer alıyor ve bu, kendi sürdürülebilirliği açısından önemli bir durum. Bunu öngören sektör, 2012 senesindeki BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı'nda **Sürdürülebilir Si-**

İklim değişikliği ve dünya sınırlarını zorlayan diğer koşullar içinde sadece çevresel değil aynı zamanda bunların tetiklediği sosyal risklerin de artışı kaçınılmaz bir gerçek. Sigorta sektörü ise bu değişimin tam ortasında yer alıyor ve bu, kendi sürdürülebilirliği açısından önemli bir durum.

gortacılık Prensipleri'ni (PSI- Principles for Sustainable Insurance) benimseyerek çevresel, sosyal ve yönetsimsel risk ve fırsatlar etrafında ortak bir bakış açısı geliştirmiş durumda. Temmuz 2015 itibarıyla 83 organizasyon ve dünya primlerinin %20'sini kapsayan bu yapı aynı zamanda Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi ve FTSE4Good altındaki sigorta prensiplerini de tanımlıyor. Vizyonu "risklerin farkında olan bir dünya düzeninde sigortacılık sektörünü güvenilir kılarak sağlıklı, güvenli, dirençli ve sürdürülebilir bir toplum düzeni" oluşturmak. Amacı

ise "çevresel, sosyal ve yönetsimsel risklerin anlaşılıp önlenmesi ve azaltılmasına yönelik kaliteli ve güvenilir risk koruması sağlamak" var. Bu, sektör adına bütünsel bir çerçeve ve sorumluluk alanı oluşturuyor.

Sigorta Şirketlerine Düşen Ne?

Bu çerçeve içinde şirketler risk değerlendirme (*underwriting*) ve yönetimi konusunda ve aynı zamanda önemli bir kurumsal yatırımcı olarak sürdürülebilir kalkınma yolunda önemli bir role sahip. Bununla birlikte, sektör alt bileşenlerde şu alanlarda çalışıyor olmalı:

- Çevresel boyutta iklim değişikliği, biyoçeşitliliğin azalması ve ekosistem zararları, su yönetimi ve her türlü kirlenme risklerin anlaşılması ve önlenmesine yönelik başlıklar,
- Sosyal boyutta finansal sistemlerin kapsayıcılığını artırarak insan hakları, insan sebepli sağlık riskleri ve yaşanan nüfus dinamiklerine yönelik çözümler,
- Yönetişim boyutunda ise risklerin bilinmesinden öte yürütmenin içerisinde yer almasını destekleme, etik ve prensipleri geliştirme, risklerin bilinirliğini artıran ve farklı görüşlerin dahil edilmesi.

Ötesinde, kurumsal uygulamada ise sigorta şirketleri -her zaman önerdiğimiz gibi- kendi uzun dönemli vizyonlarını koymalı, yani sürdürülebilir kalkınma yolunda kendi etkilerini görmeleri ve taahhütlerini ortaya çıkarmalıdır. Bunu yapabilmek için de ölçülebilir hedefler belirlemeli, yapısal bir planlama ile bu inisiyatifleri yönetmeli, ilerlemeyi yönetim sistemleri içerisinde gözden geçirmeli ve raporlama yaparak paydaşları ile iletişimini yapmalıdır. Unutulmamalıdır ki önümüzdeki zaman tüm sektör kurgusunu değiştirebilecek iş modeli değişikliğine de gidebilecektir. Bu bilinç ve yönetim bakış açısı ile sadece risklerin değil önemli fırsatların da olduğu unutulmamalıdır. ○

Geridönüşümde Örnek Bir Kuruluş: Retuna

İsveç'in Eskilstuna kentinde 2015 yılında açılan Retuna, halkı geridönüşüm, kaynak kullanımı, sorumlu ve sürdürülebilir bir yaşam konusunda bilinçlendirmeyi amaçlıyor. Retuna, Eskilstuna Belediyesi bünyesinde oluşturulmuş ve bu bölgenin en büyük geridönüşüm merkezinin yanında kurulmuş. Buraya ulaştırılan eşyalar önce belediyenin bir ekibi tarafından ayrıştırılıyor. Tamir edilebilecek olanlar tamir edilip kullanım alanlarına göre market içindeki ilgili mağazalara dağıtılarak satışa sunuluyor...

 Serpil BÜYÜKALTINÇIZME

re:Compute-IT

Sosyal medyada ilk gördüğüm-den beri aklımda Retuna... İsveç'te Ağustos 2015'te açılmış bir geridönüşüm marketi, kullanılmayan eşyaların yeniden hayat bulup yeni kullanıcılarına ulaştırıldığı bir pazaryeri.

İsveç, Tetra-Pak'ta işe girdiğim 1991 yılından beri yaşam tarzları, insan haklarına yaklaşımları, çevreye olan saygıları ve gösterdikleri özen ile gerek iş hayatımda gerekse özel yaşamımda, aileden gelen destekleyici alışkanlıkların etkisiyle beni benzer bir hayat anlayışına yönlendirdi. İş hayatımdaki prensiplerimin yanı sıra özel hayatımdaki alışkanlıklarımı da bu yaklaşımda sorgular ve yapabildiğim kadarıyla değiştirir oldum.

Sürdürülebilir Yaşam Anlayışı

2008 yılından başlayarak üzerinde çalıştığım sürdürülebilirlik kavramını iş hayatına ve kurumsal yapılara uygulama çabam sırasında bireylerin bu konuda bilinçlendirilmelerinin ve şirketlerden bu yaklaşımda ürün ve hizmet üretmelerini talep etmelerinin gerekliliği düşüncesine ulaştım. Bizler ne zaman kendi hayatlarımızı sürdürülebilir kılma konusunda çaba göstermeye başlarsak şirketler de bizlere aynı yaklaşım ile ürün ve hizmet üretme konusunda kendilerini zorunlu hissedecekler. Sürdürülebilir yaşam, sahip olduğumuz kaynakları ileriki nesillere de bırakabilecek şekilde verimli kullanarak, yenilenebilir enerji kaynaklarını sorumlu bir şekilde tüketerek, insana hak ettiği değeri her ortamda göstererek, çevreye ve canlılara zarar vermeden, etik değerlere bağlı kalarak iş ve bireysel yaşamımızı idame ettirmekten geçiyor.

Bu konudaki çabalarım, gerek yurtiçindeki gerekse yurtdışındaki örnek projeleri takip ederken, sade-

İŞ'TE EŞİT KADIN SERTİFİKASI

Daha İyi Bir Gelecek İçin

Özel Sektör

STK'lar

Yerel Yönetimler

Retuna'nın başarısı ticari olarak beklenenin üzerinde bir getiriye ulaşmış ve 2016 yılında 8,1 milyon İsveç kronluk satış hacmi gerçekleştirilmiştir.

ce İsveç dilinde paylaşılan projeler karşıma çıkmaya başlayınca İsveççe bile öğrenmeye kadar götürdü beni. Bu konuda üretebileceğim projeler üzerinde çalışırken gördüğüm Retuna geridönüşüm marketini önce yayınlardan, sonra web sayfalarından incelerken, başka bir sosyal proje için İsveç'e gitme gerekliliği ortaya çıkınca yolumu Retuna'ya kadar ulaştırdım.

Retuna'ya Ulaşım ve Yerel Yaşam

Eskilstuna, Stockholm'e tren ile 1,5 saat, sonra da ister otobüs, ister taksi ile kısa sürede (10 dk.) ulaşabileceğiniz bir yerde. Yakın çevresinde çok fazla yerleşim alanı yok ancak en önemli özelliği büyük bir geridönüşüm merkezinin hemen yanında konumlandırılmış olması.

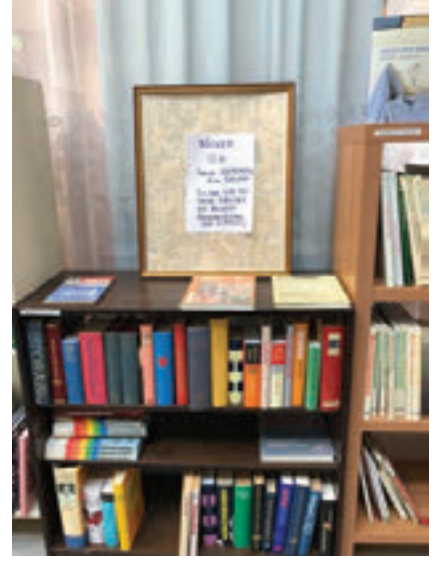
Çevre halkı, araçlarının arkasına taktıkları küçük römorkörler ile kullanmadıkları eşyaları, evlerinde veya işyerlerinde ayrıştırıp biriktirdikleri her çeşit malzemeyi buraya getirip bırakıyorlar. Retuna'nın önünde oturduğum 15 dakika süresince aralıksız araç giriş-çıkışını izledim. Bu onların hayat düzenlerine yerleşmiş bir alışkanlık. Sadece atık konusunda da değil, özellikle enerji kullanımında çok dikkatli davranıyorlar. Şehir içinde eğer önemli bir ihtiyaçları yoksa araba yerine öncelikle bisiklet, sonra da toplu taşımayı kullanıyorlar. Birçoğunun Stockholm dışında da bir evleri var ve arabalarını tren ya da otobüs ile ulaştıkları noktada bırakıp, şehirde bisiklet veya toplu taşımayı kullanıyorlar.

Kurumsal Yapısı ve İşleyiş

Retuna, Eskilstuna Belediyesi bünyesinde oluşturulmuş ve bu bölgenin en büyük geridönüşüm merkezinin yanında kurulmuş. Buraya ulaştırılan eşyalar önce belediyenin bir ekibi tarafından ayrıştırılıyor. Tamir edilebilecek olanlar tamir edilip kullanım alanlarına göre market içindeki ilgili mağazalara dağıtılarak satışa sunuluyor. Bu mağazalar arasında çocuk eşyaları, antikalar, cam eşyalar, kıyafet, elektronik malzemelerin satıldığı dükkanlar, çok uygun fiyata satılan kitapların bulunduğu bir kitap koridoru, inşaat malzemelerinin bulunduğu bir bölüm, spor malzemelerinin ve ağırlıklı olarak bisikletlerin bulunduğu bir dükkan bulunuyor. Ziyaretçilerin dinlenebileceği çok güzel bir kafe de var. Ayrıca üst katında geniş bir konferans alanı ve çeşitli el sanatları kurslarının verildiği bir eğitim bölümü mevcut. Burada sık sık çeşitli sanat dallarında eğitimler düzenleniyor ve sürdürülebilir yaşam konusunda bilinçlendirici konferanslar veriliyor.

Retuna'nın kuruluş amacını, halkı geridönüşüm, kaynak kullanımı, sorumlu ve sürdürülebilir bir yaşam konusunda bilinçlendirme olarak tanımlıyorlar. Ancak Retuna'nın

başarısı ticari olarak da beklenenin üzerinde bir getiriye ulaşmış ve 2016 yılında 8,1 milyon İsveç kronluk satış hacmi gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizde Uygulanma Olanakları

Ülkemizde sürdürülebilirlik ve ağırlıklı çevre koruma hassasiyetli birçok girişim mevcut. Bu girişimlerin her birinin hedeflerine ulaşabilmesi için de doğru planlanacak bir sistem içinde ilerlemeleri gerekiyor. Kullandığımız kaynaklara göstermemiz gereken özen ve ürettiğimiz atıkları ayrıştırma ve yeniden değerlendirilebilecekleri merkezlere ulaştırma çabaları yaygınlaşmaya başladı. Ancak bütün bunların özellikle yerel yönetimlerin planlama, kontrol ve yönetimiyle hayata geçirilmesi ve sürdürülebilir olması mümkün. İlk aşamada doğru bilgilendirmeler ile evlerde atıklarını ayrıştırarak olan vatandaşlarımızın bu atıkları götürebilecekleri noktaların hazır olması gerekiyor. Bunun yanı sıra bu atıkları hem ayrıştırmanın hem de geridönüşüm noktalarına ulaştırmanın da hayatımızın bir parçası olması lazım. Üstelik ürettiğimiz atıklara dikkat etmeye başlamak bizleri daha bilinçli tüketim ve daha dikkatli satın alma yaklaşımına kadar götürüyor. ○

WOCMAP VI

6th World Congress on Medicinal and Aromatic Plants

1-5 Mayıs 2019

Antalya
TÜRKİYE

ERKEN KAYIT

18 OCAK
2019

ÖZET GÖNDERİM

16 KASIM
2018

www.wocmap2019.org

Sibel BÜLAY
sibel.bulay@gmail.com

farklılık arz edebilir.” Bu durumda belediyelere verilecek tutarın kararını da bakanlık verecek.

Bizden Olmayana Kaynak Yok İktidar partisinin kendi belediyelerini

5393 Sayılı Belediye Kanunu

“Belediye: Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişi.”

Mali Kaynaklara Erişim

“Özerk bir yerel yönetimden bahsedebilmek için yerel yönetimlerin karar alma ve uygulama serbestisi olan bağımsız organlarının olması ve her şeyden önemlisi mali kaynaklara ve harcama yetkisine sahip olması gereklidir.” (Yerel Yönetimlerin Mali Özerkliği, İrfan Türkoğlu)

Mali Özerklik

“Mali özerklik, yerel yönetimlerin kendilerine has mal varlığına ve gelir kaynaklarına sahip olabilmelerini, kanunların öngördüğü esaslar çerçevesinde kendi organlarının kararlarına dayanarak harcama yapabilmelerini öngörür. Mali özerklik, yerel özerkliğin önemli bir koşulunu oluşturmaktadır.” (Türkiye’de yerel yönetimler mali açıdan ne kadar özerk?, Ülkü Arıkboğa)

AKP Yerel Yönetimler ve Şehircilik 2023 Siyasi Vizyonu:

“Aşırı merkezileşmeden uzaklaşarak, yetkileri merkezi birimlerden doğrudan hizmet sunan yerel birimlere devretmeye devam edeceğiz.”

kayırmasına, muhalefet partilerinin kazandığı belediyelerin finans kaynaklarını kısmasına yıllardır tanık olduk, yaşadık. İşte bazı örnekler:

■ Marmara Bölgesi’nde konuştuğumuz bir belediye başkanı bir muhalefet partisinden seçilmişti. Aylarca mali kaynaklar aktarılmadığından, değil altyapı projeleri yapmak, çalışanların maaşlarını ödemekte bile zorlandı. Sonunda pes etti ve AK Parti’ye geçti. Bugün kraldan çok kralcı olan başkan artık ödemelerini düzenli olarak yapıyor; projelerine finansman bulmakta sıkıntı çekmiyor.

■ Metro projelerinin belediyeler tarafından finanse edilmesi ciddi sıkıntılar yarattığından, 2010’da TBMM’de yasayla metropollerdeki metro inşaatlarının Ulaştırma Bakanlığı tarafından devralınarak tamamlanması kararı aldı. Bu yasaya dayalı olarak 2011’de Bakanlar Kurulu kararıyla İstanbul ve Ankara’nın 2,2 milyar dolar tutarındaki toplam yedi metro projesi bakanlık programına girdi. İzmir’in başvurusu ise “geç kalındığından” programa alınmadı ve İzmir Belediyesi metro projeleri için dış kaynaklardan finansman arayışına girdi. 2018’de İzmir’in hâlâ metro projeleri için dış kaynaklardan finansman aradığını görüyoruz.

■ 13 Eylül 2018 tarihli bir haberde Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası’ndan “Yeşil Kentler” projesi kapsamında İzmir metrosu için 80 milyon euro kredi sağlandığını öğrendik. 22 Eylül 2018 tarihli habere göre ise İstanbul’da Altunizade-Sabiha Gökçen ve Söğütlüçeşme-İncirli metro hatları ve Sabiha Gökçen Havalimanı raylı sistem bağlantısı

işini Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı yapacaktı.

■ Belediyelerle birlikte belediye çalışanları da bu gelişmeden tedirgin. DİSK’e bağlı Genel-İş Sendikası Genel Başkanı Remzi Çalışkan, “Bu kabul edilebilir değildir; belediyeler üzerinde ağır bir ekonomik ve yönetsel vesayet anlamına gelmektedir” değerlendirmesini yaptı. “Belediyeler bunu işçi haklarını kısıtlamak için bahane olarak kullanırlar. Ödemelerde kısıtlamaya gideceklerdir. Sinyalleri de gelmeye başladı. İşçilerin fazla çalıştırılması, fazla mesailerinin ödenmemesi gibi” dedi.

THKH kararı bu kayırmacılığı yaşıllaştırarak muhalefet partilerinin kazandığı belediyeler için büyük bir tehdit oluşturuyor.

Merkeziyetçilik?

Adem-i Merkeziyetçilik?

Eylül 2015’te Birleşmiş Milletler’e üye Türkiye dahil 193 ülke 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’ne imza attı. Kasım 2016’da aynı ülkeler Yeni Kentsel Gündem’i imzaladı. Tüm dünyada kent politikalarına yön veren bu iki anlaşmanın temelinde adem-i merkeziyetçilik var. Türkiye ise merkeziyetçilik ve adem-i merkeziyetçilik arasında şizofrenik bir dalgalanma içinde debeleniyor. THKH kararı, 5393 numaralı Belediye Kanunu’na ters düşüyor. Hatta AK Parti’nin kendi Yerel Yönetimler ve Şehircilik Vizyonu’na bile ters düşüyor. Belediyelerin THKH kapsamında alınması, mali özerkliklerini fiilen yok ediyor. Mali özerkliğin olmadığı yerde idari özerklik olabilir mi?

4. Sürdürülebilir Gıda Konferansı Sektörü Bir Araya Getirdi

Bu yıl dördüncüsü düzenlenen Sürdürülebilir Gıda Konferansı'nda, gıda sektörünün tüm paydaşları sürdürülebilir gıda tedariki ve tüketimi konularını tartıştı. Tarım ve Orman Bakanı **Dr. Bekir Pakdemirli**, konferansın açılışında yaptığı konuşmada, Birleşmiş Milletler'in 2030 yılına kadar açlığa son verme hedefinin ulaşılabilir olduğunu, bunun yolunun da sürdürülebilir tarımdan geçtiğini söyledi. Dr. Pakdemirli, bakanlık olarak, önümüzdeki günlerde üreticiden tüketiciye, gıda kayıp ve israfların sonlandırılması amacıyla yeni bir çalışma başlatılacağını açıkladı.

FAO Avrupa ve Orta Asya Bölge Temsilcisi ve Genel Direktör Yardımcısı **Vladimir Rakhmanin** de sürdürülebilir gıdanın geleceği hakkındaki görüşlerini paylaşırken, "Açlık, dünyada uzun süreli bir düşüşten sonra yeniden yükselişte. Şu anda 821 milyondan fazla insan kronik beslenme yetersizliğiyle karşı karşıya bulunuyor. Açlık çeken insanların çoğu, savaşların ve çatışmaların olduğu ülkelerde yaşıyor. Açlığın sona ermesi için herkesin

sorumlu adımlar atması gerekiyor. Bugünkü eylemlerimiz bizi açlığın olmadığı bir geleceğe götürecektir. Tek bir gelecek var ve onun nasıl olacağını bizim tercihlerimiz belirleyecek" ifadelerini kullandı.

Reis Gıda Yönetim Kurulu Başkanı **Mehmet Reis** ise "Çizgiyi çekmek gerek" başlıklı konuşmasında şunları kaydetti: "Üretim artmalı, israf önlenmeli. Sürdürülebilir dünya düzeni için gelecekteki tüm canlıların yaşam hakkına saygı duymalıyız. Harekete geçmezsek küresel iklim değişikliğinin etkileri daha yıkıcı ve maliyetli olacak."

"Gıda Sistemlerinde Küresel Vizyondan Yerel Fırsatlara" başlıklı panele katılan Food&Drink Federation'ın Başkanı **Ian Wright**, günümüzdeki en önemli trendi "tüketicinin güçlenmesi" olarak gördüğünü, bugüne kadar sektörde rolü ihmal edilen tüketicilerin giderek ön plana çıktığını söyledi. Aynı oturumda görüşlerini açıklayan Yıldız Holding CEO'su **Mehmet Tütüncü** de hammadde alımından ürünün tüketiciye ulaşıncaya kadar olan sürecinde israfsız ve verimli üretimin hem

gıdanın tüketiciye maliyeti hem de kaynakların verimli kullanılması bakımından maliyet enflasyonunu önlemede kalıcı ve etkili bir yöntem olduğunu söyledi.

"2030'da #açlığa son vermek mümkün mü" başlıklı oturumda Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü'nden **Prof. Dr. Bülent Gülçubuk**, bu hedefin gerçekleştirilmesi için her ülkenin gıdaya erişim konusunu anayasal güvence altına alması, küçük aile çiftçiliğinin desteklenmesi, gelişmekte olan ülkelerde üretici şirketlerin birlikte hareket etmesi gerektiğini ifade etti.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı AB ve Dış İlişkiler Genel Müdür Yardımcısı **Ahmet Volkan Güngören**, Türkiye'nin küresel insani yardımda dünyada ilk sırada yer aldığını ifade ederek, İngiliz kuruluşu Development Initiatives'in 2018 yılında yayımladığı rapora göre Türkiye'nin 2017 yılında 8 milyar dolar küresel insani yardım yaptığını, küresel açlığın giderilmesi için Türkiye'nin üzerine düşen görevi fazlasıyla yerine getirdiğini kaydetti.

“Sürdürülebilir tarım için noktaları birleştirmek” başlıklı oturumda konuşan İTÜ Meteoroloji Mühendisliği Bölümünden **Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu**, 2100 yılına kadar yazlarında sıcaklığın 4 ila 7 derece arasında artmasının öngörüldüğünü hatırlatarak, iklim değişikliği, iklim risk yönetimi ve kalkınma politikalarının birlikte düşünülmesi gerektiğinin altını çizdi.

Tarım İşletmeleri (TİGEM) Genel Müdürü **Ayşin Işıkgöce**, sürdürülebilir tarım için sertifikalı tohumun büyük önem taşıdığını belirtirken, Sürdürülebilirlik Akademisi Yönetim Kurulu Üyesi **Semra Sevinç**, “İyi Gıdaya Giden Yol” oturumunda Good Food ile ilgili yapılan çalışmaların çıktılarını konferans dinleyicileriyle paylaştı. Sevinç, “Nielsen ve Sürdürülebilir Markalar işbirliğiyle yapılan İyi Yaşam (Good Life) Araştırması’nda, 14 farklı sektörde iyi yaşama katkı koyan markaları seçen tüketiciler, iyi gıda için de benzer bir seçim yaptılar” dedi.

Sürdürülebilir Gıda Konferansı’nda Sürdürülebilir Tarım Ana Sponsoru Reis Gıda olurken, Platin sponsorlar olarak Ülker ve Pınar, Altın sponsor olarak Aromsa ve İntertek, Gümüş sponsor olarak CHEP Türkiye ve Aroma, Bronz sponsor olarak da Söke Değirmencilik, Kalite Sistem Mérieux NutriSciences, Karadeniz İhracatçı Birlikleri, Danfoss, Denizbank, ÇEVKO, ProGrup, Ülker Eksper, Cargill, Sunar, Balparmak ve Superfresh destek veriyor.

2018 Sürdürülebilir İş Ödülleri Sahiplerini Buldu

Başarılı sürdürülebilir iş modellerini ödüllendirmek amacıyla bu yıl beşincisi düzenlenen Sürdürülebilir İş Ödülleri, Fairmont Quasar İstanbul Otel’de 17 Ekim akşamı düzenlenen

ödü töreninde sahiplerini buldu. Organizasyonda bu yıl da sosyal, ekonomik ve çevresel konularda önemli etkiler yaratan başarılı projeler seçilerek ödüllendirildi.

Ödül Alan Projeler

Su Yönetimi: Belediye Kentsel Atık Sularının Sanayide Proses Suyu Olarak Kullanılmak Üzere Geri Kazanımı Projesi - TÜPRAŞ

Çalışan Katılımı/Bağlılığı: Mavi ya da Beyaz Yakalı değil, 100 Bin Koç’luyuz - Koç Holding

İşbirliği-B2B: Güzellik Engel Tanımaz - L’Oréal Türkiye

İşbirliği-B2NGO: Fıstığımız Bol Olsun - Nestlé Türkiye

İşbirliği-Yerel Yönetim: Yerli Teknoloji Ofisi - İSKİ

Karbon ve Enerji Yönetimi: Kayra Vintage Şarapları Ürün Karbon Ayakizi Hesaplama ve Azaltma - Mey İçki, REMOURBAN REgeneration Model for Accelerating the Smart URBAN Transformation - Eskişehir Tepebaşı Belediyesi (yerel yönetim), Beyaz Eşyanı Geri Dönüştür, İklimini Geri Kazan - Akademi Çevre (KOBİ)

Sürdürülebilirlik Raporu: Kordsa 2016 Sürdürülebilirlik Raporu - Kordsa

Çeşitlilik ve Dahil Etme: Çeşitlilik Konseyi - Siemens Türkiye ödülü

Sürdürülebilir İnovasyon: Hastalık ve Zararlı Tespiti ve Entegre Etkin Mücadele Yöntemlerinin Yayımı - Ferrero Fındık, Eminönü-Alibeyköy Tramvay Hattı İnşaat, Elektromekanik ve Araç Alım İşİ - İstanbul Büyükşehir Belediyesi (yerel yönetim), Türkiye’de ilk defa Sözleşmeli Arıcılık Modeliyle Yerli Propolis Üretimi ve Ekstraksiyon Yönteminin Geliştirilmesi - BEE’O Propolis (KOBİ)

Tedarik Zinciri Yönetimi: Et ve Balık İzlenebilirliği - Metro Türkiye

Sosyal Etki: MiÇO (Misafir İşçi Çocukları) - Anadolu Etap

Sürdürülebilirlik İletişimi: Sürdürülebilirlik İletişimi-Ürün Toplama - H&M

Atık Yönetimi: “Çiftlikten Sofralara” Değer Zinciri Atık Yönetim Modeli - Süttaş

Kadının Güçlendirilmesi: Philips Avent Süt Saatim - Türk Philips

Yılın Startup’ı: EVREKA

Yılın Sosyal Girişimi: Arya Kadın Yatırım Platformu

Tüketime Giden Yolda Değerlerimiz Ne Kadar Etkili?

Hebrew Üniversitesi'nden psikoloji profesörü Shalom H. Schwartz tarafından “**bireyi veya diğer sosyal kimlikleri yaşamlarında yönlendiren ilkeler**” olarak tanımlanan değerler; insan davranışlarını açıklamaya yardımcıdır ve davranıştan önce gelen tutumların oluşmasında etkilidir. Kuşkusuz değerlerimiz tüketim davranışlarımızı da etkiler. Bu yazıda, pek çok değer tipi içinden öncelikle tüketimle yakın ilişkisi olan **maddi değerlere** odaklanacağız.

Maddi Varlıklara Ne Kadar Değer Veriyoruz?

Maddi varlıklara atfedilen değer kişiden kişiye farklılık gösterir ve kişilerin yaşam felsefesine yön verebilir. Bazılarımız maddi varlıkları yaşamımızın merkezine koyarken, bazıları ise sadece hayatımızı idame ettir-

mek için gerekli araçlar olarak görürüz. Missouri Üniversitesi'nden Marsha Richins ve Scott Dawson maddi değerleri bir başarı göstergesi olarak, yaşamın merkezinde ve mutluluğun merkezinde olmak üzere üç boyutta ele alır. Bu boyutlar incelendiğinde;

- Maddi varlıkları **başarı göstergesi** olarak görenler: Kendilerinin ya da başkalarının başarılarını sahip oldukları mal ve paraya göre değerlendirir, arzuladıkları imajı yansıtan ürünlere sahip oldukça kendilerini başarılı bulurlar.
- Maddi varlıkları **yaşamın merkezinde** görenler: Sahip oldukları maddi varlıkları yaşamlarının merkezine koyarlar ve materyalizmi bir yaşam tarzı olarak görürler. Yüksek düzeyde maddi tüketim onlar için araçtan öte amaçtır.
- Maddi varlıkları **mutluluğun merkezi** olarak görenler: Maddi varlıkları

yaşam doyumu ve mutluluk nedeni olarak görürler. İnsan ilişkileri veya farklı deneyimler yaşamaktansa maddi varlıklara sahip olarak mutlu olurlar. Yüksek maddi değerlere sahip olmak, satın alınan ürün çeşidini ve miktarını etkilemekle kalmayıp, paranın ötesinde, **zaman** gibi bazı kaynakların da ne derece tüketime ayrıldığına bir göstergesidir. Örneğin, maddi değerlere fazlasıyla önem veren bir kişi daha uzun süreler çalışmayı ve daha fazla para kazanmayı serbest zaman etkinliklerine zaman ayırmaya tercih edebilir. Bazı bireyler ise kendilerini güvende hissetmek ve ruhsal durumlarını iyileştirmek için maddi varlıklara yönelebilir. Birçok çalışma yüksek seviyede materyalizmin pozitif duygulanım, mutluluk, kendini gerçekleştirme, öz saygı, subjektif iyi olma hali ve yaşam doyumu ile ters; olumsuz duygulanım, sosyal kaygı, mutsuz geçirilen zaman

Doç. Dr. Ahu ERGEN,
Bahçeşehir Üniversitesi
Öğretim Üyesi
ahu.ergen@vs.bau.edu.tr

oranı ve depresyon ile pozitif yönlü ilişkisi olduğunu gösteriyor. Materyalizmin tatmin edilmemiş psikolojik ihtiyaçların (sağlıklı benlik oluşturma, sağlıklı sosyal ilişkiler kurma vb.) bir sonucu olduğuna ve bu ihtiyaçların karşılanmamasından doğan güvensizliğin, maddi varlıklarla giderilmeye çalışıldığına dair görüşler de var. Kimilerine göre ise küresel firmalar işletme hedeflerini, devletler de ekonomik büyümeyi gerçekleştirmek için dünya çapında materyalizm eğilimini destekliyorlar. Bazı araştırmacılar ise materyalist yaşam biçimlerinin şu an küresel olarak yaygın olmasına rağmen, birçok ülkede ekonomik istikrar arttıkça zaıfıylayacağını öne sürüyor.

Sürdürülebilir Tüketim Hangi Değer Tipleriyle İlişkili?

Tüketim ekonomisi, bazı ülkelerin ekonomilerine canlılık getiren bir lokomotif güç görevi görürken, bir yandan da gezegene geri dönüşü olmayan şekilde zarar veriyor. Sürdürülebilir tüketim ise temel ihtiyaçları karşılayan ürünlerin kullanımını ve daha iyi yaşam kalitesini sağlarken, doğal kaynakların ve sağlığı tehdit eden zararlı malzemelerin kullanımını minimize eden, bir anlamda gelecek nesillerin ihtiyaçlarını tehlikeye atmayan tüketimdir. Gezegen üzerindeki toplam çevresel etkinin %70'i yiyecek ve içecek tüketimi ile konutlardaki yaşamdan ve ulaşımdan kaynaklıdır. Aslında bu oran, bireylerin sürdürülebilir tüketime geçiş yaptıklarında gezegene sağlayabilecekleri katkının ne denli büyük olacağını ortaya koyuyor. Küresel ısınma, türlerin neslinin

hızla tükenmesi, ekosistemin zarar görmesi gibi sorunların boyutlarına bakıldığında, bireylerin gezegene yönelik tutumları ile sergiledikleri davranışlar arasındaki ilişkinin daha fazla anlaşılmaya ihtiyacı olduğu görülüyor. Tutum ile davranış arasındaki bu boşluğun nedenleri ve çözüm yollarına psikoloji, sosyoloji, antropoloji ve tüketici davranışı gibi farklı disiplinlerden bilim insanları; motivasyon, ilgilenim, benlik, yaşam biçimleri ve değerleri araştırarak açıklık getirmeye çalışıyor. Değerlerin, sürdürülebilir davranışlarla ilişkisini konu alan, farklı ülkelerde, farklı hedef gruplarla yürütülmüş bazı araştırma bulguları aşağıda yer alıyor:

- Çevreci ve insani değerler vejetaryen beslenmeyi benimsemeye etkili.
- Evrenselcilik, iç ahenk ve iyilikseverlik, çevreye duyarlı tüketimle olumlu ilişki içinde.
- Muhafazakârlık ve dindarlık gibi içsel değerlerin bireylerin sürdürülebilir tüketim davranışına olumlu etkisi var.
- Güç, başarı, yenilikçilik gibi dışsal değerler, sürdürülebilir tüketim davranışını olumsuz yönde etkiliyor.
- Yeni riskler alarak kendini gerçekleştirmeyi deneyen girişimci ruha sa-

Küresel ısınma, türlerin neslinin hızla tükenmesi, ekosistemin zarar görmesi gibi sorunların boyutlarına bakıldığında, bireylerin gezegene yönelik tutumları ile sergiledikleri davranışlar arasındaki ilişkinin daha fazla anlaşılmaya ihtiyacı olduğu görülüyor.

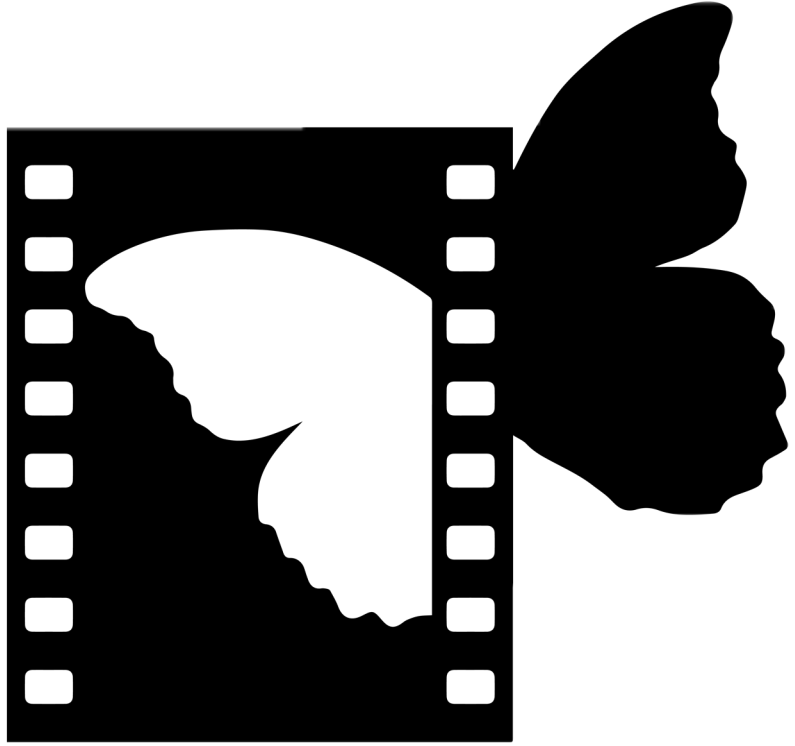
hip bireylerin daha yüksek ekolojik davranış gösterdiğine dair bulgular mevcut.

- Öz saygı, kendini gerçekleştirme ve başkalarına saygı değerleri, geridönüşüm davranışının belirleyicisi.
- Evrensel değerler ve sürdürülebilir davranış benimsenmesi arasında güçlü ilişkiler mevcut.

Değerlerin İçselleştirilmesi

Değerlerin oluşmasında kuşkusuz ailedeki ve okullardaki eğitimin önemli rolü var. Milli Eğitim Bakanlığı Türkiye'de ders programları ekseninde adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik olmak üzere 10 değer olduğunu açıkladı. Değerler eğitiminin nasıl olması gerektiğine dair verdiği bir röportajda Öğretim Üyesi Dr. Ayşegül Metindoğan şöyle diyor: "Bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimleri göz önüne alındığında, çocukların iyi ve doğru insan olmanın unsurlarını, sorgulayarak, empati kurarak ve saygı duyarak kazanmaları, var olan içsel potansiyellerini geliştirmeleri daha muhtemeldir. Ayrıca özellikle kültürel değerlerin içeriğinin oluşturulmasında çoğulcu ve kapsayıcı olmak ve daha evrensel olan değerlere vurgunun artırılması, dünya insanı olmanın da yollarını açabilecektir." Sadece teorik olarak değil, örnek olaylar, drama ve eğitsel oyunlarla değerlerin içselleştirilmesini sağlamak bu yolda önemli bir adım. Yeşil markaların yöneticilerinin de pazar paylarını artırmaları ve müşteri deneyiminin zenginleştirmeleri için hedefledikleri kitlenin değerlerini ve yaşam tarzlarını farklı boyutlarıyla araştırmaları da öneriliyor.

SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM FİLM FESTİVALİ

Değişim Yaratmak İsteyen Herkesin Festivali!

2008 yılından bu yana, sürdürülebilirlik kavramının ve birbiriyle etkileşim içinde olan sistemik sorunların daha iyi anlaşılmasını sağlarken dünyanın farklı bölgelerinden topladığı hikayelerle ilham vererek yeni bir yaşam kültürünün oluşmasına katkı veren Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali 22-25 Kasım tarihlerinde İstanbul'da Fransız Kültür Merkezi ve Salt Beyoğlu'nda izleyicileriyle buluşacak. Festivali şehrinde gerçekleştirmek isteyen sivil toplum kuruluşları ve aktivistler ise 15 Ocak-15 Haziran 2019 tarihleri arasında SYFF2018 seçkisiyle Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali'ni organize edebilecek.

2 2-25 Kasım tarihlerinde 11. yaşını kutlayacak olan Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali (SYFF) karmaşık küresel sorunlar karşısında sıradan insanların ürettiği ve hayata geçirdiği yaratıcı çözümler içeren belgesellerle bir kez daha izleyicileri buluşuyor. Kosta Rika, İspanya, Haiti, Etiyopya, ABD, Hindistan, Kongo, Fransa, Almanya, Mozambik, Filistin, İsrail, Burkina Faso, Sri Lanka, Solomon Adaları, Bangladeş, Hollanda, Avusturya, İtalya, Güney Afrika Cumhuri-

yeti ve Türkiye'den ilham verici hikayeler içeren belgeseller ihtiyacımız olan kahramanların kim olduğunu gözler önüne seriyor: Değişim yaratmak isteyen herkes! Artan kuraklık, sel, orman yangını, çatışma, eşitsizlik, gıda fiyatı gibi haberlerin yanında yer bulamayan tüm bu hikayeler kulağımıza fısıldıyor: İhtiyacımız olan tüm çözümler halihazırda mevcut, ölçeklenebilir ve herkes tarafından uygulanabilir... 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi ve bu hedeflerin birbirleriyle ilişkilerinin daha

Süt Sistemi

Naila ve İntifada

iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla ilgili hedeflerle etiketlenen filmler 22-25 Kasım tarihlerinde İstanbul'da Fransız Kültür Merkezi ve Salt Beyoğlu'nda gösterilecek. Festivali şehrinde gerçekleştirmek isteyen sivil toplum kuruluşları ve aktivistler 15 Ocak-15 Haziran 2019 tarihleri arasında SYFF2018 seçkisiyle Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali'ni organize edebilecek. Festivalde filmlerin yanı sıra film içerikleriyle alakalı konularda yaptıkları çalışmalarla ilham veren konuşmacılar, müzisyenler ve performanslar yer alacak.

SYFF2018 seçkisinde yer alan **26 kısa ve uzun metrajlı belgesel** sürdürülebilir turizm, kırsal kalkınma, ulaşılabilir sağlık hizmetleri, eğitimde yenilikçi yaklaşımlar, dögüsel ekonomi, kooperatifçilik, vatandaşlık geliri, tarım ve hayvancılık, deniz

SYFF2018 Seçkisinden

- **%2,5 Osa Yarımadası / 2,5% The Osa Peninsula** (48', Kosta Rika-ABD, 2015, Yönetmen: Eytan Elterman ve Marco Bollinger)
- **Açık Pencere / The Open Window** (56', Danimarka, 2018, Yönetmen: Daniel Oxenhandler, William Sloan, Alfred Birkegaard)
- **Gerçek Değer / Real Value** (70', ABD, 2013, Yönetmen: Jesse Borkowski)
- **Gıda Koop / Food Coop** (97', Fransa, 2016, Yönetmen: Tom Boothe)
- **Kapalı Döngü / Closing the Loop** (93', Birleşik Krallık, 2018, Yönetmen: Graham Sheldon)
- **Naila ve İntifada / Naila and the Uprising** (76', ABD- Filistin, 2017, Yönetmen: Julia Bacha)
- **Süt Sistemi / Das System Milch** (91', Almanya-İtalya, 2017, Yönetmen: Andreas Pichler)
- **Vamizi / Vamizi Cradle of Coral** (52', İsveç, 2016, Yönetmen: Mattias Klum)

koruma alanları ve biyoçeşitlilik, iklim değişikliği kaynaklı çatışma ve göç, iklim değişikliği adaptasyonu, sosyal etki odaklı işletmeler, sosyal girişimcilik, sosyal ve ekolojik sorunlarda işbirliğinin önemi, toplumsal olaylarda kadınların rolü gibi çok geniş yelpazeye yayılan tema ve yaklaşımı barındırıyor. ○

Festival programı ve film özetleri için:
www.surdurulebiliryasamfilmfestivali.org

Çevreci Ekonomiye Yatırım

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası'nın (EBRD) projesi olan Türkiye Sürdürülebilir Enerji Finansman Programı (TurSEFF), sekiz yıldır Türkiye'de faaliyette. İlk faz (2010-2013) ve ikinci faz (2013-2017) süresince 1000'den fazla projeye toplamda 570 milyon eurodan fazla finansman sağladı. 2017'de başlatılan üçüncü fazda ise yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği finansmanının yanında su verimliliği, hammadde verimliliği ve atık yönetimi gibi çevreci ekonomiye yönelik yeni bileşenler de yer alıyor. Proje Müdürü Koray Goytan ile bu yenilikleri ve düzenlemeye başladıkları Yenilenebilir Enerji ve Kaynak Verimliliği Seminerleri'ni konuştuk.

 Barış DOĞRU

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası'nın (EBRD) projesi olan Türkiye Sürdürülebilir Enerji Finansman Programı (TurSEFF), bildiğimiz kadarıyla sekiz yıldır Türkiye'de faaliyette. Bu sürede neler yaptı TurSEFF, kısaca aktarabilir misiniz?

Türkiye Sürdürülebilir Enerji Finansman Programı (TurSEFF), kamu ve özel sektör tarafından uygulanacak Yenilenebilir Enerji ve Kaynak Verimliliği yatırımları için finansman sağlamak üzere oluşturulmuş bir program. Proje Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) tarafından geliştirildi ve 2010 yılından bu yana Avrupa Birliği (AB) tarafından destekleniyor. İlk faz (2010-2013) ve ikinci faz (2013-2017) süresince 1000'den fazla projeye toplamda 570 milyon eurodan fazla finansman sağlandı. Toplamda yıllık sağlanan CO₂eş emisyonu azalımı, her yıl yaklaşık 845 bin otomobil tarafından yayılan CO₂eş emisyonuna eşittir. Sağlanan yıllık enerji tasarrufu ise, Türkiye'de her yıl neredeyse 3,5 milyon kişi tarafından tüketilen elektriğe eşittir.

2017'den sonra bir kapsam değişikliği yaşadınız sanırım. Sürdürülebilir enerji finansmanının yanı sıra su verimliliği, hammadde verimliliği ve atık yönetimi de eklendi faaliyet alanınızda. Bu değişikliğin arka planında ne yatıyor?

TurSEFF, ilk iki fazlık dönemi olan 2010-2017 arasında Türk KO-Bİ'lerinden büyük ilgi gördü. Bu ilgi neticesinde EBRD bu projeyi daha geniş kapsamlı bir hale getirerek üçüncü fazını başlattı. 2017 yılında başlatılan TurSEFF'in yeni fazında, sizin de belirtmiş olduğunuz gibi artık yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği finansmanının

yanında su verimliliği, hammadde verimliliği ve atık yönetimi gibi çevreci ekonomiye yönelik yeni bileşenler de yer alıyor. TurSEFF'in bu yeni fazında bir diğer önemli değişiklik de **kamu kurumları**. Artık TurSEFF fonları özel sektörle birlikte, belediyeler gibi kamu kurumları tarafından da kullanılabilir. Toplamda 400 milyon euro finansman sağlanacak olan bu fazda, yerli ve yabancı uzmanlardan oluşan TurSEFF Danışmanlık ekibi, yatırımcıların yenilenebilir enerji ve kaynak verimliliği projelerini belirlemelerine ve geliştirmelerine yardımcı oluyor ve TurSEFF kapsamında kredi ya da leasing başvuruları hazırlanması için destek veriyor. Sağlanan bu danışmanlık desteği AB tarafından finanse ediliyor ve yatırımcılara ücretsiz olarak sunuluyor. Kredi veya leasing'den faydalanmak isteyen kurumlar, TurSEFF'in anlaşmalı bankaları ve leasing firmaları aracılığıyla bu finansmana ulaşıyorlar. Bu banka ve firmalar www.turseff.org internet sitesinde sürekli güncellenerek paylaşılıyor.

EBRD'nin daha birçok ülkede benzer çalışmaları var. Onlarla kıyasladığınızda TurSEFF'in çalışması ne durumda?

SEFF, yani "Sustainable Energy Financing Facility" modeli söylediğiniz gibi EBRD tarafından 20'den fazla ülkede başarıyla uygulanıyor. TurSEFF de bunun Türkiye versiyonu olarak başarılı uygulamalardan biri. Tüm programlarda elde edilen 7 milyon tonu aşkın CO₂eş emisyonu azaltımının 2 milyonu TurSEFF finansmanı ile faaliyete geçen projelerle elde edildi. Bunun da yarısı finanse edilen Çöp Gazı Santralleri ile elde edildi.

Yenilenebilir Enerji ve Kaynak Verimliliği Kredi İstatistikleri

Başlangıçtan Bugüne

Son olarak, Yenilenebilir Enerji ve Kaynak Verimliliği Seminerleri düzenlemeye başladınız. İlki Manisa’da düzenlenen bu seminer çalışmasından ne hedefliyorsunuz? Diğer seminerleri hangi illerde düzenleyeceksiniz? Takvim konusunda bilgi alabilir miyiz?

Yenilenebilir Enerji ve Kaynak Verimliliği Seminerleri, TurSEFF’in en önemli misyonlarından biri olan, çevreci ekonomi farkındalığının artırılması ve bu alanda kurumsal kapasite geliştirmeye yönelik çalışmalarından biri olacak. 2018 yılının sonuna kadar Türkiye’nin farklı kentlerinde AGİD, GENSED, GÜNDER, İSKİD ve TURKOTED gibi, sektörlerinin çatı kuruluşları işbirliği ile yapılacak olan seminerlerin ilki, 16 Ekim 2018 tarihinde Manisa’da düzenlendi. Potansiyel yenilenebilir enerji ve kaynak verimliliği yatırımlarının özellikleri, finansmanı, uygulama yöntemleri ve

“TurSEFF Danışmanlık ekibi, yatırımcıların yenilenebilir enerji ve kaynak verimliliği projelerini belirlemelerine ve geliştirmelerine yardımcı oluyor ve TurSEFF kapsamında kredi ya da leasing başvuruları hazırlanması için destek veriyor”

başarılı örneklerinin sektörün önde gelen uzmanları ve TurSEFF danışmanları tarafından paylaşıldığı seminere büyük ilgi oldu. Bu seminerle gördük ki, şehirlerimizde bu konularda çalışmalar yapmayı isteyen pek çok kurum ve kuruluş var ve TurSEFF gibi danışmanlık destekli bir finansman paketi tam da bu ihtiyacı karşılıyor. Bir sonraki seminerimiz 7 Kasım’da Erzurum’da gerçekleşecek. Seminerin Erzurum’da da büyük ilgi göreceğini düşünüyoruz. TurSEFF Çevreci Ekonomi Semi-

nerleri önümüzdeki iki aylık süre içerisinde; Erzurum’la beraber üç şehirde daha devam edecek.

Ekleme, vurgulamak istedikleriniz...

Çevreci ekonomi yatırımları, her geçen gün azalan dünya ve ülkemiz kaynaklarının daha verimli kullanılmasını sağlayarak hem ülke ekonomisine büyük katkı yapar, hem de çevreyi koruyarak giderek artan bir tehdit haline gelen iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltır. Yatırımcıların hem *know-how* ihtiyacına hem de finansman ihtiyacına yönelik çözüm paketleri sunan TurSEFF’in bu bağlamda çok önemli bir rol oynadığını görüyoruz. Bu önemli gaye ile harekete geçen ve Türkiye’nin hangi şehrinde olursa olsun, çevreci ekonomiye yatırım yapmak isteyen özel sektör ve belediyelerin yanında olmaya önümüzdeki dönemde de devam edeceğiz. ○

İzmir'e Kırsal Yenilenme Projesi

Avrupa Birliği'nin Horizon 2020 Programı çerçevesinde yayınladığı "Sürdürülebilir Gelişmenin Taşıyıcısı olarak Kültürel Miras-Kırsal Yenilenme" çağrısı kapsamında, "RURITAGE: Kültürel Miras Esaslı Sistemik Stratejiler Yoluyla Kırsal Yenilenme" projesi İzmir kenti için destek almaya hak kazandı. Proje Demir Enerji, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü ve İzmir Büyükşehir Belediyesi ana ortaklığıyla birlikte dış paydaşların ve diğer ortakların da katkılarıyla yürütülerek, kırsal bölgedeki yerel kalkınmayı sağlamayı hedefleyecek.

 Oya TABANOĞLU, Demir Enerji

Avrupa Birliği'nin 2017 yılında Horizon 2020 Programı çerçevesinde yayınladığı "Sürdürülebilir Gelişmenin Taşıyıcısı olarak Kültürel Miras-Kırsal Yenilenme" çağrısı kapsamında, "RURITAGE: Kültürel Miras Esaslı Sistemik Stratejiler Yoluyla Kırsal Yenilenme" projesi İzmir kenti için destek almaya hak kazandı. İzmir için Demir Enerji, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü ortaklığında hazırlanan başvuru, birinci aşamada ilk dörde kalarak ikinci aşamayı da başarıyla geçti.

Koordinatörlüğünü Bolonya Üniversitesi'nin üstlendiği projede, toplam 20 ülkeden (İtalya, İspanya, Avusturya, İngiltere, İrlanda, Almanya, Fransa, Finlandiya, Polonya, Hollanda, Macaristan, Slovenya, Yunanistan, İzlanda, Norveç, Türkiye, Brezilya, Kolombiya, Şili, Romanya) olmak üzere aralarında UNESCO, CARTIF, WestBIC, ICLEI gibi uluslararası kuruluşların da yer aldığı 39 partner bulunuyor.

En Yüksek Bütçe İzmir'e

RURITAGE projesi kültürel ve doğal miras yoluyla sürdürülebilir gelişmeyi hedefliyor, kırsal alanların ekonomik gelişimini amaçlıyor. Bu bağlamda proje kapsamında, kırsal

RURITAGE sistematik inovasyon alanları şematik gösterimi

RURITAGE öğrenci şehirler ve rol model şehirler arasındaki ilişkinin şematik gösterimi

miras için kırsal atlas uygulaması oluşturularak haritalandırılacak, sistematik yenilik alanlarında yenilenme modelleri oluşturulacak. Sistemik yenilikçi alanlar, peyzaj (landscape), sanat ve festivaller (art

& festivals), kırsalda gıda (rural food), göç (migration), inanç turizmi (pilgrimage) ve dayanıklılık (resilience) olarak altı ana başlıkta toplandı. Her uygulama alanı için altı uygulayıcı şehir (replicator) ve 14 rol model (role model) şehir belirlendi. Toplamda 10 milyon euro bütçe alan projenin peyzaj alanında uygulayıcı şehir olmaya hak kazanan kenti İzmir'in toplam bütçesi, uygulayıcı şehirler arasındaki en büyük paya sahip.

Haziran ayı başında, İtalya'nın Bolonya şehrinde, tüm partnerlerin katılımıyla gerçekleştirilen açılış toplantısıyla başlayan proje 2022 yılında tamamlanacak. Proje süreci boyunca "peyzaj" ana temasıyla öğrenici ve uygulayıcı şehir olacak İzmir kentinin rol modelleri arasında İspanya ve Portekiz sınırları boyunca havza esaslı strateji yürüten Duero bölgesi kentleri yer alıyor. Proje kapsamında her rol model ve öğrenici şehir kırsalda koordinas-

yon merkezi kuracak ve ortaklar arası iletişimi sağlayarak işbirliği yapılacaktır. Oluşturulacak merkezden yerel üretimin, turizm faaliyetlerinin ve alınacak aksiyonların geliştirilmesi ve yönetiminin sağlanması hedefleniyor. Bunun yanı sıra proje partnerleriyle merkezde çeşitli atölyeler düzenlenecek, proje süresince personel değişimi sağlanarak projelerin yerinde görülmesi sağlanacak, konsorsiyum aşında güçlü bir iletişim modeli kurulacaktır.

Proje süresince İzmir için uygulanacak aksiyonlar, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin 2015 yılında ortaya koyduğu "Gediz-Bakırçay Sürdürülebilir Kalkınma ve Yaşam Stratejisi" ve bölgeyle ilgili diğer projeler kapsamında ele alındı. Bu bağlamda Bergama, Kınık ve Dikili ilçelerinden oluşan Bakırçay Havzası'nın kapsadığı alan, proje alanı olarak belirlendi. Bergama'nın Yukarıbey Köyü'nde kurulacak bir ana merkezle Bergama-Kozak Yaylası odak alınacaktır.

Bunlara ek olarak sistematik inovasyon alanlarıyla ilgili İzmir'de

Bologna Üniversitesi, RURITAGE proje partnerleri, Haziran 2018

uygulanması ön görülen aksiyonlar aşağıdaki gibi:

Peyzaj (Landscape): Bergama, Foça ve Dikili bölgesindeki jeolojik yapı ve doğal niteliklerin korunması için UNESCO Avrupa Jeoparklar Ağı'na başvuru sürecinin başlatılarak gerekli çalışmaların yapılması. Bu bağlamda jeopark ile ilgili faaliyetlerin planlanarak hayata geçirilmesinin sağlanması ve İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin dahil olduğu Eurovelo bisiklet rotasının bölgeyle entegrasyonunun sağlanması.

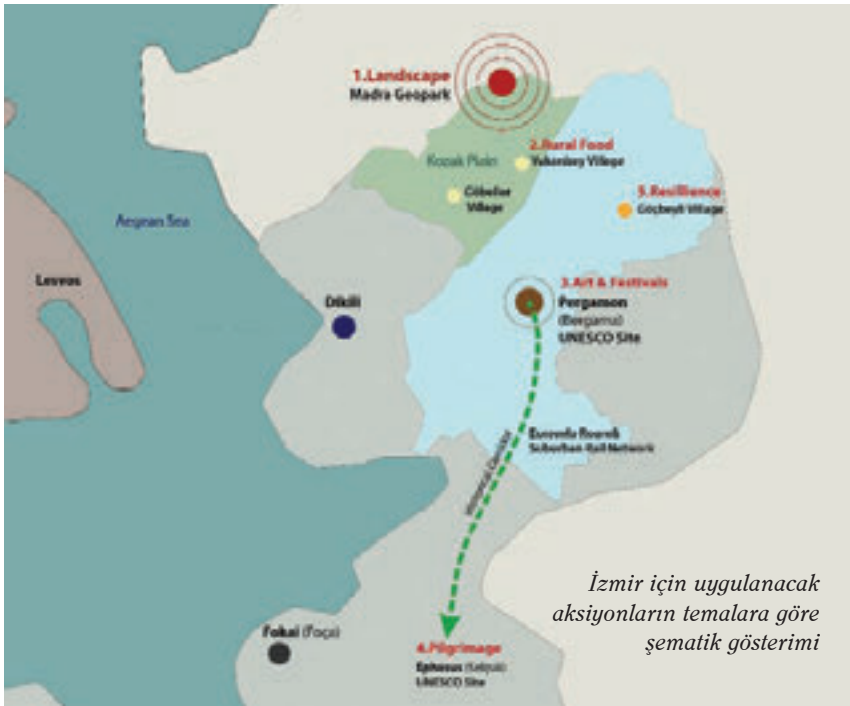
İnanç Turizmi (Pilgrimage): Selçuk, İzmir'in tarihi merkezi Kemeraltı ve Bergama koridoru üzerinde inanç turizmi olanakları geliştiril-

mesi ve İZBAN ile entegrasyonunun sağlanması.

Sanat ve Festivaller (Art & Festivals): Proje alanında mevcut festivallerin sürdürülebilirliğini sağlamakla birlikte; doğal ve kültürel miras konularında uzmanlaşacak yerel rehberlerin yetiştirilmesi, yerel sanatçılardan ve müzisyenlerden oluşturulacak mahalle orkestralarının faaliyet göstermelerinin sağlanması ve yöreye özgü zanaatların yeni kuşaklara öğretilerek varlıklarının sürdürülmesine destek olunması.

Kırsalda Gıda (Rural Food): Kırsal üretimin geliştirilmesi amacıyla tarımsal üretime teşvik edici faaliyetleri tarım dışı gelirlerle destekleyen çok işlevli tarım ve kırsal gıda üretiminin sağlanması, bu kapsamda Kozak Yaylası ve çevresinde kırsal turizm faaliyetlerinin artırılmasına yönelik altyapı çalışmalarının yapılması.

Dayanıklılık (Resilience): Bölgenin ekonomik dayanıklılığını yükseltmek amacıyla tarımsal üretimin çeşitlendirilmesi, bunun yanı sıra su kaynaklarının potansiyellerinden yararlanılarak tarımsal üretimin bu bölgeler etrafına yapılmasının sağlanması, orman ürünlerinde de üretimin artırılarak çeşitlendirilmesi. RURITAGE projesi Demir Enerji, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü ve İzmir Büyükşehir Belediyesi ana ortaklığıyla birlikte dış paydaşların ve diğer ortakların da katkılarıyla yürütülerek, kırsal bölgedeki yerel kalkınmayı hedefleyecek. ○

“Küresel Tekstil Sektörü Kısıtlı Kaynaklar Üzerinde Dayanılmaz Bir Yük Oluşturuyor”

Küresel tekstil endüstrisinin geleceği, hızlı modanın bir getirisi olan hızlı büyüme yapısıyla parlak gözüküyor. Endüstrinin atık, su ve plastik kullanımı ve malzeme seçimi gibi konulardaki yaklaşımı sürdürülebilir bir geleceği işaret etmiyor. Lenzing Grubu'nun, Mercedes-Benz Fashion Week İstanbul (MBFWI) kapsamında düzenlediği Sürdürülebilirlik Paneli'ne katılan The Sustainable Angle adlı organizasyonun küratörü ve eğitim danışmanı Amanda Johnston da hızlı modanın getirdiği hızlı büyüme konusunda ısrarlı olan moda endüstrisinin, artık işleyişini yitirmiş bir ekonomik modele dayandığını belirtiyor. Johnston ile The Sustainable Angle adlı organizasyonu ve organizasyon kapsamında neler yaptıklarını, sürdürülebilir tekstilin önündeki engelleri ve bunun nasıl aşılabileceğini, tedarik zincirine ve atık konusuna dair yaklaşımlarını konuştuk.

 Bulut BAGATIR

The Sustainable Angle adlı organizasyonunuzu nasıl açıklarsınız? Faaliyetleriniz nedir?

Moda ve tekstil endüstrilerinin çevresel etkilerini en aza indirmeye yardımcı olan projeler yapmak ve bunları desteklemeyi ilke edinmiş, kâr amacı gütmeyen bir kuruluşuz. Bu faaliyetlerimizi, Ar-Ge çalışmalarının sonuçlarını, Future Fabrics Expo sergi platformumuz aracılığı ile oluşturduğumuz malzeme koleksiyonunu, düzenlediğimiz marka atölye çalışmaları, seminerler ve danışmanlık yoluyla sektörümüze duyuruyoruz. Bu çerçevede de **atık, su, biyoçeşitlilik** ve **enerji** alanında dört temel noktaya dayanan çevresel kriterler oluşturduk.

Küresel tekstil endüstrisi hakkında düşünceleriniz nedir? Sürdürülebilir tekstilin önündeki en büyük

engel nedir ve bu nasıl aşılabılır?

Moda ve tekstil endüstrilerinin geleceğinin krizde olduğu şüphe götürmez bir gerçek. Hızlı modanın getirdiği hızlı büyüme konusunda ısrarlı olan moda endüstrimiz, artık işleyişini yitirmiş bir ekonomik modele dayanıyor. Bu ise gezegenimizin kısıtlı kaynakları üzerinde dayanılmaz bir yük oluşturuyor. Hızlı moda sisteminin kullan-at kültürü, yönetilemeyecek kadar fazla atık dağları oluşturdu. Aynı şekilde tek kullanımlık plastiklerin kolay kullanımına bel bağlamamız, bu polimerlerden yapılan tekstil ürünlerinin çevre kirliliğine yol açmasına neden oldu. Okyanuslarımız bu atıklarla ve gıda zincirimize kadar bulaşan sentetik tekstil mikro elyafları ile tıkanmış vaziyette.

20. yüzyılda elyaf geliştirirken iki temel elyaf tipine odaklanılmıştı;

yenilenemez ve doğada çözünür olmayan bir kaynak olan petrolden yapılan sentetikler ve zararlı kimyasal gübreler ile tarım ilaçlarına dayanan klasik yöntemlerle elde edilen pamuk. Dünya genelinde elyaf talebinin üçte ikisinden fazlasını sentetikler, dörtte birinden fazlasını ise pamuk (sadece %1'i organik üretim) oluşturuyor. Kalan %10'u yün ve hayvan elyafları, ipek, sak elyaf ve rejenere selülozdan oluşuyor. Rejenere selülozlara (özellikle temiz, kapalı döngü bir üretim süreciyle üretilen) olan talep sürekli olarak artıyor, çünkü bu elyaflar sürdürülebilir olmayan geleneksel yöntemlerle üretilen pamuğa olan ihtiyaca alternatif sunuyor.

Bu noktada mevcut atıklarımızı toplamak ve başka bir amaca uygun hale getirmek yoluyla yönetmek en büyük engel olarak karşımıza çıkı-

Yenilikler ve Çözümler

Doğaya saygılı üretim süreçleriyle yenilenebilir ağaç kaynaklarından botanik kökenli selüloz elyaf elde eden Lenzing Grubu, Mercedes-Benz Fashion Week İstanbul (MBFWI) kapsamında Sürdürülebilirlik Paneli düzenledi. Marka danışmanı Ferhan İstanbullu'nun moderatörlüğünde Lenzing Türkiye, Ortadoğu ve Afrika İş Geliştirme ve Pazarlama Müdürü Hale Saraçoğlu, The Sustainable Angle'dan Amanda Johnston ile Textile Exchange'dan Simone Seisl'in katılımıyla düzenlenen panelde, tekstilde sürdürülebilirlik alanında yaşanan sorunlar, yenilikler ve çözümler ele alındı.

“Tek kullanımlık plastiklerin kolay kullanımına bel bağlamamız, bu polimerlerden yapılan tekstil ürünlerinin çevre kirliliğine yol açmasına neden oldu. Okyanuslarımız bu atıklarla ve gıda zincirimize kadar bulaşan sentetik tekstil mikro elyafları ile tıkanmış vaziyette”

yor. Büyük resimdeki asıl zorluk ise, kaynaklarımızı ve elyaf tiplerimizi dengeleyerek daha fazla elyaf çeşitliliğini ön plana çıkarmak.

Tedarik zinciri ve atık malzeme konularına yaklaşımınız nedir?

Kurum olarak mümkün olan en fazla sayıda üreticiyi tespit ve temsil etmeye çalışıyoruz. Bu üreticiler, dikey entegrasyona gitmiş veya tedarik zincirlerine güvendikleri, dünya genelinde kabul gören standartlarda duyarlı üretim süreçlerine sahip belirli bir yerel tedarikçi ağı ile çalışabiliyor. Şu an çok fazla odaklandığımız atık konusunda ise **Global Fashion Agenda** ve **Ellen McArthur Vakfı**'nın son araştırma rapor-

ları, sektörümüzü yeni bir tekstil ekonomisi yaratmaya yöneltiyor. Bu aşamada döngüsel ekonomiye geçiş yaparak atığı kendi içerisinde değerli bir hammadde gibi gören bu yenilikleri gelecek için çözümler olarak öne sürüyoruz.

Halen Geleceğin Kumaşı Sergisi (Future Fabrics Expo) ve Geleceğin Kumaşı Sanal Sergisi (Future Fabric Virtual Expo) olarak iki serginiz var. Bu sergilerle neyi amaçlıyorsunuz?

Her yıl düzenlediğimiz bu sergi ile sektörümüzde sürdürülebilir uygulamalar hakkında eğitim vermek, bunları tanıtmak ve bunlara ilham kaynağı olmayı hedefliyoruz. Halen

küresel olarak tedarik edilen ticari malzemelerin ne kadar bol olduğunu göstererek doğru tasarım zekasına heyecanlı bir yolculuk yapılabileceğini göstermeyi umut ediyoruz. Ayrıca şu an belki kulağa spekülasyon gibi gelen, ama gelecekteki yeni yaklaşımları ve elyafları temsil eden inovasyonlara dikkat çekiyoruz. Sanal sergimiz ise sergimizi ziyaret edemeyen kişilerin web sayfamızdan üye olarak masa başı araştırma yapmalarına izin veren, temel niteliklerimizi kapsayan bir veri tabanı özelliği taşıyor. Düzenli olarak güncellenen sanal sergimiz, fiziksel sergimizdeki başlık kartlarında görünen her bir özellik için önemli üretici ve proses bilgilerini içeriyor. ○

Türkiye Ormancılar Derneği, 26 Eylül Dünya Çevre Sağlığı Günü'nde hazırladığı raporla önemli bir konuya dikkat çekti. Raporda, orman alanlarının ranta açılması nedeniyle 81 ilin 75'inde öldürücü hava kirliliği yaşandığı vurgulanarak, su kaynaklarının kirlendiği, denizlerin lağım çukuru'na dönüştüğü ve kanser ile salgın hastalıklarda anormal artışlar gözlemlendiği belirtildi.

● **Endonezya**'da 28 Eylül'de 7,5 büyüklüğünde meydana gelen ve ardından tsunamiye neden olan deprem sonucunda hayatını kaybedenlerin sayısı 2000'i aştı.

● Tekirdağ Saray'daki ormanlık alanda **taşocağı projesine** izin verilmedi. Tekirdağ İdare Mahkemesi, verdiği kararda, taşocağının binlerce yılda oluşmuş ekosistemi yok edeceğine ve bu etkinin taş ocağının üretim süresi olarak hesaplanan 136 yıl boyunca devam edeceğine dikkat çekti.

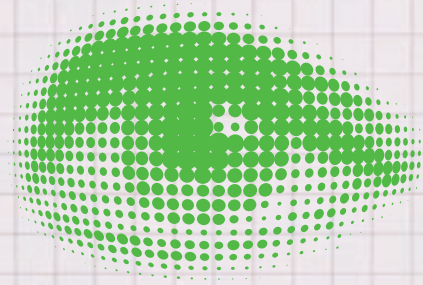
● ABD Savunma Bakanlığı Pentagon'un danışmanları, ülkede giderek yaygınlaşan **obezitenin** ABD ordusu için büyük engel oluşturduğu uyarısı yaptı. Yetkililer, askerlik yapmaya uygun genç bulmakta zorlanıldığına dikkat çekti.

● Akkuyu Nükleer Genel Müdürü Yuriy Galançuk, Türkiye'nin ilk **nükleer santralının** ilk ünitesini Cumhuriyet'in 100. kuruluş yıldönümünün kutlanacağı 2023'te açmayı hedeflediklerini belirtti.

● ABD **Los Angeles**'ta hayvan hakları savunucularının yıllardır verdiği mücadele sonuç verdi. Kürk satışı yasağı resmi olarak yürürlüğe girdi.

● Greenpeace'in "**Yağmur Ormanları için Geri Sayım**" raporuna göre, ormansızlaştırma ve sömürüye ne-

GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

Kuruyan Kuyucuk Gölü Kuş Cenneti; "mobil zombiler" için özel yol; Los Angeles'ta kürk yasağı; denetlenemeyen palm yağı üretimi...

— **Gözde İVGİN**

den olmama sözü veren şirketler, çalıştıkları palm yağı üreticilerini denetlemiyor. Rapora göre, dünyaca tanınan markalar palm yağı üretimi için üç yıldan kısa bir süre içinde neredeyse İstanbul büyüklüğünde yağmur ormanını katletti.

● Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, ürün künyesi kapsamında geliştirilen "**Hal Kayıt Sistemi**" mobil uygulamasıyla vatandaşın satın aldığı meyve ve sebzeye ilişkin üretim tarihi, yeri, alışı ve satış fiyatı gibi her türlü bilgiyi cep telefonundan görebileceğini açıkladı.

● **Paris İklim Anlaşması** son olarak San Marino'da da yürürlüğe girdi. Böylelikle insanlık tarihinin en geniş katılımlı anlaşmasının yürürlükte olduğu ülke sayısı 180'e ulaştı. Anlaşmayı ulusal meclisleri tarafından onaylamayan ülke sayısı ise 16. Türkiye'nin de dahil olduğu bu gruptaki diğer ülkeler ise Angola, Ekvator Ginesi, Eritre, Gine-Bissau, Güney Sudan, Irak, İran, Kırgızistan, Lübnan, Libya, Özbekistan, Rusya, Surinam, Umman ve Yemen.

● Avrupa Birliği Komisyonu, benzinli ve dizel araçlara yönelik **temiz emisyon teknolojileri** geliştirilmesini engelledikleri şüphesiyle BMW, Daimler ve VW şirketleri hakkında soruşturma başlatma kararı aldı.

● Aydın'ın Kuşadası ilçesi sınırları içindeki tek sulak alan olan **Kocagöl**, çevresindeki yapılaşma ve kirlilik nedeniyle tehdit altında. Ekosistemi Koruma ve Doğa Sevenler Derneği, gölün korunması için bir an önce önlemlerin alınıp, bölgenin "mahalli sulak alan" ilan edilmesi gerektiğine dikkat çekti.

● **Türkiye**'de en yüksek gelir "İstanbul" bölgesinde görülürken, gelir eşitsizliğinin en düşük tespit edildiği bölge "Erzurum, Erzincan, Bayburt"; göreceli yoksulluk oranının en yüksek belirlendiği bölge ise "Antalya, Isparta, Burdur" oldu.

● Ticaret Bakanlığı Piyasa Gözetimi ve Denetimi Dairesi Başkanı Meral Karaaslan, "2018'in sekiz ayında 27 firmada 45.824 üründe problem olduğunu belirledik. Daha az firma sayısına karşılık **güvensiz ürün** sayısı yedi kat arttı" açıklamasında bulundu.

● İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, **Kanal İstanbul**'un hızlıca hayata

geçmesi için protokol imzaladı. Protokole göre, Kanal İstanbul projesi ve 3. Havalimanı için bölge temizlenerek yeni yerleşim alanları yaratılacak.

●
CHP Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun, TBMM'ye verdiği araştırma önergesinde, sanayi tesislerinin arıtmadan Ergene'ye bıraktığı arsenik, kadmiyum gibi ağır metaller nedeniyle Trakya'nın Türkiye'nin en çok **kanser** görülen bölgesi olduğunu kaydetti. TÜİK 2017 istatistiklerine göre, kanser oranının en çok görüldüğü ilk beş il arasında %23,2 ile Kırklareli ve %23,2 ile Tekirdağ geliyor.

●
Türkiye'nin Ramsar Sözleşmesi kapsamında koruma altına alınan 13. alanı olan **Kuyucuk** Gölü Kuş Cenneti kurudu. Aralarında angut, sakarmeke, yeşilbaş ördek, kara boyunlu batağan, sığırcık ve boz kazın bulunduğu 230'un üzerinde kuş türüne ev sahipliği yapan göl, her yıl Ekim ayının sonu ile Kasım ayının ilk haftasında yaklaşık 40 bin göçmen kuşu ağırlıyordu.

●
Birleşmiş Milletler Afet Riskinin Azaltılması Ofisi tarafından yayın-

lanan verilere göre, dünya üzerinde yaşanan **iklimsel felaketler**, 1978-1997 yılları arasında yıllık ortalama 165 iken, 1998-2017 yılları arasında 329'a yükseldi. Son 20 yıllık süreçte afetlerde 1,3 milyon kişi yaşamını yitirirken, bu kişilerin %44'ü iklim kaynaklı afetlerde hayatını kaybetti.

●
İstanbul Büyükkada'da **faytonlarda** kullanılan atların ölümüne dair farkındalık oluşturmak amacıyla Büyükkada İskele Meydanı'na burnundan kan gelen at heykeli dikildi.

●
Litvanya'nın Vilnius kentinde yol-

da yürürken akıllı telefonlarından başını kaldırmadıkları için "**mobil zombiler**" olarak nitelenen dikkatsiz yayalar için özel bir yol açıldı.

●
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Türkiye Taşkömürü Kurumu ve Türkiye Kömür İşletmeleri'ne ait yedi **kömür sahasının** ruhsatının özel sektöre devredileceğini açıkladı.

Kaynaklar: AA, Yeşil Ekonomi, Dokuz8haber, Sputnik News, Cumhuriyet, Yeni Yaşam, BirGün, Yeşil Gazete, Gazete Karınca, DW Türkçe

Kuyucuk Gölü Kuş Cenneti

Bitkilerin Bildikleri

Yazar: Daniel Chamovitz

Çeviren: Gürol Koca

Yayınevi: Metis Yayıncılık, 2018

Betonun giderek yeşili yuttuğu günümüzde bile her daim bitkilerle iç içeyiz: Evlerimizi, balkonlarımızı on-

larla süslüyor, sokaklarda yanlarımızdan geçiyor, parklarda onları seyre dalıyoruz. Peki ama bitkilerin nasıl bir dünyası olduğunu hiç düşünüyor muyuz? Bu kitapta biyolog Daniel Chamovitz bitkilerin dünyayı nasıl deneyimlediklerini inceliyor. Charles Darwin ve çağdaşlarından günümüz bilim insanlarına kadar birçok yaratıcı zihnin tasarladığı deneyler ışığında, bitkilerin görme, koklama, duyma, dokunma duyuları aracılığıyla neleri “bildiklerini” anlatıyor. Çeşitli kimyasallar sayesinde nasıl

birbirleriyle “haberleştiklerini”, aşağıyla yukarıyı nasıl ayırt ettiklerini, dokunmaya nasıl tepki verdiklerini, neler “hatırladıklarını” ve çevrelerinin nasıl “farkında olduklarını” açıklıyor. Böylece bitkilerin pek az bildiğimiz zengin dünyasını tanımamıza ve dünyaya onların “gözlerinden bakmamıza” imkan tanıyor.

Türkiye Kapsayıcı Kalkınmanın Neresinde?

Yazar: Mehtap Tunç

Yayınevi: Nobel Bilimsel Eserler, 2018

Dünyada yaşanan küreselleşme süreci, zengin ve yoksul uluslar arasındaki uçurumu derinleştiriyor. Bilgi toplumunun gelişimiyle değişen dinamikler, yeni işler ve yeni mesleklerin ortaya çıkması sadece az gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerde değil gelişmiş ekonomilerde de yoksulluğu artırdı. Kapsayıcı kalkınma ise bir toplumda üretilen zenginliklerden tüm kesimlerin ve özellikle düşük gelirli, marjinal kesimlerin yararlanması anlamında, gelir odaklı politikalarla insan odaklı kalkınmaya geçişi açıklayan, insan sermayesi ve sosyal boyutu içeren yeni bir yaklaşım. Kitap, Türkiye'nin uluslararası alanda kapsayıcı kalkınmanın neresinde olduğu ve politika önerileri boyutunda kapsayıcı kalkınma yaklaşımının irdelenmesi hususlarında araştırmacılara katkı sağlamayı hedefliyor.

Sustainability and the Humanities (Sürdürülebilirlik ve Beşeri Bilimler)

Editörler: Walter Leal Filho, Adriana

Consorte McCrea

Yayınevi: Springer, 2018

Kitap, sürdürülebilirlik ve beşeri bilimler arasındaki güçlü bağlantıları ortaya koyuyor. Bu bağlar, sosyal bilimlerin sürdürülebilirlik tartışmaları kapsamına alınmasının da ötesine geçerek sürdürülebilir kalkınmanın entelektüel ve ahlaki taraflarına dair bütüncül bir tartışma sunuyor. Inter-University Sustainable Development Research Programme ve

World Sustainable Development Research and Transfer Centre tarafından hazırlanan kitap, sürdürülebilir kalkınma konusunda ihtiyaç duyulan entegre yaklaşımları pekiştiriyor. Gelecekte tekrarlanabilecek uygulamaya dönük derslerle beşeri bilimler ve sürdürülebilir kalkınma alanlarında çalışan bilim insanları ve uygulayıcılar için değerli bir kaynak kitap niteliği taşıyor.

FARKINDALIKTAN IŒIĒA...

2017 SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
RAPORUMUZ YAYINDA!

Okumak için QR kodu okutabilirsiniz.

Avustralya ve Tanzanya'da bulunan Omphalotus Nidiformis mantarları biyoluminesans özellikleri sayesinde binlerce yıldır etrafını aydınlatıyor.

M **MAZARS**

MAZARS DENGE

Siz dilemeye devam edin.

Biz de yenilikler yapmaya...

Yeniliklerimiz, şehirlerin daha az enerji kullanmasına, soluduğumuz havanın daha temiz olmasına ve de elektrikli taşımacılığı yaygınlaştırmaya yardım eder. İşte bu yüzden, BASF'de, gelecek konusunda iyimseriz.

Daha fazla bilgi için:
wecreatechemistry.com

 BASF

We create chemistry

